

Denna fil innehåller en motställning till jämförelse av textens sakliga innehåll i två olika utgåvor av samma roman. I vänstra spalten står »Kiimasjärvis fall«, en översättning på svenska efter Gennadij Fisch' roman «Падение Кимас-озера» enligt texten i «Избранные произведения в двух томах. том 1» («Valda verk i två band, första bandet»), Moskva 1976. I högra spalten står den svenska texten ur den i pappersbok utgivna översättningen »Kiimasjärvis erövring«, vilken är avskriven ur Proletärkulturs utgåva (illustrerad med teckningar av »Grimur«) ifrån år 1974 (det framgår icke ur pappersboken, vem som har översatt till svenska).

Översättningen av ryska texten ur utgåvan ifrån 1976, avskriften av svenska texten ur pappersboken ifrån 1974 och motställningen av de två texterna är utförda av Erik Jonsson <generaldepoten@rambler.ru> under år 2002 (tvåtusentvå) till år 2006 (tvåtusensex).

Förlagornas styckeindelning skiljer sig åt, så att styckena i följande översättning/avskrift ibland är uppdelade på annat sätt, för att styckena i vänsterspalten någorlunda skall motsvara styckena i högerspalten. Tomrad i denna fil utmärker således inte alltid styckebytning i förlagorna.

Fotnoter är här anbragta efter texten. Hänvisningar till dessa noter är gjorda medelst [nummer] inom klammer, t.ex. [1]. Den av oss översatta textens fotnoter är för det mesta våra egna; de gäller för det mesta jämförelsen med den andra texten. Noterna till texten i högra spalten är avskrivna ur pappersboken. De bägge texternas noter är numrerade var för sig, så att samma nummer förekommer i bägge.

Noterna innehåller hänvisningar till poster i litteraturförteckningen, vilken står efter noterna i vänstra spalten, medelst klamrade bokstavskombinationer. Exempel: den ryska förlagan betecknas [GFIP1] och den svenska pappersboken betecknas [KE74].

Vår översättning (texten i vänsterspalten) finnes även i utskrifts- och läsvänligare utföranden i PDF-filer, vars ordalydelser dock icke fullkomligt motsvarar ordalydelserna i denna fil. Vänstra spaltens noter motsvarar ungefärligen noterna i de andra PDF-filerna, som dock har en annan notnumrering (kapitelvis).

En motställning till jämförelse mellan ryska texten [GFIP1] och svenska pappersbokens text [KE74] finns i flera olika utföranden i såväl PDF- som HTML-filer. Dessa filer kan hämtas genom länkar på sidorna

<http://www.geocities.ws/generaldepoten/vkt/index.html>
<http://www.geocities.ws/generaldepoten/gendep.html#fisch>
<http://generaldepoten.bravepages.com/vkt/index.html>

Fullkomlig överensstämmelse med förlagorna garanteras icke. Översättning och avskrift är senast rättade den 21.9.2006 (den tjugoförste september år tvåtusensex). Äldre versioner innehåller kända avskrivningsfel, så att de bör förstöras.

Se även om andra skrifter av Gennadij Fisch m.m. på sidorna

<http://www.geocities.ws/generaldepoten/vkt/index.html>
<http://generaldepoten.bravepages.com/vkt/index.html>

Kiimasjärvis fall
(Padenie Kimas-ozera)

av Gennadij Fisch (1932)

Denna översättning Copyright © 2004 Erik Jonsson. Förvaras åtkomligt. Uppgifterna om författarens och översättarens namn får ej avlägsnas, utplånas eller eljest göras oläsliga.

Jag befäller:

Sedan det har ankommit till stationen Maaselkä,[31] skall hela förbandet[32] strax lasta ur och antråda marschen i riktning emot kyrkbyn Repola.[33]

Den uppgift, förbandet skall fullgöra, består i följande:

Överskrida linjen för krigshandlingarna och, sedan den har kommit in på av fienden besatt territorium, tillintetgöra alla fiendegrupper, vilka påträffas under förflyttningen. Sedan förbandet har klarlagt till vilka platser, fiendens ledande organ är förlagda, skall det rycka fram till dessa platser samt med alla tillgängliga medel och förfaranden likvidera angivna organ. Efter det, att kyrkbyn Repola är befriad ifrån fienden, skall förbandet rycka fram till Kiimasjärvi[34] utan medgivande av uppehåll eller dröjsmål. Efter Kiimasjärvis intagande skall förbandet marschera till byn Tiksi[35] för förenande med 88:e infanteriregementet.

Ett misslyckande för angreppet på kyrkbyn Repola får icke utgöra något hinder för förbandets fortsatta arbete. I detta fall måste kyrkbyn Repola övergivas, och förbandet på alla framkomliga vägar fortsätta framryckningen emot Kiimasjärvi.

Underrättelser beträffande läge och storlek för fiendens styrkor i Repola och Kiimasjärvi föreligger ej. Enligt antaganden befinner sig fiendens stab i en av dessa kyrkbyar. Alla förråd av förnödenheter, vapen och ammunition, vilka påträffas i fiendens

Kiimasjärvis erövring

Gennadij Fisch

(Proletärkultur, Göteborg 1974; Uppgift om översättarens namn saknas i boken; ill. av »Grimur«.)

ORDER:

Vid ankomsten till stationen Maaselkä skall bataljonen lasta ur och marschera i riktning mot kyrkbyn Repola.

Bataljonens uppgift är följande:

Att gå över krigsoperationernas linje och när bataljonen kommit in på fientligt territorium förrinta alla fiendens trupper, vilka påträffas under vägen. När bataljonen får kännedom om, var fiendens ledande organ befinner sig, skall den marschera i riktning mot dessa platser och med alla till buds stående medel och metoder likvidera dessa organ. Sedan kyrkbyn Repola befriats från fienden, skall bataljonen utan någon som helst tidsspilla marschera mot Kiimasjärvi. Efter Kiimasjärvis erövring skall bataljonen marschera i riktning mot byn Tiksa, för att där förena sig med 88:e infanteriregementet.

Om operationerna mot kyrkbyn Repola skulle misslyckas, får detta inte hindra bataljonen att fortsätta aktionen. I sådant fall skall kyrkbyn Repola genast lämnas och bataljonen på alla framkomliga vägar fortsätta marschen mot Kiimasjärvi.

Uppgifter om fiendens styrka och läge i Repola och Kiimasjärvi saknas. Enligt vårt antagande bör fiendens stab befinna sig i en av dessa byar. Alla vapen- och utrustningsdepåer, vilka påträffas bakom fiendens front, skall förstöras. Meddelanden om

etappområde, skall förintas. Om alla förbandets operationer liksom om befolkningens hållning gentemot Sovjetmakten skall förbandet underrätta mig med alla tillgängliga medel, så vitt möjligt dagligen.

Chefen för trupperna i Karelska området

A. Sedjakin

bataljonens alla operationer och om befolkningens inställning till Sovjetregeringen bör meddelas mig på alla tillgängliga sätt, om möjligt dagligen.

Kommenderande befälhavaren för stridskrafterna i Karelen:

A. SEDJAKIN

Första kapitlet
Skidlöpare sökes för riskabelt
företag.

Detta var en härlig tid för militära
studier -- tre månader i skolan och
tre månaders praktik vid fronten.

På alla fält, där sablarna ven, i
alla landsändar, där kulsprutorna
knattrade, där var våra
kursanter[36] med.

Jag hade själv retirerat till fots
ifrån Helsingfors,[37] blivit sårad
vid en skottväxling i närheten av
Terijoki,[38] kommit med sista tåget
över gränsen till Sovjetrepubliken,
kämpat för denna vid Tsaritsyn[39]
och vid Kurgan. Jag hade stått
vid Karhumäki[40] i 6:e finska
regementet och i elevenheten[41]
hade jag varit med år 1921 och
avskurit det upproriska Kronstadt
ifrån Finland.

Därför blev ingen av oss förvånad,
fastän inbördeskriget redan var
slut, när de en januarimorgon[42]
1922 i gryningen före promenaden
ställde opp oss i korridorerna på de
kaserner, som tidigare hade tillhört
kadettkåren.

...[43]

"Det vore gott, att komma till någon
front igen!" hann min gode vän
Armas[44] viska till mig. "Då skulle
vi både få pryglade vite och få
större ranson också."

Men hans viskande avbröts av ett
skarpt kommando.

"Giv akt!"

Vi tystnade.

Skolans chef, kamrat Inno, och
kommissarie Rovio var ovanligt
högtidliga och kanske överdrivet
allvarliga.

FÖRSTA KAPITLET

Det var en härlig tid för studiet av
krigskonsten -- tre månader i
skolan, tre månaders praktik vid
fronten.

På alla fält, där sablarna ven,
överallt där kulsprutorna smattrade
var vår militärskolas elever.

Jag själv hade till fots retirerat
från Helsingfors, blivit sårad vid
en skärmytsling i närheten av
Terijoki, förts med det sista tåget
över gränsen till Sovjetrepubliken,
slagits för Sovjet vid Tsaritsyn och
vid Kurgan och med 6:e finska
regementet stått bakom Karhumäki
tillsammans med en avdelning finska
kursdeltagare och därmed avskurit
det upproriska Kronstadt från
Finland.

Trots att inbördeskriget hade
avslutats, blev ingen av oss
förvånad, när vi en januarimorgon
redan i gryningen före den
sedvanliga promenaden, blev
uppställda i korridorerna i den
långa kasernen, som förr tillhört
kadettkåren.

I de lokaler, som av grundläggaren
avsetts för utbildning av
tsarofficerare, utbildades då
kommendörer för Internationalens
armé.

-- Det skulle vara bra, om vi fick
komma till någon front igen, hann
min gode vän Kalle viska åt mig.
-- Då skulle vi få klå dom vita
ordentligt och samtidigt få större
ranson.

Hans viskning avbröts av ett skarpt
kommando.

-- Giv akt!

Vi tystnade.

Skolans befälhavare, kamrat Inno[1]
och kommissarien, kamrat Rovio,[2]
var ovanligt högtidliga och nästan
alltför allvarliga.

"Det behövs tvåhundra man, som är goda skidlöpare, till ett mycket riskabelt uppdrag."

Vi var mer än trehundra, vi kunde nästan alla gå på skidor och alla utan undantag längtade ivrigt efter ett riskfyllt uppdrag.

Den äldste av oss var nätt och jämnt tjugofyra år gammal.

Vi ville gå med allihop och räckte upp händerna. När han såg en sådan enighet, så tackade kommissarien, kamrat Rovio, oss å tjänstens vägnar och sade, att skolläkaren skulle ta ut de tvåhundra pojkar, som behövdes för uppdraget.

Dagen gick med utbildning som vanligt.[45]

På kulsprutelektionen tog kompanichefen Toivo Antikainen isär några kulsprutor av olika system. Alla delarna blandade han och lade i en säck. Vi skulle med förbundna ögon plocka upp dessa detaljer och sätta ihop dem med ledning av känseln.

Jag var så uppfylld av det, som hade tilldragit sig på morgonen, så att jag förväxlade en del ifrån en »Maxim« med en del ifrån en »Lewis«. Men just då blev lyckligtvis jag och Armas kallade till läkaren.

Läkaren förklarade mig och Armas dugliga för marschen.[46]

...[47]

Armas sov i korgen till höger om min, och den blåögde Leino till vänster. Vi tre var oskiljaktliga kamrater i sorg och glädje. Vi var födda i olika delar av vårt sköna, karga Suomi,[48] vi hade alla marscherat omkring i det år aderton i Röda gardets led, såsom genom ett under hade vi förblivit vid liv, och fastän vi tillsammans inte var mer än sjuttio år, hade vi fått se mer

-- Det behövs 200 man, som är duktiga på att åka skidor, för en mycket riskabel operation.

Vi var över 300 och alla, med undantag av några pojkar, kunde vi åka skidor, och alla utan ett enda undantag ville vara med om en riskabel operation.

Man får inte glömma att den allra äldsta av oss var nyss fyllda tjugofyra år.

Alla sträckte upp händerna, och kommissarien, kamrat Rovio tackade oss å tjänstens vägnar, då han såg en sådan enighet och sade, att de tvåhundra man, som behövdes för denna operation, skulle tas ut av skolans läkare.

-- Kalle, sade jag, när jag höll på att göra i ordning min säng på kvällen.

Kalle sov i sängen till höger om mig, och till vänster hade jag den blåögde Leino. Vi tre var oskiljaktiga kamrater i glädje som i sorg, och fastän vi kommit från skilda delar av vårt härliga, karga Suomi, hade vi alla tågat igenom landet med Röda gardet år 1918 och som genom ett under hade alla förblivit vid liv. Fastän vi tillsammans representerade en ålder

än hundraåriga gubbar.

Men, ta mig fan, vi var unga ändå, liksom vi är det än idag!

"Armas", sade jag samma kväll, när jag höll på att göra kojn i ordning för att gå och lägga mig, "du är ju metallarbetare och har själv bekänt för mig tidigare, att du aldrig har provat på att gå på skidor."

"Tyst med dig, Grön", svarade Armas lugnt, mens han drog av sig stövlarna. "Jag vill slåss med de vite och jag tror, att det gäller slaktarna[49] denna gången; jag kan inte bli kvar i skolan, när mannarna skall ut och slåss. Det kanske är tre gånger ändå, som jag har gått på skidor."

Vi kunde inte ens föreställa oss den förestående färdens svårigheter. Armas' önskan föreföll mig fullkomligt välgrundad, och för övrigt ville jag ju se honom vid min sida i alla besvärliga lägen -- vi hade genomlevat, genomtänkt och genomdiskuterat alltför mycket tillsammans.[50] Genomdiskuterat -- det gällde nog främst Armas. Utan att vara någon förebild i allt, så var Armas mycket talför. Han strödde helt enkelt omkring sig olika vitsar, anekdoter och berättelser om märkliga äventyr. Jag och han hade tillsammans genomlevat fyra år utan att skiljas åt, och jag kan inte påminna mig, att han någonsin hade upprepat sig. Men det var inte bara ifråga om historier, som han var uppfinningsrik. Hela tiden knåpade han med olika förbättringar på vapnen och med vardagliga ting. Ibland kunde han väcka en om natten och fråga: »Vad tror du om det eller detta?»

Nej, jag berättade inte för någon om Armas' lögn.

En minut senare sov Armas redan. Över benen hade han slängt soldatkappan. Under de åren var kasernerna inte oppvärmda, såsom de

av knappast 75 år, hade vi upplevt mer än hundraåriga gubbar.

Men, för tusan, vi var unga på den tiden liksom idag.

-- Kalle, sade jag denna kväll, när jag höll på att göra min säng i ordning -- varför sträckte du upp handen? Du är ju metallarbetare och har ju själv förut erkänt, att du inte försökt åka skidor en enda gång tidigare.

-- Tyst, svarade Kalle lugnt, medan han drog av sig stövlarna. Jag vill slåss mot vitgardisterna, och jag tror att det gäller slaktarna[3] den här gången. Jag kan inte stanna i skolan, när pojkarna går ut och slåss. Det kan ju hända, att det är övermodigt, men jag ber dig att inte förråda mig. Förresten så har jag redan stått på skidor tre gånger tidigare.

Vi kunde inte ens föreställa oss de svårigheter, som skulle komma i vår väg: Kalles önskan syntes fullt berättigad, och dessutom ville man ju ha honom i närheten i alla situationer -- vi hade ju genomlevt, genomtänkt och genomdiskuterat så mycket tillsammans.

Därför nämnde jag ingenting om Kalles lögn.

En minut senare sov Kalle med täcket uppdraget över huvudet. Över sina fötter hade han lagt kappan. På den tiden förekom ingen eldning i

är nuförtiden.

Kappan var av 1921-1922 års modell, så att säga efter de fornryska streltsernas[51] snitt med hallonröda ränder från sida till sida.

Detta skulle se mycket vackert ut på parader, men i strid blev den till en förträfflig måltavla för fientliga skyttar.

Leinos koj var tom; han hade vakt.

Lång som han var, så var Leino med all rätt flygelman på högersidan, och kojens var för liten för honom; för att få plats i den, måste Leino böja på benen.

»Han slår knut på sig själv«, skrattade mannarna åt honom.

Andra kapitlet.

Vi beger oss till fronten.

Som vi sjöng!

Vi sjöng en sång från år aderton -- den finska barrikadsången.

I trupptransportfinkan[52] var det riktigt varmt och gott.

Skidorna hade legat huller om buller -- det hade inte varit lätt att välja bland dem. En hel dag hade man hållit på med att köra in dem på vår gård ifrån alla garnisonens förband och förråd. Vi valde ut dem, som föll oss i smaken: långa, tunna, eleganta haapavesiskidor; murtomaaskidor för längdlopp; i par och omaka, med rebindningar, med trådbindningar.

Aldrig i livet hade jag dittills sett så många skidor tillsammans på ett ställe.

Hela dagen hade gått åt till att välja ut skidor. Vi böjde dem, tjärade dem och smorde in dem vid sprakande eldar.

Jag hade valt ut skidor till mig

kasernerna som nu.

Kappan var av en modell, som användes i slutet av år 1921 och under år 1922 -- så att säga skuren efter de fornryska jägarnas mönster och med hallonröda revärer över bröstet.

Detta tog sig mycket vackert ut på paraderna, men i fält blev kappan en utomordentlig måltavla för fiendens skyttar.

Leinos säng var tom. Han stod på post.

Leino var mycket lång. Han var flygelman på högersidan och bädden var för kort åt honom. För att få plats i den måste Leino vika ihop benen.

»Han slår knut på sig«, sade pojkarna skrattande om honom.

ANDRA KAPITLET

Som vi sjöng!

Vi sjöng 1918 års sång: »Finska barrikadsången«.

I boskapsfinkan var det en härlig värme.

Skidorna låg i en hög. Som vi sorterade dem! Hela dagen kördes de in på vår kaserngård från alla garnisonens upplag och förråd. Vi tog reda på de skidpar, som vi tyckte om: »löparlaggar« -- långa, tunna, förnäma; sämre »laggar« -- löparskidor, backskidor, en del maka, en del omaka, med alla slags bindningar -- rebindslen, snörbindslen och bindslen av järntråd.

Aldrig i mitt liv hade jag sett så många olika slags skidor hopsamlade i en hög.

Hela dagen gick åt till att sortera skidor. Vi brättade dem, såg om dem och vallade dem vid en öppen eld.

Jag valde ut skidor åt mig, Leino

själv, till Leino och till Armas.

Leino hade haft vakt den dagen och det var först på kvällen, när vi redan stod oppställda, som han kom tillbaka och med andan i halsen anhöll av chefen om att få ställa in sig i ledet. Det var därför, som han hela vägen låg och sov så tungt i godsfinckan, att inte ens vår sång kunde väcka honom.

Armas höll hela dagen på med att rengöra mitt, Leinos och sitt eget gevär samt fullproppade våra ryggsäckar med de för färden utlämnade livsmedlen och andra sakerna, som är outhärliga vid vilken som helst längre förflyttning.

I vinternattens mörker rusade svarta barrskogar förbi.

Varmvattenberedarna på stationerna var inte i drift. Vi samlade snö i kokkärlen, drack ångande te och knaprade på socker i de oppvärmade godsfinckorna; och vi sjöng.

"Befälhavaren frågade mig", berättar Armas, "om jag var frisk, och inspekterade munderingen men glömde bara fråga, om jag kunde gå på skidor. Jag sade förstås ingenting till honom."

"Det var då lika gott, att du teg!" svarar jag Armas.

Sedan blir vi avbrutna av sången.

...[53]

och Kalle.

Leino hade vakten idag också och först på kvällen, när vi redan var uppställda, fick han av kommandören tillåtelse att ställa sig i ledet.

Därför sov han så hårt hela vägen i boskapsfinckan, att inte ens vår sång förmådde väcka honom.

Kalle var hela dagen sysselsatt med att rengöra sitt, mitt och Leinos gevär och proppade våra ryggsäckar fulla med de matvaror vi fått till vägkost och andra saker, som är outhärliga för varje längre resa.

Förbi oss susade de i vinternattens dunkel svartnande barrskogarna.

Varmvattenbehållarna på stationerna var inte uppdade. Vi samlade snö i hinkar, drack rykande varmt te i boskapsfinckorna, knaprade på sockerbitar och sjöng.

-- Förste kommandören frågade mig, om jag var frisk och kontrollerade min utrustning, men han glömde att fråga, om jag kan åka skidor och det är självklart, att jag inte sa' ett ljud till honom.

-- Det gör detsamma, svarade jag Kalle -- det var bäst att du teg!

Sedan avbröts vi av sången.

Jag fick plats i den undre kogen.

Jag tycker inte om de övre kojerna och detta av följande orsak.

Vår kursavdelning blev i fjol skickad ut mot upproret i Kronstadt. Vi satt i vanliga boskapsfinckor. Dagen var solig, men kall.

Tåget gick en halv kilometer, stannade sedan en timme eller två, och fortsatte sedan en halv kilometer framåt igen.

Och just under ett av dessa uppehåll, som tåget gjorde i en skogsglänta, öppnade sig det isiga

havet och fästningen för våra
blickar.

Vi hoppade ut ur boskapsfinkorna
brottades med varann och rullade
runt i snön. Kommendören, som hade
sin plats på den övre kojén,
tråcklade med ovan hand fast en
knapp i sin vapenrock.

Fastän det var en solig och kall
marsdag, syntes kanonelden tydligt.
Vi tittade på granatkrevaderna,
räknade dem och gycklade över
fästningens dåliga artillerister,
som för fulla muggar sköt hur som
helst utan att träffa!

Snart fick de syn på vår avdelning.
De röda boskapsvagnarna lyste i
gläntan mot den vita snön -- kan man
begära bättre sikte!

-- För kort! För kort igen! -- glada
över att de inte träffade, skämtade
vi om klåparna.

-- För långt, för långt.

Granaten kreverade just över tåget
och det stänkte skärvor.

Att stanna kvar i gläntan var inte
helt ofarligt. Och utan att invänta
order, satte lokföraren igång tåget.

Vi hoppade in i boskapsfinkorna
under tågets gång, glada över att
ingen förlupen kula träffat någon av
oss. Och så sjöng vi samma sång som
nu.

Lokföraren bromsade oväntat upp
tåget -- och vår kommendör ramlade
från överkojen rakt ner på
vagnsgolvet. Han låg hjälplös,
liksom ihjälslagen, raklång, med
ansiktet nedåt, stendöd . . .

1918 kommenderade han en avdelning
av Röda gardet i Finland. Han blev
tillfångatagen och dömdes till
livstids straffarbete, men rymde
från tukthuset genom Sverige till
Sovjetryssland -- och här ändade den
förlupna kulan från fästningen hans
liv.

Från denna stund (jag vet mer än
väl, att det är skrock) är det mig
motbjudande att sova i godsvagnarnas

övre kojor eller passagerarvagnarnas övre bäddar och att se folk, som sitter på tåget och syr fast någonting. Ofrivilligt tränger sig minnet av den kalla marsdagen fram: snön, solen, boskapsvagnen och den med ansiktet mot det smutsiga golvet liggande, raklångt utsträckte kommandören.

*

Trängande sig fram igenom snödrivorna, alltmedan det strödde stora gnistor omkring sig, gick vårt tåg norrut.

Vi var på väg till Karelen. Ett år efter Kronstadt skulle vi på nytt få stridspraktik.

Efter hand tystnade sångerna. Jag hade inte lust att sova.

»Du måste somna«, sade jag till mig själv, »man vet aldrig, om det blir tillfälle att sova i morgon«.

Mens jag åhörde Leinos jämna andhämtning, erinrade jag mig, hur man hade följt oss till stationen, och vaggad av hjulens behagliga dunkande somnade jag.[54]

Jag vaknade, när det nästan var morgon. Det var ännu mörkt.

Vi stod på något slags anhalt med spårförgrening.

Det mötande tåget var sammansatt av personvagnar, godsfinckor med varmrum och sjukvagnar. Det körde söderut.

Jag hoppade ut i det fria, tvättade mig hastigt med snö och begav mig till sjukvagnarna. Jag hoppades finna bekanta för att fråga ut några ögonvittnen och jag tog inte fel.

I gryningens halvmörker i en vagn, som var svagt upplyst med ett flämtande ljus, låg de sårade och blandade stönanden med svärande. Där var någon, som kallade på mig:

"Matti! Är det du?"

Långsamt arbetade sig vårt tåg norrut genom väldiga snödrivor och utstötte skyar av gnistor.

Vi åkte till Karelen. Ett år efter Kronstadtupproret fick vi ny praktik i klasskampen.

Sången dog långsamt bort; jag ville inte sova.

»Du måste sova -- sade jag till mig själv -- det är ovisst vad det blir för arbete i morgon«.

Och lyssnande till Leinos jämna andedrag, erinrade jag mig kamrat Kamenjevs väldiga, gräsprängda mustascher. Han hade placerat oss på tåget vid Nikolajevstationen. Vaggad av hjulens monotona dunkande somnade jag in.

När jag vaknade, led det redan mot morgonen. Det var ännu mörkt.

Tåget stod vid en liten anhalt.

Det mötande tåget var hopsatt av passagerarvagnar, godsvagnar och sjukvagnar. Det gick söder ut.

Jag hoppade ut i det fria. Jag tvättade mig fort med litet snö och gick bort till sjukvagnarna. Jag hoppades träffa några bekanta och få fråga ut dem om händelserna. Och det visade sig, att jag inte tog fel.

I halvmörkret i en av vagnarna, som var svagt upplyst av ett blinkande ljus, låg sårade, vilkas jämmer blandades med svordomar. Det var någon, som tilltalade mig.

-- Matti! Är det du?"

Eftersom det var just jag -- jag heter Matti Grön[55] -- så gick jag fram till den brits, varifrån detta svaga anrop hade kommit.

"Förlåt, jag kan inte ta dig i hand; den är förfrusen.

Blinkandet ifrån det ljus, som inte kunde förjaga skumrasket, hindrade mig ifrån att närmare betrakta den talandes ansikte. Det var med svårighet, jag kände igen honom.

Rauhalanti -- min kamrat ifrån verkstaden i Helsingfors, min kamrat i Röda gardets terijokiförband,[56] arbetare i Karelska arbetarkommunen -- han låg framför mig utan att röra sig.

Där var inte mycken glädje i vårt oväntade möte.

Rauhalanti berättade under den halvtimme, vårt tågsätt höll på anhalten, så många intressanta saker, som man annars inte får höra på år och dag.

"Hela saken, Matti, är den, att våra rödarmister inte känner till ortsförhållandena; varken dessa förbannade kärr, som aldrig fryser till, eller denna vilda väglöshet. Rödarmisterna kan inte gå på skidor, men slaktarna är utmärkta skidlöpare -- de slinker utan vägar undan till baklandet, de löper över gränsen.

Redan i höstas gick de en och en eller i grupper över gränsen, höll möten i skogarna, vid sjöarna, i fiskarnas bastur, i skogvaktarstugor; de samlade ihop vapen; men hos oss i hela Karelen kunde vi längs hela den tusen verst långa, väglösa gränsen knappt räkna med ens tusen rödarmister, och det i små, spridda trupperheter.[57]

När »rörelsen« började -- tänk dig bara: dessa vita gömmer sig bakom namnet »Kalevala«[58] -- i våra byar reste där omkring en gammal gråskäggad gubbe, en handlare ifrån

Och eftersom det verkligen var jag -- jag heter Matti -- så gick jag fram till kojen, från vilken detta svaga tillrop kom.

-- Förlåt, jag kan inte räcka dig handen. Både händerna och fötterna är förfrusna.

Det blinkande ljuset, som inte kunde skingra dunklet, hindrade mig från att klart se den talandes ansikte. Det var nätt och jämt jag kände igen honom.

Rauhalanti, min kamrat från verkstaden i Helsingfors, min kamrat från Röda gardets Terijokiavdelning, arbetare i Karelens arbetarkommun, låg framför mig utan att kunna röra sig.

*

Det var inte mycket glädje i vårt oväntade möte.

Under den halvtimme, som vårt tåg stod vid anhalten, berättade Rauhalanti så många intressanta saker, som man annars inte kan få höra på ett helt år.

-- Hela saken består i, Matti, att våra kämpar inte känner till ortsförhållandena -- de känner inte till dessa förbannade kärr, som aldrig fryser till, eller dessa vilda, väglösa trakter. Vårt folk kan inte åka skidor, men slaktarna åker skidor bra. De finska jägarna klarar sig utan vägar in bakom fronten och löper över gränsen.

Redan i höstas gick de över gränsen. Enstaka och i grupper samlade de sig i skogarna, vid träskan, i fiskarnas bastur vid sjöarna, i vaktstugorna och samlade så småningom vapen. Men i vårt stora, väglösa Karelen, längs hela den tusen kilometer långa gränsen kunde man med knapp nöd räkna tusen rödarmister, och dessa var spridda i små kårer.

-- När rörelsen började -- du kan bara tänka dig: dessa skurkar maskerar sig med Kalevalas[4] namn! -- reste en gråskäggig gubbe, en handlare från Tunkua omkring i våra

Tunkua,[59] som kallade sig för Väinämöinen och agiterade på en och samma gång för Karelens oavhängighet och för dess förenande med Finland.[60]

Ända från »rörelsens« början så anslöt sig kulakerna och de välbärgade till dessa slaktare. Vi kunde inte ens tillnärmelsevis föreställa oss upprorets omfattning (du vet, hur förbindelserna är här hos oss -- en fågel skulle kunna bryta vingen av sig!), och när där började komma försenade underrättelser, och vi skickade telegram på telegram till centrum, så undervärderade de lägets allvar och i sina förfrågningar förhöll de sig ironiskt till våra rapporter.

Sedan började de skicka folk, som inte alls var förberedda på våra förhållanden.[61]

Jag förfrös mig vid Kokkosalmi.

...[62]

I gryningen hade vi gått ut ifrån Kiestinki[63] mot Kokkosalmi, som slaktarna hade intagit.

Du kan föreställa dig det: allt som allt en endaste en framkomlig stig!

Vid tiotiden på morgonen var vi redan vid sjön -- bara tolvhundra steg ifrån Kokkosalmi -- och började sprida ut oss inför de vites ögon.[64]

Vi höll på med att sprida ut oss i två timmar.

Klockan tolv ger befälhavaren[65] ordern: »Till angrepp!«

Man skall lägga märke till, att de vite inte alls sköt eller gav något livstecken ifrån sig. Vi blev tvungna att gå omkring en verst över sjön, som var täckt av djup snö.

Bakom oss hade de släpat fram en

byar -- han kallade sig Väinömöinen och agiterade för Karelens oavhängighet och förbund med Finland. Förbund med Slaktar-Finland!

När rörelsen började, fick slaktarna hjälp av kulakerna[5] och de välbärgade. Vi kunde inte ens tillnärmelsevis (du vet, hur förbindelserna är -- en fågel kan bryta vingarna av sig) göra oss en föreställning om rörelsens utbredning. Och när det började komma försenade upplysningar och vi skickade telegram efter telegram till centrum, så underskattade de där alldeles situationen, och i sina förfrågningar anslog de en ironisk ton gentemot våra meddelanden.

Sedan började man att skicka ut truppförband, som var uttröttade efter kriget i Centralryssland och inte alls utrustade för våra förhållanden.

Jag förfrös vid Kokkosalmi.

Jag skulle hellre på nytt vara i fångenskap hos Mannerheim i Tammerfors, än att upprepa striden vid Kokkosalmi.

I dagningen gick vi ut från Kiestingi i riktning mot Kokkosalmi, som var besatt av slaktarna.

Föreställ dig, allt som allt en enda framkomlig väg.

Våra grabbar, som inte var vana vid krigsförhållandena i Karelen, hade inte ordnat rekognosceringen ordentligt och vi började att övergå till skyttelinje mitt framför de vitas ögon.

Skyttelinjens bildning varade i två timmar.

Klockan tolv ger kommendören order: Attack!

Märk väl, att de vita inte alls sköt. De gav inte ens ett enda livstecken ifrån sig. Vi skulle gå ungefär en kilometer genom den djupa snön över isen.

Bakom oss hade man t o m dragit fram

finkalibrig kanon. Under hela striden avlossade den inte mer än fyra skott eller så, och alla gångerna föll projektilerna i klibbig, seg snö utan att explodera.

Så fort vi avvek ifrån stigen, sjönk vi till midjan i tjock snö.

Det var mycket besvärligt att gå.

För vart tionde-femtonde steg måste vi stanna och hämta andan.

På så sätt började vi bli alldeles utpumpade utan att ha tillryggalagt ens en fjärdedel av avståndet till byn.

När vi rörde på oss, svettades vi av ansträngningen, men vid uppehållen började vi frysa.

Jag asade på en »Maxim«, [66] och att förflytta sig med den i denna snö, det förstår du själv, det var inte särskilt roligt.

Men det allra besvärligaste låg ännu framför oss.

När vi ryckte fram över isen, kände vi plötsligt vatten under fötterna. Så brukar det också vara här: vattnet tränger opp ovanför isen. Snart nådde det till knäna, och redan efter omkring fyrahundra steg ifrån fienden vadade hela vårt förband fram med smältvatten till midjan. Det var omöjligt att gå vidare.

Slaktarna, som var väl förtrogna med ortsförhållandena, hade bara inväntat just detta. De öppnade helt lugnt målriktad gevärseld emot oss och bjöd oss på några plötsliga kulsprutesalvor.

Jag började göra i ordning min »Maxim«, men du förstår: hela dagen hade temperaturen legat under minus trettiosju grader Celsius -- vattnet i manteln var så tillfruset, att kulsprutan var obrukbar.

Många av mannarna hade så stela fingrar, så det var svårt för dem att lägga fingrarna om gevärens

en fältkanon. Under hela tiden sköt den allt som allt fyra skott, och varje gång föll projektilerna ned i den djupa, mjuka snön och exploderade inte.

Så fort vi kom bort från stigen, sjönk vi ned ända till midjan i den djupa snön.

Det var oerhört svårt att gå.

Vart tionde, femtonde steg gjorde vi halt; ibland stannade vi ända till en halv timme på varje ställe.

På så vis blev vi uttröttade, innan vi ens hade gått fjärdedelen av avståndet fram till byn.

I början blev vi varma av ansträngningarna, men de upprepade uppehållen gjorde att vi frös.

Jag släpade på en kulspruta och du förstår själv att det inte var vidare roligt att dra den efter sig i denna snö.

Men det svåraste återstod ännu.

När vi marscherade över isen, kände vi plötsligt vatten under fötterna. Efter några steg nådde vattnet ända upp till knäna och när vi var ungefär 400 steg från fienden stod hela avdelningen upp till midjan i vatten. Längre var det omöjligt att gå.

Slaktarna, som kände väl till ortsförhållandena, hade troligen endast väntat på detta. De började helt lugnt skjuta till måls på oss med kulsprutesalvor.

Jag började att göra i ordning min kulspruta, men du förstår -- hela dagen hade det varit förtvivlat kallt, och vattnet i kulsprutorna hade frusit, så det var omöjligt att få dem igång.

Många grabbar hade fått fingrarna stelfrusna och hanen vägrade att lyda deras ansträngningar.

avtryckare.

Jag slet geväret ur en rödarmists förfrusna händer, och när befälhavaren kommanderade »Eld!«, så tryckte jag på avtryckaren, men -- djävlar i helvetet! -- av hela vårt förband[67] avlossades bara sju-åtta skott -- på hedersord, inte fler.

Mitt gevär vägrade skjuta; även de andra grabbarnas gevär var obrukbara. Ser du, så här låg det till: i slutstyckena hade slagstiften frusit fast i fjädrarna. Vår mundering var det inte mycket bevänt med, men om stålet fryser, hur skulle det då vara med folket? Allt detta försiggick under slaktarnas precisa, välriktade eld, vilka, det måste man rättvist tillerkänna dem, visade prov på stor uthållighet.

Du skall inte glömma, att vi stod i vatten till midjan. Där kunde förstås inte vara tal om något som helst fortsättande av anfallet.

Vi grävde ner oss i snön för att invänta mörkret. Vi låg där i mer än tre timmar, och du begriper själv, hur vi välkomnade mörkrets inbrott.

Under skydd av mörkret började vi återtaget. Lyckligtvis förföljde oss inte vitgardisterna.[68]

När vi hade krupit fram till den plats, där vi hade lämnat kanonen, så begrep vi, varför den nästan inte hade varit i bruk. Kanonens befälhavare hade förfrusit händer och fötter, när han stod på observationsplatsen.

Hans blåfrusna ansikte såg alldeles dött ut, och på kinderna syntes stora tårar. De hade förvandlats till istappar, innan de hade hunnit rinna nerför de orakade kinderna.

Jag såg, hur våra utmärkta pojkar var så till den grad utmattade, att de blev likgiltiga för allt.

Några lade sig ner på vägen och låg där utfläkta och alldeles orörliga, tills trossen kom förbi och samlade opp dem.

Jag ryckte geväret ur en rödarmists förfrusna händer och när kommandören befallde -- Giv eld! -- tryckte jag på hanen. Men det var för djävligt -- från hela vår avdelning avlossades bara ett 70-tal skott. På hedersord, flera var det inte.

Mitt gevär vägrade att arbeta. Även grabbarnas gevär var ur funktion. Du förstår, att mekanismen i gevären hade blivit våt och sedan frös fjädrarna fast. Stålet hade frusit. De våras kläder var allt annat än bra, och om stålet frös, hur skulle det då vara med människorna? Och allt detta under slaktarnas välriktade eld, som, den rättvisan måste man göra dem, var ihållande.

Glöm inte, att vi stod ända till midjan i vatten. Det är klart, att det inte kunde vara tal om att fortsätta anfallet.

Vi grävde ner oss i snön för att invänta mörkret. Så låg vi i tre timmar och du kan förstå med vilken glädje vi hälsade mörkret.

I skydd av mörkret började vårt återtag. Och till all lycka blev vi inte förföljda av vitgardisterna.

När vi hade krupit tillbaka till den plats, där vi lämnat kanonen, så förstod vi varför den hade använts så litet. Kanonens befälhavare hade förfrusit både händer och fötter, där han stod på utkik.

Hans blåfrusna ansikte såg ut att vara alldeles dött och t o m i mörkret såg man stora tårar. Innan tårarna hunnit trilla ned från de orakade kinderna, hade de förvandlats till is.

Jag såg hur en del utmärkta pojkar var så uttröttade, att de blev fullkomligt apatiska.

Somliga lade sig ned på vägen och låg där orörliga och totalt uttröttade ända tills dess trängen kom och tog upp dem.

På återvägen, på återtåget igenom kärret, sjönk vår kanon och alla granaterna igenom isen, ner i vattnet på två meters djup.

Under ledning av politruken[69] arbetade de i tre timmar i träsket vid tjugofemgradig kyla -- de lyckades dra upp både kanonen och granaterna. Såna utmärkta pojkar de är, våra artillerister!

Till och med hästarna kom ur ledet. Nå, nu åker jag, arme krake, utan ena handen till Piter[70], till militärsjukhuset..."

Han log bittert.

Ljuset hade nästan brunnit ner helt. Vintergryningen begöt det vita snötäcket med ett grått ljus, som trängde in i sjuktågets vagnar.

Lokomotivet gav signal med visslan.

De sårade vaknade av stöten, stönade, murrade och vände på sig.

"Rauhi", frågade jag, redan på väg emot utgången, "vad tror du om hela fälttåget?"

"Vad jag tror! Vårt folk kan inte gå på skidor, följaktligen kan slaktarna hålla ut till våren; om våren, sommaren och hösten är det alldeles omöjligt att föra krig här: kärr, sjöar, fler kärr -- en sådan väglöshet, så att man i många socknar[71] bara kan ta sig fram med släpa.[72]

Men under tiden kommer de vite att husera i Nationernas Förbund i den självutnämnda karelska regeringens namn!"[73]

...[74]

Vi skyndade oss att ta farväl:

"Farväl, Matti!"

Vid återtåget genom kärret sjönk vår kanon med alla granaterna genom isen ned på två meters djup i vatten.

Med den politiske ledaren i spetsen arbetade vi tre timmar i kärret i tjugofem graders kyla -- och räddade kanonen med dess granater. Vilka fantastiska grabbar våra artillerister är!

Till och med hästarna kom ur ledet och jag, arma stackare, åker nu till sjukhuset i Petrograd med bara en hand.

Han log sorgmodigt.

*

Ljuset hade nästan brunnit ned och vintergryningen kastade sitt gråa ljus över de vita snöfälten. Ljuset trängde också in i sanitetstågets vagnar.

Lokomotivet visslade.

De sårade vaknade av stöten, stönade, grälade och vred på sig.

-- Rauhi, frågade jag, när jag gick mot dörren -- vad tror du om hela fälttåget?

-- Vad jag tror? De våra kan inte åka skidor, och följaktligen kan slaktarna hålla ut ända till våren, och under sommaren och hösten är det fullkomligt omöjligt att föra krig här: kärr, insjöar, sumpmarker och ett sådant väglöst tillstånd, att man i många socknar endast kan komma fram med hjälp av rissla. . .

Och samtidigt kommer de vite att mullvada i Nationernas Förbund i den självutnämnda Karelska s k Kalevalaregeringens namn. Dom har ju inte bara Väinöminen, dom har också »smeden« Ilmarinen, han är en av deras militära ledare.

-- Jag är rädd för att det kan bli ett andra Bessarabien av Karelen.

-- Adjö Matti.

"Farväl, Rauhi!"

Jag utropade mitt farväl, samtidigt som jag redan hoppade ner ifrån sjukvagnens fotsteg.

...[75]

Vad är det för uppgifter, vi skall få?

Är verkligen undervisningen avbruten i ett helt år för vår kurs?

Alla dessa tankar delade jag med de andra pojkarna.

Tredje kapitlet.
Vi får vår kampuppgift.

Armas var en lustig syn att skåda; i början gick hans skidor isär åt var sitt håll, och han hade så när stått på näsan i snön. Sedan började de få fart och kom tvärtemot för nära varandra, så att de gick i kors.

Han fåktade hjälplöst med stavarna och försökte utan att falla få skidorna att inte längre korsa varandra. Det var förvisso i ett kör, som han fåktade med skidstavarna men ändå försökte dölja sin förvirring.

En gång gick han av skidorna vid sidan om skidspåret för att sära på dem, men då sjönk han strax ner och stod med snö till midjan.

Trött och genomsvett som han var, så kunde han bara nått och jämnt hänga med sina kamrater (det var ju bara fjärde gången i livet, han stod på skidor).

...[76]

Jag blev utnämnd till plutonchef.[77] Armas hamnade hos mig, Leino förde befäl över en grupp.

-- Adjö, Rauhi

Jag ropade min avskedshälsning i samma ögonblick, som jag hoppade av sjukvagnens fotsteg.

Vi kan ju åka skidor, för helvete, vår skolavdelning.

Vilka uppgifter skall vi få?

Är vår lärokurs verkligen avbruten för ett helt år?

Dessa tankar sysselsatte mig och de övriga pojkarna.

KAPITEL TRE

Det var skrattretande att se Kalle. I början gick hans skidor åt var sitt håll och han var nära att trilla på näsan i snön. Kalles skidor gick inte alltid isär. Ibland var det tvärtom: de åkte ihop och korsade varandra.

Han viftade hjälplöst med stavarna och försökte att skilja skidorna åt utan att ramla.

Jag blev utnämnd till ledare för en pluton. Kalle kom i min pluton, och det var tur för honom; Leino var troppchef.

En gång steg han av skidorna vid sidan av skidspåret för att skilja dem från varandra och sjönk med en gång ned till midjan i snön.

Han var trött och svettig, och det var svårt för honom att följa med de övriga. (Det var ju endast fjärde gången i sitt liv, som han stod på skidor.)

Han tröstade sig likväl med att kamraterna Rovio och Inno inte alls kunde åka skidor.

[Se längre opp]

"Det är kanske bättre för dig, om du blir här?" frågade jag Armas, när han vid en lätt sväng krokade fast sig i sin egen skidstav.

Armas blev stött:

"Jag skall ta mig fram till dem, jag skall slå vitgardisterna! Du skall få se, hur jag kan gå på skidor i morgon och i övermorgon. Skulle det vara någon stor konst att gå på skidor!"

Armas var mest rädd för att ramla.

Det var svårt att resa sig opp igen för honom, som var ovan. Benen hillade in sig i den vita vindblusen.[78]

Av hela munderingen var det bara den hjälmaktiga budjonnymössan, som vi var vana vid.[79] Filtstövlarna, den korta fårskinnspälsen och de vadderade scharovary-byxorna var nyheter för oss; därtill hade vi geväret, det trelinjiga[80] och somliga även ett automatgevär[81] på axeln, vardera tvåhundra patroner i ammunitionsgördeln; en lina; i ryggsäcken bröd, konserver, fläsk, smör och socker; vardera en plunta med sprit -- inalles tjugo kilo per man.

Vi utgick ifrån stationen Maaselkä utan någon som helst tross eller träng. Allt bar vi på oss.

Den utlämnade förplägnaden pekade på, att det var en stor uppgift, som förestod oss; men vari den bestod, var där ännu ingen, som visste.

Vi gick på kolonn två och två.

Snön var lös och finkornig. Den skidlöpare, som gick i täten, sjönk ner i den till knäna men gick likväl framåt, övervann den mjuka, lätta, lena snöns förtviplade motstånd och lade ut ett skidspår. Efter ett hundratal meter fick tätkarlen hämta andan, mens näste man ifrån samma grupp avlöste honom. Sålunda omväxlades tätkarlarna inom gruppen. På samma sätt omväxlades även själva grupperna, så att de

-- Kanske det är bäst för dig att stanna? frågade jag honom, när han i en lätt sväng snubblade på sin egen skidstav.

Kalle blev förnärmad.

-- Jag skall fram. Jag skall slå vitgardisterna. Du skall få se, hur jag kommer att åka i morgon och i övermorgon. Det är väl ingen konst att åka skidor.

Framför allt var Kalle rädd för att ramla.

Ovan som han var, var det inte lätt att resa sig igen. Den vita skyddskåpantrasslade in sig i benen.

Av hela utrustningen var vi endast vana vid mössan. Filtstövlarna, fårskinnspälsen, de vadderade byxorna, armégeväret, somliga hade även maskingevär över axeln, upp till tvåhundra patroner i bältet, handduk, ett rep i väskan, konserver, bröd, fläsk, smör, socker, en plunta med alkohol -- allt som allt tjugo kilo per man.

Vi gick från stationen Maaselkä utan någon som helst träng.

Allt bar vi själva.

De utransonerade livsmedlen visade, att en stor uppgift förestod oss, men vari denna skulle bestå, visste ännu ingen av oss.

Vi gick i kolonn, två och två.

avlöste varandra i tåten för kolonnen.[82]

Vi ryckte fram snabbt enbart därför, att vi var många; en fem-sex man hade varit alldeles utmattade efter en mil[83] i denna snö.

Armas gick framför mig. Jag hade tagit en del av hans packning och sagt, att när han hade lärt sig gå på skidor ordentligt, så skulle han få göra det samma i gengäld för mig. Leinos förmåga att gå på skidor avundades jag honom en smula, måste jag erkänna.

Han tog ut stegen och med schvung i stavtagen gled han smidigt fram över skaren. Han var en förstklassig skidlöpare, så därför gick han nästan hela tiden endera i förväg och körde upp ett spår för förbandet eller också begav han sig ut på spaning.[84]

Med vilken njutning jag andades in den friska, frostiga luften!

Jag tyckte inte, det var besvärligt att åka; nästan hela tiden gick vi på väg.

Skidfärdens raska takt, den friska luftens vederkvickande verkan efter kasernvistelsen, ungdomens entusiasm och medvetandet om, att vi snart skulle få möta fienden öga mot öga -- allt detta livade sinnet, och jag fick lust att sjunga.

Det var uppenbarligen inte bara jag, som fick lust att sjunga, ty bakom mig var där någon, som stämde upp en kampsång; men ett strängt rop ifrån den kraftfulle, liksom ur ett enda stenblock uthuggne chefen för första kompaniet, Heikkonen, avbröt sången och lät med förnyad skärpa alla känna, att vi verkligen befann oss vid fronten.

Jag visste, att vårt marschtempo var högre, än många av pojkarna måktade med; och när jag såg mig om, fick jag se, att förbandet var utdraget på åtminstone en kilometer.

Armas gick alltjämt framför mig, men

Kalle gick bredvid mig. För att hjälpa honom övertog jag en del av hans packning, med förklaringen att när han lärt sig att åka skidor bra, skulle han få göra detsamma för mig. Leinos sätt att åka skidor avundas jag honom uppriktigt sagt.

Han gled lätt framför oss i spåret med långa glid och vana stavtag. Han var en förstklassig åkare, och därför gick han hela tiden i tåten och gjorde spår för hela bataljonen eller också var han ute och rekognoscerade.

Vilken njutning var det inte att inandas den friska, frostiga luften. Enligt min mening var det inte svårt att åka, ty vi gick nästan hela tiden på jämn väg.

Den snabba skidåkningens rytm, den friska luften, som verkade så uppiggande efter ett år i kasernen, den flödande ungdomligheten och medvetandet, att man snart skulle komma fienden in på livet -- allt detta entusiasmerade mig som en upplivande dryck och jag fick lust att sjunga.

Och det var tydligen inte bara jag, som ville sjunga, ty bakom mig var det någon, som tog upp en kampsång. Men en skarp order från Heikkonen, första kompaniets ljusa, starka, alldeles som ur en sten mejslade kommendör, avbröt sången och lät oss alla med ny skärpa känna, att vi verkligen var ute vid fronten.

Jag visste, att vårt marschtempo var för hårt för många av pojkarna, och när jag vände mig om, såg jag att hela bataljonen hade dragits ut till minst en hel kilometer.

Kalle gick ännu bakom mig. Men av

att döma av svetten, som rann i strömmar ifrån hans ansikte, och av det ovanligt koncentrerade uttrycket i hans gråa ögon, kunde man se, att detta inte var lätt för honom.

Jag upptäckte snart på Armas' rygg en liten, våt fläck. Den växte till efter hand... Det var svetten, som trängde genom pälsen och kom ut på vindblusen. När fläcken hade vuxit till ett människohuvuds storlek, gick Armas av skidorna och sade till mig:[85]

"Jag går i kön ett tag...

Sedan kunde jag redan av fläckarnas storlek på hans rygg lätt avgöra, hur många kilometer han kunde gå vidare utan vila.

Leino hade löpt långt i förväg.

Enstaka kamrater, som hade blivit efter, kunde man nätt och jämnt urskilja där bak.

"Framåt, kamrater! I Paadene[86] gör vi ett längre uppehåll." sade Heikkonen högt till uppmuntran, och så skidade vi in i skogen.

Vi gick igenom skogen. Detta var en äkta karelsk skog med masthöga furor.

Kapuschongerna flög av huvudena, när vi försökte blicka opp emot de översnöade grenarna. Det var både gallrad timmerskog och skog, som hade fått bli stående att växa fritt.

Här var redan ingen väg. Vi kom ut ur skogen och begav oss ut på Seesjärvi.[87]

Vi hade ännu inte mött några vita.

Hade vi inte haft patronerna i gördeln, geväret i remmen över axeln och packning på ryggen, så hade hela vår promenad kunnat föreställa en sporttävling.

Bördan började redan betunga mig, och vänstra foten glappade för

svettpärlorna, som rann från hans ansikte, och på den ovanligt koncentrerade uttrycket i hans ögon syntes det, att det inte var lätt för honom att hålla denna plats i ledet.

Leino var redan långt framför oss.

Enstaka kamrater, som blev efter, skymtade långt borta.

-- Framåt kamrater! I Paadane skall vi ha ett längre uppehåll, sade Heikkonen högt och uppmuntrande, och vi fortsatte in i skogen.

Vi gick genom skogen och över en sjö. Det var en äkta karelsk skog av masthöga furor.

Kapuschongerna föll ned från huvudena, när vi försökte att titta uppåt de snötyngda topparnas grenar. Vi träffade på såväl uthuggen som orörd skog.

Någon väg fanns det inte. Vi kom ut ur skogen och gick på Seesjärvi.

De vita hade vi ännu inte träffat på.

Om vi inte hade haft patronerna i bältet, gevären över axlarna och ryggsäckarna, så hade man kunnat tro att hela vår utflykt var en idrottstävling.

Ryggsäcken började redan att kännas tung. Dessutom var vänstra

mycket i filtstöveln. När jag stannade opp en sekund i en kurva, kände jag, hur det sved till i hälen.

»Jag har väl fått skoskav«, tänkte jag och skulle fråga, hur det var med Armas, men han syntes inte till vid sidan om mig.

»Han har blivit efter«, blev min tanke.

När jag såg mig om, fick jag se, att där inte bara var Armas utan flera andra mennar, däribland Kanner.

Han hade före inträdet på Internationella Krigsskolan varit en berömd brottare och blivit finlandsmästare i mer än en tävling. Där är säkert många cirkusarenor, som än idag kommer ihåg hans klumpiga, björnaktiga vighet; så om till och med Kanner hade blivit efter, då skulle man inte klandra Armas.

Vinternatten inträder hastigt, men vi gick fortare än vinterdagen.

Vi hade inte tränat, men till vår fördel var vår sundhet, djärvhet, ungdom och den iver, varmed vi grep oss saken an. Därför var det, som tåten kunde löpa in i Paadene redan vid niotiden på kvällen. Paadene är en stor by vid Seesjärvis strand.

Detta var sista byn på vår sida om fronten. Längre fram, bortom byn Laasari,[88] började de vites sida.

I Paadene inkvarterade vi oss i några stugor, sedan vi hade ställt ut vakt.

Denna natt hade jag inte vakt och sov som en stock. Vi hade ju genomfört en marsch på sju mil![89]

Inga drömmar alls.

Troligen gjorde jag inte en enda rörelse på hela natten.

Det var Armas, som väckte mig genom

filtstöveln tydligen en smula för stor för foten. När jag stannade en sekund i en sväng, kände jag att det sved i hälen.

-- Det är väl ett litet skavsår, tänkte jag, och ville fråga Kalle, hur det stod till med honom i detta fall, men Kalle fanns inte längre bredvid mig.

-- Han har väl blivit efter, tänkte jag, och när jag vände mig om, såg jag att inte bara Kalle blivit efter utan också flera andra pojkar och bland dem Aalto.

Aalto var före inträdet i Internationella Krigsskolan en känd brottare och hade deltagit i mer än en tävling som finsk mästare. Det är säkert många cirkusar och ringdomare av olika kulörer, som kommer ihåg hans klumpiga, björnliknande skicklighet, så om Aalto hade blivit efter, kunde man naturligtvis inte klandra Kalle.

Vinternatten kommer mycket fort, men vi gick fortare än vinterdagen.

Man måste lämna vårt oövade tillstånd ur räkningen och tänka på vår hälsa, ungdom och den iver, med vilken vi tog itu med saken, för att kunna förstå, att de första redan vid nio-tiden på kvällen kom in till Paadane -- en stor by på Seesjärvis strand.

Detta var den sista byn på vår sida av fronten, sedan började den vita sidan.

I Paadane inkvarterade vi oss i stugorna och satte ut vaktposter.

*

Denna natt hade jag inte vakt utan sov som en död. Vi hade ju gjort en skidtur på 70 kilometer.

Inga drömmar.

Jag tror inte jag gjorde en enda rörelse på hela natten.

Kalle väckte mig genom att rycka i

att dra mig i filtstövlarna.

filtstöveln.

Det var en vintergryning.

Vinterdagen grydde.

Armas var alldeles slut av trötthet men ändå tydligt triumferande.

Kalle triumferade trots tröttheten.

"Kamrat befäl", sade han, "jag har inte kommit fram i tid -- men kommit fram, det har jag. Där var rätt så många utav mannarna, som blev efter..."

-- Kamrat kommandör, sade han, jag kom inte i tid, men jag kom i alla fall, det är ganska många pojkar som blivit efter.

Nu räckte uppenbarligen inte krafterna till längre, för att han skulle kunna fortsätta sitt tal. Han rasade ihop och började snarka, liggande på golvet i en mycket obekväm ställning.

Det syntes tydligt, att han inte hade krafter att fortsätta. Han tystnade och efter en sekund ramlade han ihop på golvet och började snarka i en mycket obekväm ställning.

Leino, som var kommen in ifrån vakttjänsten, hade rätt sig en bädd av eneris i ett hörn. Han drog försiktigt opp Armas i bädden, lossade hans livrem och drog geväret av ryggen.

Leino, som kommit från vakten, hade ordnat en bädd av enbuskar åt sig i ett hörn. Han drog försiktigt upp Kalle i bädden, knäppte upp svängremmen och tog av honom geväret.

"Jag trodde inte, han skulle ta sig ända fram", sade Leino, i det han vände sig emot mig, "Matti, opp att stå, du har vakt nu."

-- Jag trodde aldrig att han skulle komma fram, sade Leino och vände sig till mig. -- Matti, stig upp, det är din vaktimme nu.

Jag har aldrig i livet känt en sådan på en gång trubbig och skarp smärta som den, vilken hade tagit ett grepp om musklerna i hela min kropp, när jag började resa mig opp ifrån bänken. Så brukar det vara med alla, när de börjar träna skidlöpning, gång, löpning, fotboll eller brottning igen efter ett långt uppehåll.

Jag hade aldrig i mitt liv känt sådana smärtor, som de jag kände i alla kroppens muskler, när jag reste mig från bädden. Så är det med alla, när de efter ett långt uppehåll på nytt börjar att träna skidåkning, löpning, gång, fotboll, brottning eller någon annan idrott.

Denna angenäma värk i musklerna, vilken de flesta pojkar brukar uthärda med stolthet, förvandlades nu till en svåruthärdlig smärta, som uppstod och rentav föreföll tilltaga i styrka med var ny rörelse. Det värkte i biceps, nackmusklerna och benmusklerna, men allra mest smärtade bukmusklerna. Det var svårt att böja sig men ännu svårare tycktes det vara att räta på ryggen. Det var inte bara jag, som hade den känslan, utan alla de andra också.

Denna angenäma värk i musklerna, vilken de flesta pojkar uthärdar med stolthet, för att de anser den vara ett tecken på att musklerna växer, förvandlades nu till en outhärdligt smärta, som kändes i varje led och som tycktes öka med varje ny rörelse. Det värkte i armmusklerna, i halsmusklerna, i benen, men allra mest värkte det i mellangärdet. Det var svårt att böja sig, men ännu svårare var det att räta upp sig. Sådana känslor hade inte bara jag, utan även alla andra.

Långsamt, stönande och stånkande reste sig kamraterna upp från sina platser. Till och med Leino höll

Långsamt, stönande och stånkande reste sig kamraterna upp från sina liggplatser. Till och med Leino

på och gned sina biceps.

"Rör dig snabbare och mer energiskt, Matti! Rör dig mer!" sade han till mig i förebrående ton. "Då går hela alltet fortare över."

Jag började också röra på mig.

Vi hade anträtt marschen på nytt.

Vi lämnade sjön bakom oss och kom in i en djup skog; om där inte hade varit en smal, men oppkörd väg, så skulle jag ha sagt: en orörd skog.

Vårt förband[90] hade glesnat betydligt. Längst bak i kön gick den tigande och litet gråare Armas med bister uppsyn och rörde mekaniskt på benen.

Plötsligt ljud vår befälhavare Antikainens stämma:[91]

"Fiende till vänster! Spridning på skyttelinje -- framåt!"

Käre Armas!

Om du någon gång råkar läsa dessa rader, så minns då, hur vi spred oss på skyttelinje, snabbt vände oss i den anvisade riktningen, hur snabbt vi flög framåt och uppslukades av tallskogens djup, hur vi brann av otålighet, hur vi drömde om att möta de förbannade slaktarna ansikte mot ansikte, hur besvikna vi blev, när vi fick veta, att detta bara var en manöver, att där inte var någon fiende, utan att det var en övning!

Jag kommer särskilt ihåg, hur arg du blev.

För dig var ju varenda vändning med början på axlarna, varenda sådan manöver mycket besvärlig. Du spände alla dina krafter, bet ihop tänderna och följde med de övriga.

mjukade upp sina armmuskler.

-- Rör dig kvickare och mera energiskt, mera fast, Matti, sade han till mig, så går allt fortare över.

Och jag började att röra på mig.

*

Bataljonen marscherade på nytt iväg. Framåt! Åter framåt!

Vi lämnade sjön och kom in i en stor skog. Om det inte hade funnits en smal, uppåkt väg, skulle jag kunnat säga: en orörd skog.

Vår bataljon hade blivit betydligt gallrad. Längst bak -- grå, tigande och bister rörde Kalle benen.

[Se längre ner]

Präktige kamrat Kalle!

Om du någon gång skulle läsa dessa rader, kom då ihåg 9:e januari 1922, vår marsch på skogsstigen och Heikkonens oväntade kommando

-- Fienden till vänster! Spridning i skyttelinje! Framåt!

Minns du hur vi spred oss i skyttelinje, hur fort vi svängde upp i den angivna riktningen, hur fort vi flög framåt, försvinnande i tallskogens djup, hur vi brann av längtan att möta de förbannade slaktarna ansikte mot ansikte, hur misslynta vi blev, när vi fick veta att det endast var en manöver, att det inte fanns någon fiende och att det var en övning?

Jag kommer särskilt ihåg, hur ilsken du blev.

För dig var varje sväng, varje rörelse ytterst svår på grund av den tunga utrustningen. Du spände alla krafter, bet ihop tänderna och följde med de andra.

När vi på sådant vis hade »intagit« någon liten by, ställde Antikainen ut vakter på vägarna för att lära oss att inte släppa ut någon ur en by; han placerade ut rödarmisterna i stugorna för att lära oss, hur vi skulle fördela oss efter att ha intagit en by.

Sedan gick vi vidare igen; vi gick snabbt i kylan.

Det syntes, att en snöstorm för inte länge sedan hade rasat i dessa trakter.

Vägen var täckt med djupa snödrivor och på sina ställen hade den till och med alldeles försvunnit.

Samma dag kom vi fram till Honkaniemi.[92]

Bortom denna by började strax det territorium, som var besatt av de vite.

När jag hade inkvarterat soldaterna[93] i en väl oppvärmd stuga, slängt av mig den tunga ryggsäcken och kontrollerat mosingevärets[94] mekanism, så gick jag tillbaka längs vägen för att hjälpa Armas.

Förbandet[95] hade spritt ut sig mycket; några av våra mannar gick ännu vägen fram, svettiga och med pålsarna oppknäppta. Jag befallde en av dem att knäppa om sig; vi kunde ju faktiskt inte hålla på att dalta med folk, som fick lunginflammation!

Där var många, som var alldeles utmattade; några andra gick ett par steg, blev sedan stående och förvred ansiktet av smärta.

Skavsåren gav sig till känna.

En halv mil ifrån lägerplatsen träffade jag på Armas. Utan att fästa något avseende vid hans svärande, tog jag hand om hans ryggsäck; men geväret gav han mig inte.

"Har du skavsår?" frågade jag, mens

När vi med en sådan manöver hade intagit en by, ställde Heikkonen ut vakt på vägarna för att vi skulle lära oss, hur man bär sig åt för att inte släppa ut någon från en by. Kamraterna uppdelades på de olika husen för att lära sig, hur styrkan skall fördelas sedan man intagit en by.

Och sedan gick vi på nytt vidare, gick fort i den kalla luften.

Det märktes att en kraftig snöstorm nyss dragit fram i dessa trakter.

Vägen var igensnöad och på en del ställen var den alldeles försvunnen.

Samma dag kom vi fram till Honkaniemi.

Bakom denna by började det område, där det inte fanns en enda röd kämpe och det var oss fullkomligt obekant, hur många vita.

Sedan jag inkvarterat min patrull i en uppvärmd bondgård, kastat av mig ränseln och kontrollerat mekanismen på mitt gevär, gick jag tillbaka på vägen för att hjälpa Kalle.

Bataljonen hade blivit långt utdragen. På vägen kom ännu enstaka av våra pojkar, svettiga med oppknäppta pålsar. Jag befallde en av dem att knäppa igen pålsen. Vi har väl inte tid att dalta med sådana, som skaffat sig lunginflammation!

Somliga såg ut att vara fullkomligt uttröttade, andra gick några steg och stannade med ansiktet förvridet av smärta.

Skavsåren började ge sig tillkänna.

Fem kilometer från truppens läger hittade jag Kalle och jag tog ränseln trots hans motstånd, utan att bry mig om hans skällsord. Geväret lämnade han inte ifrån sig.

-- Har du skavsår? frågade jag

vi gick.

"Nej", svarade han. "Jag fattar ju, vad saken gäller; jag har lindat fotlapparna, som man skall. Bara för att jag inte kan gå på skidor ordentligt än, så följer ändå inte av det, att jag ingenting begriper. Hade det inte varit för denna förbannade värk i musklerna, så skulle jag gå på skidor bättre än många utav er."

Det var redan mörkt, när vi kom in i byn. I stugan tog jag av mig filtstövlarna. Skavsåret på hälen hade förvandlats till en vattenblåsa.

Jag fick fatt i en nål, stack hål på blåsan och lindade försiktigt om foten. Fler dumheter av detta slag skall jag inte göra om; fötterna behöver jag än.

Armas låg redan och snarkade i ett hörn.

Dörren for opp.

In i stugan kom Leino utan brådska och strax liksom fyllde han hela rummet med sig själv. Han satte sig på bänken, drog fram en 10-verst-graderad karta och räckte mig den:

"Här har du en karta. På den skall du rita in hela vägen för din pluton.[96] Alla plutonchefer, kompanichefer och andra befäl har fått en. Jag tog en till dig också."

"Vad för väg är det, jag skall rita in?" undrade jag.

"Skada, att du försvann någonstans och inte var med i staben;[97] du har gått miste om mycket, men jag ska berätta för dig."

Leino kastade en blick åt det hörn, där Armas låg och snarkade.

Under bänken lekte där en katt. Han särade på klorna och lät ett grått nystan rulla bort under tassen --

under åkningen.

-- Nej, svarade han. Jag vet ju vad det är fråga om, så jag har lindat fottrasorna ordentligt. Att jag inte kan åka skidor ordentligt ännu betyder ju inte, att jag inte begriper någonting. Men redan idag har jag förstått, vad det är fråga om, och om jag inte hade denna förbannade värk i musklerna, så skulle jag åka mycket bättre än många av er.

Det var nästan alldeles mörkt, när vi kom in till byn. I bondgården drog jag av mig filtstövlarna. Skavsåret på hälen hade förvandlats till en vattenblåsa.

Jag fick tag i en nål, stack hål på den stora blåsan, kramade ur vattnet och lindade försiktigt om foten. En sådan dumhet gör jag aldrig mera. Fötterna behövs nog.

Kalle snarkade redan i ett hörn.

Dörren flög upp.

Leino kom långsamt in i stugan och liksom fyllde hela rummet med sin gestalt. Han satte sig på bänken, tog ur sin väska upp en 10-verst-graderad karta och räckte den åt mig.

-- Här har du kartan. Framför allt måste du anteckna plutonens hela väg. Alla plutonkommendörer, kompanikommendörer och andra kommendörer har fått den och därför tog jag en med mig åt dig också.

-- Vad är det för väg, jag skall anteckna? frågade jag förvånad.

-- Det var synd att du försvann och inte var inne i bondgården hos Rovio och Inno. Du har förlorat mycket. Men jag skall tala om det för dig.

Leino steg upp, kontrollerade att ingen var inne i rummet.

I hörnet snarkade Kalle.

Under bänken höll en katt på att leka. Han sträckte ut tassen och ett grått nystan rullade runt -- det

det var en mus. Utan att låta den springa iväg mer än ett halvt steg, hukade han sig plötsligt, tog ett mjukt språng och landade på sina lätta, klofförsedda tassar.

Leino gick fram till dörren och gjorde tecken till mig att följa efter honom:

"Här kan någon avlyssna oss, och saken är absolut hemlig."

Efter oss steg där ur dörren ut på trappan ett vitt moln av ånga.

Snön knarrade under fötterna.

"Hur är det med magen?"

"Bättre, Leino."

På himmelen kröp norra halvklotets stjärnor fram. Vi stod mitt på en bred gata.

"Här är ingen, som kan avlyssna oss. På denna karta skall du rita in den väg, som din pluton och hela vårt förband skall gå. Vi går på skidor. Befälhavare Inno och kamrat Rovio är inte bra på att gå på skidor,[98] så därför blir de här tillsammans med staben för att invänta vår återkomst eller underrättelse om vår undergång. Förbandet[99] består av två kompanier med Heikkonen och Karjalainen som kompanichefer; Toivo Antikainen kulsprutekompani delas mellan dem, kulsprutekompaniets chef Toivo Antikainen utnämnes till befälhavare för hela förbandet och hans medhjälpare Susi blir stabschef. Du känner ju Antikainen."

Ja då, Antikainen kände jag mer än väl; det var ju efter hans flammande tal på ungdomsförbundets möte i Helsingfors, som jag gick med i det revolutionära ungdomsförbundet och därefter i partiet.

Han är byggnadsarbetare, och jag metallarbetare. Han är bara två år äldre än jag. Nu är han tjugotre år gammal.

Vilken ung arbetare i Helsingfors

var en mus. Katten lät henne springa ungefär ett halvt steg, hukade sedan ihop sig och hoppade mjukt efter musen, och tog fast den med sina mjuka, klofförsedda tassar.

Leino gick fram till dörren och gav mig ett tecken att följa efter.

-- Här kan någon lyssna på oss och saken är absolut hemlig.

När vi öppnade dörren till förstugan sveptes vi in i ett vitt moln av ånga.

Snön knarrade under fötterna.

-- Hur är det med magen?

-- Bättre, Leino.

Över den dunkla himlen kröp norra halvklotets stjärnor fram. Vi stod på den breda bygatan.

-- Här kan ingen lyssna på oss. På denna karta skall du anteckna den väg, som din patrull och hela vår avdelning kommer att gå. Vi åker skidor. Kommendör Inno och kamrat Rovio stannar här och inväntar vår återkomst eller meddelande om att vi blivit fullkomligt förintade. Bataljonen består av två kompanier. Kommendörer är Heikkonen och Karjalainen. Kulsprutekompaniet delas mellan båda kompanierna och dess kommendör Toivo Antikainen utnämns till kommendör för hela bataljonen. Hans medhjälpare Susi blir stabschef. Du känner väl Antikainen?

Å ja! Antikainen kände jag mer än väl. Det var ju efter hans flammande tal på Helsingforsungdomsmötet, som jag gick in i det revolutionära ungdomsförbundets organisation och därefter i partiet.

Han är byggnadsarbetare och jag metallarbetare och han är bara två år äldre än jag. Nu är han 23 år.

Vilken ung Helsingforsarbetare kände

kände inte kommunistiska ungdomsförbundets organisatör, den eldige och inlevelsefulle talaren, den okuvlige kommunisten -- kamrat Toivo Antikainen!

Jag kände hans far. Det var en tapetserare med dyster uppsyn som dock, såsom man sade, tyckte om att skämta litet, när han var nykter.

Men nykter såg jag honom aldrig.[100]

Vem av oss kommer inte ihåg Antikainens tal! De fick oss att hata fienden, knyta nävarna och bita ihop tänderna.

Han fick oss att gråta över de fallna kamraterna och med hänförelse gå ut i striden för att ge fienden igen efter förtjänst.

Men de förtjänade i verkligheten tusen gånger mer, än de fick betalt av oss.

När jag börjar dra mig till minnes, hur de arkebuserade alla de sårade på militärsjukhuset i Tammerfors,[101] hur de behandlade de fångna rödgardisterna, när jag erinrar mig det, som de gör nu, då börjar jag bli upprörd. Men min berättelse fordrar fullkomligt lugn.

I fjor åt jag gröt, som Antikainen hade lagat. Han var chef för en fältvakt på stationen Gorskaja, när vi kämpade emot det upproriska Kronstadt. Vi var ute på patrullering, och han stannade alldeles ensam i en stuga. Man kan väl inte hålla en man borta ifrån sin uppgift, för att han skall koka gröt! Men han, kompanichefen, kokte själv gröt till sina rödarmister.[102]

Ja, jag kände Antikainen utmärkt väl, och att vår chef var endast tjugotre år gammal, det skämdes vi inte för; flertalet av oss var yngre.

Och bara den bistre, bredaxlade chefen för andra kompaniet, Karjalainen, och chefen för första kompaniet, Heikkonen, en blåögd, samlad marmorarbetare, organisatör

inte Ungdomsförbundets organisatör, den eldige och tändande talaren, den oböjlige kommunisten, kamrat Toivo Antikainen!

Toivo Antikainen och hans bröder, ja, det var verkligen grabbar!

Vem av oss minns inte Antikainens tal! Det tvingade oss att hata fienden, att knyta nävarna och bita ihop tänderna.

Han tvingade oss att gråta över de fallna kamraterna och att med hänförelse gå ut i striden för att vedergälla fienden efter förtjänst.

Och fienden hade i verkligheten förtjänat tusen gånger mera, än vad vi gav.

När jag tänker på, hur slaktarna arkebuserade de sårade i Tammerfors sjukhus, hur de behandlade de tillfångatagna rödgardisterna, när jag erinrar mig vad de nu gör -- då kokar det, men min berättelse kräver ju lugn.

Ja, jag kände Antikainen mycket bra. Och att vår kommendör endast var 23 år gammal, det blygdes vi inte för. De flesta av oss var ännu yngre.

Den bistre, bredaxlade Karjalainen, andra kompaniets kommendör, eller första kompaniets kommendör, den blåögde Heikkonen, marmorarbetare samt organisatör för granit- och

för granit- och marmorarbetarnas rödgardistförband,[103] var mer än tjugoåtta år gamla.

Den kvicke lille grabben Pullinen, som var son till en järnvägsarbetare, hade just fyllt aderton. Lika gammal var också Vuorinen, vars ene bror hade blivit dödad vid Bjeloostrov,[104] när han försökte ta sig över gränsen, men den andre försmäktar i ett av Finlands tukthus.[105]

... [106]

"Vår uppgift", fortsatte Leino halvviskande, mens han såg sig omkring, "är följande: omärkligt ta oss igenom fronten och in på slaktarnas etappområde. Rycka fram med den högsta möjliga fart, som vi bara förmår. Vi skall inte ha något onödigt med oss. Ingen tross -- allt skall vi bära på oss. Vi måste ta oss fram omärkligt. För den sakens skull måste vi förrinta alla fientliga förband[107] fram till Repola och försöka förrinta slaktartruppernas stab tillsammans med alla förråd av vapen och ammunition samt även livsmedel på denna centrala stödjepunkt. Det är dock möjligt, att staben inte befinner sig i Repola utan i Kiimasjärvi. I så fall skall vi, efter att ha intagit Kiimasjärvi, förrinta den vita ledningens stab och samtliga förråd. Det är okänt, hur stora styrkor vi kan komma att möta. Hur många man de vite har i Repola och Kiimasjärvi, det är också okänt. Antagligen en fyra-femhundra man på vart ställe. Huvuduppgiften är: tränga in i etappområdet och förrinta förråden men först och främst de ledande organen. Vi kan bara förlita oss på oss själva samt på snabbheten, överraskningsmomentet och turen. Företaget är mer än riskabelt.

I morgon bitti måste vi vara färdiga för avmarsch. Det har blivit klart, att utav de tvåhundra man, som hade blivit uttagna på skolan, så kan endast omkring hundratrettio man gå vidare. De återstående har fått skavsår på fötterna, blivit sjuka eller »har helt enkelt inte kunnat

marmorarbetarnas rödgardistavdelning var knappast äldre än 28 år.

Hans motsats var den kvicke grabben Pullinen, vars far var järnvägsarbetare. Han hade nyss fyllt 18 år. Lika ung var Vuorinen, vars ena bror hade blivit dödad, då han försökte gå över gränsen vid Systerbäck, och vars andra bror än i dag försmäktar i ett av Finlands tukthus.

Ja, det var många bland våra pojkar, som inte uppnått tjugoårsaldern.

-- Vår uppgift, fortsatte Leino halvviskande, medan han tittade sig omkring, är följande: Vi skall obemärkt smyga oss genom linjerna in bakom slaktarnas front. Vi måste åka så snabbt, som vi överhuvudtaget förmår. Ingenting onödigt för vi med oss. Ingen träng, allt måste vi bära själva. Vi måste komma fram obemärkta -- och därför måste vi förrinta alla fientliga avdelningar -- till Repola och försöka att tillintetgöra slaktarnas stab samt alla deras upplag av ammunition, livsmedel m m i denna centrala bas. Men det är möjligt att staben inte är i Repola utan i Kiimasjärvi. Då måste vi först inta Kiimasjärvi och förrinta den vita ledningens stab och alla dess upplag. Vilka fientliga styrkor vi kommer att möta är obekant. Hur många man de vita räknar i Repola och Kiimasjärvi är också obekant. Antagligen fyra-till femhundra man på varje plats. Huvuduppgiften är att tränga in bakom fronten och förstöra alla upplag och det allra viktigaste: förrinta de ledande organen. Vi kan endast lita på oss själva och på det oväntade i vårt anfall, vår snabbhet och tur. Företaget är mer än riskabelt...

I dagningen måste vi vara färdiga till avmarsch. Det har visat sig, att av de 200 man som blev utvalda från skolan, kan endast omkring 130 fortsätta. De övriga har förstört fötterna, insjuknat eller har helt enkelt inte kunnat åka så hastigt.

röra sig med sådan snabbhet«, såsom Armas har uttryckt det." Jag log ofrivilligt, när jag påmindes om dessa ord.

I det uppdrag, vi skulle fullgöra, låg där mycket av så att säga sportsligt intresse. Vi hade studerat krigskonstens historia, men jag är övertygad om, att ett sådant företag, det hade varken Alexander den store, Napoleon, Joffre eller Hindenburg försökt genomföra.

När jag får möjlighet att komma den fiende in på livet, vilken har förtrampat mitt kära fosterland Suomi, den fiende, som vill förintna min Sovjetmakt och göra med Karelen sjöar det samma, som han har gjort med Suomis sjöar, och det hänger på mig att slå in tänderna på honom -- ursäkta mig -- då är jag idel eld och lågor och skälver av otålighet.

Ja, jag måste linda fotlapparna bättre om fötterna, ty nu står det klart: endast och ensamt fötterna kan bära mig fram till slaktarna.

Jag bredde ut kartan på bänken och började mäta upp avstånden. Vi måste ta oss fram ett trettiotal mil fågelvägen in i fiendens etappområde.

Där var inga vägar att rycka fram på; tvärtemot visade de förargliga kurvorna, att där var branta höjder. Kartan talade om svärgenomträngliga skogar och kärr.

Kärren är inte så illa, om de är tillfrusna. Men sådana detaljer är inte utsatta på tioverstgraderade kartor.

Denna karta har jag bevarat till den dag, som idag är, på min kistebotten. Visserligen är den mycket tillskrynklad, men marschvägen är inritad med ett rött streck.

För mig var det klart, att Armas inte skulle följa med oss utan bli här i »dagdrivarnas« truppenhet, [108] såsom Antikainen hade döpt de kamrater, vilka skulle

Jag kom vid dessa ord ihåg Kalle och log ofrivilligt.

Det uppdrag, vi skulle utföra, hade så att säga ett stort intresse. Så vitt vi kände till krigskonstens historia föreföll det som om varken Alexander av Macedonien, Napoleon, Hannibal, Suvorov, Joffre, Hindenburg eller kamrat Budjonny försökt att genomföra en dylik krigsoperation.

När jag får se fienden i vitögat, den fiende, som trampar mitt älskade Suomi under järnhälen, som vill störta min sovjetregering, som vill göra detsamma vid Karelen sjöar som han redan gjort vid Suomis, när det beror på mig att slå ut tänderna på honom, då får ni förlåta mig om jag är eld och lågor och skälver av otålighet.

Ja, fötterna måste nu lindas bättre i fottrasorna, ty nu är det klart, att endast mina fötter kan bära mig fram till fienden.

Jag vecklade ut kartan på bänken och började att mäta ut avstånden. Fågelvägen hade vi att gå ungefär 300 kilometer bakom fiendens front.

Man kunde inte vänta sig några vägar. Tvärtom visade kartans höjdlinjer att området var fullt av branta berg och färgläggningen berättade om skogar och kärr, vilka var svåra att överskrida.

Kärr, som inte fryser till är inte så farliga. Men sådana detaljer fanns inte upptagna på våra kartor.

Denna karta förvarar jag ännu idag på botten av min reskoffert. Visserligen är den mycket tillskrynklad, men vägen är uppritad med rödkrita.

Det stod klart för mig, att Kalle inte skulle komma med oss, utan stanna i »överliggarnas kompani« som Heikkonen skrattande hade döpt de kvarstannande kamraterna till. Så

bli kvar. Så när Armas vaknade till en sekund och frågade mig, mens han vände sig ifrån den ena sidan till den andra, vad där var för nyheter, så mumlade jag fram:

"Sov du. Där har inte hänt något särskilt."

Det gällde att somna så snart som möjligt.

Uppbrottet var bestämt till följande morgon.

Riktning emot byn Pieninkä.[109]

Jag hade ritat in marschvägen på kartan kvällen före avmarschen alldeles utan att ha en aning om, hur vi skulle ta oss fram dit.

Fjärde kapitlet.
Vi går över Maaselkä-åsen.

Vi anträdde marschen på led. Redan på morgonen var det mycket kallt. Vi måste gå genom väglöst land, genom obruten mark, genom skog -- den karelska tallskogen.

Vi gick snabbt och andningen motsvarade gången. Lasten gav sig till känna.

Remmarna spände över bröstet och hämmade andningen.

Vi gick snabbt och säkert och visste, att våra egna liv och tusen människors liv, kanske till och med hela vinterfälttågets utgång, nu befann sig i våra händer, rättare sagt i våra ben.

Det var inte utan anledning, jag hade valt ut haapavesiskidor; för de kamrater, som hade valt telemarksskidor för utförsäkning eller murtomaaskidor för löpning, var det mycket besvärligare att gå.

Vi asade själva på allt: såväl patroner som andra förnödenheter.

Om födan tog slut i förtid, så skulle vi kanske kunna skjuta något vilt.

att när Kalle vaknade en sekund, vände han sig på andra sidan och frågade mig, om det hördes någonting nytt, så brummade jag:

-- Sov! Det är ingenting särskilt.

Man måste ju somna så fort som möjligt.

Utryckningen skulle ske i morgongryningen.

Kurs på byn Pieningä.

Jag måste erkänna, att jag på kvällen hade ritat upp vägen till byn på kartan, utan att ens ha en aning om, hur vi skulle komma dit.

KAPITEL FYRA

Vi marscherade i formation. Det var mycket kallt på morgonen. Vi var tvungna att gå över väglösa områden, över obrukad jord, genom Karelens tallskogar.

Vi gick mycket fort och andades tungt på grund av den hårda farten. Packningen gav sig också tillkänna.

Remmarna hindrade andningen en smula...

Vi gick fort och säkert. Vi visste att våra liv och tusentals andra människors liv kanske hela vinterfälttågets resultat -- låg i våra händer, rättare sagt berodde på våra fötter.

Det var inte för ro skull, jag hade valt ut ett par Haapavesiskidor åt mig. De kamrater, som hade valt Telemark- eller Murtomaaskidor, hade mycket svårare att åka.

Vi knogade själva på allt -- både patroner och utrustning.

Om vår mat skulle ta slut före den beräknade tiden, så skulle man nog kunna skjuta lite vilt.

Då och då lyfte några oppskrämda fåglar, när de hörde det susande ljudet ifrån våra skidors glidande över snön. På någon gren, som hade böjts ner av den tunga snön, skuttade där ibland ut en eller annan ekorre, som förundrade sig över den andedräkt, vilken steg opp ur hundratals bröst, varefter han gömde sig igen. Men redan omedelbart före avmarschen hade Antikainen förbjudit oss att skjuta utan order.[110]

Inte ett enda överflödigt skott, inte ett enda högljutt samtal. Ingen fick se oss, ingen fick höra oss, vi måste komma plötsligt som en hjärtattack. Därför... gå därför vidare, uppfyll din plikt emot revolutionen och tänk inte på allt möjligt villebråd.

Sålunda gick vi under en timmes tid. Vi tillryggalade omkring en mil, och på nytt blev förbandet utdraget.

Leino hade gått i förväg för att köra opp ett skidspår igenom skogen, och då fick jag plötsligt syn på Armas under en tiominutersrast. Han kom gående tillsammans med truppen[111] och vid första anblicken såg han inte tröttare ut än de övriga. När han mötte min förvånade blick, log han och väste fram emellan tänderna:

"Antikainen har gett mig tillåtelse att följa med truppen.[112] Men jag har nästan lärt mig att gå på skidor." [113]

Vi fortsatte på nytt framåt.

Vi gick på och vi förlorade oss själva i rörelsen, när vi hastigt stötte ifrån med stavarna och drev fötterna mekaniskt framåt i långa glid; för vart steg varseblev man den heta och redan våta fotlappen, och det var omöjligt att avgöra, huruvida den var våt av smält snö eller våt av varm svett; vi hängav oss helt och hållet den berusande rytmen i den svindlande farten, de förbiskymtande stavarna och frasandet ifrån snön, när den trängdes undan av skidorna.

Uppskrämda fåglar lyfte, när de hörde oss. Ibland kunde det hända att en ekorre, förvånad över andedräkten, som strömmade ur hundratals strupar, hoppade ut på de av snön nedtyngda grenarna och sedan försvann igen.

Men före avmarschen hade Antikainen förbjudit oss att skjuta utan bestämt mål.

Inte ett enda överflödigt skott, inte ett enda högt samtal! Ingen fick se oss, ingen fick höra oss, vi måste komma plötsligt som ett hjärtslag. Därför... Gå framåt, gör din plikt mot revolutionen och tänk inte på några jakturer.

Vi gick så på en timme ungefär tio kilometer, och bataljonen blev återigen tämligen utdragen.

Leino hade gått före för att göra skidspår i skogen och så under en tiominuters rast -- fick jag plötsligt se Kalle. Han gick med sitt kompani och vid det första ögonkastet tycktes han inte vara tröttare än de övriga. När han mötte min förvånade blick, log han och väste:

-- Heikkonen gav mig tillåtelse att gå med kompaniet. Snart har jag lärt mig att åka skidor.

Vi fortsatte.

Vi gick, helt försjunkna i de automatiska rörelserna, de snabba stavtagen och skidornas långa glid. Vid varje steg kändes den heta och redan nu blöta fottrasan och det var omöjligt att konstatera, om den var blöt av töad snö eller av fotsvett. Andningen började bli oregelbunden. Vi fångades helt av den berusande rytmen i den rasande farten, de skymtande stavarna, de förbiillande tallarna och snöns fräsande under skidorna.

Vi fann oss till rätta i denna rörelse. Varenda muskel, som spändes, bekräftade att man fanns till, varenda frisk munfull av tallskogsluften, som genomträngde hela kroppen och ringde i varenda pulsåder, varenda mossig trädstam, som skymtade förbi, varenda het svettdroppe talade jublande om det för en: »Du lever, du går, du rör på dig«.

På samma sätt skall vi löpa över Suomis snötäcken, när det har kastat av sig det ok, som Wilhelms soldater har jagat in det i. Det skall åter tillhöra oss, Suomis arbetare. Lika snabbt skall vi löpa över dess snötäcken, varenda partikel i vår hud skall inandas den klara luften, för vart steg skall vi med fotsulorna vidröra vårt fosterlands mylla.

Vem av oss har inte erfarit den bittra smärtan vid avskedet ifrån dig, förlusten av dig! Den, som inte förtvivlat har kramat geväret, efter att ha skjutit opp alla patronerna; den, som inte har sett buske efter buske, dike efter dike, träd efter träd gå oss ur händerna och i fiendens; den, som inte har gått över gränsen med sista rödgardistförbandet[114] på återtåg för en tusen gånger starkare fiende;[115] den, som inte har erfarit dessa sista sekunder på det sista lilla stycket av sin egen mark, -- för honom är det svårt att förstå hela tyngden i förlusten av fosterlandet.[116] Å, vi kommer ihåg sorgen över förlusten och mötet på Mariinskijteatern med de emigranter, som hade gått över gränsen till Lenins stad, och de halvt förfallna, tomma kasernbyggnaderna på Marsfältet, vilka anvisades dem, och våra systrars återhållna snyftningar.

Å, vi kommer ihåg sorgen över

Vi fann oss i denna rörelse. Varje muskel som spändes, bekräftade att vi levde, varje andedrag av den friska barrskogsluften, genomträngde hela kroppen och sjöng i varje åder, varje förbiilande trädstam, varje het svettdroppe vittnade triumferande: du lever, du åker, du rör dig...

*

Så kommer vi att åka över Suomis snövidder, när landet kastat av sig det ok, som Svinhuvuds slaktare drivit det under. Landet kommer än en gång att tillhöra oss, Suomis arbetare. Lika snabbt skall vi då åka över snövidderna, lika lätt skall varje por i vår kropp insupa den genomskinliga luften, vid varje steg skall vår fot känna, att vi går på fäderneslandets jord.

Vem av oss har inte känt avskedets smärta? Smärtan att ha förlorat dig! Den, som inte i förtvivlan kramat geväret efter att ha avlossat den sista patronen, den, som inte sett hur buske efter buske, dike efter dike, träd efter träd lämnats åt kapitalisterna; den, som inte känt hjälplöshetens förtvivlade smärta; den, som inte gått över gränsen med den sista rödgardistavdelningen, retirerande för den tusenfalt starkare fienden (nu kunde vi inte skjuta längre, nu var vi över ryska gränsen, och de ryska kamraterna, bundna av avtalet, kunde inte hjälpa oss); den, som inte upplevt dessa sista sekunder på den sista jordbiten egen mark -- han har svårt att förstå hela smärtan i förlusten av det så gott som befriade fäderneslandet.

Men vi återkommer! Vi kommer åter till dig, Suomi, Sovjet-Suomi! Rustade med inbördeskrigets stora erfarenheter kommer vi inte att upprepa ett enda fel, vi kommer inte att vara så blöthjärtat liberala.

Å, vi minns förlustens bitterhet!

förlusten och mötet på Mariinskijteatern med de emigranter, som hade gått över gränsen till Lenins stad, och de halvt förfallna, tomma kasernbyggnaderna på Marsfältet, vilka anvisades dem, och våra systrars återhållna snyftningar.

Vi är i hjärtat tillsammans med dig, Suomi! Vi skall hävda oss emot slaktarna, vilka nu har överfallit Karelen och vill stoppa det i sin ficka, vill göra detsamma här som de har gjort där.

Truppen[117] stannade.

Längre framme skymtade några små fiskarestugor vid en liten sjö. Intill en av dem stod där tre människor av inte helt vanligt utseende och sträckte armarna i vädret.

Antikainen gick in i stugan; slaktarna fördes in efter honom, sedan de först hade genomsökts och avväpnats.

Leino kom fram till mig:

"Det var jag, som grep dem. Jag gick före och körde upp ett spår och då får jag plötsligt se, att där är rök över stugorna, sådan blåaktig, som där blir av fuktiga grenar. Jag går närmare. Jag vräker upp dörren. »Opp med händerna!« -- och där är de, de små duvorna, liksom i en bur."

Antikainen[118] kom ut ur stugan:

"Kamrater, två timmars rast!"

Vi gjorde upp lägerbål.

Den på kartan inritade linjen -- två gånger uppmätt med en tändsticka -- talade om, att vi denna dag redan hade tillryggalagt två och en halv mil.[119]

I kokkärlden (vi hade ett på fyra man) smältes snö, och vattnet började bubbla. Jag såg mig omkring. Där var ingen Armas.

»Efter igen«, tänkte jag och oroad

Vi minns också mötet i Marinteatern i Leningrad med de emigranter, som gått över gränsen! Vi minns Hjalmar Virtanens sorgtal! Vi minns de halvt förfallna, tomma kasernhusen på Marsfältet, som uppläts åt emigranterna! Och våra systrars återhållna snyftningar!

Vi kommer igen, Suomi! Vi kommer att hämnas på slaktarna, som idag överfallit Karelen och vill lägga beslag på det, som vill förrinta vår Sovjet-regering.

*

Bataljonen stannade.

Framme vid sjön skymtade fiskarkojornas mörka konturer. Vid en av dessa kojor stod tre personer av ett inte alldeles vanligt utseende med händerna uppsträckta i luften.

Antikainen gick in i stugan. Slaktarna, som avväpnades och kroppsvisiterades, fördes in efter honom.

Leino kom fram till mig.

-- Det var jag som tog dem. Jag gick före och gjorde spår och såg plötsligt att det rök ur fiskarstugan. Du vet, en sådan där blå rök, som det blir av sur ved. Det där måste jag ju undersöka. Jag går fram och rycker upp dörren. »Upp med händerna! « -- och där var alla fåglarna som i en bur.

Heikkonen kom ut ur kojan.

-- Kamrater! Två timmars rast.

Vi gjorde upp lägereldar.

Linjen på kartan, som två gånger kontrollerades efter skalan med en tändsticka, visade att vi idag redan hade åkt 25 kilometer.

I matbackarna (vi hade en matback för var fjärde man) smälte vi snö och vattnet började bubbla. Jag såg mig om. Kalle syntes inte till.

-- Han har blivit efter igen, tänkte

mig till och med en smula, ty vi var redan långt inne bakom fiendens linjer.

"Dumskalle!" skällde jag högt på min vän.

Ut ur stugan kom Antikainen, adjutanten[120] Susi samt kompanicheferna[121] Heikkonen och Karjalainen. Susi kom fram till vårt bål och sade:

"Dessa tre har haft till uppgift att tränga igenom våra linjer; de har hemliga mötesplatser i Petrozavodsk och Karhumäki.[122] De skulle spränga våra järnvägsbroar och vattenverk samt överhuvud taget göra skada. Men de skall komma oss till nytta i stället för skada."

"Om de har erkänt med det samma, så har de alltså ljugit", sade Leino.[123]

"Nå, för att lossa deras tungors band", svarade Susi snabbt, "fick jag först tömma denna helt och hållet... "

Han klappade med handflatan på fältflaskan, som skulle innehålla sprit.

"Jag, liksom Antikainen, dricker ju inte, men med dem är det alldeles tvärtom; de till och med råkade i gräl med varandra om vem, som skulle ha flest klunkar."

Han fortsatte, redan en smula oroad:[124]

... [125]

"De har sagt, att i Pieninkä", adjutanten pekade ut det på min karta, "ser du där, härifrån och dit är där raka vägen ungefär två och en halv mil, där är en postering[126] med finska officerare. De skall få vara vägvisare för oss. Deras handlingar visar, att de skulle vara fyra, men bara tre är förhanden. Det gäller att vi inte missar den ensamme! Ifall han obemärkt skulle slinka igenom bakom våra linjer, så skulle han nog kunna ställa till en hel del skada. Ifall han har fått

jag. Jag blev till och med en smula orolig. Vi var redan långt bakom fiendens front och att bli efter bådade inte gott.

-- Dumbom! svor jag till högt.

Antikainen, Susi, Heikkonen och Karjalainen kom ut ur stugan. Susi kom fram till vår eld och sade:

-- Dessa tre hade till uppgift att tränga igenom våra linjer. De har förbindelser med folk i Petrosavodsk och Karhumäki. De skulle spränga våra järnvägsbroar, vattentorn och överhuvud göra så mycket skada som möjligt. Men istället för att skada oss kommer de nu att vara oss till nytta.

Å denna Heikkonen! Han tyckte om att skämta och han gjorde det bra.

-- De sade i Pieningä, här, han satte fingret på en ort på min ännu inte hopvikta karta, ser du, det är väl ungefär 25 kilometer dit fågelvägen -- finns det en fältvakt av finska officerare. De kommer att vara våra vägvisare. Deras dokument visar att de egentligen skulle vara fyra, men vi fann bara tre. Vi får se till att få tag i den återstående! Om han oförmärkt har lyckats komma in bakom våra linjer, så kan han göra rätt mycket sattyg. Om han har fått syn på oss och

syn på oss och flytt till sina egna, är det inte bättre då; då skall de förbereda sig på att möta oss.

Leino reste sig opp:

"Kamrat befäl, tillåt mig genomföra en spaning.[127] Jag kanske kan få fatt i honom med ledning av skidspåret."

Antikainen tänkte efter en stund.[128]

Det varma vattnet var färdigt, och kokkärlet gick laget runt.

I detta ögonblick fick jag se Armas' välbekanta figur.

Hans skidstavar befann sig i ena näven, i den andra höll han en nagan.[129] Han gick mycket långsamt och klumpigt. Framför honom gick söligt, utan stavar och med händerna i fickorna en man i kläder, som mycket liknade de tre tillfångatagna skadegörarnas dräkt. Det var just honom, som Armas höll naganrevolverns mynning riktad emot.

Vi for opp ifrån våra platser och störtade honom till mötes.

"Har ni sett, en sådan »gök«, jag har fångat", sade Armas i så likgiltig ton, som hade han dagligen under loppet av många år haft tillfälle att på skidor fånga »gökar«. "Och jag är med i marschen -- inte siste man", sade han och blinkade därvid oförmodat på samma sätt, som han mer än en gång hade blinkat till mig på verkstaden bakom verkmästarens rygg efter en grov ordväxling med denne, liksom hade han sagt: »Du känner väl oss!«

Den tillfångatagne genomsöktes. Antikainen[130] förhörde honom strax på stället.

"Allt är i sin ordning. Alla fyra säger det samma."

"Vad? Har de andre också råkat..." förundrade sig fången.

stuckit iväg till de sina, så är det ännu värre: då blir de varskodda och kommer att förbereda sig på att möta oss.

Leino reste sig.

-- Kamrat kommandör. Tillåt mig att gå ut på rekognoscering: jag går i skidspåret. Kanske kan jag få reda på honom.

Heikkonen tänkte efter ett ögonblick.

Vattnet hade kokat upp och matbacken gick laget runt.

I detta ögonblick fick jag syn på Kalles välkända figur.

I ena handen höll han skidstavarna, i den andra sin revolver. Han åkte sakta och klumpigt. Framför honom, utan stavar och med händerna nedstuckna i fickorna, åkte en person, vars yttre mycket liknade dem, som vi tagit tillfånga. Det var den fjärde vitfinnen, som Kalle höll i schack med sin revolver.

Vi hoppade upp från våra platser och sprang honom till mötes.

-- Se, vilken fin fågel jag fångat, sade Kalle i en så likgiltig ton, som om han i hela sitt liv inte hade gjort något annat än åkt skidor och fångat »fina fåglar«.

-- Jag är inte den som kommer sist i tåget, sade han till mig och härvid blinkade han oväntat, som han många gånger hade blinkat åt mig i verkstaden bakom verkmästarens rygg, sedan han haft en stor sammanstötning med honom. Du känner väl dina grabbar!

Den tillfångatagne blev visiterad. Heikkonen förhörde honom på stället.

-- Allt är i ordning. Alla fyra säger likadant.

-- Vad? Har de andra också blivit tillfångatagna?

"Nå, nu är det än så länge inte du, som har tagit mig till fånga och skall förhöra mig!" smålog befälhavaren ironiskt.

Denne man hade väntat i skogen gömd bakom ett träd, tills hela förbandet hade gått förbi; sedan hade han fortsatt sin färd i det färdiga spåret tillbaka och där rätt som det var stött på Armas, vilken hade blivit efter. Armas hade på långt håll fått syn på honom -- han gick ju utan maskerande vindblus -- tagit honom på kornet och befallt honom att kasta ifrån sig vapnen, sedan tagit ifrån honom stavarna och skurit av byxknapparna, för att vitgardisten inte skulle rymma.[131] Det var därför, som han hade stoppat händerna i fickorna. Armas visade mig en knapp. På den var där klart och tydligt stämplat »Helsinki«.

Vår tvåtimmarsrast tog mycket snabbt slut och vi fortsatte på nytt marschen.

"Framåt!"

Före avmarschen befallde mig Antikainen:[132]

"Gå i förväg med en patrull[133] till Pieninkä, genomför en spaning[134] och, ifall där faktiskt är en två-tre slaktare[135] där, så grip dem. Där är omkring två och en halv mil till Pieninkä, men vägen är besvärlig. Du bör komma fram dit i gryningen."

"Ja, kamrat befäl!"

Jag gick i spetsen för min patrull. Sist i kön kom Armas.

Klippiga höjder tog vid redan en timme efter uppehållet.

Enorma klippor stack envist opp sina steniga revben ur snön. Stigningen blev brantare, och det blev för var minut allt svårare och svårare att övervinna den.

Detta var Maaselkä-åsen.[136] Nu är stigningen utsatt på kartan till

-- Nå, du har ju inte tagit mig tillfånga ännu, så du kan inte förhöra mig, skrattade kommandören.

Denne vitgardist hade väntat i skogen, gömd bakom ett träd, tills hela bataljonen passerat och sedan gått åt det motsatta hållet och sparat och här hade han hoppat rätt på den efter oss kommande Kalle.

Kalle hade sett honom på långt håll, eftersom han åkte utan kapuschong. Kalle tog honom på kornet och befallde honom att kasta ifrån sig vapnen. Sedan tog han ifrån honom skidstavarna och skar av alla knapparna i hans byxor för att vitfinnen inte skulle rymma. Det var därför han hade händerna i byxfickorna. Kalle visade mig en av knapparna. På denna lästes tydligt ordet »Helsingfors«.

Vår tvåtimmarsrast gick fort och vi satte åter igång.

Framåt!

Före avmarschen gav mig Heikkonen följande befallning:

-- Gå före med din pluton till Pieningä och rekognoscera. Om du upptäcker att det finns ett par, tre vitfinnar där, så tag dem tillfånga. Det är ungefär 25 kilometer till byn, men vägen är inte lätt. Du bör vara framme vid dagningen.

-- Skall ske, kamrat kommandör.

Och jag gick i spetsen för min pluton med Kalle som sista man.

Redan en timme före nästa rast började vi träffa på klippiga höjder.

Hela tiden var det en oavbruten stigning, och väldiga klippor stack upp genom snön. Stigningen blev hela tiden allt brantare, och det blev för varje minut allt svårare att komma uppåt.

Vi befann oss på Lotavaaraåsen.[6] På kartan beräknades lutningen till

trettiofem grader; men på skidor, som hela tiden drog bakåt, med tjugo kilo på ryggen och två handgranater vid bältet förvandlades dessa trettiofem grader till åttio. På den tiden var varken graderna eller ens höjderna utsatta på kartorna. Stigningen blev allt brantare och brantare.

Min patrull hade tagit sig rätt högt upp; vårt förband sågs redan sträcka sig bakåt likt ett långt band, när plötsligt ena skidan slet sig loss ifrån foten för en av mannarna och rusade iväg neråt längs det redan oppkörda spåret. Så fick han börja gå samma väg omigen.

Min ena skida stötte emot en sten.

»Bara den nu inte går sönder också«, tänkte jag. Jag kastade en blick neråt, där kamraterna kom klumpigt klättrande oppför backen; sedan kastade jag en blick oppåt, där en enorm måne kom framkrypande över åshöjderna.

"Lossa skidorna!" befallde jag.[137]
"Fotmarsch!"

Alla började lossa skidorna. Men så snart vi hade tagit skidorna av, så sjönk vi till midjan ner i snön.

Det är nästan omöjligt att förflytta sig i sådan snö, i synnerhet i en sluttning, när man dessutom har en börda på ryggen och skidor samt stavar på axlarna.

... [138]

"Är där inget slut på denne djävla backen snart!" murrade Leino.

Förutom allt det andra så asade han dessutom på en kulspruta. Leino var benig och ihärdig, men efter att ha stigit av skidorna hade han förlorat en del av sitt vanliga självförtroende.

Det var kanske bara Armas, som var nöjd med det, att vi hade gått av skidorna.

Han var nu jämbördig med t.o.m. de allra bästa skidlöpare. Han var en

35°. Men på skidor, som hela tiden åkte bakåt, med 25 kilos packning på ryggen och med två granater vid bältet förvandlades dessa 35 grader till 80 grader.

Sluttningen blev allt brantare och brantare.

Min patrull hade redan kravlat sig upp relativt högt. Resten av bataljonen syntes som ett långt utdraget band långt efter oss. Plötsligt tappade en av pojarna skidorna och de satte fart nedåt i det uppgjorda spåret. Han fick gå uppför backen en gång till.

Min ena skida stötte mot en sten.

-- Den skall väl aldrig gå sönder, tänkte jag för mig själv.

Jag tittade mig om -- där såg jag de klumpigt klättrande kamraterna. Jag tittade uppåt -- bakom bergstopparna lyste fullmånen.

-- Av med skidorna! kommenderade jag.

Alla började ta av sig skidorna. Men så fort vi fått skidorna av oss, sjönk vi ned till midjan i snön.

Att gå i snö upp till midjan är inte lätt, i all synnerhet i en brant sluttning, när man därtill har tung packning på ryggen och skidor och stavar på axeln.

Pojarna började svära.

-- Slutar inte denna förbannade backe snart? svor Leino till.

Han hade förutom allt annat även en ulspruta att släpa på. Han var enig och envis, men när han inte ängre stod på skidor, tycktes det om om han hade förlorat sin vanliga äkerhet.

Jag kan med full övertygelse säga att det troligen bara var Kalle, som var nöjd med att vi tog av oss skidorna.

Han var nu jämställd med t o m de bästa skidlöparna. Han var stark

undersättsig kraftkarl och utgick nästan alltid såsom segrare i fransk brottning inom kamratkretsen.

Snön kröp in i filtstövlarna och smälte.

Andedräkten steg likt den lättaste ånga opp emot den svarta vinterhimmelen.

På himmelen hade stjärnorna placerat ut sig i vanlig ordning utan att lägga märke till våra ansträngningar.

Vi trängde oss fram igenom tät snö, vilken på sina ställen var klibbig som vått tandpulver.

Vi krokade fast händerna i utskjutande stenar och klippor, så att vi rev händerna blodiga och knäckte naglarna, men vi drog oss oppåt med skidorna på axlarna och med en outsläcklig önskan att kosta vad det kosta ville fullgöra det uppdrag, som hade anförtrotts oss av revolutionen.

Under tungt pustande klättrade vi oppåt, varvid vi ibland tappade fotfästet och ibland rev sönder vindblusarna.

Jag stannade opp för att vila mig om än bara en sekund och jag fick höra ulvatjut i fjärran; jag fick höra hundratals ynglingars tunga, oregelbundna andhämtning skära sönder vinternattens orörda tystnad. Inte ett ljud; blott spridda svordomar -- det är svårt att hålla inne med det! -- och så vargarnas fjärran ylande, snön framför oss; där bakom vilken sten som helst kanske lurar en slaktares bly eller yxa.

Fingrarna stelnade, och stigningen blev allt brantare.

Någon av de pojkar, som gick framför, förlorade fotfästet och kasade neråt; han slängde stavarna åt sidorna och skramlade ner med geväret, kokkärlet och ryggsäcken på

och blev nästan alltid förste pristagare i fransk brottning bland kamraterna.

Snön trängde ned i filtstövlarna och smalt lika fort som andedräkten försvann upp mot trädtopparna.

Andedräkten steg som den lättaste ånga upp mot den mörka natthimlen.

På himlen lyste stjärnorna som vanligt utan att bry sig om våra ansträngningar.

Vi arbetade oss fram genom den djupa snön, som ibland var klibbig som lera och ibland porös som tandpulver.

Vi hakade oss fast med händerna vid stenarna och klipporna. Händerna revs i blod och naglarna bröts av, men med skidorna på axeln gick vi framåt, värmda av en helig eld, som fördrev all kyla, en önskan att fullgöra den uppgift, som revolutionen gett oss.

Vi klättrade uppåt, åkte ned igen, rev sönder våra skyddskåpor och pustade.

Jag stannade för att vila ut en sekund och hörde på ett vargtjut långt borta i fjärran, hörde hur vinternattens jungfruliga tystnad stördes av den tunga andningen -- flåsandet ur hundratals unga strupar; inte ett ljud, endast den flåsande andedräkten och ibland någon svordom -- det var svårt att hålla mun -- och så de avlägsna vargtjuten. Framför mig såg jag snön och stenarna, där vi bakom varje sten kanske plötsligt kunde mötas av slaktarnas bly eller yxor.

Fingrarna stelnade till och sluttningen blev allt brantare och brantare.

Någon av pojkarna framför mig gjorde en oförsiktig rörelse, så att han rutschade utför, han virvlade ned med gevär, matback och ryggsäck och med stavarna utsträckta åt sidorna.

axlarna.

Han glattade förbi mitt ibland oss utan att förmå gripa tag i någon utsträckt skida; och fastän han utav alla krafter försökte stanna, så kasade han neråt utan att kunna hejda sin framfart.

Stigningen blev allt brantare.

Pojkarna var utpumpade.

Leino, som gick främst, ställde sig på knä. Vi gick den ene efter den andre ner på knä och fortsatte krypande, mens vi krokade oss fast i allt, som sköt ut. Susi kröp vid sidan om mig.

Susi -- det är varg på finska, men där var inget ulvalikt i hans runda, vita ansikte, varutefter tunga svettdroppar trillade ner.

Bakom Susi klättrade Heikkonen likaledes krypande på knä.

"Denna marschen skall vi komma ihåg!" mumlade han. "Vi skall tvinga dem till att krypa på knä över alla åsar i Suomi"

"Hur mycket är där igen att krypa på detta viset?" frågade mig Armas. "Om det dröjer länge, så kan vi få bli här för gott. I fall vi stannar här för att vila, så förfryser sig mannarna."

"Tyst med dig! Där är ingen, som ska bli här", sade jag nästan flämtande.

Min vänstra handflata var sargad till blods.

Vi kröp vidare på knä.

Där verkade inte inte vara någon ände på stigningen.

Så satte sig Leino på en sten, lade kulsprutan tvärs över knäna och började gråta tyst. Jag såg klara tårar trilla ur hans ljusa ögon och frysa till is på kinderna. Tigande satt han där och grät. Jag hade aldrig kunnat tro, att Leino kunde

Han flög förbi oss utan att hinna få tag i de skidor, som vi sträckte fram emot honom; han försökte på alla sätt att bromsa, men drogs

Stigningen blev allt brantare.

Pojkarna började bli fullkomligt slut.

Leino, som gick först, föll på knä. Vi andra sjönk också ihop på knäna och kröp så vidare uppåt i det vi hakade oss fast vid varje utskjutande klippspets eller sten. Susi, stabschefen, kröp vid min sida.

Susi betyder på finska »varg«, men det fanns inget vargliknande i hans vita, runda ansikte, där tunga svettdroppar trängde fram.

Bakom oss kom kompanichefen Heikkonen, också han kravlande på knä.

-- Vi skall nog minnas denna marsch, mumlade han, vi skall tvinga dem att krypa på knä uppför Suomis brantaste berg...

-- Har vi långt kvar att krypa på detta sätt? frågade Kalle mig, om det är långt kvar, så kan vi alla stanna här för alltid. Om vi stannar för att vila, så förkyler pojkarna sig.

-- Tyst, Kalle, ingen får bli kvar här, sade jag andfådd.

Min vänstra hand var alldeles söndersargad och blodig.

Vi kröp vidare på knä.

Slutningen tycktes aldrig vilja ta slut.

Leino satte sig på en sten, lade kulsprutan tvärs över sina knän och började att gråta helt tyst. Jag såg hur klara tårar trängde ut ur hans ljusa ögon och frös till is på kinderna. Han grät tyst. Jag skulle aldrig ha kunnat tro, att

gråta, förrän jag fick se detta med egna ögon.

Leino grät, och månskenet blänkte i hans kulspruta.

Skidorna låg slängda vid hans fötter, och stavarna stod likt två ljus på ömse sidor. Han vände sig till mig:

"Ska jag verkligen tvingas ända min levnads bana här, Matti?"

"Vila dig nu, Leino! Vi har fler bröllop att dansa på i Helsingfors, Viborg och Åbo.[139]

Han skakade sorgset på huvudet och upprepade, vänd emot Armas, dystert och nästan med darr på rösten sin hjärteskärande fråga:

"Ska jag verkligen tvingas ända min levnads bana här, Armas?"

Armas lyfte kulsprutan ifrån hans knän, gav mig Leinos patroner och ropade:

"Leino, hej, skidlöpare! Kom igen nu, så går vi!"

Så fortsatte vi igen att krypa framåt på knäna.

Kamrat Antikainen[140] tog Leinos skidor.

"Vi kan aldrig ta oss opp för denne backen", frammumlade kursanten Jääskeläinen modstulet. "Vi är helt utpumpade. I morgon bitti så skjuter de ner oss som åkerhöns."

"Sluta, Jääskeläinen! Det är nödvändigt för partiet, att vi tar oss opp för denne backen, så då gör vi också det."

Framåt, trots allt! Vi hade krupit fram nästan två kilometer; till att krypa ännu en hade vi inga krafter kvar, men här tog lyckligtvis stigningen slut.

Så står vi då oppe på åsen. Månen går ner bak fjärran skogar.

Framför oss har vi nerförbacke och sedan ett stort, jämnt fält, ett

Leino kunde gråta, förrän jag såg det med egna ögon.

Leino grät och månstrålarna glänste på hans kulspruta.

Skidorna låg vid hans fötter och stavarna stod som två ljus vid sidorna. Han frågade mig:

-- Måste jag verkligen sluta mitt liv här, Matti?

-- Vila ett tag, Leino. Vi kommer att dansa på många bröllop ännu, både i Helsingfors, Viborg och Åbo.

Han skakade sorgset på huvudet och upprepade i ynkelig och släpande ton sin fråga, i det han vände sig till Kalle.

-- Måste jag verkligen sluta mitt liv här, Kalle?

Kalle tog kulsprutan från Leinos knä, räckte mig Leinos patroner och ropade:

-- Leino! Hej, skidlöpare! Sätt igång!

Åter kröp alla framåt på knäna.

Kamrat Heikkonen, första kompaniets kommandör, tog Leinos skidor.

-- Vi kommer aldrig att klara den här backen, sade Jääskeläinen hopplöst, vi är redan alldeles slut och när det ljusnar, blir vi nedskjutna som råttor.

-- Snacka inte, Jääskeläinen! Partiet kräver, att vi skall klara denna backe -- och det kommer vi också att göra.

Framåt, trots allt! Vi hade krupit nästan över två kilometer. Till ännu en kilometer hade vi inte krafter, men till all lycka, var vi nu uppe vid backens krön.

Vi stod på bergstoppen. Månen sjönk ned bakom skogarna i fjärran.

Framför oss låg nedförbacken och efter denna ett stort fält,

slätt stycke, en liten skogsdunge, och efter den skogsdungen bör byn Pieninkä ligga. Där är en mils väg dit allt som allt.

Karelska mil är smala -- ifrån stigen kan man inte avvika -- men långa, mycket långa.

Jag kommer strax ihåg ordern.

Jag samlar patrullen.

Bakifrån hörs de oppåtklättrandes oregelbundna, ansträngda pustande.

Vi har begivit oss åstad på morgonen, och snart skall en ny morgon ta sin början.

"Nerför backen!"

"Du borde göra som så", pratar Armas på, i det han vänder sig till den förlägne Leino, "att du väljer ut en bestämd sten, så som jag har gjort, och så tänker du: »Nu måste jag alltså kosta vad det kosta vill ta mig fram till den stenen« och då så väljer du ut en sten, som är nära dig, ett tiotal steg. Nå, till den stenen tar du dig fram, så klart, och sedan så väljer du ut en ny på fem meters håll eller så. Och så omigen; det kan du väl nog, hur uttröttad du än är, klara av att ta dig fram de fem metrarna? En smal sak! Visst tar du dig fram dit. Jaha, när du då har kommit framåt ett stycke, så tar du igen dig ett tag, och sedan så ser du ut ett nytt mål ungefär fem meter framåt igen. Tro mig: hur trött grabben än är, så kan han ändå kravla sig fram ett halvt dussin meter. Så, skall du få se, så är du redan oppe på toppen."

Jag befallde »skidlöpning«, och så löpte vi åstad neråt.

Att flyga nerför backe är enbart ett nöje till och med efter en sådan oppstigning.

slätmark, en liten skogsdunge, och ungefär 10 kilometer bakom denna skogsdunge skulle byn Pieningä ligga.

Jag kom genast ihåg ordern.

Jag samlade ihop min patrull.

Bakom oss hördes ännu det ojämna stönandet av de pojkar, som ännu låg och kröp på knä uppför backen.

Bredvid mig står Antikainen och ser sig omkring med trött, men skarp blick.

Vi hade startat på morgonen och nu skulle strax en ny morgon gry.

-- Nedåt!

-- Du skulle ha gjort så här -- brummar Kalle till den en smula skamsne Leino. Du skulle ha valt ut en sten, som jag gjorde och sedan tänkt... »nu måste jag kravla mig fram till den där stenen, kosta vad det vill... « men du skulle ha valt ut en sten som låg nära, så där bara en tio steg från dig. När du kommit fram till den stenen, skulle du ha valt ut en ny, en som låg bara så där på fem stegs avstånd; det är ju klart, att hur trött du än är, så kan du alltid klara de där fem stegen. Strunt! Naturligtvis klarar du dem. Efter en bit skulle du ha vilat, sett dig omkring och sedan på nytt tagit sikte på en sten ungefär fem meter framför dig. Tro mig, hur trött man än är, så orkar man alltid krypa sex steg. Och innan du vet ordet av, är du uppe på bergstoppen!

Jag gav order att pojkarna skulle sätta på sig skidorna. Vi stack iväg nedåt.

Att flyga nedför en backe på skidor, det är rena nöjet till och med efter en så strapatsrik uppstigning som vår.

Jämvikten regleras liksom automatiskt för den erfarna skidlöparen: stöta ifrån, när det behövs; böja sig, när det behövs; till och med sätta sig på huk, när det behövs; ibland kan det även vara möjligt för honom att åka stående opprätt och insupa den frostiga luften.

En liten tuva, som ögat knappt ens lägger märke till, kan vid utförsåknigen välta en oerfaren skidlöpare över ända.

Det var också det, som hände med Armas.

Dumt nog åkte han som förste man utför, och innan han hade hunnit flyga fram till plan mark, störtade han omkull, så att skidorna lossnade och rusade vidare neråt, mens han själv slog två volter i luften, varefter han blev liggande i snön.

Näste man snubblade över honom, ramlade också med dunder och brak, över honom en annan och en tredje, så att här bildades en levande, sprallande klump med bajonetter och spetsiga skidstavar stickande fram ur snön.

»Av en sådan sak vill jag allra minst omkomma«, for skynten av en tanke igenom huvudet på mig. Jag såg mig om och upptäckte, att där efter mig i det skidspår, som Armas hade kört opp, kom närmare ett tjugotal krigare glidande i högsta fart.

Katastrof, katastrof!

Vem kan i sådan flygande fart rycka åt sidan och väja undan för denna klump av människor, bajonetter, patronväskor, skidor, stavar och handgranater?

Men i samma ögonblick böjde sig Leino, som åkte framför mig, vigt ihop och vek till sidan. Jag vet inte, om någon annan skulle ha kunnat göra en sådan vändning.

Jag störtade iväg i spåret efter

Den vane skidåkaren håller balansen helt automatiskt: ibland måste man böja sig, ibland ta ett tag med stavarna, ibland sätta sig ned, men långa stycken kan man stå rak och andas in den kalla, härliga vinterluften.

Under farten nedför kan en knappt märkbar tuva välta en ovan skidåkare.

Just så gick det för Kalle.

Av pur dumhet åkte han i tätan nedför, och innan han kom ned till slät mark, åkte han naturligtvis på öronen, gjorde en dubbelsaltomortal i luften och blev liggande i snön, medan skidorna åkte iväg nedåt.

Den följande skidlöparen snavade över Kalle, åkte naturligtvis också på öronen och efter honom den tredje och fjärde. Det såg ut som ett kravlande bylte av armar och ben. Här och där stack sylvassa bajonetter och spetsiga skidstavar fram.

-- Minst av allt vill jag mista livet på det sättet! kom det som en blix i mitt huvud och blixtnabbt, kanske på tusendelen av en sekund, vände jag mig om och hann se, att efter mig i Kalles skidspår kom ett tjugotal pojkar för full fart.

Katastrof! Katastrof!

Vem skulle i denna svindlande fart hinna väja undan för denna kravlande hög av människor, skidor, gevär, bajonetter, ryggsäckar, skidstavar och handgranater?

Men just i detta ögonblick kröp Leino, som åkte just framför mig, ihop på skidorna, spände alla sina krafter och lyckades kasta sig ur spåret. Jag tror knappast, att någon annan än Leino skulle ha klarat den manövern.

Jag åkte in i Leinos spår och efter

Leino, och efter mig flög de övriga fram i det nu uppkörda spåret.

Framåt! Vi får inte stanna.

Jag samlade patrullen och förde den vidare.

Lyckligtvis kom vi undan med några småskrämmor av denna sammanstötning.[141]

"Bara för din tjurskallighets skull, för din dumma envishets skull hade här så när tillstött en olycka!" sade jag till Armas. "Du hade själv lätt kunnat bryta nacken av dig." [142]

"Nej då, här skall jag inte omkomma", försökte Armas skoja bort det. "För att ta kål på min bror behövdes där en granat ifrån en av Kronstadts åttatummare, men han var ju bara en vanlig socialdemokrat. Men nu -- vid fronten -- har de vite inga sådana kanoner, som kan ta död på mig. För övrigt är jag kommunist, och med mindre än en tretummare knäpper de inte mig..."

"Andra kamrater hade kunnat dö på grund av dig!" klippte Leino skarpt av.

"Du har rätt, Leino", sade Armas förlåget. "Men gjort är gjort..."

En så skyldig uppsyn har jag ända till den dag, som idag är, aldrig skådat i Armas' ansikte.

Femte kapitlet.
Möte med slaktarna.

Truppen[143] fick en timmes vila.[144]

Dock måste vi, som var uttagna för spaning, utgå omedelbart. Vi begav oss alltså åstad.

Plutonen gick en halv kilometer efter mig under Leinos befäl. Jag

mig följde blixtsnabbt de andra in på det nya skidspåret.

Framåt! Stanna får vi inte.

Jag samlade ihop plutonen och fortsatte framåt.

Utom några skrämmor, som till all lycka inte var allvarliga, hade ingen fått några men av denna riskabla omkullkörning. Men om ännu fler hade kört omkull, då hade vi i bästa fall inte kommit undan med mindre än ett par allvarliga sår.

-- Bara för din dumdrighetens skull, Kalle, höll det på att ske en olycka,

brummade Leino förargad.

-- Du har rätt, Leino, svarade Kalle i skuldmedveten ton, men nu är det gjort...

Ett sådant skuldmedvetet ansikte hade jag aldrig förut sett hos Kalle.

Bataljonen fick vila sig en timme.

Men vi som skulle ut på rekognoscering, måste ofördröjligen fortsätta, och vi åkte vidare.

Plutonen gick en halv kilometer efter mig under Leinos befäl. Självt

gick däremot i förväg på spaning.

Färden gick igenom en väglös skogsdunge.

De barrludna grenarna gungade i jämn takt och strödde ut snö.

Stammarna ilade förbi, och det frasade i snön, som undanträngdes av mina skidor.

Just så hade jag ett år tidigare befunnit mig ute på lång spaning. Den gången skulle vår spaning avskära tillförseln av ammunition och förplägnad ifrån Finland till det upproriska Kronstadt. Tillförseln försiggick över Finska vikens is -- över Markizovaja Luzja. Där fick jag se ljusen ifrån byn Inno, som inte låg långt bort. Jag är själv därifrån, hela min familj bodde där, och min gamle far och min mor bor där än idag. Och Aino, min Aino, också -- visste jag -- bodde den gången tillsammans med de gamle. Vårt hus står alldeles intill havsstranden, och denna strand var bara tusen meter bort ifrån mig. Det lyste ur fönstren på vårt hus. Jag gick närmare stranden, mens jag ansträngde mig för att höra, om där kom något knarrande ifrån någon slädes medar, vilken medförde förnödenheter till de upproriska »sjömansbyxorna«.[145] Jag närmade mig stranden, för att fullgöra spaningsuppgiften. Fars hus (barndomsminnen!) var bara hundra meter ifrån mig.

På trösklen visade sig en kvinnogestalt; det skulle kunna vara min goda gamla mor eller den kära Aino. Jag hade inte sett dem sedan våren 1918, sedan dagarna för den finska revolutionens tillintetgörande nederlag.

»Jag skall gå dit och krama om de gamle«, tänkte jag. »Där är ju ingen, som skall få reda på vårt möte«.

»Det går inte, du är ju på spaning«, förmanade jag mig själv och blev obeslutsamt stående.

gick jag ensam i förväg för att rekognoscera.

Jag åkte genom en väglös skogsdunge.

De snötyngda grenarna gungade sakta i den svaga vinden.

Trädstammarna ilade förbi och snön sjöng sin egen melodi under mina skidor.

*

För ungefär ett år sedan gick jag likadant ensam på en lång rekognoscering. Då skulle vår spanarpatrull avskära förbindelsen mellan Finland och de upproriska i Kronstadt. All förbindelse gick över Finska vikens is. Då fick jag syn på ljusen från det lilla samhället Inno. Jag är själv född där och hela min familj bodde där. Ännu idag bor far och mor där. Och Aino, min Aino bodde också, det visste jag, vid denna tid där med de gamla. Vårt hus står alldeles vid havsstranden, och jag var blott tusen meter från denna strand. Det lyste i fönstren på vårt hus... jag närmade mig stranden och försökte att i den kalla vinternattens tystnad uppfatta gnisslet från de slädar, med vilka man förde ut livsmedel till de upproriska blåjackorna. Jag gick närmare stranden och rekognoscerade.

Min fars hus, där jag bott hela min barndom och uppväxt, låg endast hundra meter från mig.

I dörren syntes en kvinna; det kunde vara min gamla kära mor eller min älskade Aino; jag hade inte sett dem sedan våren 1918, de dagar, då vår revolution slogs ned i blod.

-- Jag går in och kramar om gamlingarna, tänkte jag, det är ingen, som får veta att jag har varit här.

Det går inte. Du är ju ute för att rekognoscera övertalade jag mig själv och stannade.

Jag såg på den lilla stugan, där de gamle säkert satt och längtade efter sin ende Matti, där Aino...

Ljuset ur fönstret hade lagt sig som en gul fyrkant på snön. Kvinnan på yttertrappan tömde en spann vatten, gick in i huset och smällde igen den tunga dörren efter sig.

Jag hade tagit ett steg framåt. Under tio minuter stod jag där nära huset, såg på det och tänkte. Sedan tvärvände jag, gick vidare och fortsatte spaningen.

... [146]

Samma kväll beslagtogs jag och hemförde till oss en foras om fyra slädar med bröd, vilka var på väg till Kronstadt ifrån Terijoki. Den vite officerare, som skyddsledsagade slädarna, hade tur; han lyckades slinka iväg i skydd av mörkret, mens formännen ursinnigt svor efter honom.

I en av forslädarna hade han bara lämnat kvar sin portfölj med några papper i, däribland några handlingar med stabskaptens Verchovskijs namn.[147]

Stabskaptenen själv var spårlöst försvunnen.[148]

Tröttheten efter ett sömnlöst dygn och den utmattande marschen i sådan stark köld gjorde sig gällande; alla dessa tankar drog förbi inför mig såsom i en halvslummer; jag hade nog till och med faktiskt gått och somnat. Ur dessa minnen och drömmar i halvt sovande tillstånd vaknade jag plötsligt till vid ljudet ifrån ett avlägset samtal.

Jag slog opp ögonen och fick syn på en liten by ungefär hundra meter längre fram.

Ifrån det närmaste huset vajade en vit flagga. På trappan in till

Jag tittade på huset, där antagligen gamlingarna satt och längtade efter sin ende son, Matti, där Aino var...

Ljuset från fönstret låg som en gul kvadrat på snön. Kvinnan på farstuvisten tömde ut en hink med vatten, gick in i huset och slog igen den tunga dörren efter sig.

Jag tog ett steg framåt; stod så ungefär tio minuter alldeles i husets närhet, såg på det och tänkte. Sedan vände jag tvärt och gick vidare, fortsatte min rekognoscering.

Vad tänkte jag på! Ni skall få reda på mina tankar, Lappo[7]-banditer, när er sista timme slår!

Denna kväll överrumplade och tog jag fyra brödförar, som var på väg från Terijoki till Kronstadt. Den vite officeren, som ledde fororna, hade tur. Han lyckades försvinna i mörkret, förföljd av kuskarnas grova svordomar.

På en av slädarna lämnade han sin portfölj, i vilken även fanns dokument med stabskaptens Werhovskijs namn.

Av stabskaptens själv fanns inte ett spår.

Var finns nu denna skurk?

Tröttheten efter de sömnlösa nätterna och den tröttande marschen gav sig dubbelt tillkänna i denna starka kyla: alla dessa tankar virvlade runt i mitt huvud som i en halvslummer. Ja, det är troligt, att jag verkligen somnat in mitt under åkningen. Ur denna upplevelsernas och minnenas halvslummer vaknade jag plötsligt vid ljudet av ett avlägset samtal.

När jag tittade upp, såg jag att jag befann mig ungefär hundra meter från ett litet samhälle.

På det närmaste huset vajade en blå-vit flagga. På husets

detta hus stod där fyra beväpnade män.

Jag såg mig om. Ett par hundra meter bakom mig tog skogen slut, och ingen ur min patrull syntes till. Jag var kommen långt i förväg.

Folket på trappan stod rätt så lugnt och stilla. De hade upptäckt mig.

Det hade varit meningslöst att vända om och gå tillbaka; tre-fyra kulor skulle då ha satt sig fast i ryggen på mig. Det återstod att gå framåt. Det gjorde jag också. Jag gick långsamt, lugnt och sansat, mens jag tänkte på, hur jag skulle kunna göra det så dyrt som möjligt för dem att ta livet av mig.

Jag ansträngde mig att göra vartenda steg, jag tog, långsammare och ta tillvara vartenda sekund. Eftersom jag gick så lugnt, utan brådska, med kurs på yttertrappan till stugan med den förbannade vita trasan, vilken redan belystes av den uppgående vintersolens första sneda strålar, så rörde ingen av dem på sig, vilka stod på trappan, ingen grep geväret och lyfte det till anläggning.

Ju närmare jag kom byn, desto tydligare blev det för mig, att det var slaktare, som stod vid trappan. En utav dem avbet ett stycke utav ett bröd, som var bakat så, som man bara bakar i Finland: tunna, platta, osyrade rågakakor,[149] näkkileipä med runda hål i mitten.[150]

Jag tycker mycket om knäckebröd;[151] det påminner mig om mina tidiga barndomsår. I hela Karelen är det bara i Uhtua,[152] man bakar sådant knäckebröd.[153]

Jag var redan ett fåtal steg ifrån yttertrappan. Två av dem, som hade stått och sett på, när jag närmade mig, begav sig in i stugan, mens de övriga två blev kvar vid trappan. Jag gick ända fram till trappan.

"God dag!" mumlade jag liksom i skägget, ifall-ifall.

"God dag, herr officer!" svarade de och sträckte opp sig i enskild

förstukvist stod fyra beväpnade män.

Jag tittade mig om. Två hundra meter bakom mig slutade skogen och jag kunde inte upptäcka min patrull. Jag hade kommit långt före den.

Folket på förstukvisten stod ganska lugnt. De hade alla redan sett mig.

Att vända och gå tillbaka var otänkbart; tre, fyra kulor, hade då säkert fastnat i min rygg. Det återstod endast att gå framåt, och det gjorde jag. Med långsamma glid åkte jag framåt och tänkte över hur jag så dyrt som möjligt skulle sälja mitt liv.

Jag försökte att hålla igen på varje steg och att vinna så många sekunder som möjligt. Och därför att jag gick så lugnt, utan någon som helst brådska och höll kurs rätt på stugan med den förbannade vita trasan, som redan belystes av den uppåtgående vintersolens första strålar, gjorde ingen av dem på förstukvisten någon rörelse, ingen lade an med geväret mot mig.

Ju närmare jag kom samhället, desto tydligare förstod jag, att det var vitfinska slaktare som stod på förstukvisten. En av dem stod och bet i ett brödstycke -- knäckebröd.

Nu var jag endast några steg från förstukvisten. Två av dem, som stått och sett på hur jag närmade mig, gick in i stugan, de två andra stannade på trappan.

-- God dag, mumlade jag för säkerhets skull.

-- God dag, herr officer, svarade de och ställde sig i givakt framför

ställning framför mig.

I första ögonblicket blev jag till och med paff och kastade en blick emot skogsbrynet. Där var ingenting som antydde, att där snart skulle kunna komma ut någon därifrån.

Jag började långsamt ta av mig skidorna. När jag hade tagit av den ena, så tog jag av den andra. De två träbelätna, som hade sträckt opp sig i givakt, stod alltjämt i enskild ställning framför mig. Den vita skidlöparblusens kapuschong dolde min rödarmisthjälms[154] väl.

"Lediga!" befalldes jag och avvek tydligen ifrån gängse former, ty bågge ynglingarna blinkade muntert åt varandra.

Eller också lekte de kanske med mig, liksom katten med musen?

Jag kom ihåg stugan i Paadene och samtalet med Leino.

Var är du, Leino, var är vår stab nu?

Jag stack ner stavarna i den tilltrampade, glatta snön vid trappan och så började jag långsamt, steg för steg gå oppför trappan in i stugan.

"Isen skall huggas väck ifrån trappstegen", muttrade jag, ty jag ville än en gång framvisa mitt förträffliga finska uttal.

"Ska ske", svarade en av träskallarna, som sträckte opp sig i enskild ställning och gjorde honnör.

Därvid lade han först ifrån sig den halvätta knäckebrödsbiten på bänken.

Med vilket välbehag jag skulle ha tuggat den i mig! Jag kände mig på en gång hungrig.

»Med tom mage är det lättare att utstå ett sår i buken«, påminde jag mig vår kursläkares stående fras och trädde över tröskeln.

Tydligt gick allting till så, som dessa dumbommar förväntade sig, ty

mig.

I första ögonblicket blev jag förvånad och kastade en blick mot skogsbrynet. Men ingenting tydde på att det snart skulle komma någon därifrån.

Jag började långsamt att ta av mig skidorna. Jag tog av den ena, så den andra. De två tjockskallarna stod fortfarande i givakt framför mig. Den vita skyddskåpans kapuschong dolde helt min rödarmistmössa.

-- Lediga! kommenderade jag men hade därmed tydligen gett ett för pojkarna ovanligt tidigt kommande, ty de blinkade muntert åt varandra.

Eller kanske de ville leka katt och råtta med mig?

Jag kom ihåg stugan i Paadane och samtalet med Leino.

Var är du Leino? Var är vår stab nu?

Jag stack ned stavarna i den tilltrampade snön vid trappan och började att långsamt steg för steg gå upp mot stugans dörr.

-- Isen måste huggas bort från trappstegen, brummade jag och ville därmed ännu en gång demonstrera mitt utmärkta finska uttal.

-- Skall ske! svarade en av vitgardisterna, ställde sig i givakt och gjorde honnör.

Samtidigt lade han ifrån sig den kvarblivna knäckebrödsbiten på bänken.

Med vilken förtjusning skulle jag inte ha ätit upp den! Jag kände mig med ens hungrig.

-- Med tom mage klarar man bättre ett knivhugg i buken, kom jag ihåg att vår läkare sagt oss under kurserna, och steg över tröskeln.

Tydligt gick allt, som vitgardisterna hade väntat sig, ty

de ådagalade inte det ringaste tecken på förvåning. Jag kunde se allting tydligt och klart. Jag kan än idag precis och utförligt beskriva alla detaljer: hur de vite stod, hur brödbiten låg på bänken, hur min vänstra stav lutade lätt, där den stod nerstucken i snön, hur dörrposternas sniderier såg ut.

Alla mina sinnen var skärpta; allt detta kommer jag utmärkt väl ihåg och till mina dagars slut skall jag inte glömma det.

När jag gick in i stugan kastade jag en blick hän emot skogen. I skogsbrynet syntes där inte ens ett livstecken.

Jag gick in i ett rum.

Strax efter mig trängde sig de två ifrån gården in.[155]

Efter ett dygn utan sömn ute i friska luften överväldigade mig strax den bedövande värmen i det kvavt oppvärmade och inpyrda utrymmet. Där var fyra män i rummet; de hade brått med att städa. Gevären stod i sina ställ i ett hörn.

[Se längre opp]

Så snart jag kom in, for soldaterna opp och hälsade.

Då frågade jag lugnt, högt och tydligt i myndig ton, mens jag hörde vartenda slag utav mitt eget hjärta:

"Vem är det, som för befälet här?"

På min fråga in igenom den öppna dörren störtade där ur det angränsande rummet ut en lång, reslig karl i jägaruniform med gradbeteckningar på träsarna och ett stort ansikte, vilket liknade en skinka och var mörkrött av anspänning samt önskan att fjäska sig oppåt i graderna; han ställde sig i stram givakt framför mig.

I enskild ställning började han göra anmälan.

Jag förde handen till den av

de visade inte det ringaste tecken till förundran. Jag såg allt tydligt och klart. Jag kan än idag, om ni så vill, exakt och utförligt beskriva alla detaljer, var vitgardisterna stod, var brödbiten låg på bänken, hur min ena skidstav lätt lutade, hur dörrkarmen var utsirad.

Alla mina sinnen stod på helspänn, och allt detta kommer jag mycket bra ihåg och kommer aldrig att glömma det, så länge jag lever.

När jag gick in i stugan, kastade jag ännu en blick bort mot skogen, men där syntes inte ett livstecken.

Jag gick in i stugan.

[Se längre ner]

Den varma, kvalmiga luften inne i det nedrökta rummet gjorde mig, som ett helt dygn utan sömn varit ute i den friska luften, fullkomligt vimmelkantig. Inne i stugan fanns fyra män. De höll i all hast på att städa rummet. Gevären stod i sina ställ i det ena hörnet.

De två, som stått ute vid trappan, kom in omedelbart efter mig.

Så fort jag kom in, hoppade de innevarande upp och gjorde honnör.

Samtidigt som jag hörde mitt eget hjärtas dunkande, frågade jag med hög, klar kommandoton:

-- Vem för befälet här?

På min fråga kom omedelbart en reslig man i jägaruniform med befälstecken ut ur det intilliggande rummet. Han hade ett väldigt ansikte, som påminde om en skinka och var mörkröd av spänning och iver att få utmärka sig. Han ställde sig i givakt framför mig.

Han höll händerna på revärerna och började avge rapport.

kapuschongen dolda mössan, såsom det hör till vid mottagandet av en rapport.[156]

"Det är jag, korpral[157] Kurki, som för befälet här och fullgör det uppdrag, som har anförtrotts mig: att befria Karelen ifrån de röda, ryska banditerna."

Här förrådde mig nerverna: vid orden »röda banditer« knöt sig handen, som jag höll vid skärmen, alldeles av sig själv, och knytnäven hade så när gått lös på korpralens fysiologi.

Med den allra kraftigaste viljeanstängning tvingade jag mig själv att lösa upp knytnäven och föra handflatan bakåt, så att det skulle se ut, som om jag uppmärksamt åhörde rapporten.

"Vi är inalles fjorton man", fortsatte korpralen, "och det är löjtnant[158] Lassy,[159] som för befäl över hela posteringen."

När jag fick höra detta namn, ryckte jag till. Då jag såg förvånningen i korpralens pupiller, drog jag min höjda hand bakåt, och... och förmodligen blottade jag då under kapuschongen ett stycke av mössan -- just den delen, där vår femuddiga stjärna lyste rött.

Jag förstod detta på den plötsliga blekhet, som spred sig i korpralens dittills mörkröda ansikte, och på det, att han började stamma; uppenbarligen förundrade detta alla de underlydande; av dem var där nu åtta man i rummet: två var komna in strax efter korpralen ifrån det angränsande rummet -- och slutligen förstod jag det på hans direkta fråga:

"Då är ni alltså en av de röde?"

"Ja, jag är röd..." hakade jag på hans replik i en kommandoton, som inte tålde några som helst motsägelser, och fortsatte: "...och jag befäller er samtliga att omedelbart ge er för mig."

Där stod de förbluffade.

-- Det är jag, korpral Kurki, som för befälet här! Jag utför det uppdrag jag fått: att befria Karelen från de ryska, röda banditerna.

Mina nerver spelade mig nu ett spratt: vid orden »röda banditer« knöt sig ofrivilligt min högra hand som jag höll vid skärmen och knytnäven ville slå till mitt i korpralens ansikte, så att det skulle se ut som en hackad kotlett.

Med den största viljeanstängning tvingade jag mig att räta ut fingrarna och förde handen bakåt. Hela tiden försökte jag se ut, som om jag uppmärksamt lyssnade till rapporten.

-- Allt som allt är vi 14 man här -- fortsatte korpralen -- och fänrik Gunnar Lassy för befälet över hela fältvakten.

När jag hörde detta namn, ryckte jag till, och då jag såg det förvånade uttrycket i korpralens pupiller, förde jag min upplyfta hand bakåt och... blottade då troligen den del av mössan, där vår röda, femuddiga stjärna satt.

Jag förstod detta av den oväntade blekhet, som spred sig över korpralens förut så röda ansikte och därav att han började att stamma under sin rapport, vilket tydligen förvånade de övriga. De var nu åtta man i rummet, två hade kommit in strax efter korpralen från det intilliggande rummet -- och till slut förstod jag detta faktum av hans direkta fråga:

-- Jaså, ni är röd?

-- Ja, jag är röd, svarade jag på hans replik och fortsatte i en kommandoton som inte tålde några motsägelser -- och jag befäller er att omedelbart ge er!

De var fullständigt förbryllade.

I vänstra handen höll jag redan en handgranat, i den högra -- naganrevolvern.

"Under tiden som jag har fört detta samtal med er, så har mina kamrater omringat byn. Inte en enda utav kommer härifrån levande, ifall ni försöker slåss. Ge er!"

Först var det Kurki, som kastade en blick ut igenom fönstret, och sedan jag.

Ett femtiotal meter ifrån oss kom min patrull utspridd på skyttelinje under Leinos ledning och närmade sig hastigt.

"Ifråån andra hållet kommer där två plutoner. Ge er!"

Ingen utav de vite hade hunnit svara någonting, innan dörren for opp för en kraftig spark med en filtstövel, och Leino flög in i rummet.

När han hade fått syn på de vite, viftade han med en handgranat och ropade:

"Opp med händerna!"

Alla de, som befann sig i rummet, räckte opp händerna.

I samma ögonblick ljöd där ett dovt revolverskott utifrån.

"Håll du dem kvar här!" ropade jag åt Leino, störtade ut på gatan och befallde en av kamraterna med gevär att ställa sig vid fönstret.

Armas rusade in i stugan för att hjälpa Leino avvärja de vite.

På nytt hördes där några skott.

Det var en vit officerare, som skjutande sig fram igenom byn försökte fly.

... [160]

Jag tog geväret ifrån axeln och

I vänstra handen höll jag redan granaten och i den högra revolvern.

-- Medan jag stått och talat med er, har mina kamrater omringat byn. Ingen av er kommer levande härifrån, om ni gör motstånd. Ge er!

Nu tittade Kurki och sedan jag ut genom fönstret.

Ungefär femtio meter från stugan närmade sig hastigt min patrull, spridd i skyttelinje och med Leino i spetsen.

-- Från andra sidan kommer två kompanier. Ge er!

Ingen av de vita hann svara något, innan dörren gick upp för en kraftig spark av en filtstövel och Leino flög in i rummet.

När han såg de vita, viftade han med handgranaten och skrek:

-- Upp med händerna!

Alla som var i rummet räckte upp händerna.

I samma sekund hörde vi ute på vägen ett skarpt revolverskott.

-- Håll dem kvar här, ropade jag till Leino, hoppade ut på vägen och befallde en av kamraterna att med geväret redo ställa sig vid fönstret.

Kalle sprang in i stugan för att hjälpa Leino avvärja vitgardisterna.

På nytt hördes några skott.

En vit officer smög sig bakom byns stugor och sköt oavbrutet.

Revolverskotten kom från honom.

Gevärsskottet hade avskjutits från grannstugan.

Jag tog geväret från axeln och

började långsamt sikta.

Detta var utan tvivel Lassy.

Jag tryckte på avtryckaren. Den gav inte efter. Skottet gick inte av. »År det kölden, eller vad?« erinrade jag mig Rauhalahti i sjukvagnen. Jag tryckte en gång till, ännu hårdare.

Rekylen slog in i axeln.

Officeraren rasade ihop i snön.

Jag gick fram till honom.

Eftersom mina skidor hade blivit kvar vid trappan, så gick jag långsamt, då jag tog in snö i filtstövlarna.

Skottlossningen i byn hade inte upphört men blev allt glesare och glesare.

Ur skogen var redan de första rödarmisterna i vårt förband[161] på väg ut.

Bakom mig kom Leino.

Officeraren försökte stötta sig på armbågen.

"Lassy!" ropade jag nästan rasande. "Lassy, här kan vi äntligen avsluta vår dispyt!"

Av överraskningen till och med satte han sig opp, och sedan han hade fått syn på mig, höjde han mauserpistolen.

"Jag skall inte få se mitt Storfinland, men du, Matti, du ska inte heller få bada mer i dess sjöar!" sade han och plötsligt, spottande blod ur munnen, skrek han till:[162] "Åt en röd hund, som har sålt sig -- hunddöden!" och så sköt han.[163]

Lassy var en utmärkt skytt, men vreden och såret gjorde honom osäker på handen. Kulan gick tvärs igenom min kapuschong och lämnade ett hål i den efter sig.

"Du missade igen, Lassy, men nu ska

började långsamt lägga an.

Den flyende officeren var utan allt tvivel Lassy.

Jag tryckte på hanen. Den gav inte efter. Intet skott hördes. Kan det vara av kylan? tänkte jag och kom ihåg Rauhalahtis berättelse i sjukvagnen. Jag tryckte hårdare.

Skottet stötte starkt.

Officern ramlade omkull i snön.

Jag gick fram till honom.

Eftersom jag hade lämnat mina skidor vid stugan gick jag mycket långsamt, ty för varje steg trängde snö in i filtstövlarna.

Skotten i byn hade ännu inte tystnat, men hördes allt mera sällan.

De första rödgardisterna i vårt kompani kom redan fram ur skogen.

Bakom mig kom Leino.

Officern försökte att resa sig upp på armbågen:

-- Lassy, skrek jag, nästan kvävd av ilska -- Lassy, äntligen kan vi här göra upp vårt mellanhavande.

Överraskningen var så stor, att han nästan reste sig upp, och då han fick syn på mig, grep han efter sin mauserpistol.

-- Du din hund, din röde förrädare, du skall dö hunddöden -- och så sköt han.

Lassy var en utmärkt skytt. Men ilskan och såret gjorde hans hand osäker. Kulan slog igenom kapuschongen och lämnade ett hål som minne.

-- Nu bommade du igen, Lassy, men

jag träffa..."

Han höjde pistolen[164] på nytt, så att han nästan vidrörde min päls med dess mynning. Men jag hade redan låtit gevärskolven falla.

Något skott följde där inte.

Jag hade känt Lassy sedan barndomen. Han var son till chefen för ett sågverk, där min far arbetade. Vid tiden för revolutionen var han skyddskårsofficer.[165]

jag skall träffa ...

Han höjde på nytt sin pistol, varvid mynningen nästan berörde min päls. Jag slog till med gevärskolven.

Denna gång kom det inget skott från hans mauserpistol.

Jag kände Lassy ända sedan barndomen. Hans far var sjökaptten.

Under det imperialistiska kriget skickade många finska borgare illegalt genom Sverige sina söner till Tyskland, där dessa erhöll militär utbildning. Finlands borgare trodde att de med det segrande Tysklands hjälp skulle kunna göra landet oavhängigt.

I Tyskland organiserades t o m en speciell krigshögskola för dessa finska borgarsöner. Det fanns många där. En stor del av den finska officerskåren hade gått i tysk skola. De har organiserat de finska skyddskårerna, de var officerare i Mannerheims straffexpedition, de var tusentals arbetares bödlar.

Vi -- kommendörer i arbetarnas armé, Finlands blivande röda armé -- får vår utbildning här, i den Internationella Krigsskolan; våra fiender i Tyskland.

Där var ett möte på sågverket.[166]

Där uppträdde Lassy, och där uppträdde jag, som var kommen på permission ifrån Helsingfors. Vi införde åtta timmars arbetsdag på Lassys fabrik och organiserade en fabrikskommitté; men när vi gick till kontoret för att kontrollera kontorsböckerna, så vägrade Lassy ge oss dem och sade:

"Med sådana skurkar och rövare som ni måste man tala vapnens språk."

... [167]

Lassy hade tillsammans med andra borgare varit illegalt i Tyskland och kom under revolutionen tillbaka som fullt utbildad vit officer.

Den gången hade jag inte gjort opp

räkningen med honom; han hade plötsligt försvunnit någonstans; men nu hade vi åtminstone talat litet med varandra på vapnens språk. Det kan hålet i kapuschongen på min vindblus bekräfta.

Jag genomsökte Lassys lik, tog hans handlingar och återvände till byn.

Först då begrep jag, att jag var outhärdligt trött och inte förmådde ta ett enda steg till.

Jag kommer inte ihåg, hur jag tog mig fram till stugan.

Vårt förband[168] hade redan kommit in till samhället och inrättat sig för rast.

Antikainen utdelade befallningar och skickade fram en ny spaningspatrull.

Mitt i gatan låg där en dödad slaktarofficer med armarna utsträckta. Det var ingen, jag kände.

Jag rasade ihop i en hög på golvet utan att ha orkat ta de två stegen fram till bänken. Där kanske var någon, som flyttade på mig, kanske var där någon, som trampade på mig -- det vet jag inte och jag minns ingenting.

Under det dygnet hade vi bara gått fem mil.

Men vi fick inte sova i mer än tre timmar.

Klockan tolv på dagen skulle vi avtåga och marschera mot Tjolka.[169]

Där var någon, som drog undan kudden under huvudet för mig.[170]

Jag vaknade. Antikainen höll kudden i armarna.[171]

"Vad har du gjort för att såra gumman?" frågade han förebrående.

Den gamla reste sig ifrån spisen, tog kudden ur befälhavarens händer

Senare förlorade jag honom ur sikte, men nu hade vi talat med varandra på vapnens språk; det kan hålet i min kapuschong intyga, det kunde Lassy ha intygat, om inte ...

Jag undersökte Lassys lik. Tog reda på hans papper och gick tillbaka till byn.

Nu först märkte jag att jag var oerhört trött och att jag inte var i stånd att ta ett steg vidare.

Jag minns inte, hur jag kom fram till stugan.

Vår bataljon hade redan slagit läger.

Antikainen gav order och sände ut en rekognosceringspatrull.

Mitt på vägen med armarna utsträckta låg en skjuten finsk officer, som jag inte kände.

Jag ramlade ihop på golvet som en säck, trots att jag hade bara knappa två steg fram till bänken. Det är möjligt, att kamraterna flyttade på mig, det är möjligt, att de trampade på mig -- det vet jag inte. Jag minns ingenting.

Under detta dygn hade vi tillryggalagt femtio kilometer.

Men vi fick bara sova i tre timmar.

Klockan tolv på dagen skulle vi ställa upp och gå i riktning mot Tsolkka.

När jag väcktes, stod en gammal gumma bredvid Heikkonen -- det var stugans husmor, och frågade honom någonting i osäker ton.

och började tvekande fråga honom om någonting.

Antikainen betraktade henne spänt med sina blåa ögon och försökte lugna ner henne.

"Är ni då faktiskt röda?" tog hon till sist mod till sig och frågade befälhavaren högt.

"Ser du verkligen inte, hur vi har gjort slut på slaktarna?"

"Men käre, officerarna sa, att på trehundra versts omkrets så är där inte en endaste röd här. Inte ens en fågel kan flyga hit därifrån, än mindre då rödarmisterna. Så det är därför, jag tvivlar."

"Men nu så, mor lilla, nu skall du inte tvivla mer utan hellre ta en titt på våra röda stjärnor!"

Detta argument övertygade uppenbarligen gumman slutgiltigt. Hennes ansikte, vilket var rynkigt som en stekt potatis, sken opp; den vaksamhet, som hade varit märkbar i varenda rörelse, försvann.

Hon gick fram till dörren och började rota och dra fram några papper ur den snidade dörrposten.

Hon fick fram en packe dokument, började bläddra i dem, och när hon hade funnit det rätta, räckte hon fram det till befälhavaren.

Befälhavaren började läsa det.

Detta var ett varsamt ihopvikt hedersdiplom, utfärdat av Första Ryttararméns stab för rödarmisten kamrat Jukka Petrov[172] och bestyrkt med allehanda stämplor samt underskrift av befälhavaren själv.

"Jaså, ser man på: kamrat Budjonnyjs underskrift..."

"Ja, Jukka -- han är ju min son!" pladdrade gumman upphetsat på. "Nu

Han såg oavvänt på henne, med sina blåa ögon och försökte att lugna henne.

-- Då är ni ju verkligen röda? tog hon slutligen mod till sig och frågade kommandören högt.

-- Ser du inte, hur vi gjort processen kort med slaktarna?

-- Ja, men snälla du, officerarna sa, att det inte fanns en enda röd på trehundra kilometers omkrets. Inte ens en röd fågel kan flyga hit, än mindre då rödarmister. Därför är jag så tvivlande.

-- Men nu skall du inte tvivla längre, mormor, utan titta i stället på våra röda sovjetstjärnor i mössorna.

Detta argument övertygade tydligen gumman helt och hållet. Hennes ansikte, fullt av fårör och rynkor som en gammal potatis, sken upp, och den försiktighet, som hon visat i alla sina rörelser, försvann med ens.

Hon gick fram till dörren och började söka bakom dörrlisten. Hon drog fram några papper.

När hon funnit papperen, började hon att titta igenom dem, och då hon till slut fann det riktiga, räckte hon det till kommandören.

Kommandören började läsa igenom papperet.

Detta var omsorgsfullt hopvikt och då han vecklade ut det syntes stämplor och underskrifter. Papperet var ett hedersdiplom, tilldelat kavalleristen i första röda ryttararmén kamrat Hrisanfow av staben och var undertecknat av själva kommandören.

-- Nä, vad ser jag. Det är ju ett hedersdiplom av självaste kamrat Budjonny ...

-- Ja Pjotr Hrisanfow är ju min son! Det är min son -- började gumman

är han och hans vänner ute i skogen och gömmer sig för slaktarna."

"Kalla omedelbart in pojkarna ifrån skogen!"

Gumman fick brått om.

Jag såg, hur hon ställde sig på de hemmagjorda, karelska skidorna och drog iväg till skogs. Där är inte många utav våra idrottsflickor i Piter[173] som kan löpa på sina telemarksskidor så, som denna gamla gumma kunde gå på skidor!

När förbandet redan stod färdigt för avmarsch, så kom där ur skogen under gummans ledning en grupp män på skidor.

De fick syn på oss och blev stående.

En av dem begav sig rätt fram till oss.

Det var just denne yngling, som hade deltagit i Budjonnyjs rytteri. Tillsammans med honom hade ytterligare nio karlar rymt till skogs för att hålla sig undan ifrån slaktarnas tvångsmobilisering.

De hade uppbringat två foror med livsmedel till posteringen och livnärde sig på de beslagtagna matvarorna. I avsaknad av vapen hade de inte kunnat kämpa aktivt emot slaktarna. Deras matvaror var nu redan på upphållningen -- och så hade plötsligt vi dykt opp.

Petrov hyste inte fullkomlig tilltro till moderns meddelande, att det verkligen var de röde, som var komna dit; så för att inte förleda de övriga mannarna, så kom han ensam fram till oss. Man bjöd in honom i huset.

Tvivlen skingrades snabbt.

"Hur kommer det sig, att ni plötsligt har hamnat här, mannar?"

"Hur vi har hamnat här -- om vi själva har tagit oss hit eller vi har fallit ifrån skyarna -- det kan göra detsamma; nu är vi i alla fall

upprörd att pladdra. -- Han och hans kamrater har gömt sig för slaktarna i skogen!

-- Kalla ögonblickligen hit pojkarna från skogen!

Gumman fick bråttom att ge sig iväg.

Jag såg hur hon spände fast de hemmagjorda karelska skidorna och stack iväg in i skogen (det är inte många idrottsflickor i Petrograd, som kan löpa så bra på sina Telemarksskidor som denna gumma).

När bataljonen var färdig till avmarsch, kom en skara skidlöpare ut ur skogen med gumman i spetsen.

När de fick se oss, stannade de.

En av dem åkte fram till oss.

Denne storväxte pojke var just den som varit med i Budjonnyjs ryttararmé. Jämte honom hade nio män gömt sig i skogen för att undgå slaktarnas tvångsmobilisering.

De hade uppbringat två foror med livsmedel, vilka var avsedda för den finska fältvakten, och hade uppehållit livet med de beslagtagna matvarorna. De hade inga vapen och kunde därför inte kämpa aktivt mot slaktarna. Deras livsmedel var nu så gott som slut och vi kom som »räddande änglar«.

Hrisanfow trodde inte riktigt på moderns meddelande att de röda verkligen hade kommit och för att inte locka de andra pojkarna i någon fälla, kom han först ensam fram till oss.

Hans misstankar skingrades genast.

-- Hur tusan har ni kommit hit?

-- Om vi åkt hit själva eller fallit från himlen -- faktum är, att vi är här, sade Heikkonen.

här", sade kompanichefen Heikkonen.

Antikainen, som hela tiden hade tigit och förefallit opptagen enbart med att sy ihop den sönderrivna skidlöparblusen, reste sig plötsligt opp och sade:

"Jag förordnar dig, kamrat Jukka Petrov, till kommandant för byn. Tolv av de beslagtagna gevären lämnar jag kvar till din truppenhet.[174] Utav de niotusen patroner, vi har tagit i krigsbyte, ska ni behålla åttatusen. Du avdelar två man till att vakta fångarna. Jag befäller dig i Sovjetmaktens namn att slå vakt om truppens disciplin och skoningslöst slå ner slaktarna!"

Petrov -- en krigare, som hade varit med förr -- mottog befallningen stående i enskild ställning. Sedan han hade åhört orden, sade han:

"Jag tjänar det arbetande folket!"

Han begav sig ut på trappan och slet ner den vita flaggan -- våra mannar hade i stridens hetta glömt göra detta -- och började vifta med den.

När de pojkar, som hade blivit kvar i skogen, hade fått syn på signalen, kom de fram till byn med gumman i spetsen i samma skidspår, som jag hade kört opp i gryningen.

Sjätte kapitlet.
Djupt inne i slaktarnas bakland.

Sedan vi på nytt hade ställt opp i vanlig ordning, begav vi oss åstad. Vi var stärkta av en liten matbit samt tre-fyra timmars sömn; och hade det inte varit för den skarpa smärtan i axlarna av ryggsäckens axelremmar och gevärsremmen, och hade det inte gjort ont i benen, så hade allt varit utmärkt.

"Du har väl inte glömt att rita in marschvägen på kartan?" frågade

Antikainen, som hela tiden suttit tyst och synbarligen var sysselsatt med att sy ihop sin sönderrivna skyddskåpa, reste sig plötsligt och sade:

-- Jag utnämner dig, kamrat Hrisanfow, till kommandant i denna by. Tolv av de erövrade gevären lämnar jag din lilla styrka. Av de 9.000 patroner, som vi lagt vantarna på, kan ni få ta 8.000. Två av pojkarna skickar du med att vakta fångarna. Jag befäller dig i Sovjet-regeringens namn att upprätthålla disciplin bland dina män och utan förbarmande slå ned slaktarna!"

Hrisanfow, som var erfaren i krigarens värv, mottog befallningen i givakt.

-- Vi är redo att tjäna det arbetande folket!

Han gick fram till stugan, rev ned den blå-vita flaggan -- det hade våra pojkar i hastigheten glömt bort att göra -- och började att signalera till de pojkar som stod i skogsbrynet.

Pojkarna såg hans signal och kom med gumman i spetsen fram till byn i samma skidspår, som jag hade åkt upp i daggryningen, då jag halvsovande närmade mig byn.

KAPITEL FEM

Sedan vi ställt upp i vanlig ordning, tågade vi iväg. En matbit och tre, fyra timmars sömn hade stärkt oss, och om det inte varit för den häftiga smärtan i axeln till följd av ränselns och gevärets remmar och den stickande smärtan i vaderna och armmusklerna -- så skulle man ha tyckt att allt gått bra, till och med bättre än man ens kunnat drömma om i staben.

-- Du har väl inte glömt att pricka ut vägen på kartan? frågade

kamrat Susi, när han körde om mig.

"Nej, det har jag inte glömt."

Då begrep jag plötsligt, hur mycket besvärligare det var för våra befäl än för oss själva.

De måste tillryggalägga precis samma sträcka, som vi; därutöver måste de under uppehållen bekymra sig om hela förbandets säkerhet, om varenda vakt, skicka ut kunskapare,[175] ange deras mål, åhöra rapporter och förhöra fångar. Detta är inget lätt arbete. Men därutöver för Susi hela tiden förbandets dagbok. Att han inte förfrös fingrarna under skrivandet, det begriper inte jag! Hur kunde han efteråt tyda dessa kråkfötter, han hade krafsat ner i skrivboken i den kölden?

Klyvande den frostiga luften med bröstkorgarna löpte vi på nytt framåt.

"A, det var ju inte lönt att mata tuppen med fläsk! En sådan bit han slukade!" beklagade sig Armas.[176]

"Varför gav du honom det?"

"Hur så, varför? Utav fläsk förlorar tuppen rösten. Nå, så jag gav honom ... För att han inte skulle gala och väcka oss före gryningen. Men det gör det samma -- är det inte tuppen, som väcker en, så är det en order!" fortsatte Armas klaga.

Snön började vräka ner -- tjock, klibbig och luddig.

Vår pluton gick nu mitt i förbandet, men den täta muren av fallande snö gjorde, att man inte kunde se täten och eftertruppen.

Vi löpte framåt och trängde oss igenom denna slöja.

Vi löpte fort. Åter skymtade stavar och ben, det knarrade och frasade i den snö, som sammanpressades, och vår vinande andhämtning rev på nytt

adjutanten, kamrat Susi, då han åkte förbi mig.

-- Nej, det har jag inte, kamrat Susi.

Nu förstod jag plötsligt, att kommendörerna hade det mycket värre än vi.

De måste tillryggalägga precis samma sträcka som vi, men dessutom måste de under rasterna sörja för bataljonens säkerhet. De måste sörja för varje vakt, sända iväg rekognosceringspatruller, ge dem uppdrag, motta rapporterna och förhöra fångarna. Det är inte något lätt arbete. Dessutom förde Susi dagbok för hela bataljonen: att han inte förfrös fingrarna av allt detta skrivande -- det förstår jag inte! Och hur kunde han efteråt läsa dessa kråkfötter, som var hastigt nedraspade i den stränga kylan?

Vi löpte åter framåt, tappert kämpande mot den bitande blåsten.

Nu började det att snöa, täta, klibbiga, ulliga flingor.

Min pluton gick nu i bataljonens mitt, men snön stod tjock som en vägg och det var därför omöjligt att se vare sig bataljons tät efter eftertrupp.

Vi löpte framåt, kämpande mot snömuren.

Vi löpte fort. Återigen skymtade skidstavar och ben. Den sammanpressade snön knarrade och gnisslade under skidorna och endast

sönder tystnaden.

Vi gick mycket fort, med tjugo kilos packning.

Jag förlorade Armas ur sikte igen.

Han sackade efter.

Återigen löpte den outtröttlige Antikainen förbi mig ifrån förbandets kö och framåt emot täten.

Återigen blev vi varmare och varmare. Återigen började svettdropparna rinna ur mössorna och ner över ansiktet.

Men vi löpte framåt utav bara fan och tvang de fångna slaktarna att följa med. För dem var det lättare att gå på skidor -- utan gevär, utan patroner, utan handgranater och utan proviant.[177]

De var samtliga skidlöpare. Men om än de till och med var rädda för att vägra lyda order, så började de likväl knorra.

En av dem grep tillfället, när Antikainen löpte förbi, och sade:

"Herr officer, vi kan inte gå så fort, vi tappar andan alldeles."

"Den som inte kan gå vidare, han kan heller inte leva vidare!" ropade kamrat Antikainen, när han löpte förbi, och han hade rätt; inte en katt[178] skulle få nys om vår framryckning, inte en endaste en!

Vi fortsatte framåt och åter framåt.

De främste svängde neråt.

Vi åkte en efter en nerför strandslutningen till den översnöade isen på en älv. Vi följde älven framåt.

de flåsande andedragen störde tystnaden.

Vi åkte mycket fort, med en packning på tjugo kilo, en packning som tyngde oss varje dag under hela vår fantastiska expedition.

Jag förlorade återigen Kalle ur sikte.

Han sackade efter. Började bli uttröttad.

Återigen åkte den outtröttlige Antikainen förbi mig från eftertruppen fram mot täten.

Återigen blev vi alltmera upphettade. Återigen började svettdropparna att rinna nedför ansiktet.

Men vi löpte framåt av själva tusan!

Och vi tvang även de fångna slaktarna att följa med. De hade mycket lättare att åka -- utan gevär, utan patroner, utan handgranater och utan proviant. Precis likadant som vi idag åker, när vi avlägger provet för idrottsmärket, GTO («Beredd till arbete och försvar«).

Alla var de vana skidlöpare. Men fastän de var rädda att visa ohörsamhet, började de att klaga.

En av dem begagnade tillfället när Antikainen åkte förbi, och sade:

-- Herr officer! Vi kan inte åka så fort. Vi tappar alldeles andan.

-- Den som inte kan åka längre, kan inte heller leva längre! ropade kamrat Antikainen till svar och åkte vidare. Han hade rätt: inte en hund fick ha reda på vår expedition, inte en enda!

Framåt gick det oupphörligt.

De främsta svängde nu nedåt.

Vi åkte nedför en strandslutning.

En och en åkte vi ut på den is- och snöbetäckta floden och följde den.

Svett dropparna, som rann ifrån pannan ner i ögonen, hindrade oss ifrån att se igenom slöjan av fallande snö.

Remmarna skavde mot axlarna.

Jag försökte flera gånger flytta dem en smula åt sidan, men det hjälpte inte; inom en minut hade de glidit tillbaka igen.

Skjortan var alldeles våt av svett och klubbade tätt intill kroppen. Men vi gick framåt, framåt... Alla mina sinnen, alla mina tankar -- föreföll det -- gick ut i benen.

"Mannar, hugg i nu, vi tar snart rast", sade jag till min pluton. "Ge inte de fångna slaktarna intrycket, att ni är trötta. Låt dem få se, hur vi kan gå på skidor!"

Så uppmuntrade jag mina mannar. Det tycktes mig, som om benen hela tiden svullnade opp, som om de förvandlades till träbitar, varomkring filtstövlarna låg klistrade tätt intill, liksom hade de varit gjorda av gummi.

Våra skjortor var våta av svett.

Svetten trängde till och med igenom skjortorna och ut i pälsarna.

Pälsarna var faktiskt redan så våta av svett, att där samlades droppar vid pälsens kanter och långsamt sipprade rätt ner i filtstövlarna.

Hade någon berättat om detta för mig, så skulle jag inte ha trott honom, men nu gällde det inte att tro eller inte tro utan att gå framåt till vilket pris som helst. Framåt!

Jag upptäckte, att jag höll på att bli litet efter; så jag tog i, stötte ifrån med stavarna och i den inträdande vinterkvällens dunkla skymning hade jag så när kört mina skidor rätt in i skidorna på den,

Svetten rann från pannan ned i ögonen och hindrade oss från att se framåt genom snötjockan.

Remmarna skar in i axlarna.

Jag försökte flera gånger att flytta remmarna åt sidan -- men det hjälpte inte, om en minut gled de på nytt tillbaka.

Skjortan var genomvåt av svett och klubbade fast vid kroppen. Men vi åkte fortfarande framåt, framåt ... alla mina sinnen, alla mina tankar tycktes vara koncentrerade på benen.

-- Hugg i pojkar! Snart skall vi ta rast, sade jag till min pluton. Låt inte de fångna slaktarna märka att ni är trötta. Låt dem få se, att det är skillnad mellan dem och oss.

Så uppmuntrade jag mina pojkar, men hela tiden tyckte jag, att mina ben svällde upp, att de oavbrutet blev tjockare och tjockare, tyngre och tyngre, till slut runda som tråklossar, på vilka filtstövlarna satt fastgjutna som gummistövlar.

Och att dessa tråklossar var våta kunde man ju förstå.

Våra skjortor var också genomvåta av svett.

Svetten trängde t o m igenom skjortorna ut i pälsarna.

I själva verket var pälsarna redan så våta av svett, att det började droppa från pälskanten rätt ned i filtstövlarna.

Om någon skulle ha berättat något dylikt för mig, så skulle jag inte ha trott honom. Men nu spelade det ingen roll, om man trodde eller inte trodde. Nu var det viktigaste att gå framåt till varje pris. Bara framåt!

Jag märkte, att jag började bli en smula efter och tog ett par kraftigare tag med mina stavar, men i den tidiga vinterkvällens dunkla skymning höll jag på att köra rätt på den närmast framför åkande

som gick framför mig. Jag såg efter.

"Vad är där med dig, Aalto?" frågade jag med andan i halsen.

Hans vindblus hade blivit sönderriven utav en bajonett, och för att den inte skulle hilla in sig i benen, hade Aalto tagit den av sig.

"Vad är där med dig, Aalto?" gentog jag. "Hela pälsen är ju övertäckt med is, du är ju rent nerisad. Vad är där med dig?"

"Se på dig själv, du kanske inte är bättre!" muttrade Aalto.

Jag drog tumvanten av den vänstra, sårade handen och började känna med fingrarna på pälsen. Aalto hade haft rätt; min päls var också täckt med en isskorpa.

För nästan alla mannarna hade där bildats isskorpor på pälsarna.

Den svett, som hade trängt ut igenom fårskinnen, hade strax gripits av frosten och stelnat till is.

Isskorpa på pälsarna -- och ändå drypande svett på pälsen!

Och vi, som drog in den iskalla luften i våra upphettade bröst, så att vi med var munfull riskerade dra på oss lunginflammation, vi fortsatte ändå att gå framåt i de våta, nerisade pälsarna.

Vi gick på älven, och i den inträdande nattens skymning kunde kamraterna i täten inte se, att här och där, fan vet, hur det kunde komma sig, så bröt vattnet opp igenom isen.

De främste löpte snabbt över dessa farliga ställen, och efter dem hela förbandet.

Var och en, som någon gång i livet har spänt skidor på fötterna, han

kamraten. Jag tittade efter, vem det var.

-- Vad är det med dig Aalto!? frågade jag andfådd.

Han hade ingen skyddskåpa på sig. Denna hade rivits sönder av en bajonett och för att den inte skulle trassla in sig i benen, hade Aalto tagit av sig den.

-- Vad är det med dig Aalto? upprepade jag. Pälsen din är ju alldeles höljad av is. Du är ju helt nedisad. Vad är det med dig?

-- Titta efter på dig själv. Du ser inte precis bättre ut! brummade Aalto.

Jag tog av mig vanten från den vänstra, sårade handen och började känna på pälsen. Aalto hade rätt: min päls var också helt nedisad och ishöljet knastrade, när man rörde vid det.

Nästan alla pojkar hade isskorpor på pälsarna.

Svetten trängde igenom fårskinnen, och när den kom ut i luften, frös den genast till is.

Isskorpor utvändigt på pälsen -- svetten drypande på pälsens insida! Både det ena och det andra samtidigt!

I våra upphettade lungor drog vi med varje andedrag in den iskalla luften och riskerade varje ögonblick att ådra oss en farlig lunginflammation. Trots allt fortsatte vi alltjämt framåt i de tunga, nedisade pälsarna.

Vi gick längs floden och i den inbrytande nattens skymning kunde de kamrater som gick i täten inte se, att vattnet, tusan vet hur, trängde igenom här och där.

De främsta löpte snabbt på skidorna över dessa farliga platser och efter dem följde hela bataljonen.

Den som någon gång i sitt liv har åkt skidor förstår, vad detta

begriper, vad detta betydde.

Skidorna stelnade snabbt på undersidan; det vatten, som kom på dem, frös fast och bromsade rörelsen. Snön fastnade i klumpar, så att skidorna snart varken ville gå framåt eller bakåt.

Det är lättare att gå till fots i djup snö än på sådana skidor. Och vi hade nästan alla kört ner i vattnet.

Vi hade redan gått i omkring fem timmar, så att vi kunde rasta. Det var nödvändigt att stanna omedelbart för att rengöra skidorna.

Antikainen kommanderade halt.

Vi begav oss emot stranden. Det knakade till i pinnarna och yxhuggen dunkade.

Jag började stampa till snön för att bereda bålet plats; när jag kastade en blick åt älven, fick jag syn på några figurer, som stod orörliga där. Stödjande sig med bröstet emot stavarna stod de tigande, utan livstecken, likt tillfrusna statyer.

"Leino, ta reda på, vad det är för något!"

Leino gick trött fram till dem.

Jag såg, hur han började putta till de frusna snögubbarna. De började röra på sig och kom in till stranden.

"De stod och sov", sade Leino.
"Stavarna mot bröstet, i sköna drömmar. God natt!"

"Stor rast", sade Heikkonen, när han gick förbi mig. "Ställ er själva i ordning och vila ut!"

Stor rast -- det betyder, att man kan göra opp bål[179] Jag vet inte

betydde.

Skidorna stelnade ögonblickligen, vattnet, som trängde igenom isen, frös ögonblickligen på skidorna, den klibbiga snön gjorde skidan ännu tyngre och bromsade åkningen. När ytterligare några snöklumpar frusit fast vid skidorna, var det omöjligt att gå vare sig framåt eller bakåt.

Det är lättare att gå till fots i djup snö, än att åka på sådana skidor. Och nästan alla våra pojkar hade varit med skidorna i vattnet.

Vi hade nu gått omkring fem timmar och kunde ta en rast: för resten var det alldeles nödvändigt att nu ta en rast för att rengöra skidorna.

Antikainen kommanderade halt.

Bataljonen stannade.

Vi gick upp till stranden. Det knastrade i vindfället. Yxorna svängdes med vana händer över torrstubbarna.

Jag började att med fötterna trampa ihop snön för att göra plats åt en lägereld. När jag råkade se mot floden såg jag några figurer, som stod fullkomligt stilla. De stödde sig med bröstet på skidstavarna och gav inte ett ljud ifrån sig. Inte ett livstecken. De stod precis som statyer.

-- Leino, se efter, vad det är med dem.

Leino gick trött fram till dem.

Jag såg hur han knuffade till dessa förstenade figurer, dessa beläten som stod där på skidorna. De började röra sig och kom upp till stranden.

-- De sov stående, sade Leino, lutande sig mot stavarna drömde de om paradiset. God natt!

-- Det blir ett långt uppehåll, sade Heikkonen åt mig, då han gick förbi. Sköt om er och vila ut!

Ett långt uppehåll -- det betyder att man kan göra upp en lägereld.

var, förutom i Suomis slumrande skogar, som man gör opp rakatulet.

Rakatulet ordnar man så här. Man faller två stora träd och lägger det ena ovanpå det andra. Först gör man några djupa yxhugg likt en frans på de sidor av stockarna, som skall ligga an emot varandra. Så tänder man eld på dem.

Stockarna brinner långsamt, först bara glöder de och sedan brinner de inte heller med lika klar låga som vanliga bål. Men en sådan stockelds hetta är stor, man måste inte passa dem hela tiden, man måste inte ideligen gå dit för att lägga på mer bränne, och den brinner ut långsamt.

Mellan två rader stockeldar brukar det vara ordentligt hett till och med i den allra kallaste natt.

Natten var verkligen kall. Susi var säker på, att det var mer än trettiofem grader kallt.

Stor rast.

Vi satte igång med att anlägga stockeldar och proppa kokkärnen fulla med snö. Vi ställde ihop gevären i bockar och började rengöra skidorna från de fastklibbade snöklumparna.

Detta är ett mödosamt och tålamodsprövande pillande. Man får inte hålla skidorna för nära elden; i fall de blir oppvärmde, då börjar snön under dem töa och frysa fast, när man sedan ställer sig på dem. Det är därför, de alltid står i farstun hos oss i Suomi och Karelen.

Det var då ett sjå, vi hade med våra skidor under denna rast!

Utav eldens värme började de nerisade pälsarna burra opp sig igen för att sedan torka och krympa.

Jag sträckte opp ena armen för att bryta av en grankvist, som hängde ovanför stockelden; då kände jag plötsligt, att någonting i mina

Det gör man på följande vis: två nyfällde träd lägges med stammarna mot varandra. På de sidor av stammarna, som berör varandra, gör man på förhand med yxan flera djupa hack, en slags frans. Dessa tänder man eld på.

De brinner långsamt, först glöder de bara, men sedan brinner de med lika klar låga som vanliga lägereldar. Hettan från detta slags lägereldar är mycket stor, och man behöver inte pyssla om dem hela tiden, man behöver inte varje minut gå och lägga nytt bränsle på elden och de brinner ut mycket långsamt. Dessutom är det vanligt, att man inte endast gör en eld, utan flera stycken i rad, så att det bildas planmässigt ordnade eldkvadrater och mellan raderna av dessa brasor är det duktigt hett t o m den allra kallaste natt.

Natten var verkligen kall: Susi påstod att det var minst 35 grader kallt.

Alltså -- ett långt uppehåll.

Vi började göra i ordning lägereldar och fyllde matbackarna med snö. Gevären ställdes upp emot varandra. Och så började vi att skrapa skidorna rena från den fastfrusna isen och snömodden.

Det var ett ytterst otrevligt och mödosamt arbete. Man får ju inte hålla skidorna för nära elden: om de oppvärms och du sedan spänner fast dem på fötterna, smälter snön och fryser återigen fast. Det är därför, som man i Finland och i Karelen alltid ställer skidorna i förstugan.

Vi hade ett sabla arbete med våra skidor vid detta rastställe!

Svetten hann torka, men av elden började de nedisade pälsarna att blötas upp, torka och krympa.

Jag sträckte upp armen för att bryta av en grankvist, som hängde rätt över elden. Då kände jag plötsligt, att det var någonting i kläderna,

kläder sprack och gick av, så att det blev väldigt lätt för mig att sträcka upp armen. Jag tog av vindblusen. Min överisade päls hade krympt och spruckit vid ena axeln. Ärmen kunde nu utan vidare tas av för sig ifrån övriga pälsen.

"Jag har kommit på, vad man måste göra, för att pälsarna i fortsättningen inte skall bli överisade", sade kompanichefen Karjalainen.

Han tog sig för att vända pälsen ut och in på avigan; när han så hade vänt den, tog han den på sig igen. Många av mannarna genomförde samma procedur med pälsarna, så där gick vi omkring ludna som björnar.

Där förestod oss en mycket kall natt.

Fingertopparna blev kalla till och med inuti tumvantarna.

Liggande i snön tittade jag uppåt och igenom de snötyngda, ludna grenarna fick jag se Nordens stora stjärnor, Karlavagnens upp- och nervända skopa, och i tankarna började jag dra en linje till Polstjärnan.

Jag slumrade till.

Jag vaknade av en förfärlig hetta -- det tycktes mig, som om kroppens högra sida, vilken var vänd emot stockelden, var alldeles glödgd, varemot den vänstra var begravd i is.

Jag vände mig på andra sidan och fortsatte sova.

Jag sov så tungt, så jag tror, jag aldrig mer får sova så.

En gång, när jag vände mig ifrån den ena sidan till den andra, fick jag se, hur Leino hastigt for upp ifrån den bädd, han hade rätt sig av nybrutet ris, slet av pälsen och

som lossnade och sprack. Det gick mycket lättare att sträcka upp armen. Jag tog av mig skyddskåpan. Min förut nedisade fårskinnspäls hade av värmen skrumpnat ihop vid axlarna och sprack nu vid påfrestningarna. Ärmen hängde fullkomligt lös ned från pälsen, och jag kunde dra den av armen, utan att ta av mig pälsen.

-- Jag har tänkt ut, vad man skall göra för att pälsarna inte skall bli nedisade, sade andra kompaniets kommendör, kamrat Karjalainen.

Han började vända ut och in på sin päls och drog den på sig avig. Samma procedur med pälsarna gjorde jag och många andra av pojkarna, och vi gick sedan omkring och såg ut som björnar.

Ärmen hölls kvar vid pälsen tack vare skyddskåpan.

Natten såg ut att bli oerhört kall.

Fingertopparna började frysa i vantarna.

Liggande i snön tittade jag uppåt, och genom de snötyngda, yviga grenarna såg jag nordens stora stjärnor. Stora Björnens upp- och nedvända skopa. I tankarna drog jag en linje till polstjärnan.

Jag slumrade till, men väcktes av en oerhörd hetta -- jag tyckte att min kropps högra sida, som låg vänd mot lägerelden, var alldeles glödande medan den vänstra sidan kändes, som om den varit infrusen i ett isblock.

Jag vände mig om på andra sidan och fortsatte att sova.

Så hårt tror jag aldrig, att jag får sova igen.

En gång, när jag vände mig om, såg jag hur Leino hoppade upp ifrån sin bädd, som han hade tillrett av nybrutet granris, blixtnabbt drog av sig pälsen och började att trampa

började stampa på den.

Han fick syn på min halvsovande men sannolikt mycket förvånade blick och sade:

"Jag har svett pälsen alldeles..."

Men jag somnade, utan att ha hört på honom till slut.[180]

Jag drömde ingenting. Det blev mycket kallt om ryggen igen. Jag vaknade av, att någon lade handen på min uppslitna axel. Med möda särade jag på mina hopklibbade ögonlock. Över mig stod den förskräckte kamrat Antikainen.

Försiktigt -- tydligen för att inte väcka mig -- vände han mig på andra sidan, mens han rev loss ena skörtet på min päls, som hade frusit fast i snön.

Jag såg, hur han tillkallade vakten och befallde denne att en gång i kvarten vända de sovande ifrån ena sidan till den andra.

"För att de varken skall förfrysa eller bli brända..."

Så brydde han sig om oss, sina krigare.

Slutet på deras samtal hörde jag inte.[181]

När jag vaknade en annan gång och öppnade ögonen, så fick jag se Armas, som höll på att lägga sig vid stockelden.

Han såg flera år äldre ut och mycket avmagrad.

"Har du fångat in någon i kön igen?" frågade den oförmodat uppdykande Antikainen.[182]

"Min tid är inte ute än -- vänta bara, jag skall fånga in ett tiotal till!" försökte Armas skämta bort det, men det lyckades honom uppenbart inte.

Han hade blivit efter förbandet igen och just kommit fram.

på den i snön.

Han såg min sömniga, men tydligen ytterst förvånade blick.

-- Jag brände hål på pälsen ...

Fortsättningen av vårt samtal kan jag inte erinra mig, ty jag somnade omedelbart.

Några drömmar hade jag inte.

En annan gång, när jag vände mig för att lägga den stelfrusna sidan mot elden, såg jag hur Kalle höll på att lägga sig vid lägerelden.

Han såg ut, som om han blivit flera år äldre och hade magrat mycket.

-- Har du åter kommit på efterkälken och fångat in någon, frågade den oväntat framdykande Heikkonen.

-- Min tid är ännu inte förbi. Jag skall nog fånga ett par tiotal till! försökte Kalle att skämta, men det lät inte särskilt lyckat.

Han hade återigen blivit efter sitt kompani och hade alldeles nyss

"Kamrat chef", sade han till Antikainen,[183] våra vakter håller dålig uppsikt; där var ingen, som stannade mig på vägen."

Befälhavaren[184] gick vidare för att inspektera lägret och kontrollera vakterna.

I sin försening kunde Armas till och med i någon mån finna tröst. När han hade fått syn på de uppgjorda bålen, hade han kommit opp på stranden, gått rätt fram emot dem och på så sätt inte hamnat i vattnet, så att han därför inte behövde tråla med att rengöra skidorna. Men till Armas' heder måste man säga, att detta var sista gången, han blev efter.

Alla de återstående marscherna genomförde han så, att endast ett erfaret öga kunde skönja en nybörjare i honom.

Han snabbutbildade sig till skidlöpare. Vad detta kostade honom, därom talade hans ansikte -- spänt och skarpt liksom hos en långvarigt sjuk människa -- och ögon, som brann med en märklig glans.

Riktigt vad denna marsch hade kostat Armas, förstod jag först i Tjolka.[185]

För förbandet[186] blev Armas' skidlöparutbildning nästan upphov till en katastrof i nerförsbacken vid Pieninkä.

Klockan var ännu bara fyra på morgonen, när vi gick opp och begav oss åstad framåt. På nytt framåt!

Det var alldeles mörkt.

Vi gick längs älven igen.

Åter gick min pluton[187] mitt i förbandet.

I början kändes det som vanligt otroligt mödosamt.

kommit fram.

-- Kamrat befälhavare, sade han till Heikkonen, vaktposterna håller inte ögonen öppna. Det var ingen, som hejdade mig.

Heikkonen fortsatte sin rond runt lägret för att kontrollera vaktposternas uppmärksamhet.

I sin försening fann Kalle en viss tröst. När han fick syn på de uppgjorda lägereldarna gick han upp från isen och höll direkt kurs mot lägret och undgick på detta sätt vattnet på isen och behövde inte skrapa ren sina skidor, som vi hade fått göra. Men till Kalles ära måste man säga, att det var sistam gången han blev efter mer än en timme.

De närmaste etapperna gick han så bra, att endast det mest tränade öga kunde se, att han var en nybörjare.

Han genomgick i verkligheten en snabbkurs i utbildning till skidlöpare. Men vad denna utbildning kostade honom, därom vittnade hans ansikte, som var spänt och vasst, som hos en människa, som länge varit sjuk, och hans ögon, där en egendomlig glans syntes ...

Vad denna expedition överhuvudtaget hade kostat honom, förstod jag först senare.

Kalles utbildning till skidlöpare höll nästan på att bli en katastrof för hela bataljonen vid nedförsbacken vid Pieningä.

Klockan var endast fyra på natten när vi bröt upp och gick vidare. Framåt igen!

Det var alldeles mörkt.

Vi gick åter längs floden.

Återigen gick jag med min patrull i bataljonens mitt.

I början kändes det alltid oerhört svårt att åka.

Nå, visst skulle man kunna tvinga sig till att gå en två-trehundra steg.

Benmusklerna värkte, armmusklerna värkte, bukmusklerna värkte. De sönderrivna axlarna värkte, fötterna svullnade.

Men efter hundra eller tvåhundra steg blev det redan fullt begripligt, att man kunde gå vidare.

Muskelvärken flöt ut och dämpades.

Den kalla luften, som genomträngde hela kroppen, piggade opp.

Ja, man skulle kunna gå vida mer än tvåhundra steg.

Det var möjligt att gå så långt, som det behövdes för att segra.

Vi gick framåt över isen, stötte ifrån med stavarna och lämnade djupa spår i det dessförinnan orörda snötäcket.

Snöfallet hade upphört.

En klar, frostig måne lyste opp vår morgontidiga väg.

Där låg en ljusstrimma över snön -- en månväg, sådan där brukar vara på sjöar.

Tätfolket blev uppmärksammare.

När de upptäckte smältvatten, tog de kurs emot stranden.

Hela förbandet följde efter dem.

När vi hade undvikit detta ställe, åkte vi på nytt ner på isen och gick vidare. Denna gång tog tätmännen miste och flög i full fart ut i smältvatten, som låg dolt under snön.

Förbandet[188] blev stående.

Vi tog oss opp på stranden.

"Där blir inget uppehåll!"

Högst två- trehundra steg skulle man möjligen kunnat tvinga sig att åka.

Benmusklerna värkte, likaså arm- och bukmusklerna. De sönderskavda axlarna sved, fötterna svällde upp. Filtstövlarna slets ut.

Men redan efter två-, trehundra steg visade det sig, att man kunde åka vidare.

Muskelvärken började att ge sig. Den domnade så småningom.

Den kalla luften trängde in i varje por och verkade uppfriskande.

Ja, vi kan åka mycket längre än tvåhundra steg.

Vi kan åka så långt, som det behövs för att revolutionen skall segra.

Vi åkte framåt längs floden, tog kraftiga stavtag, så att det blev djupa märken efter stavarna i den mjuka snön.

Snöfallet hade upphört.

Den silvervita, klara månen belyste vår morgontidiga väg.

Månskenet låg som en flod av ljus över snön, en väg av månstrålar, alldeles som på vattnet.

De som gick i täten, iakttog nu mera uppmärksamhet.

När de såg vatten på isen, satte de kurs mot stranden.

Bataljonen följde efter.

När vi hade kommit förbi den farliga platsen, åkte vi på nytt ned på isen och fortsatte längs floden. Men denna gång lät tätmännen lura sig och flög med full fart ned i vattnet, som doldes av den nyfallna snön.

Bataljonen stannade.

Vi åkte upp på stranden.

-- Det blir ingen rast!

kommenderade kamrat Antikainen med klingande stämma. "De får rengöra sig och löpa ifatt."

På så vis kom min pluton i täten. Vi gick opp på stranden och åkte inte ner på älvens förrådiska is mer.

Månen gick ner.

Gryningen trädde fram till förbandet bakifrån vartenda ihåligt träd, varest någon ekorre bodde, varenda varglya. En mjölkaktig, grumlig gryning. Vi gick på.

Snart skulle vi vara i byn Tjolka.[189] Efter Tjolka skulle vi gå direkt till Repola, där frontstaben efter all sannolikhet befann sig. Fångarna hade sagt, att där skulle vara trehundra slaktare.[190]

"Matti, du kommer med mig i förväg på spaning[191] Ta en av kursanterna med dig!" sade Antikainen.[192]

Jag valde Leino.

"Låt truppen[193] göra halt omkring tvåhundra meter ifrån byn och, om där blir skottlossning, omringa byn, så att ingen kan slinka igenom!"

Vi begav oss åstad framåt och efter en kvarts timmes skidlöpning var vi ända framme vid byn.

Denna by, liksom flertalet karelska byar, var belägen vid vatten och omgiven av låga badstugor. Vi gick runt byn på baksidorna. Inte över en enda stuga vajade där någon vit flagga. Ur några av skorstenarna steg en trivsamt rök opp. En ko råmade långdraget.

En kvinna kom ut på yttertrappan, stannade till ett tag, sprang ner ifrån trappan, gick över gatan och försvann. Några små barn lekte på gatan med en väldig, lurvig hund.

kommenderade kamrat Antikainen med sin klingande röst. De får rengöra sina skidor och hinna upp oss sedan.

Sålunda blev min pluton återigen den främsta. Vi gick upp på stranden och aktade oss i fortsättningen för den förrådiska flodisen. Marschen fortsatte.

Månen försvann.

Gryningen tittade fram mot bataljonen bakom varje trädstam, ur varje ekorrebo, varje varghåla. En mjölkaktig, grumlig gryning. Vi åkte.

Snart måste vi vara framme i byn Tzolka. Efter Tzolka går vår väg direkt till Repola, där fiendens stab troligen var belägen. Fångarna hade ju sagt, att där skulle finnas en trupp på 300 vitfinnar.

-- Matti, kom med mig i förväg på rekognoscering och ta en av kamraterna med dig, sade Heikkonen.

Jag valde Leino.

Vi löpte iväg.

-- Låt kompaniet stanna 200 steg från byn, och om ni hör skottlossning, så omringa byn, så att inte en enda djävul kan slippa undan! lydde kamrat Antikainens order åt första kompaniets kommandör.

Efter femton minuters åkning var vi redan framme vid byn.

I likhet med de flesta karelska byar var den belägen nere vid en liten insjö och var omgiven av låga, timrade bastur. Vi gick runt byn. Ingenstans syntes en blå-vit flagga vaja över någon stuga. Ur några skorstenar steg en behaglig rök. En ko råmade utdraget.

En kvinna kom ut på förstukvisten, stannade, sprang nedför trappstegen, gick över bygatan och försvann. Några barn lekte med en väldig, luden hund på gatan.

Inga som helst ens avlägsna tecken på slaktare var synliga. Kriget föreföll ha gått förbi denna by.

"Ja, här är förstås ingen, som väntar oss", sade Antikainen.[194]
"Men vi är här i alla fall!"

För att kontrollera valde vi ut det största och till utseendet förmögnaste huset i byn, där de vite förstås skulle ha uppehållit sig, och begav oss dit. Där syntes inte till några skidor utanför.

Allt var fortfarande lugnt. Jag bankade på dörren. En hes kvinnoröst svarade mig på finska:

"Kom in!"

"Tack!" svarade jag. "Vi är tre."

Vi gick igenom farstun in i rummet.

Där var välstädat i rummet och mattor utlagda på det skinande rena golvet. Bordet var täckt med en blank vaxduk, och där hängde en helgonbild i hörnet.[195]

Vi tog försiktigt av oss mössorna; vi förde kapuschongerna bakåt så, att mössorna blev kvar i dem. En storvuxen, fetlagd och trög karl reste sig ur en fåtölj, när vi kom in.

"God dag!" sade Antikainen.[196]

Mannen mumlade någonting till svar.

Ur ett angränsande rum, där det brann i spisen, for en kvinna i trettiofemårsåldern ut, röd av värmen, och satte i gång att pladdra:

"God dag! Detta är min man. Han är dövstum. Så bra, att ni har kommit hit till oss! Är det länge, sedan ni lämnade Finland?"

"Sedan i förrgår!" svarade befälhavaren[197] dovt.

Jag gav honom en oförstående blick. Han blinkade och krökte

Inte det ringaste tecken av slaktarna kunde märkas. Det såg ut som om kriget skulle ha gått förbi denna by.

-- Jag, här är det naturligtvis inte heller någon som väntar oss, log Heikkonen mot mig. Men vi är i alla fall här!

För säkerhets skull valde vi ut det största och till utseendet förmögnaste huset i byn, där de vita naturligtvis skulle ha stannat, och begav oss dit. Inga skidor syntes till framför huset.

Allt var fortfarande lugnt. Jag knackade på dörren. En hes kvinnoröst svarade på finska:

-- Stig på!

-- Tack! svarade jag. Vi är tre.

Och så trädde vi genom förstugan in i rummet.

Inne i stugan var det rent och snyggt, med hemvävda trasmattor på det nyskurade golvet. På bordet låg en skinande vaxduk. Helgonbilder i hörnet.

Vi tog av oss mössorna på så sätt att när vi strök av oss kapuschongerna, lät vi mössorna bli kvar i dem. En storväxt, välgödd, otymplig karl reste sig upp ur en länstol vid vårt inträde.

-- God dag! sade Heikkonen.

Mannen mumlade någonting till svar.

Från sidorummet, där en eld brann i spisen, kom en kvinna i trettiofemårsåldern, alldeles röd i ansiktet av hetta och började att pladdra:

-- God dag! Det är min man. Han är döv. Så bra att ni kom till oss! Är det länge sedan ni kom från Finland?"

-- I förrgår! svarade Heikkonen dovt.

Jag tittade oförstående på honom. Han blinkade och log menande mot mig.

mungipan i ett ögonblicks leende:

"Männe inga av de våra är här?"

"Nej, nej..." Kvinnan började snabbt röra fingrarna framför makens ögon; det är så, man talar med dövstumma.

Han gick oss två steg till mötes, grep befälhavarens[198] hand, började sedan glatt skaka hand med mig, och en livlig tillfredsställelse stod skriven i hans av hårbuskar övervuxna ansikte.

"Han tar oss för finska officerare", hann Antikainen[199] viska till mig, mens den dövstumme skakade hand med Leino.

"Kära husmor, efter färden skulle vi gärna dricka litet mjölk!" vände sig Leino till husmodern.

Efter en halv minut satt vi redan vid det bord, som var täckt med den blanka vaxduken. Framför var och en av oss stod där en bringare med spenvarm mjölk. Mjölakens övermäktiga sötma och rummets värme gjorde mig rent matt.

Värdinnan ägnade sig glatt åt sina bestyr vid spisen i det angränsande rummet, där hon i all hast tillagade oss någonting.

"Drick med två strupar, Leino! Så förplågnad skall du inte vänta dig på länge än", sade Antikainen.[200]

Leino log och skulle svara något, men svalde i fel hals, storknade och hostade till. Några droppar mjölk föll på vaxduken.

Värden, som hade iakttagit vår måltid med vördnadsfull förtjusning, for fram med handduk i hand och torkade med en förekommande bugning hastigt opp dropparna ifrån vaxduken. På samma sätt torkade han opp de droppar, jag och Antikainen[201] hade spillt.

I detta hus högaktade man uppenbarligen finska officerare.

Den dövstumme, som antagligen än en

-- Finns det inga av de våra här då?

-- Nej, nej... och kvinnan började snabbt att tala med mannen på dövstumsspråket.

Han gick oss två steg till mötes, grep Heikkonens hand och skakade sedan glatt hand med mig. En livlig tillfredsställelse kunde läsas i hans av ett buskigt skägg övervuxna ansikte.

-- Han tar oss för finska officerare, hann Heikkonen viska åt mig, medan den dövstumme höll på att skaka Leinos hand.

-- Bästa husmor, det skulle inte skada med litet mjölk efter den långa färden, sade Leino till henne.

Efter en halv minut satt vi redan vid bordet, som var täckt av den skinande vaxduken. Framför var och en tronade en kanna med nysilad mjölk. Den härliga mjölksmaken och värmen i stugan gjorde mig sömning.

Kvinnan var ivrigt sysselsatt vid spisen i det angränsande rummet och höll på att laga i ordning någonting extra fint.

-- Drick med två strupar Leino, det dröjer innan du blir så här bra trakterad, sade Heikkonen och torkade sig om munnen.

Leino log, tänkte svara någonting, men fick mjölken i vrångstrupen och hostade till. Några mjölkdroppar stänkte på vaxduken.

Värden, som hade betraktat vår måltid, med underdånig förtjusning och glad hängivenhet, var inom en sekund framme vid bordet och torkade bugande bort mjölken från vaxduken med en handduk. Likaså torkade han bort de droppar, som jag och Heikkonen hade spillt.

Finska officerare åtnjöt synbarligen i detta hus all högaktning.

Den dövstumme, som tydligen ännu en

gång ville understryka sin tillgivenhet till dem och sitt hat emot Sovjetmakten, gick fram till byrån, som var täckt med en liten spetsduk, drog ut en låda, tog opp ett schatull ur lådan och ur schatullet -- några sovjetiska sedlar i millionvalörer; han spottade eftertryckligt på dem, slängde dem till golvet och började stampa på dem av alla krafter.

"Vänta bara, jag skall ta itu med honom!" väste Leino mig i örat och började långsamt dra opp plånboken ur fickan på de vadderade byxorna.

Vid makens ljudliga skröfsande kom husmodern ut ur rummet intill, plockade opp pengarna, tog ifrån mannen schatullet och lade dem i detta, varefter hon lämnade rummet igen.

Under tiden hade Leino fått opp sin plånbok ur fickan, och när han hade lagt den på bordet, drog han fram en finsk mark, som han hade gömt sedan 1918 -- en mark, som var utgiven av Finlands Folkkommisariat, med parollen »Proletärer i alla länder, förenen eder!« -- och gav kulaken den.

Sedan denne hade fått syn på de finska bokstäverna, bemödade han sig inte ens om att uppmärksamt läsa dem. Liksom halvgalen började han skutta omkring, höjde enmarkssedeln till läpparna och började kyssa den. Det var på samma gång löjligt och äckligt.

"Matti", sade befälhavaren[202] till mig, "gå och hämta truppen.[203]"

Jag gick ut, tog skidorna på och begav mig åstad till bataljonen,[204] vilken, såsom överenskommet, skulle invänta spaningens resultat i närheten av byn.

Vår vakt anropade mig.

"Vi kan rycka fram!" svarade jag honom i farten men blev stående, sedan jag hade fått syn på en tablå, vars like jag förhoppningsvis aldrig

gång ville visa sin tillgivenhet för oss och sitt hat mot Sovjetregeringen, gick fram till skåpet, som var täckt med en virkad duk och drog ut en låda, ur vilken han tog fram ett skrin. Ur skrinet tog han några sovjetsedlar av miljonvalör, spottade eftertryckligt på dem, kastade dem i golvet och började ursinnigt trampa på dem.

-- Jäkla skurk! viskade Leino i mitt öra. Vänta, jag skall nog lära honom! Och så började han långsamt att dra upp plånboken ur fickan i sina vadderade byxor.

Mannens högljudda trampande lockade in kvinnan från grannrummet. Hon samlade ihop sedlarna och vek varsamt ihop dem, tog skrinet ur mannens händer, lade sedlarna i detta och tog med skrinet ut ur rummet.

Under tiden hade Leino halat fram sin plånbok ur fickan, lade upp den på bordet, tog fram en finsk mark, som han sparat sedan 1918, utställd av Finska Folkkommisariernas Råd med parollen »Proletärer i alla länder, förena eder!« och räckte denna mark åt kulaken.

Kulaken såg, att det var finska bokstäver och gav sig inte ens tid att uppmärksamt läsa igenom dem. Han började att hoppa som en halvtokig, förde sedeln till läpparna och kysste den. Det var både löjligt och motbjudande på en gång.

-- Matti, sade Heikkonen till mig, gå och kalla hit kompaniet.

Jag gick ut, spände på mig skidorna och åkte iväg till kompaniet, som enligt överenskommelse skulle avvakta rekognosceringens resultat i närheten av byn.

Vaktposten hejdade mig.

-- Ni kan gå fram! svarade jag i förbifarten och stannade, ty jag såg en syn, vars like jag hoppas att jag aldrig i livet mera skall behöva se.

mer skall få se, innan jag dör.

Nästan hela truppen[205] sov stående på skidorna, med stavarna inborrade i bröstet, hjälplöst hängande med huvud och armar. På somliga hängde där tunt, fruset spott ur munnen.

En jämn andhämtning bröt fram ur de uttröttade bröstet. De slutna ögonen och de hjälplöst hängande armarna på dessa de friskaste, starkaste ynglingar, jag hade haft tillfälle att träffa på i min tid, uppvisade en högsta grad av utmattning. Intrycket förstärktes genom den fullkomliga frånvaron av samtal och skämt.

Till och med kompanichefen[206] hade svårt för att avhålla sig ifrån sömnen.

"Kamrat komrot,[207] byn är fri, Antikainen har givit order om framryckning",[208] anmälde jag och begav mig tillbaka.

Den uppväckta truppen[209] följde långsamt efter mig.

När jag kom in i stugan, stoppade Antikainen[210] och Leino med god aptit i sig några stekta förlorade ägg.

Jag förenade mig med dem, men knappt hade jag hunnit stoppa den första smörglänsande, bärnstensfärgade, stekta gulan i munnen, så kom där en tösabit i tolvårsåldern inspringande och störtade rätt ut i köket, till husmor.

Under några sekunder hördes där ifrån andra sidan mellanväggen ett dämpat viskande.

Den fullbarmade värdinnan fladdrade ut i vårt rum, sprang fram till fönstergluggen, kastade en blick ut igenom den och stelnade. Rodnaden försvann snabbt ifrån ansiktet. Hon gick fram till den dövstumme, tog honom i armen och ledde fram honom till fönstret. Den dövstumme gav sig till att bröla, och i detta brölände låg där något kusligt.

Jag reste mig opp och kastade en

Nästan hela bataljonen sov, stående på skidorna med stavarna lutade mot bröstet och hjälplöst hängande med huvudena.

En jämn snarkning trängde fram ur hundrade uttröttade bröst. De slutna ögonen, den jämna andningen, de hjälplöst hängande armarna vittnade om, att dessa pojkar, de kraftigaste jag någonsin mött i mitt liv, var uttröttade intill ofattbarhet. Den omständigheten, att varken samtal eller skämt hördes, bevisade mer än det mest noggranna förhör.

Till och med Antikainen hade svårt att hålla sig vaken.

-- Kamrat kommandör, byn är fri, rapporterade jag och åkte tillbaka.

Det väckta kompaniet åkte långsamt in i byn.

När jag kom in i stugan, höll Heikkonen och Leino på att med god aptit sluka en massa nystekta ägg.

Jag gjorde dem sällskap, men knappt hade jag hunnit få den första, smördrypande äggulan i munnen förrän en tolvårig flicka kommer in i stugan och springer till husmor.

Några sekunder hördes dämpade viskningar från köket.

Den fylliga husmodern rusade in i rummet och sprang fram till fönstret, tittade ut och stelnade till. Sedan gick hon långsamt och bleknande -- den av hettan i köket framkallade rodningen försvann hastigt från hennes ansikte -- fram till den dövstumme, fattade honom i armen och ledde honom fram till fönstret. Hans ansikte återspeglade en obeskrivlig fasa.

blick ut igenom fönstret. Längs vägen ryckte vår trupp[211] fram. Många hade kastat kapuschongerna bakåt, och de röda stjärnorna sken i all sin glans.

Den dövstumme vände sig till oss och pratade något obegripligt. Vårdinnan översatte hans prat till finska språket:

"Herrar officerare, de röde har kommit in i byn! Min man föreslår er att gömma sig under golvet hos oss, tills de går sin väg, eller invänta natten."

"Jag är mycket rörd, husmor, över ert älskvärda förslag", svarade Antikainen[212] lugnt, "men jag har ingenting att frukta av dessa röde, i synnerhet som jag själv är deras chef."

Med dessa ord befriade han sin mössa ur kapuschongen och tryckte ner den på sitt runda, ljushåriga huvud.

Den dövstumme, som nu hade fått se en rödarmismössa på den mans huvud, vilken han hade hållit för finsk jägarofficer, avgav ett utdraget, förtvivlat klagorop och alldeles förändrad i ansiktet rasade han på en gång ihop i den fåtölj, som stod vid sidan om honom.

I denna fåtölj, alltjämt i samma ställning, utan att deltaga i något av det, som försiggick i rummet, utan att avge ett enda ljud men stirrande rätt framför sig med orörliga ögon, förblev han hela tiden, mens vi var i byn.

Våra vakter hade redan omringat byn. Ingen kunde lämna den utan vår vetskap och före oss.

Susi åt opp sin äggröra, mens han skrev någonting i förbandets marschdagbok.

Tanken plågade honom, att han ännu inte hade kunnat skicka en enda rapport till staben, så att de kunde

På landsvägen kom vår bataljon åkande. Många hade kastat kapuschongerna bakåt och de röda sovjetstjärnorna lyste med all sin femuddiga skärpa.

Den döve vände sig till oss och började att mumla någonting obegripligt. Vårdinnan översatte hans mumlande till ren vitfinska:

-- Herrar officerare, de röda har kommit in i byn. Min man föreslår, att ni skall gömma er under golvet hos oss till dess de röda går härifrån, eller invänta natten för att då lugnt rädde er från de röda banditerna.

-- Jag är mycket rörd av ert älskvärda erbjudande, min bästa värdinna, svarade kamrat Heikkonen lugnt, men jag har ingenting att frukta av dessa »röda banditer«, i all synnerhet som jag själv är deras chef.

Vid dessa ord tog han mössan ur kapuschongen och tryckte den på sitt runda, ljushåriga huvud.

När den dövstumme fick se rödarmismössan på huvudet på den, som han tagit för en finsk jägarofficer, uppgav han ett långt förtvivlat stönande. Hans ansikte förvandlades helt och hållet och han ramlade plötsligt ned i länstolen, som stod bredvid honom.

Och i denna stol blev han sittande, precis i den ställning som han fallit, oberörd av allt som hände omkring honom, utan att ge ett ljud ifrån sig och stirrande framför sig med stela ögon.

Våra vaktposter omringade byn och ingen kunde komma ut därifrån utan vår vetskap och tillåtelse.

Kamrat Susi avslutade sin måltid på de stekta äggen och skrev ned någonting i bataljonens fältdagbok.

Susi besvärades av medvetandet om, att han ännu inte kunnat sända ett enda meddelande till stabledningen,

tro där, att hela truppen[213] redan hade stupat.

Han tänkte också på det, att förbandet inte hade fått några som helst underrättelser ifrån omvärlden, och att det var alldeles omöjligt att erhålla sådana.

"Matti", vände sig Susi till mig, "hur många kilometers väg har du märkt ut på kartan för detta dygn?"

"Sex och en halv mil,[214] kamrat adjutant, fågelvägen."

"Du har glömt våra avvikelser ifrån denna linje, flodens ringlande lopp, våra utflykter opp på stranden..."

"Då blir det omkring tio mil,[215] kamrat adjutant."

Solen sken över allt, snön gnistrade som guld på vägen, alla regnbågens färger överflödade och sprakade i kapp.

Det var en praktfull vintermorgon.

In i rummet kom Antikainen med snabba steg.[216] Han tittade inte åt oss och märkte inte ens vår närvaro.

Utan att klä av sig -- såsom det såg ut alldeles utmattad - rasade han ihop på hushållets bädd. Ena armen hängde ner ifrån sängen.

Susi, som inte heller hade märkt Antikainens uppdykande, fortsatte göra anteckningar i vår dagbok. När Antikainen hörde pennans raspande, öppnade han ögonen så nätt på glänt och först nu märkte han oss. Då började han rota med handen i sängen, låtsades som om han letade

kamraterna Rovio och Inno, och i staben kunde man tro att hela bataljonen gått förlorad, blivit tillfångatagen, skjutits ned eller att hela bataljonen blivit kvarhållen någonstans.

Susi tänkte också på att bataljonen ej fick det ringaste meddelande från yttervärlden, och att det var fullkomligt omöjligt att få sådana.

Det kunde ju tänkas, att Polen på nytt hade förklarat krig eller att japanerna gått igenom buffertrepubliken i Fjärran Östern och anfallit sovjeternas land, och här visste vi ingenting om allt detta.

-- Matti, sade Susi till mig, hur många kilometer har du prickat av på kartan för detta dygn?

-- Fågelvägen, sextiofem kilometer, kamrat adjutant.

-- Du har glömt våra avvikelser från fågelvägen, flodens ringlande och våra ofta återkommande kringgående rörelser för att undvika vattnet på isen.

-- Då blir det omkring hundra kilometer, kamrat Susi.

Solen sken och snön gnistrade som guld på landsvägen.

Det var en härlig vintermorgon.

efter någonting, reste sig långsamt och sade liksom för sig själv:

"Nej, det är det inte."

Nu stod han redan inför oss igen -- den disciplinerade, samlade befälhavaren. Tydligen skämdes han även inför vänner att visa sin trötthet. Sådan var han ju.

Det blev en stor rast, fem timmar lång.

Till natten måste vi på nytt anträda marschen -- redan till det område, där fiendestaben befann sig. Mannarna låg och sov huller om huller på golvet i stugorna. Blott några få lyckliga hade kraft nog att ta sig opp på ugnarna eller reda sig bäddar.

Den fullkomliga vilans lycksaliga uttryck omsvävade de sovandes ansikten. Armas hade klättrat opp i en mjuk säng tillsammans med en annan kursant och sov tungt.

Innan jag skulle lägga mig i halmen på golvet, gick jag fram och tittade på Armas, som låg ute vid sängens kant.

Han andades tungt, armarna och benen böjde sig och rätade på sig, fjädrade, liksom man gör vid skidlöpning. Hans ansikte var spänt och en ojämn andhämtning bröt fram ur bröstet.

Det var tydligt, att Armas gick på skidor även i sömne.

När han rörde på armar och ben, stötte han emot sin granne i sängen. Men denne sov så hårt, att det föreföll, som om ingenting vore i stånd att väcka honom.

Samma dag, kort efter klockan ett på eftermiddagen, marscherade vi på nytt åstad -- framåt, emot Repola.

Sjunde kapitlet.

Vi tog en lång rast. Hela fem timmar.

Vid ett-tiden skulle vi marschera iväg igen -- nu till de områden, där fiendens centrum var beläget. Pojkarna sov huller om huller på golven i stugorna. Det var endast några få lyckliga, som hade krafter att kravla sig upp i sängarna eller ordna med madrasser åt sig.

Ett lycksaligt uttryck av fullkomlig vila syntes i mångas ansikten. Andra sov absolut koncentrerat. Kalle låg och sov tillsammans med en kamrat i kulakvärdinnans mjuka säng.

Innan jag lade mig ned för att sova på halmen, som jag hade brett ut på golvet, gick jag och tittade på Kalle, som låg ytterst i sängen.

Han andades djupt och armarna och benen krökte sig och rätade ut sig, alldeles som han ännu höll på att åka skidor. Hans ansikte var spänt och hans bröst hävdes av de djupa, jämna andetagerna.

Armarnas och benens muskler spändes och slappnade av i långsam takt.

Det var tydligt att Kalle åkte skidor även i sömnen.

När han rörde armarna och benen knuffade han sin sängkamrat. Men denne sov så hårt, att ingenting i hela världen tycktes kunna väcka honom.

Samma dag, strax efter klockan ett, marscherade vi åter iväg -- framåt mot Repola!

SJÄTTE KAPITLET

Vi intar Repola.
Jag går ut på spaning igen.

Himmelen var svart och masttallarnas stammar likaså, när norrskensringarna visade sig omkring månen. Nu liknade de inte avbildningarna av norrsken i läseböckerna och geografiböckerna -- de var inte i flera färger. Ett matt, gulvitt sken lyste opp dem liksom inifrån.

Två väldiga, koncentrisk, lysande ringar omgav månen. Sedan suddade natten ut dem, och där återstod himmelens väldiga, kalla tomhet och vår lilla trupp,[217] vilken ryckte fram igenom skog, gläntor, dungar, skogsbryn och dalsänkor, över skogsbäckar och hård skare, genom lucker snö -- alltjämt framåt och framåt...

Det föreföll, som hade vi hållit på med att gå så i det oändliga; och fälttågets början, som ännu inte låg så långt tillbaka, hade alldeles förlorat sig i de fredliga och oåterkalleliga dagar, vilka redan var så avlägsna, så det var svårt att ens dra sig till minnes, att det en gång i tiden hade varit sådana dagar. Svårt var det också att tänka sig, hur det skulle bli, när marschen kom till sitt slut (djävla rem, vad den skaver!). Måne den kan komma till något slut, och snön, när den har töat bort, skall blotta Karelens sumpiga kärr?

Vi gick och gick... Vid sidan om mig gick Leino.

Efter Tjolka[218] gjorde vi rast i snön igen. Förbandet[219] närmade sig Repola. Antikainen gav order om att kringgå Repola för att vi skulle närma oss byn ifrån samma håll som finska gränsen låg, varifrån man minst av allt väntade väntade oss.

Där förestod oss en het strid.

Förbandet[220] åkte nerför

Himlen var mörk liksom masttallarnas stammar, när norrskenet började att spraka i en ring omkring månen. Det var inte alls likt det norrsken, som är beskrivet i läro- och läseböckerna i geografi. Det var inte olikfärgat. Ett matt gulvitt ljus liksom strömmade ut inifrån norrskenet.

Månen var omgärdad av två väldiga, koncentrisk, lysande ringar. De förbleknade långsamt i natten och kvar blev endast den kalla ödsliga nattrymden och vår lilla bataljon, som gick genom skogen, över släntor, skogshyggen, dalsänkor, skogsbäckar, ibland över hård skare och ibland genom lös snö, men alltjämt framåt, alltjämt framåt ...

Det föreföll som om vi redan hade gått en hel evighet och expeditionens början hade redan sjunkit i glömska. De fredliga och oåterkalleliga dagarna i kasernen föreföll alldeles överkliga. Det var svårt att ens tänka sig att det någonsin funnit sådana dagar, som inte dominerats av de oändliga snövidderna. Det var till och med svårt att tänka sig, hur det skulle bli, när vår expedition hade tagit slut (djäkla rem att skava!) -- och kan den överhuvud taget ta slut? -- det var svårt att tänka sig, att dessa snömassor skulle smälta och att Karelens ändlösa kärr åter skulle träda fram i dagen.

Vi åkte och bredvid mig gick Leino.

Vi åkte och efter Tjolka hade vi ännu en rast ute i snövidderna. Bataljonen närmade sig Repola. Antikainen gav order om att gå runt Repola för att vi skulle kunna närma oss byn från den finska gränssidan, varifrån man minst av allt kunde vänta oss.

Vi beredde oss på en het strid.

Leino gick bredvid mig.

Bataljonen åkte nedför en sluttning

sluttningen emot sjön.[221]

Jag och Leino stannade till en minut och släppte förbi skidlöparna. Jag tittade tigande på kamraterna. Innan han skulle stöta ifrån med stavarna och bege sig åstad efter de övriga, sade Leino till mig:

"Här tittar jag på grabbarna och tänker: i fall jag själv inte hade varit med i förbandet[222] utan händelsevis råkat hamna i sluttningen i detta ögonblick och fått syn på våra kursanter, löpande på skidor som nu, tigande, i dessa vita vindblusar, i månens sken ut över sjöns is, då skulle jag ha blivit rädd; och i fall jag hade varit vidskeplig, då hade jag trott, att det var spöken, människoskuggor, där gick."

Och truppen[223] påminde i månskenet över sjön verkligen om en spökprocession.

"Men dina spöken, Leino, de andas bara alltför mänskligt, ja, rent av djuriskt!"

De kraftiga utandningarna, inandningarna och flåsandet störde den vintriga sjöns nattliga stillhet.

Vi ryckte alltjämt framåt. Leino berättade för mig:

"Jag har redan gjort en lång räd på skidor en gång. Men den gången var jag alldeles ensam och hade inte en endaste själ, jag kände, med mig... Jag blev tagen till fånga av slaktarna vid Viborg och händelsevis inte dömd till arkebusering utan till tio års tukthus.[224] Tillsammans med trettitusen andra kamrater skulle de sälja mig till träldom i de tyska kolonierna, i Afrika. I fall jag hade högaktat deras lagar, så hade jag än i dag suttit bak stenvägg och inte kommit med på denna räd. Men jag högaktar endast sådana lagar, som hjälper till med att slå ner slaktarna, och därför rymde jag ur fångelset, när tillfälle yppade sig. Du vet, att i tukthusen är det bara inåt, som portarna öppnar sig på vid gavel, och att komma ut var inte lätt. Men

mot sjön.

Leino och jag stannade en minut och lät de övriga gå förbi. Vi stod i sluttningen. Jag tittade tigande på mina kamrater, och just innan vi skulle staka iväg nedför sluttningen efter de övriga sade Leino till mig:

-- Jag står och tittar på pojkarna och tänker ... Om jag inte var med i bataljonen, utan av en tillfällighet just nu hade råkat komma till denna sluttning och fick syn på våra pojkar, åkande som nu, tigande, i dessa vita skyddskåpor, i månskenet åkande ut på sjöns is, så skulle jag bli rädd, och om jag var en vidskeplig människa, så skulle jag kunna tro att det var spöken eller människoskuggor.

Och verkligen -- bataljonen, som i månskenet åkte över sjön, påminde om en medeltida spökprocession.

-- Men dina spöken, Leino andas alltför människolikt, ja nästan som djur!

De djupa in- och utandningarna och flåsandet, ett slags roslande andning var det enda, som störde den vinterklädda sjöns nattliga tystnad.

Vi åkte vidare. Leino sade:

-- Jag har en gång förut gjort en lång skidfärd. Men då var jag fullkomligt ensam och hade inte en enda bekant själ vid sidan. Jag blev tillfångatagen av slaktarna alldeles vid Viborg och händelsevis inte dömd till arkebusering -- en amerikans journalist var närvarande vid rättsförhandlingarna -- utan till tio års tukthus. Jag och 30.000 andra kamrater skulle säljas som slavar till de tyska kolonierna i Afrika.[8] Om jag hade respekterat lagarna, så hade jag ännu idag suttit i något av slaktarnas stenhelveten och inte kunnat vara med i denna expedition ... Men jag lyder bara sådana lagar, som hjälper till att slå ned slaktarna, och när det därför yppade sig en möjlighet, rymde jag från tukthuset. Du vet att i tukthusen öppnas de breda

jag kom ut...

portarna bara inåt, och att komma ut var inte lätt. Men jag kom ut och till skogs ...

Vi arresteranter skulle överföras till ett annat fängelse.[225]

På tjugo man var där fyra fångvaktare. Jag hade redan i förväg kommit överens med några kamrater, och de gjorde så, som det var uppgjort.

På vägen igenom skogen -- en halv mil ifrån fängelset -- blev två kamrater ovänner och började slåss.

Ytterligare två blandade sig i slagsmålet. Fångvaktarna rusade fram för att skilja slagskämparna åt. Jag begagnade mig av villervallan, hoppade över diket och begav mig på flykt till skogs.

Efter mig avlossades där några skott, men i skumrasket under träden var det inte så lätt att träffa. Fångvaktarna kunde inte bestämma sig för att springa efter mig, eftersom de fruktade att även övriga arresteranter skulle rymma.

Jag begav mig förstås strax iväg åt andra hållet och inte dit, jag skulle ha blivit förd under bevakning. Sedan gick jag ifrån vägen ut i skogen, ändrade riktning och kom på nytt ut på vägen.[226] Jag följde den österut. Jag vandrade om nätterna och sov om dagarna ett stycke undan ifrån vägen. Det var fuktigt i dikeskanterna. En gång kom en polis fram till mig i gryningen: »Era papper!« -- »Strax...« Jag började låtsas som om jag skulle dra upp passet ur fickan, men drog fram ett för länge sedan utgången medlemskort i byggnadsarbetarförbundet (jag är ju murare) och stack honom det under näsan.

Han böjde sig ner för att granska det, men i samma sekund, som han antagligen läste ordet »Byggnadsarbetareförbundet...«, grep jag tillfället och slog honom knock-out på underkäken. Han lyckades inte komma till sans -- jag stod ju inte över honom som en annan ringdomare och räknade sekunderna --

-- Tre veckor vistades jag i närheten av fängelset, övernattade i höstackar. Kamraterna hämtade kläder och en smula mat åt mig.

Hösten var långt liden och vintern började att kännas i kroppen, och så följde jag vägarna österut. Jag gick endast nattetid och försökte sova på dagarna långt från vägen. Det var fuktigt i ladorna. En gång i dagningen kom en länsman fram till mig.

-- Får jag se era papper!

-- Strax ... jag låtsades som om jag höll på att ta upp passet ur fickan, drog fram en för länge sedan ogiltig medlemsbok i Byggnadsarbetarförbundet -- jag är murare -- och satte den under näsan på honom ...

Han böjde sig ned för att titta närmare på boken och i samma sekund, som han antagligen läste orden »Arbetarnas Landsorganisation« passade jag på tillfället och slog honom knock-out med ett knytnävsslag på käken. Han hann inte kvicka till -- jag stod inte lutad över honom som en ringdomare för att

innan jag redan hade tagit ifrån honom pistolen,[227] skjutit honom i benet, för att han inte skulle ränna efter hjälp, och asat honom längre bort ifrån vägen.

Ett dygn -- åtminstone -- skulle han vara ofarlig för mig. Med pistolen kände jag mig bättre till mods; denna mauser har jag än i dag..."

"Jag föredrar en nagan",[228] sade jag och trevade på min revolver,[229] som aldrig fick eldavsbrött.

"Snart stod jag på skidor, jag hade skaffat på ett sätt, som inte hade fått godkänt av något välgörenhetssällskap för kanariefåglars uppfödande och än mindre av någon domare" fortsatte Leino sin berättelse, "och jag begav mig åstad österut.

Jag gick i sjutton dagar och gick över gränsen till Olonetsräjongen. Mina vidare äventyr är välkända för dig, Matti, men aldrig förr hade jag trott, att det kunde göra så ont av skavsåren i de förbannade axlarna."

...Klockan var redan två.

Spanarna kom tillbaka, och flera av dem var missbelåtna; enligt dem hade de inte iakttagit några stora fiendestyrkor eller ens några vaktposter i byn Repola.

Allt detta motsade såväl våra antaganden och fångarnas utsagor som vår önskan att tillintetgöra centrum med ett enda överraskningsangrepp.

Avskurna som vi var ifrån hela världen, visste vi inte, att en röd bataljon med tretummare under dessa dagar nästan helt hade förintats av fienden vid Andronovberget.

Vi befann oss djupt inne bakom fiendens linjer.

räkna sekunderna -- förrän jag redan hade tagit av honom revolvern och sedan jag med ett skott hade gjort den ena av hans nedre extremiteter obrukbar, drog jag honom längre upp i skogen.

Nu var han åtminstone ofarlig för mig under det närmaste dygnet. Med revolvern i fickan kände jag mig bättre till mods. Denna mauserpistol har jag i förvar ännu idag.

-- Jag föredrar revolverar av Colt-modell, sade jag och lade handen på min aldrig klickande revolver.

-- Snart åkte jag på ett par skidor, vilka jag skaffat på ett sätt, som med säkerhet inte skulle godkännas av något »Sällskap för välgörenhetens ordnande« och naturligtvis ännu mindre av en domare. Så fortsatte jag min färd, men inte västerut som nu, utan mot öster.

Jag åkte i sjutton dagar och klarade mig över gränsen till Olonetz-området. Mina senare äventyr känner du ju mycket väl till, Matti, men aldrig förut har jag trott att de förbaskade axlarna kan göra så ont av skavsår ...

Klockan var redan två.

Rekognosceringstruppen kom tillbaka -- en smula missbelåten: enligt deras ord fanns det inga större fientliga styrkor i byn, ja, inte ens vaktposter utställda.

Detta var ju fullkomligt tvärt emot våra beräkningar och emot fångarnas berättelser, tvärt emot vår önskan att med ett enda slag få göra slut på den sovjetfientliga rörelsens stab. Ja, fanns det överhuvudtaget en sådan rörelse?

Isolerade från hela världen som vi var, visste vi inte, att fienden i dessa dagar i närheten av Andronov-bergen nästan helt hade förintat en röd bataljon.

Vi var långt bakom fiendens front.

Antikainen beslöt att skicka ut en andra spaningspatrull.

Truppen[230] blev stående i skogen. För att inte dra till sig någon som helst uppmärksamhet, gjorde man inte opp några bål.

Det var mycket kallt.

Där blåste opp till snöstorm i den karelska tajgan. Snön trängde in under kragen, vinden slängde den i synen. Spottet hade redan frusit till is, när det slog i snön.

Igenom snöstormens flingor och januarinattens mörker kunde man inte på två stegs håll skilja en människa ifrån en snödriva, som hade blåst opp omkring en gran.

Snöstormen fyllde igen skidspåren på några minuter efter det, att man hade lagt ut dem.

Det dröjde länge, men spaningspatrullen kom inte tillbaka.

Igenom den skarpa vindens vinande föreföll där ljuda en avlägsen skottlossning. Vår spaningspatrull hade väl inte blivit invecklad i strid och stupat?

Kanske skulle vi ännu kunna rädda den, men här står vi orörliga långt ute i skogen och förfryser utan någon som helst nytta för saken!

Antikainen gick runt förbandet;[231] efter honom gick Heikkonen. Han sade till mig:

"I fall spaningspatrullen inte kommer inom tjugo minuter, så anfaller vi byn."

Jag försökte genomborra snöstormnattens mörker, vilken slungade skarp, stickande snö i ögonen. Det förekom mig till och med, som kunde jag se konturerna av byns klockstapel.

"Spridning på skyttelinje!" kommenderade Heikkonen, när plötsligt, liksom hade de vuxit opp

Antikainen beslöt att sända ut ytterligare en rekognosceringspatrull.

Bataljonen stannade i skogen.

För att inte väcka någon som helst uppmärksamhet gjorde vi inte upp några eldar.

Det var ytterst kallt.

En snöstorm bröt ut i den karelska skogen. Snön kröp ned innanför halslinningen, täppte igen ögonen och när vi spottade, slog saliven som isbitar mot snön.

I denna satans snöstorm, som rasade i den becksvarta januarinatten, kunde man inte på två stegs avstånd se skillnaden mellan en människa och snödrivorna, vilka lade sig vid varje ojämhet och varje träd.

Snöstormen sopade igen skidspåren ett par minuter efter det vi hade gjort spåren.

Rekognosceringspatrullen lät vänta på sig.

Genom den skarpa vindens tjut tyckte jag mig höra avlägsna gevärsskott. Har verkligen vår rekognosceringspatrull råkat i ett bakhåll, och gått förlorad?

Vi skulle kanske kunna rädda dem, och vi står här orörliga i den vilda skogen och fryser, utan att göra någon nytta för vår sak!

Antikainen gick runt bataljonen. Hack i hål efter honom kom Heikkonen. Han sade till mig:

-- Om inte rekognosceringspatrullen är tillbaka om tjugo minuter, så stormar vi byn.

Jag försökte att se genom det snöstormsfyllda mörkret, men de sylvassa snöflingorna stack i ögonen, så att tårarna rann. Jag tyckte mig se konturerna av byns klockstapel.

-- Skyttelinje! kommenderade Heikkonen, när rekognosceringspatrullen oväntat,

ur en ihopfygd snödriva, spanarna visade sig.

De anmälde, att de inte hade märkt några spår av fienden, varken i byn eller runtomkring den.

Spanarna hade gått runtomkring nästan alla stugorna, till och med gått tvärs igenom den längs huvudgatan och inte uppdagat något misstänkt.

Hela förbandet[232] fördelade sig på tre kolonner, och varenda sekund på sin vakt emot ett i förväg uppgjort bakhåll gick det in i byn.

»Nu vore det gott med en varm, rysk ugn eller åtminstone sovplatsen i en rökstuga, bara det är inomhus!« drömde jag, mens jag mödosamt rörde på benen.

Spanarnas underrättelse om den fullkomliga frånvaron av fiender i byn hade en oväntad inverkan på oss. Jag och många andra grabbar, som hade gått på rena nervstyrkan de senaste kilometrarna, tappade på en enda gång laddningen.

En blytung, oövervinnelig trötthet gjorde sig påmind i benen, ryggsäcken blev tio gånger tyngre bakom axlarna, och axlarnas skavsår sved värre än brännsår.

Jag gick och somnade. Hur kunde detta hända?

Jag kommer bara ihåg liksom genom ett rökmoln, som gick opp ur halvslummern, hur jag lägger mig i snön och vill sova; jag kommer ihåg Armas' runda, kindknotiga ansikte, vilket lutades över mig, sönderskuret av de fina, skarpa snöflingorna.

"Matti, opp att stå! Du måste gå på -- du hinner sova ut i Repola. På detta viset förfryser du."

Jag går vidare, stöttande mig på stavarna; hakan slår ideligen emot

som vuxen ur de stora snödrivorna, stod framför oss.

Patrullen rapporterade, att de inte funnit det ringaste spår av fienden, varken i byn eller i dess närhet.

De hade gått runt så gott som alla stugor. De hade till och med åkt genom byns huvudgata, men de hade inte sett ens en skymt av några slaktare.

Hela bataljonen, uppdelad på tre kolonner åkte in i byn och vi väntade varje ögonblick att råka in i ett bakhåll.

-- Det skulle allt vara bra att ha en varm, rysk ugn att krypa upp på, eller åtminstone laven i ett rökpörte, bara det vore tak över huvudet -- fantiserade jag, medan jag med största svårighet rörde mina dödströtta ben.

Rekognosceringspatrullens meddelande, att det inte fanns minsta tillstymmelse till fiender i byn, hade en oväntad verkan. Jag och många andra av pojkbarna som under de sista kilometrarna hållit oss uppe med nervernas hjälp, förlorade med en gång all kraft.

Vi kände plötsligt en oövervinnelig trötthet i fötterna, ryggsäckens tyngd på axlarna blev med en gång tio gånger svårare, och skavsåren på skuldrorna kändes värre än om det skulle ha varit brännsår.

Och jag slumrade till under åkningen -- jag minns inte, hur det gick till.

Jag kommer bara som i en dröm ihåg, hur jag plötsligt lade mig i snön och ville sova. Jag kommer ihåg Kalles runda, knotiga ansikte, när han böjde sig ned över mig. Hans ansikte var som sönderhackat av de små sylvassa snöflingorna.

-- Matti! Stig upp! Du måste fortsätta! Du får sova ut i Repola, om du ligger här förfryser du.

Jag åkte, stödjande mig på skidstavarna. Hakan stötte mot

gevärsremmen. Inga som helst kraftansträngningar kan få opp mina hårt tillslutna ögonlock. Delvis är jag också nöjd med detta. I öronen river stormens vinande, och jag viskar till mig själv:

"Matti, huvudsaken är att komma fram. Komma fram -- det är det allra viktigaste i denna sak, Matti... Om du blir efter -- då fryser du säkerligen ihjäl eller så biter en varginna ihjäl dig. Det är illa, när en varghona biter; först ett finger, sedan ett till, sedan hela handen och armen, och så kommer hon fram till hjärtat...

Så gick jag på skidor halvt i sömne. Liksom ryttare kan sova i sadlarna och öppna ögonen en sekund, när hästen trampar fel.

Hur vi kom in i byn, det kommer jag inte ihåg.

Spanarna hade rätt: några slaktare visade sig inte i byn.

Jag kommer ihåg några av mina spridda tankar: »Varför syns här nästan inte till några ortsbor?«

Jag minns min förvåning inför klockstapeln.

Den var inte alls sådan, som jag hade föreställt mig den på avstånd, och stod i en helt annan ände av byn.

Hur vi inkvarterade oss i stugorna och hur jag somnade -- det kommer jag heller inte ihåg.[233]

En gång, när jag vaknade liksom ur feberyra vid svår sjukdom, fick jag syn på en fet karl i prästkaftan intill mannarna; han sjöng någonting, stående över den sovande Leino i det skumma blinkandet ifrån ett träbloss. Han vände sig till kompanichefen och började bönfälla honom om någonting.

Därefter försjönk jag åter i bottenlös sömn. När jag vaknade

gevärsremmen. Ingen makt i världen kunde ha öppnat mina slutna ögonlock. Delvis var jag tacksam därför. Jag hörde bara stormens tjut och jag viskade till mig själv:

-- Matti, huvudsaken är att komma framåt. Att komma fram -- det är huvudsaken, Matti ... om du blir kvar -- så kommer du med all säkerhet endera att förfrysa eller att dräpas av en varg. Det brukar vara mycket otrevligt, Matti, när vargarna biter: först ett finger, sedan ett till, sedan hela handen och så upp till hjärtat ...

Så åkte jag halvsovande på skidorna som en ryttare sover i sadeln, öppnande ögonen en sekund, när hästen stiger fel.

Hur vi kom in i byn, minns jag inte:

Pojkarna i rekognosceringspatrullen hade rätt. Det fanns inga vitfinnar i byn.

Jag kommer ihåg mina strödda tankar: varför syns det knappast en enda invånare i byn?

Jag kommer ihåg, hur förvånad jag var över formen på klockstapeln.

Den visade sig vara av en helt annan typ och placerad på en helt annan plats i byn, än jag hade tänkt mig.

Och sedan sov jag tydligen som en berusad.

En gång vaknade jag och såg som i feberyrsel bredvid pojkarna en tjock figur i prästkåpa -- han stod lutad över Leino och sjöng någonting vid skenet av ett blinkande och halvslocknat torrvedsbloss. Han vände sig till plutonchefen Grön och började att klagande tigga någonting av honom.

Sedan sjönk jag åter i dvallik sömn. För en sekund vaknade jag åter --

till en sekund igen det -- måste redan ha varit vid gryningstiden -- fick jag syn på en långhårig karl i prästkaftan, som låg och snarkade på golvet, omfamnande Armas.[234]

Jag vaknade av en skarp smärta i axeln. Framför mig stod kamrat Heikkonen och klappade mig lätt på axeln.

"Vad, har du också fått skavsår på axeln?" Han skakade på huvudet.

Det var redan alldeles ljust.

Snöstormen hade bedarrat, och solens kalla sken, som trängde in igenom stugans igenisade fönster, lade sig på golvet i klargula små kvadrater.

Min vänstra axel var skavad till blods.

Under natten hade skjortan klistrat sig fast, och det var mycket smärtsamt att dra av den.

"Jag skall hjälpa dig, jag skall ge dig en god salva", vände sig mannen i prästkaftanen till mig. "Ge mig bara ett litet glas sprit."

Detta var verkligen ortens präst, motbjudande och klumpig som en sköldpadda; men han var likväl, tycktes det, oskadlig. Han var övertygad om, att ingen sådan armé fanns, vilken han inte kunde sälja sina böner till. För övrigt ville han dock helst supa. Hur han hade fått reda på, att kursanterna hade fått ut var sin plunta med sprit -- det var hans hemlighet; men ett var då säkert, att hur man än försökte jaga bort honom, så skulle han inte gå sin väg, förrän vi hade givit honom några supar.

Spriten var redan nästan helt slut. Tack vare den kunde vi berömma oss av ett ringa antal förfrusna

det var tydligen redan i daggroningen -- och såg en person med långt hår och prästkåpa, som låg på golvet och snarkade med armarna om den lika ljuvligt sovande Kalle.

Utan att känna mig det ringaste förvånad fortsatte jag att sova.

Jag vaknade av en skarp smärta i axeln. Framför mig stod kamrat Heikkonen och klappade mig lätt på axeln. Jag rusade upp och kunde inte hålla tillbaka en grimas av smärta.

-- Har du också skavsår på axeln? frågade kommandören och skakade på huvudet.

Det var nu alldeles ljust.

Snöstormen hade bedarrat och den kalla vintersolen lyste in genom det frostiga fönstret och formade en ljusgul kvadrat på golvet.

Min vänstra axel var så sönderskavd att den blödde.

Under natten hade blodet torkat och det gjorde mycket ont, när jag avigt drog skjortan av skavsåren.

-- Jag skall hjälpa dig och ge dig en bra salva, sade mannen i prästkåpan inställsamt. Du behöver bara ge mig ett glas sprit, bara en enda klunk.

Det var verkligen prästen i byn. Det var en motbjudande människa, klumpig som en sköldpadda och som det tycktes lika ofarlig som en sådan. Han var övertygad om att det inte fanns en sådan armé, som han inte kunde sälja sina förböner åt. Bönerna struntade han förstås också i -- han ville framför allt ha brännvin. För en sup skulle han sälja både Gud, far och mor, ja även sig själv åt djävulen. Hur han fått reda på att kamraterna fått med sig var sin flaska sprit -- det är hans hemlighet. Ett var säkert, hur vi än skällde på honom, så skulle han inte lämna oss förrän vi gett honom några klunkar sprit.

Spriten var nästan slut. Tack vare spriten kunde vi skryta med att vi hade få förfrusna fingrar, näsor och

fingrar, tår, näsor och öron. Att gnida in förfrusna händer och ansikte med sprit var ibland nödvändigt, men här kom dessutom denne lille fyllepräst och tiggde.

Jag gav honom inte av spriten och fick inte heller något av den undergörande smörjan.

Det blåa ärret på axeln intresserar än i dag min sjuårige son Leino mycket, vilken heter så till minne av min stupade kamrat.

Men den gången var såret purpurrött och blodet sipprade ur det. På det skavade stället var där inte längre något skinn, och skjortans sträva lärft rev emot nakna köttet.[235] Så var det inte bara med mig.

Jag hade det möjligen lättare än de övriga; jag hade klarat fötterna -- inte en enda blodig liktorn och inte ett endaste hål i filtstövlarna.

"Du har sovit gott hela natten, Matti", sade befälhavaren till mig. "Nu skall du gå ut på en lång spaning runtomkring. Slaktarna har avtågat ur byn för en fem-sex timmar sedan, före vår inmarsch; de var omkring trehundra man.

Staben är redan sedan länge inte förlagd hit mer. Somliga säger, att den befinner sig i Kiimasjärvi, andra att den finns i närheten -- i någon av de omgivande byarna.

Där är nästan inga invånare heller i byn.

En del är mobiliserade av slaktarna i deras banditförband,[236] en del är ivägjagade tillsammans med hästarna som tvångsuttagna formän, och de övriga -- däribland många kvinnor -- har blivit satta på skogsavverkning.

Häriifrån rinner älvarna till

öron. Det var ibland nödvändigt att med sprit gnida de kroppsdelar, som höll på att förfrysa, och nu kom den där fyllkajan till präst och tiggde och bad.

Ingen sprit fick han av mig, och inte heller fick jag någonting av hans helbrägdagörande särsalva.

Det blåa, djupa ärret, som ännu idag syns efter mina skavsår, intresserar ofta min sjuårige son, Leino, som fått namn efter min förlorade kamrat.

Men då var skavsåren blodröda, och det rann blod ur dem. Det var inte bara jag som hade sådana ärr.

Jag skulle nästan kunna säga, att jag hade det lättare än de övriga: jag hade mina fötter fullkomligt oskadade -- inte ett enda blodigt skavsår och inte ett enda hål på filtstövlarna.

Det avskavda stället på axeln var alldeles hudlöst, och skjortans grova tyg gned mot köttet.

-- Du har sovit bra hela natten, Matti. Nu skall du åka ut på en längre rekognoscering. Slaktarna lämnade byn ungefär fem eller sex timmar innan vi intog den -- de var trehundra stycken.

-- Det var länge sedan staben fanns här. Somliga säger att den befinner sig i Kiimasjärvi, andra att den finns någonstans här i närheten, i någon av de närmaste byarna.

-- Det finns knappast några invånare här i byn.

-- En del är mobiliserade av slaktarna till deras banditavdelningar, en del har mobiliserats tillsammans med sina hästar för att fullgöra tjänst i trängen, och andra -- bland dem många kvinnor -- har satts till skogsavverkningsarbete.

Floderna här rinner till Finland.

Finland, så skogspatronerna gör allt, de kan, för att kunna lägga vantarna på timret för gott pris till våren. Detta är allt, det har lyckats oss att få reda på utav de kvarblivna invånarna.

Åt vilket håll, slaktarna har begett sig härifrån, det är okänt; gårdagens snöstorm har sopat igen deras spår.

Vi blir här i ett dygn. Radien för din spaning är inte stor -- en och en halv mil.[237] Vi skall alltså fortfarande vara här, när du kommer tillbaka. Du kan utgå."

Jag begav mig åstad, sedan jag hade lämnat kvar en del av packningen i stugan.

Den lille prästen hängde efter mig hack i häl.

Han bad mig att ge honom åtminstone en halv sup och utlovade ett skålpund bröd för en klunk. Detta var mycket lågligt; föregående afton i skogen, mens vi hade väntat på spaningspatrullens återkomst, hade jag tuggat i mig min sista torra bröds kalk, och av hela förrådet återstod några dammiga eller snarare söndertryckta sockerbitar, en smula kaffe och fem-sex klunkar sprit. För de andra mannarna stod det inte bättre till med födan. Man fick göra nya hål i livremmen.

Det var redan länge, som Repolas invånare inte hade haft någonting.

»Karjel koru jel«[238] --- karelaren åt bark --- även utan slaktarnas inblandning, men nu återstod där nästan ingenting att blanda barken med. Blott de fyllda tunnorna med tranbär och lingon i stugorna vittnade tillsammans med viltet om, att ortens bönder kanske på något sätt skulle kunna dra sig fram till våren.

Därför kom prästens förslag mycket lågligt. Han gav mig två skålpund bröd, men som man kunde tänka sig, så lurade han mig och söp tre

Och nu försöker skogspatronerna att få sitt timmer avverkat till våren så gott som gratis. Det är allt, som vi lyckats få veta av de få kvarvarande invånarna.

-- Det är obekant åt vilket håll slaktarna gick härifrån, deras spår har sopats igen av gårdagens snöstorm.

-- Vi stannar här ett dygn. Ditt rekognosceringsområde är inte stort -- radien är 15 kilometer. När du kommer tillbaka är vi ännu kvar här. Nu kan du åka.

Jag åkte, lämnande en del av packningen kvar i stugan.

Prästen hängde efter som en kardborre.

Han bad mig ge honom åtminstone en halv sup och lovade att för denna klunk ge mig ett skålpund bröd. Det var inget dåligt förslag: kvällen förut i skogen, medan vi väntade på rekognosceringspatrullens återkomst, hade jag ätit upp min sista, torra brödkant och av hela matförrådet hade jag kvar bara ett par dammiga sockerbitar, en smula kaffe och ungefär 5-6 klunkar sprit. De andra pojkar hade det inte heller bättre ställt med matvarorna. Man fick lov att göra nya hål i svängremmen -- och detta under ett så ansträngande arbete, som vi hade utfört.

Befolkningen i Repola hade på långa tider inte haft någonting.

Karelarna var vana att äta barkbröd, även innan slaktarna kom dit, men nu, sedan dessa hade plundrat befolkningen i på bara benen, fanns det nästan ingenting kvar att blanda barken med. Endast de fyllda tunnorna med lingon och tranbär i källarna och viltet i skogarna, vittnade om, att bönderna kanske på något sätt skulle kunna dra sig fram till våren.

Därför var prästens förslag mycket lämpligt. Han gav mig två skålpund bröd, men han lurade mig naturligtvis och tog tre klunkar ur

klunkar ur fältflaskan.[239]

flaskan.

Spriten gjorde honom ännu mera talträngd, och han gick bredvid mig, ända tills vaktposten stannade honom.

Vägen ut ur byn var stängd för alla, som inte kände till lösenordet, och prästen hade naturligtvis inte fått reda på något lösenord.

Jag gick ut på spaning åt nordväst, längs stranden.

Jag gick på rekognoscering i nordvästlig riktning längs stranden. Floderna rinner härifrån till Finland.

*

Solen lyste opp min väg.

Solen lyste på min väg.

Den vita vindblusen dolde mig väl ifrån objudna blickar.

Den vita skyddskåpan skyddade mig mot nyfikna blickar.

»I fall jag inte visste, att jag gick på denna stig, så skulle jag inte ha lagt märke till mig själv«, tänkte jag.

-- Om jag inte visste, att jag åker denna väg, så skulle jag inte kunna se mig själv, försökte jag skämta för mig själv.

Men här stötte mina skidspetsar emot någonting hårt, som avtecknade sig svart emot snön.

Min skidspets stötte mot något hårt, svart föremål, som låg under snön.

Jag tittade närmare efter och skrapade bort snön med ena skidstaven.

Jag tittade närmare efter och skrapade bort snön med skidstaven.

Framför mig låg otvivelaktligen ett lik; i närheten av det låg ytterligare två stympade kroppar utsträckta.

Otvivelaktigt hade jag framför mig ett lik. I närheten av detta lik låg ännu två människoliknande föremål.

Detta var två kilometer ifrån byn. Skallarna var inslagna på bägge två -- antagligen med den trubbiga änden på en yxhammare. De dödades byxor var nerdragna, och stövlarna avtagna.

Det var endast två kilometer från byn. Alla hade inslagna huvudskålar -- troligen var de dräpta med en yxhammare. De mördade hade byxorna neddragna och stövlarna var försvunna.

Liken hade stelnat i kölden, och därför var det svårt att avgöra, huruvida de hade legat länge.

Liken var stelfrusna och det var därför svårt att avgöra, om de hade legat här en längre tid. Men allt tydde på, att de hade legat här minst några dygn.

Jag måste gå vidare.

Jag måste fortsätta min färd.

Jag lade kraft på stavarna. Den enda nattens vila visade sin verkan.

Jag började att ta kraftigare stavgång för att få bättre fart. En natts vila visade sina verkningar.

På så sätt löpte jag lugnt i en halvtimme utan några som helst möten, men snart fick jag höra en kvinnoröst nere vid älven; hon sjöng en sorgsen finsk vaggvisa, en sådan, som våra mödrar vyssjar oss med i tidiga barndomen.

Jag blev stående en sekund.

Över den tillfrusna älvens is kom där en kvinna mig till mötes.

Hon bar i armarna på ett bylte, som hon vaggade och försökte värma med sin andedräkt. Efter henne asade sig en pojke i tioårsåldern fram, hållande sig fast i kjolfällan, pustande på sina fingrar och snyftande.

"Halt! Var skall ni hän?"

"Till Repola!" ropade kvinnan. "Ska jag inte få komma fram till Repola innan livet är slut? Barnet ska alldeles förfrysa!" Hon stack byltet under näsan på mig.

Det var verkligen ett inlindat spädbarn. Det slog mig, att där inte steg upp någon andedräkt ur dess mun. Likväl var det minst trettio grader kallt. Solen återspeglades i varenda snöflinga.

Den gråtande pojken tystnade snart, när han hade fått syn på mig.

"Slaktare är ni, det är, vad ni är!" sade kvinnan till mig.

"Vad har hänt?"

Till svar började hon snyfta. Hon föreföll ha mist förståndet.

"Vi åkte ifrån Kiimas till Repola, på besök hos min syster, och så i gryningen kom där ett förband[240] slaktare emot oss. De tog ifrån oss hästen, slängde ut mig och barnen ur släden, vände den om åt andra hållet och körde själva iväg i den. Men min pojke är redan alldeles

Men det var tydligt, att jag inte skulle få fullgöra mitt uppdrag utan oväntade möten.

Jag hörde en kvinnoröst nere vid floden. Hon sjöng en melankolisk finsk vaggvisa -- samma som våra mödrar sövt oss med i vår tidiga barndom.

Jag stannade en sekund.

På isen kom en kvinna gående mot mig.

På armarna bar hon ett bylte, som hon vaggade och försökte värma med sin andedräkt. Efter henne släpade sig en tioårs pojke, som höll sig fast i kjolfällan och blåste i sina blåfrusna fingrar och snyftade.

-- Stanna! Varthän?

-- Till Repola! svarade kvinnan. Skall jag inte få komma fram till Repola, innan jag dör? Barnet kommer att frysa ihjäl för er skull - och hon stack byltet under näsan på mig.

Byltet visade sig verkligen innehålla ett litet lindebarn. Det slog mig, att det inte kom någon andedräkt ur hans mun, och att det likväl var minst trettio graders kyla. Solen gnistrade i varje snökorn.

När pojken fick syn på mig tystnade hans gråt.

-- Slaktare är ni! Det är just vad ni är! sade kvinnan. Och jag är inte rädd. Du kan få skära ihjäl mig också.

-- Vad har hänt?

Istället för att svara började hon snyfta.

-- Jag gav mig iväg från Kiimasjärvi till Repola. Skulle dit för att hälsa på min syster, som skulle få ett barn. Och i dagryningen mötte jag ett kompani slaktare. De tog hästen och släden, kastade mig och barnen i snön, vände åkdonet och åkte iväg åt motsatta hållet med min

förfrusen" -- hon petade på pojken, som på nytt hade givit sig till att snyfta. "Tack gode Gud, nu har denne lugnat sig!" Hon nickade åt byltet.

Jag böjde mig ner över det. Barnet var enligt min mening dött.

"Hur långt är det till Repola?"

"Inte mindre än tre kvarts mil...[241]"

"Kom här", lockade jag på pojken, "räck mig händerna!"

Han sträckte fram de små nävarna emot mig. Fingrarna hade redan börjat stelna. Jag höll de sista dropparna sprit ur fältflaskan och började gnida pojkens händer.

Först uppgav han till och med ett illtjut av smärta.

Jag blev tvungen att gå vidare på min färdväg, och kvinnan, som bad Herren om tusen välsignelser över den gode slaktarens huvud, asade sig med möda dragande och fötterna ur snön åstad emot den by, jag hade lämnat.

Jag gick vidare, och för varje sekund stod det klarare för mig, att det spädbarn, denna kvinna hade vaggat, var dött.

Det började redan skymma, när jag djupt i fjärran fick höra människoröster och yxhugg, som liknade hackspettens hackande.

Jag började försiktigt ta mig fram emot ljudet.

Snart upptäckte jag folk bakom träden och gömd bakom en uråldrig furas breda stam började jag iakttaga dem.

Folket (med ledning av deras korta pålsar, finska knivar och filtstövlar kunde det strax fastställas, att detta var bönder ifrån trakten) högg ner tallar, staplade timmer och kvistade

häst och min släde. Pojken min är nu alldeles förfrusen. Hon visade på pojken, som återigen började snyfta. -- Men Gud vare tack, nu har den här lugnat sig. Hon nickade mot byltet.

Jag böjde mig ned över byltet. Efter vad jag kunde se, var barnet redan dött.

-- Hur långt är det till Repola?"

-- Det är minst åtta kilometer.

Kom hit, sade jag åt pojken, Räck mig dina händer!"

Han räckte mig händerna. Hans små fingrar hade redan börjat stelna av kylan. Jag höll de sista spritdropparna ur fältflaskan och började att gnida pojkens händer.

I början skrek han av smärta.

Jag måste fullfölja mitt uppdrag och kvinnan, som nedkallade välsignelser över den vänlige »slaktaren«, staplade iväg, med möda släpande sig fram i den djupa snön till byn, som jag hade lämnat.

Jag gick vidare, och det blev mig för varje sekund allt klarare, att spädbarnet, som kvinnan hade vaggat i sin famn, redan var dött.

Det började redan att skymma, när jag mitt i den djupa skogen hörde avlägsna människoröster och ljudet av yxhugg, som liknade hackspettens dova hackande i trädstammen.

Försiktigt började jag att gå i riktning mot ljuden.

Snart såg jag i fjärran enstaka personer och gömmande mig bakom en bred tallstam, började jag att studera dem.

Människorna (på grund av deras pålsar, finmössor och filtstövlar, kunde jag genast fastställa, att de tillhörde traktens bönder) märkte tallar, fällde skog, kvistade träden och staplade upp dem.

stammar.

Detta utförde de ovilligt, utan brådska.

Ett stycke längre hän vid ett lägerbål stod två män med gevär.

De skiljde sig skarpt ifrån de arbetande till klädedräkt och hållning. Deras soldatkappors gråa tyg och skärmmössorna, vilka liknade jägarmössor, förrådde dem.

Jag var så nära, att jag utmärkt väl kunde höra, hur en av dem visslade en för mig obekant låt.

Jag lade denna glada låt på minnet, och efter att de hade uppsnappat mitt visslande, visslades den alldeles utmärkt såväl av Armas, Leino och Anttila som av andra kursanter.

Här fanns även jordkulor för de arbetande.

»Jaså, på det viset! Ni vill flotta de karelska arbetarnas skog till Finland och skicka den vidare till England? Den konsten skall inte lyckas, det tillåter vi inte! Det var också ett herrskap, de har hittat!« tänkte jag, när jag betraktade den tavla, som avtäcktes inför mig.

I mitt huvud kröp till och med denna tanke fram: om jag inte skulle kunna skjuta ner de två vaktande jägarna ifrån mitt gömställe, efteråt fara fram till de arbetande bönderna och förkunna, att jag är de rödes budbärare, en förelöpare, och befalla dem att låta sig mobiliseras emot slaktarna. Men jag erinrade mig instruktionens paragrafer om spaningen, om min bestämda uppgift, om det, att i fall bara någon enda av fienderna finge reda på vår trupps[242] rörelser, så skulle hela fältttåget gå om intet. Det var detta, som avhöll mig ifrån ett felsteg.

När jag hade lagt på minnet allt, jag hade sett, begav jag mig på

De arbetade mycket långsamt, som det tycktes mig, motvilligt och utan brådska.

Lite längre bort vid en lägereld stod två personer med gevär i händerna.

De skiljde sig skarpt från de arbetande både till klädedräkt och sätt. De grå kapporna och mössorna av jägarmodell förrådde dem.

Jag var så nära dem, att jag mycket väl hörde hur den ene av dem visslade en för mig obekant melodi.

Jag lade denna muntra melodi på minnet och visslade den sedan, så att även Kalle, Grön och de övriga kamraterna lärde sig den riktigt bra.

Här fanns även jordkulor för de arbetande.

-- Banditer, ni vill transportera de karelska arbetarnas skog till Finland och sedan längre bort! Det skall inte ske, det kommer vi inte att tillåta. Det är väl trevliga besökare ni fått! tänkte jag när jag såg denna föga uppbyggande syn.

Även en annan tanke dök upp i mitt huvud: Om jag skulle skjuta ned de bägge jägarna från min undångömda plats och sedan jag skjutit dem stiga fram till de arbetande bönderna och förklara att jag är en budbärare från de röda -- en av förtruppen -- och uppmana dem att gå med oss mot slaktarna. Men jag erinrade mig instruktionens paragraf om spaningstjänsten, min bestämda uppgift, att det kanske fanns många fiender i någon av jordkulorna och att om bara en enda av fienderna får reda på vår bataljons rörelser, kan hela fältttåget och vår truppstyrka gå förlorat. Allt detta avhöll mig från att göra ett fel.

I det att jag i huvudet inpräntade allt det jag sett, åkte jag tillbaka.

återvägen.

Jag ville inte lägga ut ett särskilt, eget skidspår, efter vilket de skulle kunna jaga ifatt mig, i fall de skulle märka det, och oväntat skicka en kula i ryggen på mig.

Jag hittade någon annans spår och fortsatte i detta.

Det var en lycklig ingivelse, ty detta spår var troligen utlagt av skogsarbetsförmannen.

Efter en trettio-fyrtio steg fick jag syn på en liten bok med blåa pärmar, vilken låg i snön. Den skulle kunna vara till nytta vid spaningen. Jag tog opp den. Det var ännu ej ifyllda kvittoblanketter på löneutbetalningar ifrån det finska aktiebolaget »Gutzeit«. De ännu ej ifyllda kvittona omtalade vida mer, än vad denna stadgade firma skulle ha velat.

»Denna tingest har inte så mycket att betyda för den operativa spaningen«, tänkte jag för mig själv. »På lektionerna i politisk grundkunskap kommer den bättre till pass.«

Jag råkade inte ut för några andra äventyr på återvägen, så jag tog det lugnt och hade inte ens särskilt brått om, liksom vore jag ute på en lång spatsertur.

Jag löpte fram över snön och när jag tittade på skidornas spetsar, kom jag att tänka på, hur jag i ungdomen hade råkat komma över tre små volymer av Jack London. Så otåligt jag hade inväntat arbetsdagens slut för att rusa hem till min vindskupa och försjunka i läsningen.

Så ovanliga och omöjliga dessa böckers bedrifter och hjältar föreföll mig, och så gärna jag skulle ha velat likna dem åtminstone under någon minut!

Men nu går jag ensam, nästan vid polcirkeln, igenom en avlägsen

Jag ville inte åka upp ett eget skidspår, på vilket de vita skulle kunna hinna upp mig, ifall jag blev upptäckt, och sedan oväntat skicka en kula i min rygg.

Jag träffade på ett gammalt skidspår och fortsatte i detta.

Det var en lycklig ingivelse, ty spåret var troligen lagt av skogsavverkningsförmannen.

När jag åkt 30-40 steg tillbaka från avverkningsplatsen, fick jag syn på en i snön liggande bok med blåa pärmar. Den kunde kanske vara till nytta för rekognosceringen. Jag tog upp den. Boken innehöll oanvända kvitton på lön för skogsarbete, utfört åt finska skogsbolaget Gutzeit. [9] De inte ifyllda kvittona berättade betydligt mer, än vad den höga firman hade önskat.

-- Denna sak betyder inte så mycket för den operativa spaningen, tänkte jag, den passar bättre för våra lektioner i politisk grundkunskap.

Några vidare äventyr upplevde jag inte på återvägen. Jag gick lugnt och ledigt och gjorde mig till och med ingen brådska. Jag låtsades som om jag var ute på en vanlig skidtur.

*

Medan jag åkte mina jämna glid och tog kraftiga stavtag, kom jag osökt att erinra mig, hur jag i min ungdom fick tag i tre böcker av Jack London och med vilken spänning jag inväntade arbetstidens slut för att kunna springa upp i min vindskupa och fördjupa mig i läsningen av dessa äventyrsböcker.

Så ovanliga och överkliga syntes mig hjältarna och deras dåd i dessa äventyrsböcker och hur gärna ville man inte likna dem åtminstone för en kort minut.

Och nu går jag ensam nästan uppe vid polcirkeln genom en fjärran skog ...

skog...

Lika svår köld, likadana övernattningar i snön i skogen och ännu snabbare rörelse men utan hjälp av hundspann -- det var allt likadana svårigheter, men till på köpet kanske bak varenda furas stam någon av fiendens prickskyttar kunde stå och vänta på mig. Deras högsta önskan är att förrinta allt, som är mig kärt, det, som jag har kämpat för på många fronter, och förrinta även mig själv; men här går jag som om ingenting hade hänt, och allt detta är ovanligt enkelt.[243]

Här skulle jag till och med kunna vissla litet, om det inte vore för faran; det var redan mörkt, och en kula skulle bara kunna finna mig med ledning av denna vissling.

Jack Londons grabbar blev rika som troll[244] av sådana äventyr och bedrifter, men vi? De av oss, som kommer tillbaka -- de kommer tillbaka såsom samma grabbar, vilka drog ut ifrån skolan på denna räd. Men den Karelska republiken skall tillhöra dem, liksom den Ukrainska republiken och hela Sovjetfäderneslandet!

Där låg en klar januarimiddnatt över Repola, när Armas, som stod på vakt, anropade mig.

"Gå och lägg dig och sov ut, när du har avlagt rapport. I morgon bitti avtågar vi", sade han till mig.
"Jag har redan tagit lingon, tranbär och kött till dig."

Armas älskar ju att äta! Han åt, när det fanns någonting, med god aptit. Skada, att han inte fick någon bringare med mjölk hos den stumme kulaken.

Jag avlade rapport om allt, jag hade fått reda på, för kamrat Antikainen.

Och lika svår köld hade jag, likadana nattläger på snön i skogen, och mycket snabbare rörde jag mig utan hjälp av hundspann -- det var likadana svårigheter, men därtill kom, att bakom varje tallstam, var kanske några av fiendens bästa skyttar gömda och väntade på mig. Deras högsta önskan är att förstöra allt, som är mig kärt, som jag har slagits för på många fronter, och att förrinta även mig själv -- och jag går här, som om ingenting skulle ha hänt och allt ser så ovanligt enkelt ut. Ovanligt enkelt. Och om inte den förbaskade smärtan i axeln hade varit, så hade allting varit i sin ordning.

Jag kunde ju till och med vissla en liten stump, om inte den faran hade funnits att en kula kunde träffa mig på grund av visslingen. Och för övrigt kunde endast en vissling avslöja mig, för nu var det alldeles mörkt.

Jack Londons pojkar blev rika som fan av sådana här strapatser, men vi? De som kommer levande tillbaka från detta fälttåg, kommer tillbaka precis likadana, som när de drog ut, men då kommer hela den Karelska republiken, Ukrainska republiken och hela Sovjet-fosterlandet att tillhöra dem!

*

Det var nu alldeles mörkt. Den klara midvinternatten låg över Repola, när Kalle, som stod på vakt, anropade mig.

-- Efter rapporteringen skall du gå in och lägga dig. Tidigt i morgon bitti bryter vi upp, sade han åt mig. Jag har tagit undan lingon, tranbär och kött för din räkning!

Det var ju ingen hemlighet att Kalle var en stor älskare av mat. Kalle åt med god aptit, i synnerhet när det fanns läckerheter på bordet. Det var synd att han inte fick en kruka mjölk hos den döve kulaken.

Jag rapporterade allt vad jag hade sett till kamrat Antikainen.

Strax efter mig ankom spanare ifrån Kolvasjärvi-[245] och Omelia-hållet[246] in i befälhavarens stuga.

"Fiendens stab befinner sig tydligen i Kiimasjärvi. Vi avmarscherar dit i gryningen. Meddela hela ortsbefolkningen, att vi är femhundra man, att vi bara är förtruppen[247] och efter oss rycker flera regementen fram. Jag vet redan om liken vid älven. Det är medlemmar i socknens[248] exekutivkommitté,[249] som är mördade av slaktarna, och kamrat Justunen, skolläraren, en finne, kommunist -- de tog honom ur skolan under en lektion med klassen och sköt honom i skogen. Men oss klarar de inte av på det viset." Antikainen sträckte på sig i sin fulla längd, och skuggan ifrån det fladdrande, matta ljuset hoppade omkring på stugans innertak och väggar. "Oss gör man inte slut på så lätt! ... Gå och lägg dig och sov, Matti", vände han sig till mig. "Du kan utgå, Matti."

På yttertrappan[250] stod två pojkar. De gav mig en bedjande blick.

"Gå er väg, gå nu, grabbar!" började en gammal vakt jaga bort dem.

Men en av pojkarna beslöt sig och kom fram till mig:

"Vi vill berätta för dig, kamrat chef, om vår lärare." Grabbarna var mycket upprörda. "Den tjugoförste november gick vi i skolan. Det var matematiklektion. Vi var komna fram till bråkräkningen. Vår lärare, Justunen, hade just börjat förklara för oss om bråken, när plötsligt fem karlar med gevär kom in i klassrummet. Där var Osip Sergejev ifrån Luvajärvi[251] med..."

"Och Aleksej Vasiljevitj ifrån Koivuniemi,"[252] insköt den andre pojken. "Och vidare deras anförare -- Aleksandr Nikititj ifrån Tjolmo.[253] Idel kulaker. De sade till läraren: »Du är kommunist«, tog honom med sig och förde bort honom,

Omedelbart efter mig kom de spanare, som varit i riktning mot Kolvasjärvi och Emeljanovka, in i stugan till bataljonschefen, som ännu inte fått en blund i ögonen.

-- Fiendens stab befinner sig tydligen i Kiimasjärvi, dit vi åker iväg i dagningen. Meddela hela ortsbefolkningen, att vi är 500 rödarmister och att vi endast är förtruppen. Efter oss kommer flera regementen. Om liken vid floden har man redan meddelat mig. Det är medlemmarna i socknens bonderåd, som mördats av slaktarna, och kamrat Juntunen, skolläraren, finsk kommunist. De tog honom direkt från en pågående lektion i skolan och dödade honom utan vidare. Men oss blir de inte av med så lätt -- och Antikainen reste sig upp i sin fulla längd. På grund av det fladdrande ljuset tycktes hans skugga dansa runt på stugans väggar och uppe i taket. -- Oss blir det inte så lätt att göra upp med! Gå och lägg dig, Matti, sade han till mig. Kvinnan, som du mötte, blev tokig, när hon övertygades om att hennes barn frusit ihjäl. Du kan gå, Matti.

och sedan dess har vi inte haft några lektioner på två månader. Och så har det förblivit...

"Men vänta litet, då!" fortsatte den förste pojken berättelsen. "På kvällen gick vi två tillsammans till skolan igen. Det var i skolan, som de arresterade hölls inspärrade. Vi bad, att de skulle släppa in oss till läraren, för att vi skulle kunna hämta honom tobak, så att han fick röka litet. Han blev mycket glad, när han fick se oss, och sade, att nu skulle antagligen slaktarna röja honom ur vägen, och bad oss att inte glömma honom, att söka opp och hälsa till de andra barnen.

Nästa morgon kom vi för att besöka honom, men vaktaren sade, att man hade fört bort arrestanterna till en annan by. Vi gick efter dem i spåren. Snart fick vi höra, hur de sköt i skogen. Vi blev hemskt rädda och sprang hem. På tredje dagen följde vi spåren igen och fick se, att de hade dödat vår lärare. I en hel månad var jag rädd för att vara ensam i mörke, och de andra barnen trodde inte, att de hade dödat läraren, men de vågade inte gå till den delen av skogen. Vi skall visa dig, chefen, vägen dit i morgon. Nu har vi ju inga lektioner."

"Det behövs inte, jag har redan själv sett det", svarade jag barnen och lämnade skolan.[254]

Oppför yttertrappan kom där en annan spanare. Han viskade glatt till mig:

"Söderifrån rycker en enhet ur våra truppstyrkors södra operativa kolonn fram emot Repola! De skall snart inta kyrkbyn."

Jag begav mig till den stuga, där min pluton var inkvarterad.[255]

Sedan jag hade rengjort skidorna och gjort i ordning utrustningen för morgondagens avmarsch, lade jag mig

När jag kom ut ur stugan, där staben var inkvarterad, kom en annan spanare uppför trappan. Han viskade glatt till mig:

-- Söder om Repola kommer den sydliga flanken av vår arméfördelning marscherande. Den kommer snart att inta byn.

Jag gick in i den stuga, där min pluton var inkvarterad.

Någon av pojkarna hade troligen gett efter för prästens enträgna böner och prästen låg nu med lycklig uppsyn på laven och snarkade med vidöppen mun. Dödfull ...

Efter att ha torkat av skidorna och sett om min utrustning för morgondagens avmarsch, lade jag mig

i halmen.

När jag höll på att lägga mig, fick jag på golvet syn på en stor fläck -- golvbrädorna hade blivit förkolnade mitt i stugan och var alldeles svarta.

Leino vaknade och flyttade litet på sig för att lämna mig plats vid sidan om sig.

"Varför har det brunnit i golvet, Leino, vet du det?"

"Om jag vet! Vårdinnan har talat om det. Slaktarna krävde bröd, och en av dem gjorde opp ett bål på golvet och hotade med att bränna ner stugan, i fall de inte lämnade ut ett pud[256] mjöl. Bondgumman blev tvungen att lämna ifrån sig sitt sista pud. Så kan det gå till..."

Vi somnade.

Hade det inte värkt i de sönderskavda axlarna, när jag vände mig ifrån den ena sidan till den andra, så skulle jag önska alla mina vänner att alltid få sova så hårt och djupt, som jag sov den gången.

Jag vaknade plötsligt -- dök liksom opp ur den djupa sömnen. Nästan hela förbandet[257] var redo för avmarsch. Leino var inte med oss.

"Var är Leino?"

"I grannstugan -- som jordegumma!"

"Vad?"

Sedan jag hade ställt opp plutonen och givit order om avmarsch efter andra och tredje plutonerna, sprang jag iväg till grannstugan.

I det första, alldeles förhärjade rummet satt där en kvinna; det var densamma, som jag hade mött på vägen föregående dag. Hennes hår var utslaget. Hon satt i fårskinnspäls men barfota och svarade inte på ett enda utav mina ord.

Ur det angränsande rummet avgavs plötsligt ett hjärtskärande skrik,

ned på min av halm tillredda bädd.

När jag lade mig, fick jag syn på en stor fläck på golvet, där golvbräderna var förkolnade i mitten av stuggolvet.

Leino vaknade och makade på sig för att ge mig plats bredvid honom.

-- Varför har det brunnit i golvet? Har du reda på det Leino?

-- Jo, naturligtvis! Bondgumman har berättat att slaktarna krävde bröd och en av dem gjorde upp eld på golvet och hotade med att bränna ned stugan om de inte ögonblickligen fick ett halvt kilo bröd. Och hon var tvungen att ge banditerna sitt sista mjöl. Så har det gått till.

Och vi somnade.

Drömmar hade jag inte under dessa dagar. Om det inte hade gjort så ont i den sönderskavda axeln varje gång jag vände på mig, så skulle jag önska alla mina vänner att alltid ha en så djup sömn.

Jag vaknade plötsligt, liksom dök upp ur den djupa sömnen. Nästan hela bataljonen var redan färdig för avmarsch.

Leinos plats i ledet var tom.

-- Var är Leino?

-- Han är barnmorska i grannstugan!

-- Vad?

Sedan plutonen ställt upp sig och jag gett order om avmarsch efter första och andra plutonerna, sprang jag in i grannstugan.

I det första, fullständigt utplundrade rummet satt en kvinna, densamma som jag igår hade mött på vägen. Håret var utslaget, hon var klädd i fårskinnspäls men var barfota och svarade inte ett enda ord.

Från det intilliggande rummet hördes plötsligt ett hjärtslitande skrik,

men kvinnan liksom hörde det inte.

Hon fortsatte med att nynna vaggvisan för sig själv. Plötsligt fick jag igenom tjutandet höra Leinos röst ifrån rummet intill:

"Nå, snälla ni, håll ut, håll ut! Snart skall det säkert ha gått över... Håll ut, kära ni!"

Jag gick in i det angränsande rummet. På tröskeln mötte mig pojken, vars händer jag föregående dag hade gnidit med sprit; men han kände inte igen mig. Han såg förskräckt ut; hans ögon glänste i halvdunklet.

I sängen kastade sig en ung kvinna hit och dit, plågad av kramperna före födseln. Stora svettdroppar trängde fram på hennes ansikte.

Leino höll en mugg vatten i handen:

"Drick en slurk, snälla ni! Läppja litet, kanske det blir bättre..."

Han såg förvirrad ut.

Det var första gången, han måste uppträda i rollen som jordegumma.

Pojken följde med fasa och nyfikenhet allt, som försiggick.

"Leino, vi beger oss åstad nu", sade jag.

"Matti, jag kan inte lämna den arma kvinnan på detta viset. Tillåt mig dröja mig kvar i en halvtimme eller en timme. Jag skall hinna ifatt förbandet.[258] Jag går ju inte sämre på skidor än Armas", försökte han sig på att skämta.

Men den lidande kvinnans ljudliga klagoskräk avbröt hans ord.

"Gott, försök hinna ifatt!" ropade jag åt kamraten, störtade snabbt ut på gatan och begav mig åstad efter truppen.[259]

»Är det männe nerverna, som har blivit fördärvade, så att jag inte kan uthärda en föderskas skrik?

men kvinnan satt, som om hon inte hade hört det.

Hon fortsatte att mumla sin vaggvisa. Och strax efter skriket hörde jag Leinos stämma i andra rummet:

-- Nå snälla ni, försök att vara stark. Snart är allt över... Håll er lugn!

Jag gick in i rummet. På tröskeln mötte mig pojken, som jag igår hade värmt fingrarna åt, men han kände inte igen mig. Han såg uppskrämd och uppskakad ut och ögonen glänste i vintergryningens svaga ljus.

I sängen låg en ung kvinna, vridande sig i födslovåndor. Stora svettdroppar syntes i hennes ansikte.

Leino höll en mugg med vatten i handen.

-- Drick lite. Ta en klunk, kanske det lindrar ...

Han såg också bortkommen ut.

Det var första gången han var tvungen att agera barnmorska.

Pojken följde med nyfikenhet allt vad som försiggick.

-- Leino, vi bryter upp nu, sade jag.

-- Matti, jag kan inte lämna den arma kvinnan på det här sättet. Låt mig stanna en halvtimme, eller högst en timme. Jag hinner nog upp bataljonen. Jag är ju inte sämre än Kalle att åka skidor, försökte han att skämta.

Men ett högt skrik från den plågade kvinnan avbröt hans skämt.

-- Gott. Du får hinna upp oss sedan, ropade jag åt min kamrat, sprang fort ut och åkte iväg efter bataljonen.

-- Är det mina nerver som har blivit dåliga, eftersom jag inte kan uthärda en födande kvinnas skrik?

Det är ju en alldaglig sak.«

För att lugna mig började jag vissla på den låt, som jag hade snappat opp hos slaktarna föregående dag. På så sätt hann jag i kapp Armas.[260]

Och så löpte vi jämsides.

Åttonde kapitlet.

Vi rycker fram i skogar utan vägar i fiendens etappområde.

Vi gick på nytt utan vägar i djup snö, genom den svårframkomliga skogen.[261]

Åter frasandet ifrån den snö, som undanträngdes av skidorna, åter den ymniga svetten, som till och med trängde ut igenom pälsarna, åter tallarnas förbiskymtande och fygande snö.

Vad nytt var där i denna marsch?

Uttänjda filtstövlar, som höll på att förlora sin form, skaffningen, som snörde ihop magen. Vi marscherade ju redan utan bröd. Lingon, några potatisar och en bit stekt kött -- det var vår föda. I Repola hade vi slaktat några kor. Några av mannarna kunde inte smälta lingonen -- de fick kramper i magen och svåra plågor. Men den kosten gav sig till känna hos samtliga.

Sedan dök där opp bölder.

Bölder på fötterna och benen, höfterna, ryggen. De sprack, och underkläderna klubbade fast vid kroppen.[262]

Var gång, när vi efter ett uppehåll

Det är ju en alldaglig sak.

För att lugna mig började jag vissla den melodi, som jag hade lärt mig av slaktarna igår. Så hann jag upp Kalle.

-- Kalle, sade jag till honom, jag skulle hellre göra två sådana här fälttåg än att föda ett barn en enda gång.

-- Om det är nödvändigt för revolutionen, så skulle du föda till och med två gånger, svarade Kalle.

Och vi fortsatte sida vid sida.

SJUNDE KAPITLET

Vi åkte på nytt genom djup snö i den väglösa, svårframkomliga skogen.

Återigen skidornas gnisslande mot snön, återigen ymnig svett som till och med trängde igenom pälsarna, återigen förbiillande tallstammar och virvlande snö.

Vad fanns det för nytt i denna marsch?

Uttrampade filtstövlar, som började att förlora sin form. Maten, som snörde ihop magsäcken. Vi åkte ju nu fullkomligt utan bröd. Lingon, några potatisar och en liten bit kokt kött -- det var vår kost. I Repola hade vi slaktat några kor. En del pojkar hade ätit för mycket av lingonen -- de hade svåra magplågor. Men den magra kosten märktes också på de övriga.

Det började slå ut bölder.

Det slog ut bölder på fötterna, på höfterna, på ryggen. De sprack och underkläderna klubbade fullständigt fast vid kroppen.

Leino påstod att varet från bölderna gjorde hans underkläder så styva, som om de hade blivit stärkta. Mina kalsonger hade klubbat fast vid höften, och varje gång vi efter en

skulle fortsätta framåt, fick man försiktigt lossa tyget ifrån kroppen. Men likväl gick vi framåt!

Vi löpte snabbt och bar på våra sönderskavda axlar allt, som behövdes för att förskriva slaktarna ett »läkemedel«, ifrån vilket de aldrig mer skulle bli återställda.

Sålunda kom vi fram till byn Saarenpää,[263] i vars närhet våra spanare hade uppdagat små, fientliga posteringar.

Vår spaningspatrull gick till angrepp. Slaktarna började retirera i riktning Roukkula.[264] De retirerade snabbt. Antikainen sände förstärkning till vår spaningspatrull. Vi inkvarterade oss så länge i Saarenpää och inväntade resultaten.

När min pluton kom in i byn Saarenpää, befallde jag, att den skulle intaga den yttersta stugan för att inkvartera sig i denna till en kort vila.

I stugan fann vi endast en ålderdomssvag, alldeles grå gubbe. Han störtade oss glatt till mötes, och när han såg, att det var jag, som var befälhavaren, frågade han:

"Vad är ni för ena -- vita eller röda?"

Fullföljande konspirationen svarade jag barskt:

"Har du kanske blivit blind av ålderdom och inte kan se, att vi är vita, som kämpar för det, att Karelen skall vara bara för karelarna?"

Den gamle karelaren blev på en gång lång i ansiktet, mörknade, satte sig i ett hörn och började sucka.

Till sist, när han hade bestämt sig för någonting, korsade han sig hastigt och kom på nytt fram till mig:

"Varför försöker du bedra en gammal man? Ni skall inte försöka dölja för mig, att ni är röda; det kunde jag strax se på era bajonetter. De vite

rast skulle fortsätta, måste jag försiktigt dra det fastklibbade tyget från kroppen. Men framåt gick det, trots allt, av bara tusan. Vi åkte fort, och på våra sönderskavda axlar bar vi allt, som behövdes för att skriva ut ett sådant läkemedel åt slaktarna, att de aldrig mer skulle tillfriskna.

Så åkte vi tills vi kom fram till byn Saarenpää. I närheten av denna by hade våra spanare upptäckt små, fientliga patruller.

Vår rekognosceringspatrull gick till anfall mot fienden. Slaktarna började retirera i riktning mot Roukkula. De retirerade snabbt. Antikainen sände förstärkning åt vår spanarpatrull. Under tiden inkvarterade vi oss i Saarenpää och väntade på resultatet.

När min pluton kom in i byn gav jag order om att den skulle inkvartera sig i den första stugan för att där vila ut en stund.

I stugan fann vi endast en gammal, gråhårig gubbe. Han gick oss glatt till mötes, och då han såg att jag förde befälet, frågade han:

-- Är ni vita eller röda?

Följande konspirationens regler svarade jag barskt:

-- Har du blivit blind av ålder, så att du inte kan se att vi är vita och kämpar för »Karelen åt karelarna«?

Den gamle karelaren blev nedslagen, satte sig nedstämd i ett hörn och suckade.

Slutligen tycktes han fatta något beslut, ty han korsade sig hastigt och kom på nytt fram till mig.

-- Varför skall du lura en gammal man? Ni kan inte dölja för mig att ni är röda -- det såg jag med detsamma på era bajonetter. De vita

har helt andra bajonetter, och de bär dem inte så."

Gamlingen hade både rätt och fel. De vitgardistiska aktivisterna, skyddskårerna och kulakerna var beväpnade med gevär av de allra mest olikartade modeller: såväl ryska och tyska som till och med japanska.

Jag teg till svar, men gubben, som i tigandet såg min bekräftelse av sina gissningar, började glatt göra sig besvär för oss och ansträngde sig, för att vi skulle inrätta oss så bekvämt som möjligt för vilan.

...Spaningspatrullen återvände sent om natten.

Den fientliga truppen,[265] som uppenbarligen inte hade väntat sig överfallet, hade efter en mindre skottväxling dragit sig tillbaka till Finland.[266]

Vår spaningspatrull fortsatte inte förfölja dem längre utan begav sig på återvägen utan att gå närmare än två-tre kilometer ifrån gränsen; det hade varit lätt att råka i bakhåll.

På morgonen anträdde förbandet[267] på nytt marschen framåt -- framåt, emot Kiimasjärvi.

Där återstod oss fram till målet omkring sex mil[268] fågelvägen, men fåglarna måste som bekant inte tränga sig fram igenom tät skog, där vartenda träd, varenda barrklädd buske hakar sig fast i en och vill hålla en tillbaka; fåglarna måste inte asa på lätta kulsprutor.

De lätta kulsprutorerna är tunga, så det räcker, när man går i snö i mer än en vecka och lever på stekt potatis med lingon.

Sjöar är där väldigt många av i Karelens skogar.

Den höga, århundradegamla tallskogen viker undan och lämnar plats för en

har helt andra bajonetter och bär dem på ett annat sätt.

Gubben hade rätt, fast inte fullständigt. Medan den finska reguljära armén verkligen hade gevär och bajonetter av tysk modell så hade de finska aktivisterna -- skyddskåristerna och kulakerna -- gevär av alla möjliga modeller -- ryska, tyska och t o m japanska.

Min tystnad fick utgöra svaret på hans fråga, och gubben, som uppfattade min tystnad som en bekräftelse av hans gissningar, började glatt att ordna i stugan för att göra vår korta vilopaus så bekväm för oss som möjligt.

*

Rekognosceringspatrullen kom tillbaka sent på natten.

Den fientliga truppen, som tydligen inte väntat sig vårt plötsliga anfall, hade efter en kortare eldgivning dragit sig tillbaka över finska gränsen.

Vår rekognosceringspatrull förföljde inte de flyende längre än ungefär två-tre kilometer från gränsen, och vände sedan om: man kunde lätt råka i ett bakhåll.

I daggroningen bröt bataljonen upp och gick åter framåt, framåt mot Kiimasjärvi.

Till denna by var det ungefär sextio kilometer fågelvägen, men fåglarna behöver ju inte som vi ta sig fram genom tät urskog, där varje träd, varje buske vill haka sig fast och hålla dig kvar; fåglarna behöver inte heller släpa med sig lätta kulsprutor.

Även de lätta kulsprutorerna är tillräckligt tunga, när man åker på snön under en vecka och lever av stekt potatis och lingon.

Vi slog oss igenom den täta skogen. Sjöar och skogar finns det gott om i Karelen.

Den högvuxna, sekelgamla tallskogen öppnar sig plötsligt för att lämna

sjö. I skogstjärnarna, som är omgivna av masthöga tallar liksom hemma hos mig i fosterlandet, i Suomi,[269] finns rikligt med fisk och de är mycket stilla. När man går omkring i skogen, så väntar man sig ibland inte, att en tjärns jämna vattenspegel skall dyka opp inom några steg. Vid sådana sjöstränder bygger fiskarna sina bastur och låga rökstugor.

Nästan hela denna dag ryckte vi fram helt utan vägar, emot en stark, skarp vind, som trängde ända in till benen. Den trängde sig till och med fram igenom den täta skogen.

Frammot kvällen började snöstormen.

Det var mycket mödosamt att fortsätta -- inte bara för Armas.

Vi hade redan tagit oss fram omkring två mil,[270] när skogen plötsligt öppnade sig inför oss för att lämna plats åt en trolsk sjö.

Här fick jag syn på en fiskarbastu. Med en viskning, som mer liknade ett rop, eftersom han måste viska mot stormen, fäste Leino min uppmärksamhet på den lätta rök, som steg opp emot den frostkalla himmelen.

Månen sken redan på den mörka himmelen.

Vi tre tillsammans -- Leino, Armas och jag -- gick fram till bastun. Armas fattade posto vid den lilla, med is övermålade fönstergluggen, Leino ställde sig i sin fulla längd vid dörren, och sedan jag med kraft hade stött opp dörren, gick jag in i stugan.

Inne i rummet var där mycket hett oppeldat och alldeles mörkt. Ur ett av hörnen ljöd ett jämnt, lugnt snarkande. Jag strök fyr på en tändsticka. Av tändstickans raspande mot askens plån vaknade mannen och undrade oroligt:

"Vem är det?"

"Våra egna! Kom ut, man väntar ju på dig!"

plats åt en sjö. Skogssjöarna, vilka liksom i min hembygd i Suomi är omgärdade av masthöga tallar och granar, är fiskrika och mycket stilla. När du går genom skogen finns det inga tecken på att du efter några steg skall stå vid en skogstjärn. Vid sjöstranden bygger fiskarna sina bastur och sina låga ryggåsstugor.

Nästan hela denna dag måste vi kämpa mot en stark, bitande, genom märg och ben trängande vind i den fullständigt väglösa, djupa skogen.

Mot kvällen började det blåsa upp till storm.

Att fortsätta var mycket svårt, inte bara för Kalle.

Vi hade gått ungefär 20 kilometer, när skogen plötsligt glesnade för att ge plats åt en förtjusande sjö.

Här fick jag syn på en fiskarbastu. I en viskning, som mera liknade ett skrik -- för han måste viska mot stormen -- fäste Leino min uppmärksamhet på en lätt rök, som steg upp mot den frusna himlen.

Månen seglade majestätiskt fram över de svarta, oändliga vidderna.

Vi tre -- Leino, Kalle och jag -- gick fram till kojan. Kalle fattade post vid det lilla gluggliknande igenisade fönstret. Leino tog plats vid dörren, och jag stötte med kraft upp dörren och trädde in i stugan.

I den varma, uppeldade bastun var det alldeles mörkt. Ur ett hörn hördes jämna, lugna snarkningar. Jag tände eld på en tändsticka. Stickans rasp mot plånet väckte den sovande som frågade oroligt:

-- Vem där?

-- De våra! Kom ut. Man väntar på dig!

Suckande började mannen resa sig.[271]

"Men så skynda dig då, man väntar ju på dig!"[272]

Mannen kom fram till dörren, men på tröskeln riktade Leino gevärspipan rätt emot hans bröst och hejdade honom. Min nagan[273] var redan intill den obekantes tinning.

"Opp med händerna!"

På så vis knep vi i denna skogsbastu en utav de vites stafettetapper samt en kurir.[274]

Förskräckelse och förundran -- särskilt förundran -- var så klart avbildade i hans ansikte, att jag nästan blev full i grin.

Denne slaktare visade sig talför.

Antikainen och Heikkonen[275] pumpade honom på många för förbandet[276] intressanta upplysningar.

...Snöstormen rasade allt värre.

Det var minus trettiosju grader kallt.

Där var ingen väg, men just där slutade kompasserna till råga på eländet fungera.

De visade olika allesamman. Än i dag kan jag inte förklara denna företeelse för mig själv.

Det var helt klart, att det nu var riskabelt att rycka fram under sådana förhållanden. Antikainen[277] gav order om stor rast.

Jag förde in den tillryggalagda

Mannen gick fram till dörren, men på tröskeln hejdade Leino honom genom att rikta geväret mot hans bröst. Min revolver var redan i den obekantes nacke.

-- Upp med händerna!

På så sätt fick vi i fiskarbastun en av de vitas etapper och en kurir.

Att de vita på grund av vårt oväntade anfall varit tvungna att retirera från Saarenpää och Roukkula hade han naturligtvis inte en aning om.

Skräck och förvåning -- i synnerhet förvåning -- speglade sig så tydligt i hans ansikte, att jag hade svårt att hålla mig för skratt.

Denne slaktare visade sig ytterst språksam.

Heikkonen och Antikainen fick av honom reda på många för hela bataljonen ytterst intressanta saker.

Snöstormen blev allt svårare och svårare.

Termometern var nere i 37 grader.

Några vägar fanns det inte och till råga på eländet började kompasserna att krångla.

Kompassernas missvisning gjorde att det var nästan omöjligt för oss att orientera oss. Jag kan ännu idag inte göra klart för mig vad detta kunde bero på.

Naturligtvis var det riskabelt att fortsätta framåt under sådana förhållanden. Bataljonschefen gav order om att göra ett längre uppehåll.

Jag prickade in den tillryggalagda

vägen på kartan och gick ut ur bastun för att hjälpa mannarna bygga kojor av små granar -- färska, barrdoftande smågranar.

Några andra utav mannarna staplade opp rakatulet.[278]

I kurirens ännu varma säng lade sig Antikainen för att sova litet i några timmar; därpå skulle hans plats intagas av befälhavarna Heikkonen och Karjalainen. De sov i tur och ordning.

Jag hade redan iordningställt mig en madrass av enris och skulle just lägga mig att sova, när jag fick syn på en människa, som hastigt kom emot oss ifrån sjön.

Detta var en för mig alldeles okänd man, och hans kläder liknade inte våra.

»Måste undersökta, hur vaktposten har kunnat släppa igenom en främmad«, tänkte jag och gick den kommande till mötes.

Heikkonen var redan vid sidan om mig.

Mannen med gevär av tysk modell på axeln gick fram till befälhavaren,[279] hälsade med honnör, drog ur sin marschväska opp en liten paket, vilken han räckte honom.[280]

Heikkonen tog emot paketet, gav den nykomne en betydelsefull blick och blinkade åt mig. Jag begrep strax hans stumma befallning, och sedan jag hade ställt mig bakom denne typ, drog jag min nagan.[281]

"Nu är det slutskämtat!" sade plötsligt befälhavaren[282] skarpt. Och vändande sig till mig:

"Kamrat komvzvod,[283] arresteras denne man!

Det var lustigt att se slaktarens[284] förvirrade ansikte. Först trodde han, att kamrat Heikkonen hade tagit fel, sedan -- att han själv hade förlorat förståndet. När kuriren hade fått

vägen på kartan och gick ut ur stugan för att hjälpa pojkarna att bygga riskojor -- kojor av färskt, doftande, skört granris.

De andra pojkarna höll på att fälla träd till lägereldar.

Kamrat Antikainen lade sig ned på den vita kurirens ännu varma bädd för att vila ut några timmar och sedan intogs platsen av Heikkonen och Karjalainen eftersom våra chefer sov i tur och ordning.

Jag hade gjort i ordning en madrass av ris åt mig och skulle just lägga mig, när jag fick syn på en människa, som snabbt kom åkande över sjön mot oss.

Det var en fullkomligt obekant person, och hans kläder liknade inte alla våra.

Jag måste se efter, hur det kom sig, att vaktposten släppt igenom en obehörig, jag svor till för mig själv och gick ut för att möta den kommande.

Kamrat Heikkonen var redan bredvid mig.

Mannen, som hade ett gevär av tysk modell över axeln, gick fram till Heikkonen, gjorde honnör, drog upp ett litet paket ur sin väska och räckte det åt kommandören.

Heikkonen tog paketet, tittade skarpt på den främmande och blinkade åt mig. Jag förstod genast hans ljudlösa befallning och ställde mig bakom mannen samt drog på nytt fram min revolver.

-- Nog med skämt! sade Heikkonen plötsligt skarpt. Vändande sig till mig sade han:

-- Kamrat plutonchef, arresteras den här personen!

Det var skrattretande att se vitfinnens förvånade uppsyn. Han trodde först att kamrat Heikkonen hade tagit fel, och därefter att han själv hade blivit tokig. Men när han kände min revolver i nacken,

syn på naganens mynning intill sin tinning,[285] blev han dock synbart övertygad om det verkliga i det, som pågick.

"Kamrat befälhavare, var befaller ni, att han skall föras hän?"
frågade jag, sedan jag hade avväpnat den fångne.

Ordet »kamrat« vid hänvändelsen till befälhavaren övertygade uppenbarligen den gripne slutgiltigt om, att det var till de röde, han var kommen; han blev på en gång tyst, och jag hörde inte ett ord mer ifrån honom.

"För bort honom till den förste fången."

Det brev, som kuriren hade överlämnat kamrat Heikkonen, innehöll en befallning i vederbörlig ordning ifrån frontbefälhavaren Ilmarinen till chefen för fältvakten i Saarenpää, fältväbel Riuta.

I ordern omtalades bland annat, att där till staben hade kommit in oklara rykten om några röda bands uppdykande i närheten av Repola -- sannolikt ett band partisaner ifrån orten; man avkrävdes en omedelbar rapport om, huruvida dessa rykten motsvarade verkligheten, och det meddelades, att för säkerhets skull avtågade en förstärkning till Riutas förband[286] ifrån Kiimasjärvi; den skulle ankomma till Saarenpää senast tjugofyra timmar efter brevet.

Det var alltså Riutas förband, som hade gått över till Finland via Roukkula. Efter några timmar skulle vi alltså stå inför ett möte med den förstärkning, som kom ifrån Kiimasjärvi. Alltså visste de egentligen ingenting om oss i Kiimasjärvi.

Än så länge var allt gott och väl, om man inte räknar några fall av illamående med kräkningar hos mannarna. Hade vi inte själva slaktat den ko, vars kött hade givit oss mat, så skulle ingen ha tvivlat på, att det var ett självdött djur, vi hade ätit.

blev den fientlige kuriren tydligen övertygad om att han inte hade drömt alltsammans.

- Kamrat kommendör. Vart befaller ni att jag skall föra honom?
frågade jag, sedan jag avväpnat fången.

Ordet »kamrat« som jag uttalade då jag vände mig till kommendören, hade tydligen slutgiltigt övertygat den fångne om att han kommit till de röda och eftersom han var en medveten vitgardist, fick vi aldrig ur honom någonting annat än »ja« och »nej« som svar på våra direkta frågor.

-- För honom till den andra fången!

Brevet, som den vite kuriren hade lämnat kamrat Heikkonen, innehöll en order från frontbefälhavaren Ilmarinen till befälhavaren för fältposten i Saarenpää, fältväbeln Riuta.

I ordern sades bl a att staden hade hört rykten om att det plötsligt hade dykt upp några band rödgardister i närheten av Repola -- troligen en partisanavdelning av ortsbefolkningen -- och det krävdes omedelbart rapport om dessa rykten hade någon grund. Det meddelades vidare, att förstärkning avsänts från Kiimasjärvi till Riutas fältpost. Den skulle komma till Saarenpää senast tjugofyra timmar efter budbärarens ankomst.

Det var alltså Riutas avdelning, som över Roukkola hade gått till Finland. Efter några timmar skulle vi således möta den förstärkning, som avsänts från Kiimasjärvi, och i den fientliga staben hade man inga upplysningar om oss.

Allt var fortfarande bra, om man undantar att några av pojkarerna började kräkas. Om vi inte själva hade slaktat den ko, vars kött vi åt, så skulle ingen av oss en enda minut ha tvivlat på att kon var självdöd.

Antikainen[287] förstärkte vaktposterna.[288]

Långsamt gick snöstormsvinternatten fram kring våra rakatulet i skogen.

Den avgörande striden var nära.

Enligt kurirens berättelse vore där i Kiimasjärvi mer än trehundra beväpnade slaktare och därtill i de närmaste byarna inte mindre än så. Vi befann oss mitt i de fientliga stridskrafternas centrum och på trettio mils[289] avstånd ifrån våra egna.

På morgonen fortsatte vi marschen framåt, asande på vår stridsutrustning, avtärda som hästar av foderbrist, varenda sekund beredda att ta till strid.

På nytt stavarnas och tallstammarnas förbiskymtande, på nytt den knarrande snön under de glidande skidorna, på nytt skogsdungar, raviner, på nytt skog, tillfrusna älvar och skogstjärnar...

Vi går framåt. Snöstormen har lagt sig att sova i de duniga drivorna.

"För resten, Leino, blev det en pojke eller flicka?"

"En medborgare[290] i Sovjetkarelen", log Leino.

"Hugg i, hugg i, mannar!" jagar Antikainen på pojkarna.

"Kamrater, vem av er kan tala med karelskt uttal?" frågar han.

Rahimäki[291] och Jääskeläinen anmälde sig. De hade redan före revolutionen haft anledning att vistas i Karelen på skogsavverkning.

Heikkonen förstärkte vaktposterna.

Förstärkningen från Kiimasjärvi till Riuta var ännu inte nära.

Natten gick långsamt i skogen, där vi låg bredvid lägereldarna, plågades av den tjutande snöstormen.

Den avgörande striden var förestående.

Enligt den tillfångatagne vitgardistens berättelse skulle inte mindre än 300 välbeväpnade slaktare befinna sig i Kiimasjärvi och i de omkringliggande byarna ungefär lika många. Vi befann oss nu i de fientliga stridskrafternas centrum och på ett avstånd av trehundra kilometer från våra egna.

På morgonen bröt vi åter upp och fortsatte vår avbrutna marsch, släpande på vår krigsutrustning, utsvultna som hästar på grund av foderbrist, men beredda att varje sekund gå till strid.

Återigen skymtade skidstavar och tallstammar; återigen snö, som gnistrade under de glidande skidorna; återigen ungskog och skogsgläntor; återigen skog, tillfrusna bäckar och skogssjöar.

Vi åker framåt. Snöstormen hade lagt sig till vila i de duniga snödrivorna.

-- Apropå Leino, var det en pojke eller flicka som föddes?

-- En medborgare i Sovjet-Karelen, skrattade Leino.

-- Kraftigare tag, kraftigare tag pojkar! skyndade Antikainen på pojkarna, när han åkte förbi oss.

-- Kamrater! Vem av er talar med karelsk dialekt eller känner till den? frågade kommandören.

Kamraterna Rahimäki och Jääskeläinen anmälde sig. De hade före revolutionen varit i Karelen på skogsavverkning.

Aldrig hade deras föräldrar trott, att de skull studera till röda befäl -- ödet hade haft skogshuggaryrket i beredskap för dem.

Min pluton gick i tåten, Rahimäki och Jääskeläinen gick med i min pluton.

"En kraftig grabb, säger du?" vänder jag mig till Leino i farten.

"Och det frågar du!" svarar han. "Skulle det inte gå bra med en sådan barnmorska!"

Iklädda vita skidlöparblusar går vi före vårt förband igenom väglöst land. Packningen trycker mig på axlarna, men ta mig fan, kan det inte göra det samma nu! I morgon, kanske, skall där kanske inte vara en enda grabb i livet ur hela förbandet. Men vilka grabbar, vilka präktiga pojkar![292]

"Gå, kvicka på, raskare!" kommenderar jag då och då med hög röst den fångne kuriren, som leder oss längs det av honom själv utlagda skidspåret.

Plötsligt lägger jag märke till dem: på omkring femtio meters håll kommer en grupp människor oss till mötes; de är beväpnade, inte klädda i uniform men inte helt civila. De har fått syn på oss och blivit stående.

"Börja!" gav jag Rahimäki ett tecken.

Rahimäki började sjunga en långdragen sång, som påminde om en rysk, på karelska.

Han sjöng lugnt och långsamt, och vi gick också långsamt, till det yttre inte vidtagande några försiktighetsmått. Men i själva verket hade jag tagit en av stavarna under armhålan, vred med den befriade handen på naganens[293] kammarstycke under vindblusen och kände efter, att patronerna satt på plats i patronlägena.

"Det var väl också några order, herr

Aldrig hade deras föräldrar tänkt sig att de skulle utbilda sig till kommendörer i Röda armén. Ödet hade ju bestämt dem för skogshuggarens yrke.

Min pluton gick nu i tåten. Rahimäki och Jääskeläinen följde med min pluton.

-- Var det en stöddig grabb? frågade jag Leino.

-- Och det frågar du? svarade han stolt. Med en så fin barnmorska måste det ju gå bra.

Vi åker före hela bataljonen i våra vita skyddskåpor genom den eländiga terrängen. Packningen trycker på axlarna, men, för tusan, nu gör det i alla fall detsamma! I morgon kan det hända, att inte en enda pojke av hela bataljonen är i livet. Och tänk, vilka pojkar, vilka kraftiga pojkar! Vilka präktiga pojkar! Och alla är kommunister!

-- Gå på fortare! skriker jag åt den fångne vitgardisten, som visar oss vägen efter det skidspår, som han själv gjort.

Plötsligt får jag se en grupp människor komma emot oss på ungefär femtio meters avstånd. Beväpnade människor, inte uniformklädda, men inte heller fullständigt civila. De fick syn på oss och stannade.

-- Börja! sade jag och gav ett tecken åt Rahimäki.

Rahimäki tog upp en långdragen sång på karelsk dialekt, som mycket liknade ryska.

Han sjöng långsamt och lugnt och vi gick också långsamt, till synes utan att företa några som helst försiktighetsåtgärder. Men i själva verket tog jag en av stavarna under armen och med den lediga armen osäkrade jag min revolver och kände samtidigt efter att alla patronerna satt på sina platser.

-- Det var ena djåkla order,

fältväbeln ger!" avbröt Jääskeläinen sången med tillgjort missnöjd ton. "En sådan väg skulle Riuta gå själv!"

Dessa ord, vilka otvivelaktligen kunde höras av slaktarna, övertygade dem slutgiltigt om, att vi hörde till dem.

"Vad är ni för några?"

"Ifrån Riutas förband.[294] Har ni manne något att röka, grabbar?" inställde Rahimäki sin sång.

Vi skidade in till den fientliga patrullens[295] mitt. Två av slaktarna bar jägaruniformsmössor. Vi var nio, och de var tio.

"Vi kommer Riutas förband[296] till hjälp.

Har verkligen de röda banditerna börjat röra på sig hos er?"

"Bara sagor!" svarade Leino. "Var skulle de komma ifrån?"

"Om än de skulle ta sig hit, så skulle de inte glädja sig över en sådan död", blandade sig en slaktare med jägarmössa i samtalet, en yngling på omkring 20 år.

Under samtalet, vilket vi med avsikt förde i långsam takt, hade främsta delen av vårt förband omärkligt kommit fram till skådeplatsen och nästan alldeles omringat vår grupp. En enebuske vajade till; den nyanlände Armas andades mig rätt i nacken. Jag vände mig tvärt, fick syn på hans oppåtstigande andedräkt och ropade högt:

"Givakt, lyd min order! Opp med händerna!"

Slaktarna hann inte ens få innebörden klar för sig, varför de blev gripna och avväpnade.

För övrigt hade de inte en tanke på att göra motstånd.

Den äldste av dem -- en man med stort, ljusbrunt skägg -- svarade

fältväbeln ger! avbröt Jääskeläinen sången med en missnöjd ton. Den här djäkla vägen kunde Riuta ha åkt själv!

Dessa ord, som otvivelaktigt hördes av fienden, övertygade dem fullständigt om, att det var deras egna, som kom.

-- Vad är ni för ena?

-- Vi är från Riutas kompani! Har ni ingenting att röka, pojkar? sade Rahimäki och avslutade sin sång.

Vi åkte mitt in bland fienderna. Två av dem hade jägarkompaniets mössor på sig. Vi var nio och de var tio man.

-- Vi är på väg för att förstärka Riutas fältpost.

-- Är det sant att de röda banditerna börjat att röra på sig där borta hos er?

-- Det är bara sagor... svarade Leino. Hur tusan skulle de kunna komma hit?

-- Om de skulle komma och vi fick tag i dem, skulle de inte få någon lätt död, blandade sig en 20-årig slaktare med jägarmössa in i det fredliga samtalet.

Under samtalet, som vi med flit förde mycket långsamt, hade de främsta av vår bataljon obemärkt kommit fram till skådeplatsen och nästan fullständigt omringat vår grupp. Den bakom en enbuske uppdykande Kalle andades rätt i nacken på mig. Jag vände mig om, såg att alla mina pojkar var beredda och kommenderade högt:

-- Giv akt! Lyd order! Upp med händerna!

Slaktarna hann inte ens riktigt få klart för sig varför och hur de blivit tillfångatagna och avväpnade.

De tänkte inte på att göra motstånd.

Den äldste av dem -- en man med stort, rött helskägg -- svarade på

Antikainen på frågan om, hur han hade hamnat i förbandet.[297]

"Hur skulle man undgå att hamna där, när de mobiliserade alla utan undantag ifrån aderton till fyrtio år!" Han spottade argt i snön. "När de kom hit ifrån Finland,[298] pratade de om, att sju stater skulle sända hjälp, och att omkring sju millioner kilogram spannmål redan vore på väg, och att de helt och hållet, för alltid skulle avskaffa naturaskatten och spannmålsleveransplikten.[299] Många skrev då av dumhet själva in sig. Nå, men sedan var det inte så lätt att backa ur igen." Han blängde argt på ynglingen i jägarmössan. "Nå, men jag själv är mobiliserad, tvångsmobiliserad."

Av tio man visade sig sju vara mobiliserade.

De två i jägarmössor hade kommit ifrån Finland[300] vid tiden för upproret.

Den ene av dem, troligen gruppens chef, var student vid Helsingfors' universitet, den andre son till en lanthandlare.

Detta var Karelen »befriare«. De hade »befriat« det ifrån det lilla, som det fram till dess hade ägt; de och deras gelikar hade »befriat« karelska arbetare och finska arbetare i tusental ifrån livet och om de hade kunnat, så hade de utan betänkligheter slaktat hundratusentals ryska arbetare...

Studenten slöt sig inne i sig själv och teg hela tiden.

Den andre var däremot i början antagligen rädd för, att vi skulle göra slut på fångarna på samma sätt, som han själv hade handlat i liknande fall; men då han såg, att vi förutom det stränga förhöret inte hade för avsikt att göra någonting med dem, blev han självsäkrare igen, pratade på och omtalade även sådant, som ingen hade frågat honom om. Efter en halvtimme blev han till och med fräck och kom i munter

Antikainens fråga, hur han hade kommit med bland vitfinnarnas styrkor.

-- Hur skulle man slippa undan, när de mobiliserade alla män från 14 till 40 år! Och han spottade argt i snön. När de kom från Finland berättade de, att sju länder skulle sända dem hjälp, att sju miljoner kilo spannmål var på väg och att tvångsrekvisitionerna en gång för alla skulle avskaffas. Många gick då av dumhet och anmälde sig, och sedan är det inte så lätt att dra sig tillbaka, när man har med sådana här djäklar att göra -- och han tittade argt på finnen i jägarmössan. -- Själv blev jag mobiliserad, tvångsmobiliserad.

Av de tio visade det sig, att sju var tvångsmobiliserade.

De två i jägarmössorna hade kommit från Finland, när upproret utbröt.

En av dem -- förmodligen patrullens befälhavare -- var student vid Helsingfors universitet. Den andre var son till en rik lanthandlare någonstans i Finland.

Detta var Karelen »befriare«. De hade »befriat« Karelen från det lilla, som landet förut ägt: de och deras gelikar »befriade« tusentals finska arbetare från deras liv och om de kunnat, så skulle de med glädje ha skurit strupen av hundratusentals ryska arbetare.

Studenten visade sig vara inbunden och teg hela tiden.

Den andre var troligen i början rädd för att vi skulle göra slut på fångarna på samma sätt som han själv gjorde i liknande fall, men då han såg att vi, med undantag för strängt förhör, inte tänkte kröka ett hår på hans huvud, blev han mera språksam och pratade t o m om sådant, som ingen hade frågat honom om. Efter en halvtimme blev han t o m fräck och började att skämta. Han var ett äkta kräk.

stämmning.[301]

Av fångarna fick vi reda på, att nästa etapp i förbindelsetjänsten befann sig i några fiskarekojor omkring en och en halv mil[302] ifrån Kiimasjärvi, att den andra truppenhet,[303] som var på väg till fältväbel Riutas hjälp och som kanske redan hade anlänt.

Vi gick vidare.

Vi tog ifrån några av fångarna deras ytterkläder -- deras pälsar, filtstövlar, tumvantar och mössor -- och på vår uppfinningsrike befälhavare kamrat Antikainens order hängde Rahimäki, Jääskeläinen och Leino på sig all denna intendenturmateriel[304] samt skickades iväg en åtta-tio minuters löpning före förbandet.

De skulle inställa sig i skogsstugan och säga, att fältväbel Riuta själv med sin truppenhet[305] var på väg ifrån Saarenpää till Kiimasjärvi, att där inte var någon som helst fara, att bättre än all förstärkning vore att vänta på fältväbeln själv och inte spilla krafter i onödan på att löpa fram och tillbaka. Under tiden för dessa samtal skulle vår trupp[306] omringa stugan med alla, som där befann sig, ty inte en enda människa fick slinka igenom till Kiimasjärvi och komma dit före vårt förband.[307]

Detta var ett villkor, som måste uppfyllas, om vi inte skulle förlora allt.

En enda människa, som hade sett oss och inte blev kvarhållen av oss, skulle betyda vårt förbands[308] fullständiga undergång.

Vi gick framåt, mens vi försiktigt spanade bakom vartenda träd, varenda buske.

Där fick inte bli någon onödig skottlossning. Vartenda skott skulle här vara överflödigt.

Den korta vinterdagen var redan till ända, och natten omfamnade

Av fångarna fick vi reda på att nästa etapp i förbindelsetjänsten var inkvarterad i fiskarkojorna ungefär 14 kilometer från Kiimasjärvi och att den andra gruppen, som var skickad till fältväbeln Riutas hjälp snart skulle komma dit -- ja kanske redan hade anlänt.

Vi fortsatte framåt.

Vi tog av några fångar deras ytterkläder, pälsar, filtstövlar och vantar och mössor och på vår uppfinningsrike kommandörs, kamrat Antikainens, order klädde sig Rahimäki, Jääskeläinen och Leino i hela »härligheten« och åkte iväg åtta, tio minuter före bataljonens uppbrott.

De skulle åka fram till fiskarkojan och berätta, att fältväbel Riuta själv med hela sin avdelning var på väg från Saarenpää till Kiimasjärvi, att igen fara var på färde och att det var bäst att invänta fältväbeln i fiskarkojan, så behövde vi inte spilla energi på att åka honom till mötes och sedan återvända samma väg. Under detta samtal skulle hela vår bataljon omringa fiskarkojan och alla därinne, så att inte en själ undkom och kunde komma till Kiimasjärvi före vår skidlöparbataljon.

Detta måste absolut fullföljas, i annat fall skulle hela vår strapatsrika expedition vara förgäves.

Om en enda människa skulle få syn på oss och vi inte skulle få tag i honom, så skulle det betyda hela bataljonens undergång.

Vi åkte framåt och undersökte försiktigt varje träd och varje buske.

Inget överflödigt skott fick avlossas. Och här skulle varje skott vara överflödigt.

Den korta vinterdagen var redan till ända, och natten höljde in hela

fullkomligt skogen med såväl alla dess befjädrade som diande samt även uthungrade varelser -- oss själva, till exempel -- när vi fick syn på ett klart lysande bål vid fiskarestugorna.

Intill en av stugorna stod där en släde. Några män satt vid bålet och samtalande med våra utsände; samtalet flöt tydligen fridsamt framåt.

Tobakspungarna löstes opp och doften av Capstan-tobaken retade våra vid machorka.[309] vana näsborrar.

Vi omringade stugorna. Vi går fram allt närmare, nästan ända inpå dem.

Och så det skarpa kommandot:

"Giv akt, opp med händerna! Var och en, som flyr, blir dödens!"

Alla stelnade till i förundran av överraskningen, men en av dem gjorde ett tvärt hopp åt sidan ifrån lägerelden, emot skogen. Utan att hinna sikta sköt jag efter honom med min trogna nagan.[310] Han försvann dock i mörkret.

Jag sprang efter honom. Han hade en fördel; han befann sig i mörker -- jag kom emot honom ifrån bålet. Det tänkte jag inte på den gången. Huvudsaken var att inte låta honom slipa undan. Huvudsaken var att inte låta honom ge sig iväg.

"Ge dig, så skall du få leva!" ropade jag.

Till svar fick jag ett rått svärande, och ett skott nästan svedde mig.

Jag avlossade tre patroner -- den ena efter den andra -- i mynningsflamman riktning.

Inget svar följde. Jag fortsatte framåt.

Fem steg ifrån mig låg där en ännu varm kropp. Mannen var död.

Tio av fångarna var i livet. Vi hade

skogen med alla dess innevånare, både fåglar och däggdjur och uthungrade djur, som vi t ex, när vi fick syn på en flammande lägereld vid fiskarkojorna.

Vid en av kojorna står en släde. Några personer sitter vid lägerelden och språkar med våra utskickade. Samtalet tycks vara mycket fredligt.

Tobakspåsarna kom fram och lukten från den goda »Capstan«-tobaken retade våra vid dålig tobak vanda näsborrar.

Vi omringade stugorna. Vi kom allt närmare, nästan inpå dem.

Och så plötsligt ett skarpt kommando:

-- Giv akt! Upp med händerna! Den som flyr blir skjuten!

Alla stelnade till i förvåning och fruktan, men en av dem gjorde ett snabbt hopp från elden i riktning mot skogen. Jag sköt efter honom utan noggrant sikte med min trogna revolver. Han nästan försvann i mörkret.

Jag sprang efter honom, men han hade en fördel: han befann sig i mörkret -- och jag i ljuset från lägerelden mot honom. Jag tänkte inte på detta. Huvudsaken var att han inte slapp undan. Huvudsaken var att inte låta honom fly.

-- Ge dig! Så får du leva! skrek jag.

Som svar fick jag endast några grova svordomar och ett skott, som var så nära, att det nästan svedde mig.

Jag sköt tre skott efter varandra i riktning mot revolverflamman.

Det kom inget svar. Jag gick framåt.

Fem steg från mig låg en ännu varm människokropp. Han var död.

Tio av fångarna var i livet. Allt

tillfångatagit inalles tjugo man på ett dygn. De måste skickas till baklandet, till Repola, dit en del av södra kolonnen redan borde ha ankommit.

"Vi övernattar här", förkunnade Antikainen för oss med ett muntert löje.

"Ni kan koka allt ert te i kokkärlet. I Kiimasjärvi får vi nytt, och dit är där bara en och en halv mil.[311]

Vi inrättade oss för vår sista övernattnings förelösa avgörande striden. Kanske skulle detta bli den sista övernattnings förelösa flertalet av oss...

Bålen brann klart -- jag har aldrig sett så klara lägereldar som denna natt. Jag satt vid elden och ritade in dagens färdväg på kartan, när Susi reste sig och gick bort ifrån fiskarekojorna.

"Var skall han hän?" frågade jag kompanichefen Heikkonen, som satt vid sidan om mig.

"I morgon bitti kommer den avgörande operationen. Susi har själv gått ut på spaning."

Den fånge, som var köpman från Finland, hade under tiden blivit riktigt dryg:

"Varför jag gick in i armén här, i Karelen? Jo därför, att jag ända sedan barndomen har tyckt om att kommendera. Jag vill bli officer."

Den andre fången -- studenten -- tittade på pratmakaren utan att dölja sitt förakt.

"Han ville bli officer för att kommendera över oss!" tillade den fånge, som var infödd i Saarenpää och hade blivit mobiliserad av slaktarna.

"En fin gynnare!" sade den skäggige, som vände sig åt Armas. "För en vecka sedan, när några av våra grabbar sade, att de inte ville slåss emot de röde, så sprang han

som allt hade vi under ett dygn tagit tjugo fångar. De måste föras tillbaka till Repola, dit vår södra kolonn snart måste komma.

-- Vi övernattar här, sade Antikainen åt oss i glad ton.

-- Ni kan koka te på de bästa teblad ni har kvar. Vi får nytt i Kiimasjärvi, och dit har vi bara 14 kilometer.

Vi gjorde oss i ordning för vår sista natt förelösa avgörande striden. Kanske den sista natten i livet för de flesta av oss.

Eldarna brann klart -- jag har aldrig sett så klara lägereldar som denna natt. Jag satt vid en av eldarna och prickade in dagens färd, när Susi reste sig och försvann in i skogen.

-- Vart skall han ta vägen? frågade jag Heikkonen som satt bredvid mig.

-- I morgon bitti förelösa den avgörande striden. Kamrat Susi går därför själv ut på rekognoscering.

Den fångne finske grosshandlarsonen hade under tiden slagit sig fullkomligt lös.

-- Varför jag gick in i armén och kom hit till Karelen? Det var därför att jag sedan barndomen har tyckt om att kommendera, och jag vill bli officer.

Den andre fången -- studenten -- tittade med öppet förakt på skrävaren.

-- Du ville bli officer för att kunna kommendera oss! tillfogade bittert den fånge, som blivit mobiliserad av slaktarna, och som själv bodde i Saarenpää.

-- Det är en fin typ! sade den skäggige och vände sig mot Kalle. -- För en vecka sedan, när några av pojkarne förklarade, att de inte ville slåss emot de röda, sprang han

som en hund framför ledet, drog opp mausern och tjöt: »Skjut dem allihop!«

Köpmanssonen till och med drog ihop sig.

"Makariev ifrån Kiimasjärvi gick fram och sade till honom", fortsatte den mobiliserade: "»Skjut du, om handen inte darrar! Ska du skjuta många? Vi har hört skottlossning förr och är själva beredda att skjuta, när det behövs!« Så den typen, som han dödade", fången nickade åt mitt håll, "sköt ner Makariev på fläcken. Så var det!..."

"Du vill kanske komma in på befälskurs hos oss i Petrograd?" frågade Armas lugnt. "Hos oss har de befälskurser."

Den lille köpmanssonen tog Armas' ord för äkta mynt och blev uppsluppen:

"Vad, tar de emot mig? I fall de tar emot mig, så för all del, det har jag ingenting emot... Jag kan till och med bli en mycket god röd officer; jag tycker ju mycket om att kommendera, och jag har själv alltid stått till vänster... Ger ni mig en rekommendation till er skola?" sade han inställsamt till Armas.

Men då lämnade godmodigheten Armas, och han röt till:

"Jag skall ge dig den bästa rekommendationen -- till en annan värld! Gör i ordning inkvarteringen där till din far också; honom ska man snart skicka dit efter dig."

"Leino, jag har fortfarande kvar ett halvt skålpund bröd. Ge mig kniven, så delar jag på tre." [312]

som en rasande framför ledet och skrek att han skulle skjuta ned oss allihop!

Grosshandlarsonen hörde repliken och liksom hajade till.

-- Makariev från Kiimasjärvi gick fram och sade till honom, fortsatte den mobiliserade. »Skjut om inte handen darrar! Låt oss se hur många du hinner skjuta! Vi har hört skott förut och kan själva skjuta, när det behövs! «

-- Det var den där djävulen som du nyss sköt ned -- och den fångne nickade åt mitt håll -- som sköt kamrat Makariev. Så var det ...

-- Vill du kanske komma till oss i Petrograd på vår skola och utbilda dig till kommendör, frågade Kalle lugnt.

Grosshandlarsonen tog Kalles skojs för allvar och började glatt att pladdra:

-- Tror du de tar emot mig då? Om de tar emot mig, så har jag ingenting emot saken. Tvärtom, jag kan t o m bli en bra röd officer, ty jag tycker om att kommendera och har alltid varit radikal. Ger ni mig en rekommendation till er skola? sade han inställsamt åt Kalle.

Men här försvann Kalles skämtlygne och han skrek till:

-- Jag skall ge dig mina bästa rekommendationer för inträde i en annan värld. Du kan beställa plats för farsan din också där. Han kommer snart att skickas samma väg som du.

-- Leino. Jag har ännu ett halvt skålpund kvar av prästbrödet. Ta hit kniven, så skall jag dela det i tre delar.

-- Bryt brödet med händerna, svarade Leino. Kniven får du inte. Vid förlossningen inne i stugan skar jag av navelsträngen med den och sedan började den nyfödda grabben att skrika. Han hade kraftiga lungor.

Jag bröt sönder återstoden av en skalk. Troligen skulle detta vara sista nattvarden för många av oss.[313]

Vi somnade.

Så förgick den kalla natten, den sista före Kiimasjärvi.

Åter blev man stekt på ena sidan och genomfrusen på den andra; åter susade furorna och satt vaktposterna omkring lägerbålen; åter tycktes det mig halvt i sömne, som hade vårt fältttåg ingen början haft och skulle den inte få något slut...

Om vi inte förintar den fientliga staben i morgon (målet för vår räd), så kan kriget dra ut på tiden ända till våren. På sommaren är det omöjligt att kriga här: kärr, sjöar, fullkomlig väglöshet.[314]

Nionde kapitlet.
Kiimasjärvis fall.

Vi avtågade klockan fyra på morgonen den 20 januari.[315]

Det var alldeles mörkt.

Fångarna hade man skickat till området bakom fronten.[316]

Det var bara två man, som vaktade dem. Det var nog en icke så liten risk; vilken minut som helst kunde man ju möta de vite.

Jag vet inte, om du känner igen en förnimmelse som denna: du är mycket trött, är just på väg att somna, när man plötsligt rycker dig ur denna sömn.

Du har just börjat bli varm av

Jag bröt sönder det sista brödstycket.

Sedan somnade vi.

Så gick den kalla natten, den sista före Kiimasjärvi.

Återigen stektes den ena sidan av kroppen och den andra frös, återigen sprakade elden, återigen satt vaktposterna vid lägereldarna, återigen tycktes det som om vårt fältttåg var utan början och slut...

Om vi inte i morgon förintar fiendens stab (vilket var ändamålet med expeditionen), så kommer kriget att dra ut ända till våren. På sommaren är det omöjligt att föra krig här. Kärr, sjöar, fullkomlig avsaknad av vägar.

Under denna tid hinner Nationernas Förbund naturligtvis att förena Karelen med Finland, utan att fråga efter de »befriades« önskan. Den 30 januari är det visst fastställt att Folkförbundet skall ha sammanträde. Sovjet-Karelen kommer kanske att få samma öde som Bessarabien.

ÅTTONDE KAPITLET

Den 20 januari klockan 4 på morgonen bröt vi upp.

Det var alldeles mörkt.

Fångarna skickade vi tillbaka till Repola.

De vaktades av endast två man. Det var givetvis en rätt stor risk: varje minut kunde man ju vänta sig att möta några av de vita banditerna.

Jag vet inte om du någonsin har känt följande: du är mycket trött, har nyss somnat in ordentligt -- och så blir du plötsligt väckt ur sömnen.

Du har just hunnit att bli en smula varm av lägerelden -- så sliter man

lägerbålets eld i skogen, och så sliter man bort dig ifrån den för att skicka ut dig i den kalla, svarta vinternatten.

Och vi gick...

Inga som helst samtal, ingen som helst rökning.

Vi gick under koncentrerat tigande. Till och med Antikainen och Heikkonen, vilka tyckte om att skämta, teg. Blott på deras spända ansikten och därtill det, att Antikainen inte jämnt utan ryckvis stötte ifrån med stavarna, kunde man gissa sig till lägets allvar och vårt företags svårighet. Så hade vi gått under anspråkigt tigande och nästan springande under mer än en timme, när Susi, som på kvällen hade gått ut på spaning, växte opp inför oss på det överenskomna stället.

Vår bataljon[317] gjorde halt. Kamrat Antikainen, kompanicheferna och Susi ställde sig i cirkel.[318]

Susis ansikte såg grått ut till och med i gryningsdagern.[319] Det var redan mer än ett dygn, som han inte hade sovit; han hade under denna tid tillryggalagt omkring fem mil[320] och genomfört en mycket svår nattspaning.

Bakom kamrat Susi sitter en bonde från Kiimasjärvi i sin släde.

Sedan befälhavarna hade rådgjort med varandra, beslöt de att handla som vanligt: besätta alla vägar och på överenskommen tidpunkt intaga byn med ett enda samtidigt anfall. Enligt de underrättelser, vi hade fått ur bonden, var där högst trehundra man i kyrkbyn: frontstaben, 1:a Skogsregementet, Isotalon Anttis vita förband[321] -- detta odjur, som år 1919 hade grasserat i Olonets.

Nu står vi på vägen ifrån Tjolmojärvi[322] till Kiimasjärvi, så att vi avskär staben ifrån fronten. Vi måste stänga vägen till Finland[323] och slå till västerifrån. Detta uppdrag åvilar andra kompaniet. I gryningsdagern

dig därifrån för att skicka ut dig i kalla, mörka vinternatten.

Och vi gick.

Inga samtal, ingen rökning!

Vi gick fullkomligt tysta. Till och med Antikainen och Heikkonen, som tyckte om att skämta, var tysta. På deras sammanbitna ansikten och Antikainens sätt att föra stavarna -- stötvis istället för det sedvanliga, mjuka glidet -- kunde man avläsa situationens allvar och svårigheterna i vårt uppdrag. Så gick vi alldeles tysta i rasande takt nästan en timme, när kamrat Susi plötsligt uppenbarade sig på ett förut avtalat ställe.

Vår bataljon stannade. Kamraterna Antikainen, Heikkonen, Karjalainen och Susi samlades i en krets.

Susis ansikte såg grått ut till och med i gryningens svaga ljus. Han hade nu inte sovit på över ett dygn -- hade under detta dygn tillryggalagt ungefär femtio kilometer och genomfört en svår, nattlig rekognoscering.

Bakom Susi sitter i en släde en bonde från Kiimasjärvi som Susi tagit tillfånga.

Kommendörerna beslöt att gå tillväga som vanligt: besätta alla vägar och sedan på ett bestämt klockslag gemensamt gå till anfall mot byn. Enligt de uppgifter, som vi fått av bonden, var det omkring tre hundra slaktare i byn: frontstaben, de vitas första skidlöparregemente, samt Isotalon Anttis partisanavdelning -- det var detta odjur som 1919 utförde alla grymheter i Olonets.

Vi står nu på vägen från Kemijärvi till Kiimasjärvi, och har redan avskurit stabens förbindelse med fronten. Vi måste avskära vägen till Finland och slå till västerifrån. Detta uppdrag fick andra kompaniet under Karjalainens

förefaller Karjalainens kraftiga gestalt ännu större än vanligt.

Vägen till Pääkönniemi,[324] som nu gick över sjöns is, skulle första kompaniet besätta. Detta första kompani under Heikkonens befäl hade i uppdrag att utföra frontalangreppet.

Det var mycket stilla. Man kunde höra tupparnas galande ifrån byn, man kunde höra våra hjärtans bankande. I vart fall tycktes för de flesta av oss vår andning vara alltför skarp och bullersam. Andra kompaniet[325] tog av åt vänster. Andra och tredje plutonerna av vårt kompani började dra iväg åt höger.

Vi gick nästan ända fram till kanten av branten ner emot sjön. Där nere, på en udde en halv kilometer ifrån oss, steg röken ur stugornas skorstenar, råmade korna, bräkte fåren och gol tupparna; ifrån oss nådde däremot endast tystnad in i byn.

All väg vi hade färdats och allt vi hade uthärdat -- allt detta var utträttat för dagens strid.

Kamrat Heikkonen kommer fram till mig på gnisslande skidor. Hans filtstövlar har förlorat sin vanliga form -- liksom blivit tillplattade. Han vanligtvis renrakade ansikte är övervuxet med skäggstubb, men hans röst är fortfarande säker.

»Vem av oss skall överleva denna dag?« tänker jag. »Hur det än blir, var och en av oss, som blir dödad, skall ta med sig minst två slaktare[326] till himmelriket.«

Heikkonen vänder sig till mig:

"Matti, ta en patrull[327] och bege dig i förväg! Vi måste känna oss för ordentligt, hur läget är.

"Ja, kamrat befäl!"

befäl. I den inträdande gryningen syntes hans figur ännu större och väldigare än vanligt.

Första kompaniet skulle besätta vägen som gick över sjön. Detta kompani, som stod under kamrat Heikkonens befäl, skulle utföra huvudangreppet.

Det var alldeles lugnt. Man kunde höra tupparna gala i byn, och vi hörde hur våra egna hjärtan klappade. I varje fall tyckte de flesta av oss att våra egna andetag var så djupa, att de skulle fästa fiendens uppmärksamhet på oss. Karjalainens kompani svängde upp till vänster. Första och andra plutonerna av vårt kompani började att svänga åt höger.

Vi åkte nästan ända fram till branten, som sluttade ned mot sjön. Där nere, ungefär en halv kilometer från oss på en udde, syntes röken från stugorna, råmade korna, bräkte fåren och gul tupparna. Men i byn kunde man inte höra ett ljud från oss.

Hela den väg vi tillryggalagt, alla våra strapatser -- allt detta var blott förberedelse till dagens strid. Gott!

Kamrat Heikkonen kom fram till mig på sina gnisslande skidor. Hans filtstövlar hade förlorat sin vanliga form, de hade liksom tillplattats. Hans i vanliga fall renrakade ansikte täcktes nu av veckogammal skäggväxt, men hans röst är som vanligt säker och hans ögon återspeglar en inre entusiasm inför den stundande striden.

-- Vem av oss kommer att överleva denna dag? tänkte jag. Hur det än går, så kommer var och en av oss, som blir dödad, att ta med sig minst två vitfinnar till himmelriket.

Kamrat Heikkonen vänder sig till

-- Matti, ta patrullen och åk framåt. Vi måste känna oss för ordentligt.

-- Skall ske, kamrat kommendör!

I första patrullen ingår Leino, Armas, Jääskeläinen och ytterligare fyra man.

Jag för handen till skärmen, som är dold under vindblusen, och sedan jag har samlat min patrull beger jag mig åstad framåt.

"Försiktigt, kamrater!" säger jag till mannarna och ger dem de sista anvisningarna.

Så skidar vi fram emot sluttningen, ända fram till kanten.

Det har redan börjat ljusna, och snön är grå av gryningsljuset.

Allt, som sedan hände, varenda sekund utav den följande halvtimmen skall jag under hela livet komma ihåg intill den allra obetydligaste småsak: såväl Armas' tafatta gång -- han tänkte antagligen på sin senast färd i nerförbacke -- som Leinos lysande ögon och hans söndriga tumvante, varur tummen kröp ut så löjligt, och den svidande smärtan i handflatan ur den djupa rispa, jag hade fått under marschen över Maaselkä-åsen.[328]

"Framåt!" sade jag och böjde mig en smula, i det jag förberedde mig inför den branta nerförbacken. "Framåt, kamrater!" gentog jag och stötte ifrån med bägge stavarna.

Detta ryck drog strax iväg mig framåt och det bar iväg nerför -- neråt över den härliga snön med en fart, så att man tappade andan, med ett lätt glidplans seglande flykt.

Vad kan vara bättre än en snabb nerfart med ett par rejäla skidor i en snöklädd sluttning!

Jag flög neråt. Med ett sådant anlopp skulle jag lugnt kunna flyga fram omkring trehundra steg[329] över jämnt underlag. Det gjorde jag också.

Skidorna förde mig rätt in i byn

I den första patrullen är det förutom jag, Leino, Kalle, Jääskeläinen och ytterligare fyra kamrater.

-- Skall ske, kamrat kommandör, sade jag och förde handen till mösskärmen, som sitter dold under den vita kåpan, varefter jag samlade ihop min patrull och åkte framåt.

-- Försiktigt, kamrater, säger jag åt pojkarna och ger dem de sista instruktionerna.

Så kom vi fram till backens krön.

Det var nu nästan alldeles ljust och snön lyste grå i gryningen.

*

Allt vad som sedan skedde, varje sekund under den följande halvtimmen skall jag minnas i minsta detalj under hela mitt liv: Kalles osäkra glid -- han erinrade sig säkert hur det gick sist han skulle åka nedför en backe -- Leinos lysande ögon och hans sönderrivna vante, ur vilken tummen envist tittade ut, den stingande smärtan i handen efter såret, som jag fick då vi gick över Latvavaara ...

-- Framåt! sade jag och böjde mig ner lite, förberedande mig för den branta backen. -- Framåt, kamrater! sade jag och tog fart med bägge stavarna.

Det härliga glidet gjorde att detta enda stavtag var tillräckligt för att jag skulle åka nedför hela backen i hisnande fart och med en känsla, som om jag flög.

Vad kan vara härligare än en sådan svindlande fart nedför en snöbetäckt sluttning på goda skidor?

Jag flög nedåt. Med en sådan fart kunde man gott ha fortsatt trehundra meter på den glatta, jämna isen. Det gjorde jag också.

Skidorna förde mig på den glatta

över den släta snön,[330] över den jämna sjön.

Där stod jag och hade redan sträckt ut mig i min fulla längd; då fick jag på hundra-hundrafemtio stegs[331] håll syn på tre beväpnade män, som stod intill några av de yttersta stugorna (kanske badstugor).

Dessa män hade sett vår nerfart.

Jag såg mig om -- på tio stegs avstånd bakom mig kom Leino. De övriga sex låg och sprattlade alldeles vid backens slut ungefär tvåhundra steg bakåt.

En av dem höll på att samla ihop skidorna, som hade gett sig i väg åt var sitt håll, en annan reste sig på fötter, skakade av sig snön, som hade trängt in under kragen och i filtstövlarna. Alla var lyckligtvis iklädda skidlöparblusar.

Armas hade tappat bajonetten och satte nu tillbaka den på sin plats. Det var antagligen på grund av Armas igen, denna röra hade kommit till. Jag blev arg på Armas för hans dumma envishet, varmed han hade uthärdat hela denna mödosamma färd för att kanske svika i den allra hetaste minuten, och på mig själv för det, att jag hade understött hans envishet.

"Leino, kom så går vi framåt!" viskade jag till min trogne vän.

Han nickade åt mig, visande med sin hela uppsyn, att han förstod såväl det allvarliga i vår belägenhet som den av mig uttänkta planen.

Vi gick långsamt och behärskat slaktarna till mötes. Jag drog med en omärklig rörelse fram min nagan,[332] och sedan jag hade tagit bägge stavarna i vänster hand (i den andra hade jag revolvern) och höll dem bakom ryggen, fortsatte jag långsamt framåt.

Det knäppte torrt i slutstyckena på den fientliga vaktstyrkans[333] gevär.

snön, över den släta isen direkt till byn.

Jag stod nu upprätt i hela min längd, och ungefär 100-150 meter framför mig stod tre beväpnade män på post vid en av byns första stugor.

Männen hade sett vår nedfart.

Jag såg mig om -- tio steg bakom mig kom Leino. De andra sex kamraterna låg och kravlade i snön ungefär tvåhundra steg bakom oss vid backens slut.

Den ena höll på att leta rätt på sina skidor, den andre reste sig upp, skakade av snön, som hade trängt in innanför halslinningen och i filtstövlarna. Lyckligtvis var alla iklädda skyddskåpor.

Kalles bajonett hade lossnat, och han höll på att skriva fast den vid geväret. Återigen var det Kalles fel att det hade blivit en sådan oreda. Jag blev förbannad på Kalle för hans envishets skull. Denna envishet hade gjort att han uthärdat hela denna väg, men nu skulle han svika i det kritiska ögonblicket. Jag blev förbannad på mig själv för att jag understött denna dumma envishet.

-- Leino, kom så går vi framåt, viskade jag till min trogne vän.

Han nickade åt mig och hans ansikte vittnade om att han förstod både situationens allvar och den av mig uttänkta planen.

Vi gick långsamt fram mot slaktarna, ungefär som på en ultrarapid-film på bio. Obemärkt tog jag fram revolvern, tog bägge stavarna i vänstra handen (i den andra revolvern) och fortsatte långsamt framåt mot slaktarna.

Fiendens vaktpost osäkrade gevären och vi hörde knäppen, då mekanismen drogs tillbaka.

"Vem där?"

"Lägg av med era konster, grabbar!" sade jag förargat. "Vi är ifrån Riutas förband[334]

Slaktarna höll sig ännu misstroget på sin vakt och sänkte inte gevären, som de höll i färdigställning.

Jag såg mig om.

Hela patrullen[335] hade nu kommit opp på skidor igen, och Jääskeläinen kom redan gående i Leinos spår.

Då tänkte jag: »Kanske vartenda tryne i Riutas förband[336] är bekant för de här mannarna« och mens jag gick ännu närmare fram, sade jag:

"Vi skulle behöva en bastu. Männe du har något att röka?"

Kände de verkligen inte igen oss på bajonetterna, liksom gubben i Saarenpää?

Min fråga om tobaken förjagade emellertid resterna av vaktstyrkans vaksamhet. Och faktiskt: varifrån skulle här, i den vita rörelsens centrum, kunna dyka opp några röde? Till och med ett sådant antagande föreföll orimligt.

En utav slaktarna sänkte geväret, drog opp en tobakspung ur fickan och började knyta opp den. Leino steg tätt inpå en annan slaktare.

Resten av mannarna var redan omkring sjuttio steg[337] bakom.

[se längre ner]

Jag slängde stavarna i snön och slog med naganens kolv[338] till slaktaren i huvudet. Han vacklade till och rasade ihop på marken.

Leino satte den skarpa bajonettspetsen emot den andres bröst.

Jag stod redan vid sidan om den

-- Vem där?

-- Låt bli att skämta, pojkar, sade jag med förebrående röst, vi tillhör Riutas avdelning och skjuter inte på våra egna!

Slaktarna höll sig ännu avvaktande, såg misstänksamma ut och sänkte gevären, som de höll redo.

Jag såg mig om.

Hela patrullen stod nu åter på skidorna och Jääskeläinen kom redan i Leinos spår.

Jag tänkte: Kanhända att de här grabbarna känner till varenda kotte i Riutas avdelning? jag gick närmare och sade:

-- Vi skulle behöva få tag i en bastu. Har du någonting att röka?

När jag talade, så tänkte jag att om gubben från Saarenpää såg på bajonetterna, att vi var röda, då måste ju även dessa absolut känna igen oss.

Men min fråga om tobak skingrade fullkomligt vaktposternas sista misstänksamhet. I själva verket: hur skulle de röda kunna komma hit, mitt i de vita truppers centrum? Till och med ett sådant antagande verkade löjligt.

Slaktaren sänkte geväret, tog upp sin tobakspung ur fickan och började knyta opp den. Leino gick tätt inpå den andre slaktaren.

De andra grabbarna var cirka sjuttio meter efter.

Allt detta hade gått fortare än att svälja ned en kopp kallt kaffe.

Jag kastade stavarna i snön och slog med revolverkolven till slaktaren i huvudet. Han vacklade till och sjönk ihop utan att ge ett ljud ifrån sig.

Leino satte bajonettspetsen mot bröstet på den andre.

Bredvid den tredje stod jag redo med

tredje med naganens hane
spänd.[339]

Till allt detta behövdes där mycket
mindre tid än för att sörpla i sig
en slurk kaffe.[340]

Grabbarna var omkring trettio steg
ifrån oss.[341] Det återstod för
slaktarna inget annat än att slänga
gevären i snön.

Den av slaget bedövade slaktaren
höll på att komma till medvetande
igen och började röra på sig. Det
var uppenbarligen han, som var chef;
i hans ena ficka fann jag en nätt,
polerad och laddad browning. Jag
släppte ner den i ena
filtstöveln.

Filtstövlarna var så till den grad
uttrampade, att browningen lätt gled
ner -- nästan ända till ankeln.[342]

Mannarna hade redan kommit fram och
var en smula förlägna över sitt fall
vid nerfarten.

"Armas, bevaka dessa fångar och se
till, så att du inte ramlar!"
befallde jag.

Vi rusade iväg framåt.

Vi måste skapa panik, kosta vad det
kosta ville, till ögonblicket för
det samlade anfallet ifrån alla
håll.

Plötsligt började klockan i
Kiimasjärvis kyrka ringa för full
kraft med buller och bång. Den
klämtade, liksom vore den besatt av
något slags ursinne. Kunde det
verkligen vara ett alarm? Hade de
verkligen upptäckt oss och samlade
sig till motstånd?

Hur skulle det annars vara? Varför
skulle ringaren börja klämta så nu,
i kalla svinottan? Vi är upptäckta.

"De har i alla fall bättre poster
här än i Repola", skrattade Leino
vrångt.

Jääskeläinen ställde opp kulsprutan

revolvern.

[se längre opp]

Grabbarna var nu endast trettio
meter från oss. Slaktarena hade
ingenting annat att göra, än att
kasta gevären i snön.

Den av slaget bedövade slaktaren
började att röra på sig. Han var
tydligt befälhavaren. I hans ficka
hittade jag en polerad, fin-fin,
laddad browning, som jag släppte ned
i min filtstövel.

Filtstövlarna var nu så uttrampade
att browningen lätt gled ned, nästan
ända till fotknölen.

-- Kalle! befallde jag.

Pojkarna hade nu hunnit fram och
skämdes en smula för att de fallit
vid nedfarten.

-- Kalle, bevaka de här fångarna och
se till att du inte ramlar.

Vi andra hastade framåt.

Vi måste försöka att på alla vis
ställa till panik, vid den tidpunkt,
då det samlade anfallet skulle komma
från alla sidor.

Plötsligt började Kiimasjärvis
kyrkklocka att klämta för fullt.
Det tycktes som om den klämtade
fullkomligt besatt.

Kan det verkligen vara alarm? Är vi
verkligen upptäckta och håller de på
att samlas till motangrepp?

Vad skulle det annars vara? Varför
skulle klockaren börja ringa så
tidigt på morgonen och i en sådan
kyla? Vi är upptäckta.

-- Vaktposterna här är i alla fall
bättre än i Repola, skrattade Leino
förargat.

Jääskeläinen ställde upp kulsprutan

på snön intill ett flätat gårde. En femtio-sextio steg ifrån oss kom där en trupp på ungefär tjugo man.

Av oss själva var där sju.

Jag såg mig om och tittade opp emot den backe, som vår patrull[343] för omkring fem minuter sedan hade åkt ner för.

Nu kom där, utspridda på linje med jämna mellanrum liksom till en idrottsparad, sextio man i vita skidlöparblusar åkande nerför backen.

Det var gott att se en sådan nerförsäkning; inte bara det, att ingen av dem ramlade, utan ingen av dem ens vinglade till.

Främst flög Antikainen och Heikkonen.[344]

Åter hördes i frostmorgonens tystnad slutstyckenas torra knäppande.

Mannarna syntes redan inte i nerförbacken. De skidade antagligen fram över sjön nu.

Slaktartruppen[345] kom fortfarande emot oss på gatan.

Plötsligt fick vi höra flera skott ifrån den strand, vi tidigare hade löpt förbi. Ur husen hoppade där ut några svarta figurer, och på nytt ljud -- såsom det föreföll ut över hela sjön och ut över de omgivande skogarna -- kamrat Antikainens kraftiga stämma.

Han skällde och svor med de grövsta skymford:

"Pack! Vi kommer er till hjälp, vi har tagit oss hit ifrån Finland, och så bemöter ni oss på detta vis!"

Åter tigande. Åter slaktartruppen[346] taktfasta steg, vilken marscherar rätt emot oss. Åter larmringningens oroande dån. Plötsligt ett nytt utbrott av utsökta svordomar och oordnad skottlossning bakom.

vid staketet. Ungefär 50-60 steg från oss kom en avdelning på ungefär 20 man marscherande.

Vi var sju.

Jag vände mig om och tittade efter, om det syntes något i den nedförsbacke, där vår lilla patrull för fem minuter sedan hade åkt ned.

Nu kom de nedför backen i skyttelinje, precis som om det skulle ha varit en idrottsparad, sextio man i vita skyddskåpor med jämna mellanrum.

Det var roligt att se en sådan nedfart och inte nog med att ingen av dem föll, det var inte ens någon

Främst flög Heikkonen och Antikainen.

Återigen hördes i den kalla vintermorgonens tystnad ljudet från gevärsmekanismer, som drogs tillbaka.

Pojkarna syntes inte längre i sluttningen. De åkte troligen just nu över sjön.

Slaktarnas avdelning kom fortfarande marscherande mot oss på vägen.

Plötsligt hörde vi flera skott vid den av oss strax förut passerade stranden. Från husen hoppade det ut några svarta figurer, och återigen hördes över hela sjön och hela den omkringliggande trakten den kraftiga rösten från vår talare, vår käre kommendör, kamrat Toivo Antikainen.

Han skällde med de grövsta skällsord:

-- Djävla dumbommar! Vi kommer från Finland som förstärkning och så möter ni oss på det här sättet!

Återigen tystnad. Återigen de jämna stegen från slaktarnas avdelning, som marscherade rätt emot oss. Återigen kyrkklockornas nervretande alarmsignaler. Så plötsligt en massa utsökta svordomar och strödda skott.

"Eld!" kommenderade jag
Jääskeläinen.

Januarimorgonens frostkalla luft
sönderslets av kulsprutans torra
smattrande.

Två man ur fiendetruppen[347] rasade
ihop. De övriga blev villrådiga och
skingrades utan att veta, vad de
skulle göra. Kulsprutan tystnade.

En väldig fältväbel med rött skägg
kommenderade:

"Hel ram! Ladda! Anläggning..."

"Framåt, kamrater, hurra! Slå ihjäl
slaktarna!" kommenderade jag och for
viftande med naganen fram bakifrån
stängslet.

Alla pojkarna hoppade fram efter
mig.

Jag avlossade min nagan två gånger
med den rödskäggige som måltavla --
men jag bommade.[348]

Omkring femton steg ifrån gatan står
där ett uthus med två långa springor
i stället för fönster.

"Efter mig!" ropar fältväbeln och
springer hän emot uthuset.

Efter honom reser sig några andra ur
snön.

På väg in i uthuset vänder sig den
rödskäggige om och skjuter med
mauserpistolen utan att sikta.

Kyrkklockan fortsätter alltjämt att
klämta, men i dess klang börjar jag
uppfatta den vanliga, lugna takten
och inte alarmets panikartade.

En kula från den rödskäggige
fältväbeln hade träffat en kursant i
min patrull.[349] Han satte sig ner
i snön ett tag.

"Matti, var inte rädd! Allt är i
ordning! Ingen fara -- den bara
nuddade lätt!" ropar han åt mig,
mens han uppenbart håller tillbaka
ett stönande.

-- Eld! kommenderade jag åt
Jääskeläinen.

Januarimorgonens luft fylldes av det
skarpa smattrandet från
Jääskeläinenens kulspruta.

Två man ur fiendeavdelningen föll
ihop. Kulsprutan tystnade.
Förvånade skingrade sig de övriga
utan att veta, vad de skulle göra.

En storväxt fältväbel med rött skägg
kommenderade:

-- Magasinen klara, osäkra och tag
sikte!

-- Framåt, kamrater. Hurra! Död åt
slaktarna! kommenderade jag
svängande revolvern i min ena hand
och hoppade fram bakom staketet.

Alla pojkarna sprang efter mig.

Jag siktade på det röda skägget och
sköt två skott ur min revolver.

Femton steg från vägen låg ett stort
uthus med två långa gluggar istället
för fönster.

-- Efter mig! skrek fältväbeln och
sprang bort mot uthuset.

De andra, som legat i snön, reste
sig också upp och sprang efter honom
till uthuset.

Just som han sprang in i huset,
vände den rödskäggige sig om och
skjuter utan att sikta med sin
mauserpistol.

Kyrkklockorna fortsatte att klämta,
men i dess klang började jag nu höra
de vanliga, lugna slagen. Inte
längre en alarmringning.

En kula från den rödskäggige
fältväbelns mauser träffade en av
pojkarna i min patrull. Han satte
sig ned i snön.

-- Matti, var inte ängslig! Det är
ingenting farligt, skriker han åt
mig, men det hörs tydligt att han
bara med yttersta ansträngning kan
tala.

Jag tömde naganen[350] efter den rödskäggige, men förgäves; dörren till uthuset smälldes igen.

Väggarnas tjocklek är obekant, jag har inga patroner att undvara och ingen tid till någon belägring; men ur fönstergluggarna kan de skjuta ner många av de våra.

Kursanterna har blivit stående och har slängt upp gevären. I min nagan är där inte fler patroner.[351] Men det gör ingenting, det kan avhjälpas. Under springandet sticker jag ner näven i filtstöveln för att få upp min erövrade browning. Fan också! Browningen har hakat sig fast i någonting och det är omöjligt att dra upp den.[352]

Jag är redan alldeles intill uthuset. Ända inne vid väggen ligger där bränne oppstaplat. Jag rusar fram till brännestapel, griper ett litet men kvistigt vedträ. Jag ropar högt, för att det skall höras inne i uthuset:

"Kamrater kursanter, flytta er längre bort; jag kastar in en handgranat i uthuset!"

Utav alla krafter kastar jag vedträet in igenom ett av hålen och hoppar strax fram till dörren. Jag har spågor kvar i handflatan.

Den kloke Leino -- han är vid min sida.

Dörren far hastigt upp på vid gavel, och med mauserpistolen i handen hoppar den rödskäggige jätten ut. Men när han har känt min nagans[353] mynning intill sin tinning -- djävlar anamma, den är inte laddad! -- så slänger han hastigt mausern i snön.

Efter fältväbeln kommer en annan slaktare uthoppande. Honom tar Leino emot. Jag överlämnar den skäggige till en kursant, som kommer fram, och skjutande ur mausern in i

Jag tömde magasinet i min revolver efter den rödskäggige, men till ingen nytta; dörren till uthuset smälldes igen.

Väggarnas tjocklek var obekant. Bättre patroner fanns inte och inte heller tid till belägring. Från fönstergluggarna kunde de skjuta ner åtskilliga av våra pojkar.

Pojkarna stannade och kastade gevären till axeln. I min armépistol fanns inga patroner; efter gårdagens skott hade jag glömt att ladda om den. Men det gör ingenting, den saken kan rättas till. Under språngmarschen sticker jag ned handen i filtstöveln för att dra upp min trofé -- browningen. I helsicke heller! Browningen hade hakat sig fast i någonting, så att det var omöjligt att få upp den. Inte ens en svordom kunde jag få ur min mun.

Jag är alldeles intill uthuset. Alldeles intill väggen ligger en vedtrave. Jag springer fram till den, tar ett litet, men kvistigt vedträ. Jag skriker högt med mina lungors fulla kraft, så att det skall höras inne i uthuset:

-- Kamrater, håll er längre åt sidan. Jag kastar en handgranat in i uthuset.

Jag siktar på hålet i väggen och kastar med all kraft iväg vedträet. Själv hoppar jag fram till dörren. Jag fick en massa stickor i handen.

Den kloke Leino är vid min sida.

Dörren flyger blixtnabbt upp och med mauserpistolen i handen kommer den rödskäggige jätten uthoppande. Men när han kände mynningen av min -- jävlar anamma! -- oladdade revolver vid tinningen kastade han vid min tillsägelse genast mauserpistolen i snön.

Efter fältväbeln kommer en annan slaktare uthoppande. Honom tar Leino emot. Jag överlämnar den skäggige till en framstormande kamrat och skjutande med

det mörka uthuset ropar jag:

"Släng ut vapnen och kom ut i ljuset
-- så får ni behålla livet!"

Berövade sitt befäl hoppar de
förskräckta slaktarna den ene efter
den andre ut ur sin tillflykt.

Sålunda var första delen av vårt
arbete snyggt genomfört.

Elva fångar, en varm mauser i näven,
tre revolverar -- mer än tillräckligt
för en enda strid.

Därifrån -- ifrån uthuset -- var
kyrkan och klockstapeln väl synliga
för mig.

Ringningen har upphört. Ur kyrkan
kommer de vite utrusande. Många är
beväpnade. Några av dem slänger opp
gevären till axeln och skjuter i
ritning emot stranden.

"Jääskeläinen", säger jag till
kamraten, "kulspruteeld! Emot Guds
tempel!"

Jääskeläinen smattrade loss med sin
»symaskin«.

Slaktarna försökte värja sig och
sköt oordnat omkring sig, mens de
skingrades.

"Framåt, mannar!"

En av oss blev kvar vid uthuset för
att bevaka fångarna.

Fem man sprang med mig.

Planen framför kyrkan var redan tom.
Men vi hade inte hunnit fram till
den, innan kamrat Susi for fram med
en grupp kursanter bakifrån stugorna
och gårderna till höger.

Antikainen[354] gick främst.

"Framåt!" ropade han.

Vi störtade efter honom.

Vi befann oss vid uddens spets.

mauserpistolen in i det mörka
uthuset, skriker jag:

-- Kasta ut vapnen och kom ut i
ljuset, så klarar ni livhanken.

Utan befälhavare och dödligt
uppskrämda steg slaktarna, en efter
en, ut ur sitt gömställe.

Således var den första delen av vår
uppgift ganska bra genomförd.

Elva fångar, en mauserpistol i
handen, tre revolverar, det är
mer än tillräckligt för en så
liten skärmytsling.

*

Från vårt uthus syntes kyrkan med
klockstapeln.

Klämtningen hade upphört. Ur kyrkan
kommer de vita utspringande. Många
av dem är beväpnade. Somliga kastar
gevären till axeln och skjuter ned
mot stranden.

-- Jääskeläinen, säger jag till min
kamrat, kulspruteeld! Sikte: Guds
tempel!

Jääskeläinen smattrade på med sin
symaskin.

Slaktarna sköt, men började
samtidigt att oordnat skingra sig.

-- Framåt, pojkar!

En stannade kvar vid uthuset för att
bevaka fångarna.

Fem man sprang med mig.

Platsen framför kyrkan var nu
alldeles tom. Men vi hann inte dit,
förrän kamrat Susi med en grupp kom
framflygande bakom hus och
gärdesgårdar från höger sida.

Heikkonen gick främst.

-- Framåt! skrek han.

Och vi sprang framåt.

Vi var nu vid uddens spets. Den

Resten av byn -- just den, där staben befann sig -- låg framför oss på norra sjöstranden, omkring tvåhundra till tvåhundrafemtio meter ifrån oss. Vi sprang ut på isen. På andra stranden rände slaktarna beskäftigt omkring. Två man i officersuniform gav order. En var i färd med att ställa upp en kulspruta.

"Är det så, ni bemöter hjälpen ifrån Finland!" ropade kamrat Heikkonen.

Plötsligt avlossas skott ifrån väster, i ryggen på de vite, först enstaka men sedan i salvor. Det är andra kompaniet,[355] som börjar anfallet efter att knappt ha lyckats intaga utgångsläget.

Officeraren blev stående och lyssnade; han såg ut att begripa, att vi hade omringat honom. Därefter vände han sig om och började hastigt avlägsna sig på skidor åt vänster -- emot skogen.

Efter honom löpte den andre officeraren och ytterligare några vitgardister[356] åstad.

Jag är inte van vid att umgås med mausern och dessutom hade denna pistol[357] alldeles för kraftig rekyl. Därför var det, som alla tre kulorna gick »efter mjölk«.[358] Men jag sprang vidare i alla fall, viftande med den tömda pistolen[359] och högljutt svärande, fram emot ett tvåvåningshus, varöver den vita flaggan vajade. Leino var redan före mig. Jag störtade opp på yttertrappan.

Ifrån vänster närmade sig andra kompaniets kursanter; det var Karjalainen, som anförde dem.

Antikainen[360] gick fort, mens han utdelade befallningar:

"Täck omedelbart framåt åt höger! Det är nödvändigt att gripa stabsofficerarna!"

På dörren stod där skrivet »Stab«.
Intill yttertrappan stod en vit

andra delen av byn -- just den där staben var belägen -- låg framför oss på sjöns norra sida, ungefär tvåhundrafemtio meter från oss. Vi sprang ut på isen. På den andra stranden sprang slaktarna fram och tillbaka som yra höns. Två man i finska officersuniformer förde befälet. En höll på att ställa upp en kulspruta.

-- Djävlar, är det på det viset ni möter hjälpen från Finland! skrek kamrat Heikkonen åt dem.

Och plötsligt börjar skott höras från vänster, i ryggen på de vita. Först enstaka, sedan i salvor. Det var Karjalainen med det andra kompaniet, som gick till anfall omedelbart efter det han hade intagit den bestämda positionen.

Officern stannade lyssnande; han hade troligen förstått att vi hade omringat honom. Därefter vände han tvärt om och flydde på skidor åt vänster, mot skogen.

Efter honom följde den andre officeren och några vitgardister.

Jag var inte van att handskas med mauserpistol och dessutom är de otrevligare än andra pistoler därför att de slår tillbaka så kraftigt, när man skjuter. Det var därför alla tre kulorna »gick och hämtade vatten«. Men jag sprang, viftande med den oladdade pistolen och högt svärande fram till det tvåvåningshus, över vilket den blå-vita fanan vajade. Leino var redan före mig. Jag hoppade upp på förstugan.

Från vänster sida närmade sig kamraterna från andra kompaniet; det var Karjalainen, som gick i täten.

Heikkonen sprang snabbt framåt och gav samtidigt befallningar:

-- Stick ögonblickligen iväg, framåt åt höger! Vi måste absolut få tag i stabsofficerarna!

På dörren stod skrivet »Stab«. Vid förstugan stod en fullblodshingst,

hingst av god ras och grävde med hoven i snön.

Skottlossningen hade upphört.

"Vi har intagit byn", sade befälhavaren[361] till mig lika lugnt som vid en kvällsinspektion.

"Matti, var är din hjälm?"[362]

Först efter denna oförmodade fråga kände jag kylan om huvudet. När jag förde handen igenom den tillfrusna svetten i håret, blev jag övertygad om, att där verkligen inte var någon mössa.[363]

"En av slaktarnas kulor måste det vara, som har slagit den åt helvete!" utropade jag av någon anledning mycket högt och for in i de vites stabskvarter.

Rummet påminde om ett vanligt regementskansli. Kamrat Susi rotade redan i några papper, som han sorterade.

Flera pappmappar med akter låg omkringslängda på golvet.

Jag kastade en blick på vägguret; det gick lugnt, som om ingenting hade hänt.

För en halvtimme sedan, för endast en halvtimme sedan gav jag patrullen[364] order att följa mig nerför backen.

Plötsligt får jag se, hur befälhavaren[365] tar upp en pappmapp ifrån bordet, och under pappmappen ligger där en portfölj, en låderportfölj med ett bekant monogram. Detta var ju på pricken ett likadant monogram, som där var på stabskapten Verchovskijs,[366] och portföljen var en trogen kopia av den portfölj, jag hade beslagtagit under räden emot Kronstadt!

Jag störtade fram till bordet och ryckte till mig portföljen. Den var öppen.

otåligt kraftsande med framhoven i snön.

Skottlossningen tystnade.

-- Vi har intagit byn, sade Heikkonen åt mig så lugnt som om han gått sin vanliga kvällsrond i kasernen och kontrollerat.

-- Matti, var är din mössa?

Och först nu märkte jag plötsligt att det var kallt om huvudet. När jag förde handen över huvudet, kände jag att håret var fullt av rimfrost och att mössan verkligen var borta.

-- En slaktares kulor har väl troligen tagit den, ropade jag högt, utan att själv veta varför, och sprang in i vitgardisternas huvudkvarter.

Rummet påminde om ett vanligt regementskansli. Kamrat Susi höll redan på att gräva i papperen och sortera dem.

Några portföljer med dokument låg kringströdda på golvet.

Jag kastade en blick på den tickande klockan: den gick lugnt, som om ingenting hade inträffat.

*

För en halv timme sedan -- endast för en halv timme sedan -- gav jag order åt patrullen att följa mig utför stupet.

Och plötsligt ser jag, att kamrat Susi från golvet tar upp en av pärmarna och under pärmen ligger en portfölj med ett för mig mycket bekant monogram. Det var ju precis ett likadant monogram, som hade suttit på kaptten Werhovskijs portfölj och denna portfölj var en exakt kopia av den som jag erövrade vid min spanarfärd till Kronstadt.

Jag sprang fram till bordet och ryckte till mig portföljen. Den var öppen.

Ut ur den ströddes där på golvet anteckningar, brev och papper. Jag tog opp ett kuvert och läste: »Till stabskaptten[367] Pjotr Ivanovitj Verchovskij. Helsinki... ..« och så vidare.

Stämplat i Paris.

Jag tog opp ett flygblad. Det var tryckt på ryska (på den tiden talade jag och förstod ryska mycket sämre än nu).

Susi[368] översatte det snabbt på finska för mig. Här är det:

»Rödarmister! Jag, den finske författaren Klajdo Iljinark[369] vänder mig till er i Karelens tillfälliga Uhtua-regerings namn.

I fall ni inte lämnar det fria Karelen, gör er då i ordning en gemensam massgrav,[370] ty vår vrede skall bli fasansfull.

Rödarmister! Arrestera era kommunister och kommissarier och kom över till oss. Endast häri ligger er räddning!«

Trots tröttheten, trots den upphetsning, som brukar vara i strid, trots minuternas allvar, kunde jag inte avhålla mig ifrån ett gapskratt. Och verkligen, den ryske stabskapttenen[371] kämpar för Karelens befrielse ifrån »det ryska oket« under parollen »Karelen åt karelarna«! Men jag, finnen Matti Grön, och finnarna Leino, Heikkonen, Karjalainen, Armas, Jääskeläinen, Antikainen, Ahanen, Susi, Anttila, Kärnä, Grönlund och hundratals andra kämpar för den Ryska Sovjetiska Federativa Socialistiska Republiken och dess autonoma del -- Karelen -- för de arbetande. Ja, vi är framför allt kommunister, men dessa vitgardister och kräldjur är först och främst borgare.[372]

Det var också skrattretande att för andra gången i livet ha beslagtagit

På golvet ramlade ut en massa anteckningar, brev och papper. Jag tog upp ett kuvert och läste: »Till kaptten Pjotr Ivanovitj Werhovskij, Helsingfors o s v«.

Brevet var avstämplat i Paris.

Jag tog upp ett flygblad. Det var tryckt på ryska. På den tiden talade jag och förstod ryska mycket sämre än nu.

Kamrat Susi översatte det snabbt till finska.

Jag har ännu flygbladet i förvar tillsammans med det söndertrasade kartbladet.

»Rödarmister! Jag, finske skriftställaren Ilmari Kianto, vänder mig till Eder i den provisoriska kareliska regeringens i Uhtua namn.

Om ni ej vill lämna det fria Karelen, så gör i ordning en gemensam brodergrav åt er, ty vår hämnd kommer att bli fruktansvärd.

Rödarmister! Arrestera era kommunister och kommandörer och kom över till oss. Endast därigenom kan ni rädda er!«

Trots tröttheten, trots upphetsningen efter striden, trots minuternas allvar kunde jag inte låta bli att gapskratta. Och verkligen, den ryske kapttenen kämpade för Karelens »befriande« från det »ryska, röda oket«, under parollen »Karelen åt karelarna«, och jag, Matti Matikainen, finne, och finnarna Leino, Heikkonen, Karjalainen, Kalle, Jääskeläinen, Antikainen, Susi, Kärnä, Grönlund och hundra andra kämpar för den Ryska Federativa Socialistiska Sovjet-Republiken och dess autonoma del: Karelen, för de arbetande. Ja, vi är framför allt kommunister och sedan finnar, men detta vitgardistslödder är framför allt borgare, och ryssar -- en på hundra.

Det var också värt att skratta åt, när man andra gången i livet kommit

den ogripbare officerarens portfölj!

Antikainen kom in i staben.

Hans uppsyn var mycket missnöjd.

"De har smitit undan! Ilmarinen och flera stabsofficerare har rymt till skogs, och i skogen är där omkring två hundra slaktare utspridda.

"Vi har segrat!" insköt Karjalainen, som hade kommit in efter befälhavaren.

"Men vi kunde ha gripit och förintat ledningen, i fall vi hade lyckats avskära vägen till Pääkönniemi och inte hade varit så nervösa, att vi tog en vanlig klockringning före ottesången för en alarmsignal.

Jag kastade en blick ut igenom fönstret. De fångar, som hade blivit tagna av min patrull, [373] stod redan vid stabshuset, sedan de hade drivits fram dit av Armas.

På gatan drev våra vakter fram ytterligare fångar.

Antikainen och Heikkonen gick ut på gatan. Susi samlade ihop några papper, och därför vände sig en i rummet inkommande kvinna -- troligen husmodern -- direkt till mig:

"Herr röde befälhavare, major Ilmarinen tyckte mycket om ärtsoppa, och jag fick till morgonmålet i dag en beställning på en god soppa med skinka. Allt är färdigt. Önskar ni, att jag skall servera?"

"Ta inom tio minuter in allt, som är tillagat", befallde jag till min egen förvåning; jag kände ett bedövande anfall av en vargs aptit, och en underbar arom av het ärtsoppa med fläsk började kittla mina näsborrar.

Jag skulle själv på en enda gång ha ätit tio av major Ilmarinens middagar och stabskaptens Verhovskijs därtill. Men då drog något underligt prasslande under

åt den flyende officerens portfölj.

Antikainen kom in i staben.

Han såg allt annat än nöjd ut.

-- De har smitit undan. Ilmarinen och några andra stabsmedlemmar har rymt till skogs och i skogen finns omkring två hundra slaktare spridda.

-- Men vi har segrat! insköt den efter kommendören inträdande Karjalainen.

-- Ja, men vi hade kunnat förintat hela ledningen, om vi hade hunnit besätta vägen till Pääkönniemi och inte varit så nervösa att vi uppfattat en vanlig otteringning i kyrkan som alarmsignal.

Jag tittade ut genom fönstret. Fångarna, som min pluton hade tagit, hade av Kalle redan förts fram till stabens hus.

På gatan höll våra vaktposter på med att föra fram andra tillfångatagna vitgardister.

*

Antikainen och Heikkonen gick ut. Susi grävde i papperen. Därför vände sig en i rummet inträdande kvinna -- troligen husmodern -- direkt till mig.

-- Herr röde kommendör! Major Ilmarinen tyckte mycket om ärtsoppa och till frukost idag var det beställt en utmärkt ärtsoppa med skinka. Soppan är redan färdig. Får jag servera?

-- Sätt inom tio minuter fram allt vad som är i ordning, befallde jag och när jag gav en sådan oväntad order, kände jag hur jag nästan mätte illa av hunger. Mina näsborrar kittlades av den härliga doften från den starka ärtsoppan med fläsk.

Jag kunde själv på en gång ha ätit upp tio av major Ilmarinens middagar med stabskaptens Werhovskijs middagar som tilltugg. Nu lade jag plötsligt märke till några märkvärdiga

golvet till sig min uppmärksamhet.

Jag avbröt mina gastronomiska dagdrömmar och började höra efter. Under golvet viskades det, och där var någonting, som rörde på sig.

Den erövrade mauserpistolen brände i näven.

Det var slaktare, som gömde sig här, annat kunde det inte vara! Jag lyfte litet på luckan och avlossade ett skott ner i mörkret.

Därifrån hördes till svar ett högljutt skrik och därefter stönanden, dämpade av smällen, när luckan slog igen.

Viskandet tystnade ett tag.

Kanske de håller på med att bränna opp värdefulla handlingar nu och bereder sig att spränga oss i luften, vilka befinner oss i detta rum! Men då rörde till min förundran luckan på sig knappt märkbart och därefter började den öppnas.

Jag gjorde mausern skjutklar. I filtstöveln skavde browningen emot skinnet.

»Att få skavsår på benet av en browning -- det vore till och med komiskt«, tänkte jag.

Luckan öppnades på glänt underifrån men inte av händer utan av någon underlig träbit, som liknade ett bordsben.

Så fort luckan hade öppnats en smula på glänt, började en kvinnoröst underifrån golvet utskrika de allra otroligaste förbannelser:

"Måtte detta bli er sista morgon, slaktare! Måtte ni sätta en brödschalk i halsen, förbannade slaktare!"... [374]

skrapanden under golvet.

Jag avbröt mina gourmanddrömmar och lyssnade. Under golvet hördes viskningar och ljudet av någon, som rörde sig.

Jag lyssnade med större uppmärksamhet och knuffade till Susi för att han skulle ge fan i papperen.

Min trofé -- mauserpistolen -- brände i min hand.

Det kunde inte vara annat än slaktare, som hade gömt sig, och i det jag lyfte upp golvluckan sände jag ett skott ned i mörkret.

Som svar hördes ett högt utrop och därefter jämmer, dämpat av luckan, som åter lades igen.

Viskningarna tystnade för en stund.

Kanske håller de nu på att bränna upp dyrbara dokument, eller förbereder sig på att spränga oss alla i rummet i luften? ... men nu började till min förvåning golvluckan röra sig och öppnade sig därefter långsamt.

Jag gjorde mauserpistolen i ordning. Browning låg i filtstöveln och skavde mot benet.

-- Att få skavsår på benet av en browning, det är väl originellt, tänkte jag.

Luckan öppnades nerifrån, men inte av en hand, utan med ett konstigt format trästycke, som liknade ett bordsben.

Så fort luckan öppnats en smula hördes från källaren en gäll kvinnoröst, som skrek ut de mest otroliga förbannelser:

-- Jag skulle önska att det vore er sista morgon, slaktare, att en brödkant skulle sätta sig i halsen på er, förbannade slaktare! Kom ner och slå ihjäl mig, gamla kvinna, för att jag säger sanningen! Jag är inte rädd för er, förbannade odjur.

Luckan var nästan helt öppen.

"Svär inte så, kvinna!" ropade jag ner. "Slaktarna har i dag verkligen haft sin sista morgon i Kiimasjärvi! Nu är det de röde, som är här!"

Luckan smällde strax igen, och viskandet under golvet övergick till ett högljutt samtal och rop:

"Skjut inte på oss, vi är röda!"

Vi blev tillfångatagna av slaktarna!"

"Jag förstår!" ropade jag. "Hur många är ni?"

"Tretton."

"Klättra upp i tur och ordning! Men har ni ljugit, så skall inte en enda komma levande undan."

Luckan började röra på sig och lyftes upp med en jämn rörelse.

Jag slungade den med kraft åt sidan.

Som den förste kom en äldre man oppkrypande. I stället för vänstra benet hade han ett träben -- detsamma, som han hade använt till att glänta på luckan och som jag hade tagit för ett bordsben.

Denne man skulle sedan hela förbandet kalla för Puujalka,[375] vilket i rysk översättning betyder »träben«.[376]

Trots att han saknade ett ben, var Puujalka ännu en kraftig karl och en stor skämtare: hans kvicka infall roade alla i skidlöparbataljonen och lockade dem att skratta.

Inte ens i den minut, då han klättrade upp igenom luckan, kunde han avhålla sig ifrån kvickheter.

"Bara för det, att jag förlorade benet vid byggandet av Murmanbanan år nittonhundrasexton, så skall jag väl inte behöva bli dödad av mina egna, de röde, allra först i början av år nittonhundratjugotvå",

Luckan var nu nästan helt och hållet öppnad.

-- Svär inte så kvinna! skrek jag ned. Slaktarna har verkligen idag haft sin sista morgon i Kiimasjärvi. Nu är de röda här!

Luckan flög upp med en gång igen och viskningarna under golvet övergick till högt tal och utrop.

-- Skjut inte på oss. Vi är röda!

-- Vi har blivit tillfångatagna av slaktarna!

-- Det är bra, skrek jag. -- Hur många är ni?

-- Tretton...

-- Kom upp i tur och ordning! Men om ni har ljugit kommer inte en enda av er levande härifrån!

Luckan började på nytt att röra sig och lyftes sakta upp.

Jag kastade den med kraft åt sidan.

Den förste, som kom upp var en äldre man. Istället för vänstra benet hade han ett träben. Det var med detta han hade lyft upp luckan och det var detta, som jag för en halv minut sedan hade tagit för att vara ett bordsben.

Han döptes sedan av hela bataljonen till »Träbenet«.

Fast han bara hade ett ben, var Träbenet en stor och kraftig karl och en utmärkt skämtare, och hela bataljonen skrattade åt hans glad infall.

T o m samma minut, som han kom upp genom luckan, kunde han inte låta bli att skämta.

-- Fast jag fick benet krossat av en nedfallande räls när vi byggde Murmansk-banan år 1916, så behöver väl inte det betyda, att jag skall dö för mina egna händer i början av 1922, brummade han missnöjd.

brummade han missnöjt.

Därefter klättrade en tilltufsad, gråhårig gumma upp. Hon var inte mindre än sextio år gammal och hade av sitt tal att döma levat sedan »Kalevalas« tid. Lönnrot skulle ha kunnat anteckna många intressanta sånger efter hennes röst.[377]

Hon hade blivit dömd till arkebusering liksom alla de kamrater, vi hade befriat.

Avrättningen skulle ha ägt rum följande dag i gryningen, efter helgen.

Vårt uppdykande kunde därför inte ha kommit lägligare.

Gummans skuld låg däri, att hon hade gömt en svårt sårad rödarmist ifrån gränsvakten hos sig. Hon hade vårdat honom, så att han nästan hade blivit återställd, när hon blev angiven av en kulak på orten och man kastade henne i denna mörka och kalla källare tillsammans med den tillfrisknade rödarmisten. Gränsvakten hade insjuknat här och var nära att dö...

"Vi var allesamman nära att dö här. Där var någon,[378] som kom ner till oss i gärkväll och sade: »Efter helgen skall alla till siste man skjutas, men ändå daltar man med er! Några munnar för mycket, och så ska man slösa en vaktpost på er!«" berättade den tredje, som klättrade upp igenom luckan.

De befriade var hungriga som djävlar under den stora fastan.

Hur skall jag kunna beskriva de befriades stora glädje, deras lycka över att se den soliga polarvintermorgonens ljus i ett ordentligt oppeldat rum!

Stabsrummet var redan fullt med kursanter.

Till sist klättrade den

Därefter kom en tilltufsad, gråhårig gumma upp genom luckan. Hon var minst sextio år och att döma av hennes språk härstammade hon från Kalevalas tid. Lönnrot[10] skulle ha kunnat lära många intressanta sånger av henne.

Hennes svordomar nerifrån källarhålan har jag i alla fall antecknat.

Hon var dömd att skjutas liksom de övriga av oss befriade kamraterna.

Domen skulle ha verkställts nästa dag i gryningen, efter helgen.

Därför kom vårt plötsliga framträdande mycket mycket lämpligt.

Gummans »brott« bestod i, att hon hållit en svårt sårad rödarmist från gränsvakten gömd hos sig. Hon hade pysslat om honom, så att han nästan var frisk, när en av platsens kulaker, Petrov, angav henne. Hon blev då tillsammans med den tillfrisknade rödarmisten nedkastad i denna mörka, kalla källarhåla.

-- Förresten var vi alla här nära döden. Isotalon Antti var i går kväll nere hos oss och sade: Efter helgen skall ni alla skjutas, av er har man ju bara besvär! Extra munnar att mätta och så måste man hålla vaktposter åt er också, berättade den tredje som kröp upp.

Allt som allt var det tretton kamrater, som vi befriade. De var hungriga som djävlar under den stora fastan före påsken.

Hur skall jag kunna beskriva deras glädje, när de befriades, deras lycka när de äntligen fick se vintermorgonens strålände soluppgång i ett varmt, oppeldat rum?

Rummet, där staben var belägen, var nu fullt av kamrater.

Den sista, som kom upp ur källaren,

dödsförskräckte slaktarvaktpost opp, vilken hade haft i uppdrag att bevaka fångarna.

När han hörde skottlossningen, hade han blivit så genomförskräckt, att han hade tagit sig ner i källaren till arresterarna och gömt sig ibland dem. Detta var en av ortens bönder, som hade blivit mobiliserad av slaktarna.

"Här har du din mössa,[379] Matti", sade kamrat Jääskeläinen. "Jag har plockat opp den nere på sjöns is. Slaktarna har ordnat ventilation i den. Antikainen begär, att du ska komma ut till honom.

Jag gick ut.

På yttertrappan stod chefen och gav vederbörliga anvisningar. Om en två-tre timmar måste vi lämna byn.

"Här i närheten är där stora fientliga styrkor",[380] sade han till mig, "men vi skall förintä alla deras ammunition här, på deras fronts centralammunitionsplats. Vi har beslagt fjorton forslädar med hästar.

Allt, som går att lasta på, skall lastas på dessa slädar; det övriga måste fullkomligt tillintetgöras. Det ger jag dig och din pluton i uppdrag, Matti."

Vi gick en runda i byn. Nästa alla upplag var inrymda i några nya förrådsbyggnader och i några gamla omkring staben. Till staben var byns bästa byggnad tagen i anspråk -- skolan.

Jag skall inte hålla på länge och beskriva det byte, vi hade erövat; i förråden var där mer än en halv miljon patroner, trettio insmorda gevär (förutom dem, som var fräntagna fångarna), flera tunga kulsprutor och automatgevär, flera fältapotek med tillhörande fältlasaretsutrustning, trehundra granater för en finkalibrig kanon.[381]

var en dödsskrämd slaktare -- det var vakten, som hade fått i uppdrag att bevaka fångarna.

När han hörde skottlossningen hade han blivit så rädd, att han krupit ner i källaren till de arresterade och gömt sig bland dem. Det var en av ortens bönder, som mobiliserats av slaktarna.

*

-- Här är din mössa, Matti, sade kamrat Jääskeläinen. Jag tog upp den nere på isen. Slaktarna har ordnat ventilation i den. Antikainen vill att du skall komma ut till honom.

Jag gick ut.

På trappan stod befälhavaren och gav order. Om två eller tre timmar måste vi lämna byn.

-- Fienden har stora truppstyrkor i närheten, sade han till mig, men vi skall förstöra alla deras krigsförråd, hela frontens centrala materialfördelningspunkt. Vi har tagit fjorton slädar och hästar.

Allt, som kan lastas på dessa slädar skall vi lasta på. Resten skall fullkomligt förstöras. Det uppdraget får du och din pluton, Matti.

Vi gick ut i byn. Nästan alla upplag var inrymda i nybyggda magasin, belägna runt om stabens hus. Staben var belägen i det bästa huset i byn: skolan.

Jag vill inte trötta ut er med att beskriva alla de troféer, som vi hade erövat. Kort sagt fanns i magasinen lagrade: över en halv miljon skarpa patroner; ett 30-tal nya gevär av tysk modell (förutom de, som vi tagit i från fångarna); några kulsprutor och maskingevär; några fältapotek med fältlasaretsutrustning; 300 granater till kanoner av Macklin-typen.

En stor förrådsbyggnad var full med uniformspersedlar, filtstövlar, pälsar, varma underkläder och pälsmössor.

En enorm lokal var fullproppad med fulla grynsäckar, salt kött och konserver.[382]

Flera lådor med konjak och högar med mjöl.

Förutom de vanliga säckarna med vetemjöl, som man kan finna i vilken mjöl- och spannmålshandel som helst, var där dessutom små pud-säckar,[383] och vid var sådan pud-säck var där en träskylt fästad, varuppå givarens fullständiga namn stod, »det karelska upprorsfolkets« välgörare.

"Präktigt mycket mat!" gladde sig Armas.

"Inte så mycket i jämförelse med slaktarnas utlovade sju millioner kilogram", framväste Leino.

Våra mannar packade ner allt, som var nyttigt och möjligt, och lastade det på den erövrade regementstrossen.

Ryggsäckarna[384] på axlarna blev tyngre igen liksom patronbältena, och allas uppsyn blev muntrare.

Det, som vi inte kunde ta med oss, begöt vi med fotogen, täckte över med torr halm och tände fyr på. Det var nödvändigt att förinta denna osannolika rikedom.

Artilleriammunitionsförrådet kunde antändas först vid själva avmarschen, likaså staben.

Det var mycket sorgligt att bränna upp alla dessa mängder av gods, men annorlunda hade man inte kunnat handla. Att föreslå, att vi -- trötta, som vi var -- skulle hålla byn, som inte var förberedd för belägring, (under minst tio dagar, tills våra förband skulle komma fram) emot en många gånger överlägsen fiendes friska styrkor,

Ett helt magasin var fullproppat med mundering: filtstövlar, pälsar, varma underkläder och skinnmössor.

Ett stort magasin var fullt med saltat, amerikanskt fläsk, säckar med gryn, salt kött, konserver.

Några lådor med konjak och en massa mjölsäckar fanns där också.

Utom de vanliga säckarna med vetemjöl, som man kan få köpa i vilket magasin som helst, fanns det små 15-kilossäckar och vid varje sådan liten säck var en träplatta fastbunden. På träplattorna stod skrivna fullständiga namn och adresser på dem som i egenskap av välgörare hade skänkt mjölet till det »upproriska karelska folkets armé«.

-- Det var mycket att smörja kråset med, gladde sig Kalle.

-- Åja, det är inte så mycket i jämförelse med de sju miljoner kilo, som slaktarna lovat, väste Leino fram.

Våra pojkar packade ihop allt som var nödvändigt och allt som fick rum på de beslagtagna regementsslädarna.

Ryggsäckarna och patronbältena fylldes på nytt och alla visade en gladare uppsyn.

Allt, som inte kunde medföras, indränktes med fotogen, övertäcktes med torr halm och antändes. Vi tyckte det var synd att på detta vis förstöra så mycket gott.

Upplaget av artilleripjäser liksom staben kunde vi först tända eld på, då vi drog bort.

Jag upprepar att det var synd att vi måste bränna upp denna oerhörda rikedom, men det var inget annat att göra. Så trötta som vi var, var det otänkbart att vi skulle kunna behålla byn, vilken inte var befäst för långvarig belägring (det skulle dröja minst tio dagar, innan våra trupper anlände), mot den mångdubbelt starkare fiendens

det var inte ens att tänka på. Om vi däremot avtågade efter att ha förintat staben -- då hade vi fullgjort den direkta orden att förintat förråden i fiendens etappområde.

Alla de beslagtagna patronerna var inslagna i tjockt, blått papper, och på var förpackning stod där -- det kan jag också bestyrka med dokument (jag tog en av dem med mig) -- klart och tydligt Riihimäkis patronfabriks märke.[385]

Eldandet tog sin början.

Lågornas lätta tungor spred sig, liksom lekte de pjätt,[386] den ena efter den andra.

Vi hade inte tid att beskåda denna anblick.

Jag återvände till stabsbyggnaden. Pappmapparna lades ovanpå varandra, papperen staplades i högar och omgavs med torr halm.

Susi satt vid ett tomt bord i den överfyllda lokalen och förde lugnt, liksom där varken hade varit sömnlösa dygn eller förtvivlad kamp, in i förbandets dagbok: »Fångar tagna -- 42, befriade -- 13. Vita dödade -- 5, därav var två finska officerare, vilket framgår av de handlingar, vi har funnit på dem. Två av våra kamrater är lätt sårade. Beslagtagna förråd...«

Här vände han sig till mig.

Jag inberättade noggrant om den av mig genomförda efterforskningen. De siffror, jag meddelade, skrevs in i förbandets[387] dagbok.

Vidare fortsatte Susi: »Tyvärr undflydde major Ilmarien tillsammans med några andra av banditupprorets ledare det straff, de är värda, genom att bege sig till skogs på skidor«.

Han avbröt sitt antecknande.[388]

"Men Ilmarinens hingst tog vi i alla

utvilade krafter.

Och vi hade ju order att förstöra alla fiendens reservupplag, ifall vi måste retirera sedan vi förintat fiendens stab.

Fastän regeringen Ritavuori försökte förneka detta faktum, var alla erövrade patroner inlindade i tjockt, blått papper och på varje patronask stod -- det har jag också dokumentariska bevis på, för jag tog en av patronaskarna med mig -- fabriksmärket från ammunitionsfabriken i Riihimäki tydligt och klart tryckt.

Elden började gripa omkring sig.

Flammornas lågor slog upp, liksom lekte de »rymmare och fasttagare« med varandra.

Vi hade inte tid att stanna och se på detta skådespel.

Jag gick tillbaka till stabens hus. Pärmarna var upplagda i högar, papperen samlades också i högar och runt omkring lade vi torr halm.

Susi satt vid ett avröjt bord i den överfyllda lokalen. Lugnt, som om det varken funnits sömnlösa nätter eller kamp på liv och död, satt han och skrev i bataljonens dagbok: »42 tillfångatagna, 13 befriade. Av de vita har fem man stupat, av dessa var 2 finska officerare, vilket framgår av de papper, vi funnit hos dem. Av de våra blev två kamrater lätt sårade. Förråden beslagtogs«.

Susi vände sig till mig.

Jag rapporterade noggrant vad jag funnit vid mina undersökningar, och de av mig meddelade siffrorna blev införda i bataljonens dagbok.

Sedan fortsatte Susi att skriva: »Beklagligtvis lyckades major Ilmarinen själv, jämte banditupprorets övriga medlemmar, undgå sitt välförtjänta straff genom att på skidor fly till skogs«.

Han avbröt sitt skrivande.

-- Men Ilmarinens hingst tog vi i

fall, Matti!"

"Med vilken rätt var det, att detta finska officerssyngel, löjtnant Takkinen, tog sig det ryktbara namnet på den underbare smeden Ilmarinen ur »Kalevala«?" frågade Leino med hög röst, mens han förde skeden till munnen.[389]

"Till alla deras bedrägerier lades ytterligare ett. De trodde antagligen, att de skulle kunna ställa sig in hos folket genom detta. Där var ju också kulaken ifrån Uhtua, chefen för deras distriktsregering, som döpte sig själv till Väinämöinen!" yttrade någon.[390]

"Nej, smeden Ilmarinen", fortsatte Leino, "smidde lyckomöllan till nytta för folket. Men denne slaktare använde sin kraft till fördel för utsugarna. Kommer han i min väg, så ska jag lära honom att dra skam över smedens hederliga yrke."[391]

Mitt i rummet öste grabbarna opp den allra mest väldoftande ärtsoppa, jag någonsin har ätit, ur en stor gryta. Det var den soppa, som var lagad till Ilmarinen och hans stabsfolk.

Den outtröttlige Puujalka[392] lockade mannarna att skratta med sina kvicka infall, mens han stampade i golvet med träbenet:

"Och Ilmarinen frågar mig: »Aha, och du, din krympling, har du också kommit hit?« -- »Ja, för jag har blivit hitförd«, svarar jag."

Jag tog av filtstövlarna, drog opp browningen, som hade fastnat i byxbenet, samt en tråsked och tog itu med att tillsammans med de övriga äta soppan. Med var varm skedfull fylldes jag med lugn och dåsighet.

Den fulla magen tvang mig att tänka på sömn, på fullkomlig vila.

Skolvaktmästarinnan -- densamma, som hade tillagat denna himmelska soppa -- stod intill grytan och pladdrade:

alla fall, Matti!

*

Mitt i rummet höll pojkarna på att ur en stor gryta ta för sig av den mest aptitliga ärtsoppa jag någonsin smakat. Det var den soppa,, som lagats åt Ilmarinen och hans stab!

Här höll även det outtröttliga Träbenet på att roa pojkarna med sitt skämt och stampade med träbenet:

-- Ilmarinen frågade mig: »Aha, du din invalid är också här? « -- Ja, jag är här, därför att jag blivit hitförd, svarade jag.

Jag tog av mig filtstöveln, tog fram den i byxbenet intrasslade browningen och min tråsked och lät mig soppan väl smaka. Med varje sked av den varma soppan, som jag öste i mig, kände jag mig mer och mer belåten, lugn och sömnig.

Den fullproppade magen tvingade mig att tänka på en härlig säng och långvarig vila.

Den fylliga skolvaktmästarinnan -- hon som hade kokat denna paradiska ärtsoppa -- mumlade, där hon stod bredvid grytan:

"Deras befälhavare visade mig så sent som i gårdkväll en liten ampull och talade om för mig: »Här har jag ett dödligt gift. Jag kan inte hamna i fångenskap hos de röde. I så fall -- en munfull... Men«, berättade han, »inom tjugo mil[393] är där inte en endaste röd«. Och plötsligt..."

"Vi är femhundra man här, kära ni. Vi marscherar vidare, och efter oss kommer där flera tusen likadana", väste Leino mellan tänderna liksom av en tillfällighet.

"Alla lika orakade?" frågade kvinnan i sin tur skrattande.

"Nej, de tvålar själva till vem som helst!"[394]

I denna sekund skallade ute i farstun ett högljutt skratt ifrån Armas, som redan hade avätit.

Dörren slogs opp, och under Armas' bevakning kom där in två slaktare. Deras ansikten var blåa av köld, tänderna hackade en trumvirvel av förskräckelse och de vadderade byxorna var halvt nersläppta, så att de blåfrusna bakdelarna blottades.

"Föreställ er, grabbar", bullrade Armas, "Jag behövde gå på dass, när vi hade intagit byn -- till och med före ärtsoppan. Nå, så jag stack in på holken -- men där var låst! Då tänker jag, att jag får väl vänta. Efter tio minuter ryckte jag i dörren igen -- men den var låst inifrån. Vem kan ha en sådan förstoppning? Nå, jag smakade på ärtsoppan tillsammans med grabbarna.

Och så bankar jag på igen. Stängt! Jaså, på det viset! Jag slet dörren av gångjärnen och där får jag se detta söta par sitta, och där har de redan suttit i minst en timme. De hade tänkt sig att sitta där och avvakta. Nej, mina små duvor, den konsten lyckades inte!"[395]

-- Chefen för de vitas partisanavdelning visade mig så sent som i går kväll en liten flaska och sade: »Här har jag ett starkt gift. Jag vill inte bli tillfångatagen av de röda. Skulle någonting hända så: en klunk ... Men -- säger han -- på tvåhundra kilometers omkrets finns det inte en enda röd«. Och så plötsligt är ni här ...

-- Vi är över 500 man här. Vi marscherar vidare och efter oss kommer ett par tusen likadana, väste Leino liksom tillfälligt.

-- Och alla lika orakade? frågade kvinnan skrattande.

I samma sekund hördes ute i förstugan ett skallande skratt från Kalle, som redan hade ätit färdigt.

Dörren gick upp och in i rummet tågade två slaktare, ledsagade av Kalle. De var blå i ansiktet av köld, tänderna skallade av rädsla, de halvt nersläppta vadderade byxorna blottade oanständigt den av kyla blåfrusna baken.

-- Tänk er pojkar, skrattade Kalle, jag fick ett trängande behov att gå på ett visst ställe, omedelbart efter det att vi intagit byn -- före ärtsoppan. Så stack jag in på avträdet, men i helsicke heller -- det var stängt! Jag får väl vänta, tänkte jag. Efter tio minuter gick jag fram igen och tog i dörren -- men den var reglad inifrån. Vem tusan kan det vara, som har en sådan diarré? Så gick jag in med pojkarna och lät mig ärtsoppan väl smaka ...

Så ryckte jag på nytt i dörren -- stängt. Aha, står det så till! Jag ryckte loss dörren från gångjärnen. Och där inne ser jag de här bägge sköna figurerna, som suttit och suttit i över en timme. Ni hade väl tänkt att sitta där, tills vi hade försvunnit? Nej, mina herrar, den gubben gick inte! Först trodde dom att jag var halvtokig och började stamma! »Vi

Adjutanten[396] strök ut siffran »42« igen ur dagboken och skrev dit »44«. Kursanterna gapskrattade, när de hörde Armas' berättelse.[397]

"Vi skall skaffa fram bytet, fångarna och de befriade till våra enheter. De bör nu vara någonstans emellan Saarenpää och Repola", sade Antikainen och gav order om avtåg.

Förrådsbyggnaderna var redan förvandlade till flammande facklor och stabsbyggnaden stod i lågor. Eldtungorna spelade på timmerväggarna likt barn, som leker sista paret ut.

Förbandet[398] började ställa opp. Förtruppen hade redan avmarscherat.

Fångarna ställdes opp till fots på led fyra och fyra.

Puujalka var ivrigare än de övriga.

"Kamrat chef", for han fram till Antikainen, "vad befaller du, att jag skall göra? Ännu är inga skidor anpassade för mitt träben, och flyga kan jag inte. Ska jag gå ner i källaren och sätta mig igen för att invänta slaktarna?"

"Prata inte, Puujalka", svarade befälhavaren strängt. "Sadla dig Ilmarinens hingst och slit den med hälsan!"

... vi ... är röda och gömmer oss här för de vita«. Men nu har ni allt suddigt färdigt, mina vänner!

Kamrat Susi tog fram dagboken och raderade ut siffran 42. Istället skrev han: 44.

Kamraterna som alldeles uppfyllde rummet, fortsatte att skratta. Hade det inte varit för tröttheten och den döende kamratens -- den tillfångatagne gränsvaktens -- jämmar (det skott, som jag sköt ner i källaren skrapade blott skinnet på ena handen) hade glädjen inte känt några gränser. Träbenet som nu hade ätit sig mätt, strödde formligen kvickheter omkring sig.

*

-- Vi skall överlämna våra krigstroféer, förråden, fångarna och de befriade till huvudstyrkan, som nu befinner sig någonstans mellan Saarenpää och Repola, sade Antikainen i det han gav order om uppbrott.

Magasinen hade redan förvandlats till flammande eldhav och stabens hus stod också i lågor. Flammorna sprang lekande upp efter timmerväggarna, jagande varandra som lekande barn.

Bataljonen började ställa upp. Förtruppen hade redan gett sig iväg.

Fångarna ställdes upp till fots, fyra och fyra i rad.

Träbenet var ivrigast av alla.

Han hoppade fram till Antikainen:

-- Kamrat befälhavare, vad befaller du att jag skall göra? För mitt träbens skull har man ännu inte uppfunnit ett enda skidbindsle, och flyga kan jag inte. Skall jag gå ner i källaren och sätta mig och vänta på slaktarna?

-- Sladdra inte, Träben, svarade den strängt upptagne kommendören barskt. -- Sadla Ilmarinens hingst och slit den med hälsan!

Sålunda avgjordes frågan om Ilmarinens häst.

Jag skall strax avsluta berättelsen om denne praktfulle springare. Han skaffades sedan till Petrozavodsk och därifrån till Leningrad. Ännu i fjor, när jag reste på kommandering till Leningrad, tog några grabbar med mig på hästkapplöpningarna. Där, på hippodromen -- visserligen inte längre i sin forna lysande skönhet men alltjämt utmärkt i hela sin gestalt -- sprang denne häst.

Den enbente Puujalka i sadeln på denne vite hingst -- mycket vitare än våra nersmutsade skidlöparblusar -- utgjorde i sig själv en lustig anblick.

Ordern var given. Vi anträdde marschen. Men knappt hade vi avtågat, så tog en snöstorm sin början.

"Utmärkt, utmärkt!" sade Antikainen,[399] gnidande sina frusna kinder. "För det första så underblåser det branden och för det andra så sopar det igen våra spår. Framåt!"

På nytt gick förtruppen in i den tätta, överisade skogen.

Efter den kom krigsfångarna, efter krigsfångarna förbandets[400] huvudstyrkor, efter truppen slädtåget och de kamrater, vi hade befriat ur fångenskapen, under den beridne Puujalkas befäl.

"Ska vi ta oss ett bloss, Ilmarinen!" ropade Heikkonen på skoj till Puujalka.[401]

Gumman gick tillsammans med alla de övriga -- hon blev till och med stött, när man erbjöd henne plats i en släde.

"Jag är gudskelov inte sårad än, så att jag skall ligga de mina till last!"

Efter de befriade kom de fjorton lastade slädarna, och efter slädarna -- min pluton, denna gång som

På så vis löstes frågan om Ilmarinens häst.

Jag skall avsluta berättelsen om denna utmärkta häst med det samma. Den kvarlämnades sedan i Petrosavodsk. Därifrån kom den till Leningrad och ifjol, då jag å tjänstens vägnar reste över till Leningrad, tog några kamrater med mig till travbanan. Där sprang Ilmarinens häst, naturligtvis inte så elegant och snabbt längre, men i alla fall med goda tider på alla distanser.

Träbenet ridande på den snövita hingsten -- mycket vitare än våra nu nedsmutsade skyddskåpor -- var i sig själv en skrattretande syn.

Alla befallningar var nu givna och vi bröt upp. Men vi hade knappt satt igång, förrän en snöstorm kom rykande mot oss.

-- Utmärkt, utmärkt, sade Heikkonen och gnuggade sina frusna kinder, för det första kommer det att brinna bättre, för det andra kommer våra spår att snöa igen. Framåt!

Återigen gick förtruppen in i den tätta, rimfrostbetäckta, nedisade skogen.

Efter dem följde fångarna och efter fångarna kom bataljonens huvudstyrka och sedan de ur fångenskapen befriade kamraterna med Träbenet ridande i spetsen.

Gumman gick till fots med de övriga -- hon blev t o m stött, när vi föreslog att hon skulle sätta sig i en släde.

-- Tack och lov, är jag inte sårad! Jag behöver inte vara en börda för mina egna!

Efter de befriade kom de fjorton tungt lastade slädarna och efter dem -- min pluton, som denna gång

eftertrupp.

I den snöstorm, som nu började tjuta, gick vi ojämförligt mycket långsammare än tidigare.

Hästarna skulle inte ha kunnat gå med sådan fart, som vi brukade hålla, och även vi själva var nu tyngre lastade än tidigare och blev också förtvivlat trötta. Tröttheten gungade och vaggade oss, oförmodade tuvor rullade fram under skidorna, med en plötslig skärpa stack det till i de överansträngda axlarna och ögonlocken klibbades igen.

Ifrån backens krön såg jag mig om: igenom stormens snöyra syntes de brinnande förrådens klara flammor.

Jag tittade på klockan; hon var omkring tolv.

Det hade ännu inte förflutit fyra timmar, sedan jag gav min patrull order att åka nerför backen; det hade ännu inte förflutit fulla fyra timmar sedan den minut, när vi fick höra tupparnas avlägsna galande i byn. Detta var de allra välfylldaste timmarna i mitt liv, och jag vet inte, om jag någonsin riktigt skall kunna berätta, vad jag den gången genomlevde.

Den fientliga frontens stab fanns inte mer! Vilken lycka: den vita frontens bas fanns inte mer!

Nu hade vi givit dem betalt för våra nederlag.[402]

På samma sätt skall vi förrinta staberna för alla arméer, som vågar angripa vårt fädernesland -- de Socialistiska Sovjetrepublikernas Union!

Jag gick i eftertruppen. Vi hade på nytt kommit in i skogen. Här kom en man och jagade ifatt vår trupp.[403] Han löpte också på skidor och svettades.

bildade eftertruppen.

I den rykande snöstormen tågade vi mycket långsammare än vi någonsin gjort förut.

Hästarna kunde inte gå så snabbt, som vi var vana vid, och själva hade vi nu större packning än vanligt och var dessutom oerhört utmattade. Vi raglade av trötthet och ojämnheter under snön gjorde att vi ofta höll på att ramla omkull. De fyllda ryggsäckarnas remmar, skar åter in i axlarna och ögonen liksom klistrades igen av snömodden.

Dessutom denna förbaskade snöstorm, som slog sylvassa snökorn i ansiktet. Förresten var det mycket bra: Annars hade vi nog somnat.

*

På kullens krön tittade jag mig om: genom snöyran syntes de lysande flammorna från de brinnande magasinen.

Fyra timmar hade ännu inte gått, sedan jag gav min pluton order att åka nedför branten vid sjön; för inte fyra timmar sedan hade vi hört tupparna gala i den då avlägsna byn. Det var de händelserikaste timmarna i hela mitt liv, jag vet inte om jag nu har berättat om det så, som jag då genomlevde det.

Den fientliga frontens stab finns inte mer! Vilken sabla tur: den vita frontens bas är förstörd!

Nu hade vi gett betalt för våra nederlag vid Tammerfors och Viborg.

Så kommer vi att förrinta staberna för alla de arméer, som försöker att slå ned vårt fädernesland -- De Socialistiska Sovjetrepublikernas Union!

Jag gick i eftertruppen. Vi hade på nytt kommit in i skogen, när en man hann upp vår bataljon. Han åkte skidor och var svettig.

"Låt mig få följa med er! De valde mig på Ilmarinens yrkande till Karelen konstituerande församling, men nu är jag slutgiltigt viss om, att jag inte skall gå med dem. De skrämde oss med, att de röde skulle komma hit med kinesiska enheter för att pina karelarna, men så kom ni, de allra renblodigaste finnar utav alla, jag någonsin har sett. Jag står för Karelen men inte för, att Finland skall sluka oss."

"Nå, du har nog gröt i huvudet, du", sade jag. "Gå framåt, till befälhavaren."

Jag gav honom Leino som ledsagare.

"Förresten -- när jag begav mig åstad", sade han, "oppe på vinden i staben blev fyra vite, som hade gömt sig, innebrända."

Han fortsatte. Vi rörde oss framåt med en hastighet på högst fem kilometer i timmen och att gå fortare mot snöstormen, det tror jag knappast, vi hade kunnat.

Frammot halvannan timme efter avmarschen, när vi redan höll på att bana oss väg igenom snårskogen, fick vi höra ett dån liksom en avlägsen åska, vilket upprepades tre gånger. Det var artilleriammunicionsförrådet, som sprang i luften.

När vi hade tillryggalagt halvannan mil, [404] var vi alldeles tömda på krafter, och fastän vi hade rört oss långsamt emot stormen, började svetten på nytt tränga ut igenom kläderna för att därefter frysa till is i vinden.

Därför tog de av oss, som ännu var i stånd att reagera på något som helst, emot ordern om uppehåll för stor rast liksom en underrättelse om befrielse ur fångenskap.

Vinden tilltog i styrka. Hade jag varit sjöman, så skulle jag ha

-- Låt mig följa med er, bad han flåsande. Jag blev på Ilmarinens förslag vald till Karelen konstituerande kongress, men nu är jag övertygad om att jag inte kommer att gå med slaktarna. De skrämde oss med att de röda kommer att sända hit kinesiska trupper, grymma kineser som skulle förinta karelarna och så kommer ni, de renaste finnar, som jag någonsin sett. Jag är för Karelen, men inte för att Finland skall äta upp oss.

-- Jag har inte tid att lyssna till dina politiska funderingar. Gå fram till kommandören!

Jag gav honom Leino som följeslagare.

-- Förresten, sade han till mig, då han skulle åka fram, på stabens vind brann fyra vitgardister inne, som hade gömt sig där.

Han åkte. Vi tågade med en hastighet, som inte översteg fem kilometer i timmen. I den hårda snöstormen tror jag knappast att vi hade kunnat åka fortare.

Ungefär en halv timme efter vårt uppbrott, när vi höll på att bana oss väg genom den täta buskskogen, hörde vi ett buller liksom av en avlägsen åska. Bullret upprepades tre gånger. Det var ammunitionsdépåerna, som flög i luften.

*

När vi hade gått femton kilometer, var vi fullkomligt uttröttade, och fastän vi tågat långsamt i den starka motvinden, började svetten på nytt att lacka och drypa igenom kläderna, så att dessa blev fullkomligt nedisade i den iskalla vinden.

När därför kommandanten gav order om ett längre uppehåll, uppfattades detta som ett glädjebudskap av de pojkar, som ännu hade krafter kvar att reagera.

Vinden tilltog i styrka. Om jag varit sjöman, skulle jag kanske

kunnat säga precis, vilken vindstyrka[405] den uppnådde, men den gången tänkte vi inte på detta. Många av kursanterna somnade stående på skidorna och lutande sig med bröstet emot stavarna.

Några andra började göra opp rakatulet[406] och tvingade även fångarna att delta i detta arbete.

Puujalka hade mycket att göra med sin häst, skyddade den och pysslade om den så, som sällan ens någon barnpiga pysslar om ett barn.

Stormen sopade opp snödrivor vid slädarna och vid stubbarna. Att göra opp rakatulet[407] var denna gång svårare än någonsin. Men likväl förflöt inte ens en halvtimme, innan alla i förbandet låg och sov övertäckta av en ström flygande snö, mens de i tur och ordning vände än ryggen, än sidan, än bröstet emot stockeldarna.[408]

Jag tror, att det till och med hade varit svårt för stormen att överrösta pipandet av den utmattade truppens andhämtning.

Värst var det förstas för vaktposterna.

Vid denna rast avlöstes vakterna var timme, eftersom ingen kunde borga för, att han skulle kunna stå längre utan att falla i sömn.

Detta var vår sista stora rast på hela fälttåget, och varken denna kväll eller denna natt anade någon av oss, vilken fara, vi var utsatta för.

En tre-fyra timmar efter det, att vi hade lämnat Kiimasjärvi, återvände två kompanier slaktare -- ända opp till fyrahundra skidlöpare, som för inte så länge sedan hade begivit sig åstad till fronten -- ditlockade av skenet ifrån branden och explosionernas mullrande. Detta var friska, ännu icke uttröttade krigare, och de visste utmärkt väl, att vårt förband inte hade hunnit långt; inte ens den starka vinden hade hunnit att sopa igen spåren efter vår trupp och det väldiga

exakt kunnat säga, hur många sekundmeter vinden uppnådde, men då tänkte vi inte på detta. Många kamrater somnade där de stod på sina skidor med bröstet lutat mot stavarna.

Andra började göra upp lägereldar. Även fångarna tvingades att delta i detta arbete.

Träbenet pysslade ivrigt om sin häst. Han ägnade den mer omsorg än den bästa barnjungfru ägnar sin skyddsling.

Skymningen kom tidigare än vanligt. Vid slädarna och stubbarna blåste stormen upp väldiga snödrivor. Att göra upp lägereldar i detta väder var svårare än någonsin, men trots allt sov hela bataljonen redan före nattens inbrott, täckta av den virvlande snön och i tur och ordning vändande ryggen, sidorna och bröstet mot lägereldarna.

Jag tyckte att till och med stormen inte kunde överrösta den dödströtta bataljonens flåsningar.

Värst av alla hade naturligtvis vaktposterna det.

Vaktposterna fick avlösning varje timme, därför att ingen av oss kunde garantera, att de skulle kunna stå längre utan att somna.

Det var vårt längsta uppehåll under hela expeditionen. Ingen av oss hade en aning om vilken fara som hotade oss denna kväll och denna natt.

Ungefär tre-fyra timmar efter att vi hade lämnat Kiimasjärvi, återvände två kompanier slaktare till byn. De var på väg till fronten, men hade lockats tillbaka av eldskenet och explosionerna. Det var ungefär fyrahundra soldater på skidor. De var friska, ännu inte uttröttade som vi och de visste mycket väl, att vår bataljon inte hunnit avlägsna sig så långt från byn. Till och med den starkaste snöstorm hade inte hunnit sopa igen spåren efter vår bataljon och våra slädar. Av någon anledning

slädtåget. När de hade fått se den brinnande staben och inte funnit ens några spår efter Ilmarinen, drog de i panik till finska gränsen. I fall de hade följt våra spår, är det ovisst, vilka av oss, som skulle ha återvänt levande ifrån denna räd![409]

Nionde kapitlet.
Kamrat Leino stupar.

Vidare[410] har jag nästan ingenting att berätta.

Mitt bräck gick opp igen, vilket jag hade fått år aderton, när jag hjälpte till med att dra opp en tretumskanon, som hade fastnat i leran på vägen.

Bräcket hade redan besvärat mig i några dagar, men jag hade ändå kunnat gå och hade kommit med utan att bli efter.

Hela min kropp var täckt med bölder, som i sig själva inte gjorde ont men klubbade fast vid underkläderna och smärtade dovt vid varenda rast, när jag tog av mig.

Kamrat Antikainen tänkte ut ett fiffigt knep.

Ifrån Saarenpää till Kiimasjärvi hade där aldrig varit någon farbar väg. Att vandra genom snön utan skidor vore utomordentligt mödosamt.

Emellertid bestod södra kolonnen, som vi gick för att förena oss med, av skytteenheter, vilka till större delen inte kunde gå på skidor.

Kamrat Antikainen valde alltså vår väg igenom skogens glesaste delar

tog de inte upp förföljandet, utan då de såg de brinnande husen och inte kunde finna några spår efter Ilmarinen, återvände de i stormtempo mot den finska gränsen. Hade dessa vitfinska kompanier tagit upp förföljelsen, så hade med största sannolikhet de flesta av våra pojkar inte kommit undan med livet. Allt detta fick vi reda på först senare, och denna natt sov vi, glömska av världen omkring oss. Det sista jag erinrar mig denna dag -- det var ångan som steg upp mot talltopparna och andedräkten från våra tränghästar och snöns fräsande, när den smälte av hettan från våra lägereldar.

NIONDE KAPITLET

Sedan har jag inte mycket att berätta.

Det bräck, som jag ådrog mig redan 1918, när jag hjälpte till att dra upp en 3-tumskanon, som fastnat i lervällingen, hade nu gått upp igen.

Bräcket besvärade mig sedan flera dagar, men jag kunde i alla fall åka med utan att bli på efterkälken.

Dessutom var hela min kropp täckt av bölder, som själva inte värkte, men klubbade fast skjortan vid huden, och under rasterna, när jag drog av mig skjortan, värkte det oerhört.

Kamrat Antikainen hittade på en utmärkt sak.

Från Saarenpää till Kiimasjärvi hade det aldrig funnits någon farbar väg. Att traska i snön utan skidor var naturligtvis oerhört svårt.

Den södra flanken av våra stridskrafter, som vi nu gick till mötes och som var förstärkt med infanterikompanier, bestod till största delen av kamrater som inte kunde åka skidor.

Kamrat Antikainen valde hela tiden ut den glesaste skogen, när han

och ledde oss rätt över fälten, mens han utplacerade fångarna i led fyra och fyra längst framme, efter dem kom huvudstyrkan,[411] efter huvudstyrkan de befriade, trossen och eftertruppen. Så tog vi oss igenom snön och ryckte fram.

Hela denna sträcka var, efter att förbandet[412] hade dragit förbi, förvandlad till en rak, jämntrumlad väg, som det var lätt att ta sig fram på. På så vis lade vår enhet[413] ut en väg, som snart fick stor strategisk betydelse. Tack vare vårt arbete kunde den södra kolonnen rycka fram utan att stöta på sådana svårigheter, som den norra, när den gick till angrepp vid Uhtua.

Vi gick långsammare än tidigare men på litet mer än ett dygns tid lade vi likväl ut en väg på fem mils längd.[414]

Detta var en ny, stor seger.

Till Saarenpää kom vi mot slutet av den tjugoförste januari. Där var redan våra enheter, som mötte oss med begeistring. Vi överlämnade fångarna och bytet. Därifrån avsände vi stafettrapporter -- telegrafiförbindelsen var ännu inte ordnad -- till ledningsstaben för bataljonen och hela karelska området. Ordern om den avsedda vidare räden in i etappområdet blev återtagen. Vi skulle i fortsättningen rycka fram som södra kolonnens förtrupp.

I byn fick vi ett halvt dygns vila och därefter tågade vi på nytt söderut framför södra kolonnen och intog Kiimasjärvi för andra gången.[415]

Första gången, vi hade intagit denna plats, var den tjugonde januari.

Ja, det hade jag så när glömt att berätta! När vi återkom till Saarenpää, där Puujalka redan hade vant sig vid sadeln och nu red omkring likt en annan fältmarskalk, mötte oss ibland andra också den

visade vägen, och över fälten gick vi direkt. Först gick fångarna, fyra och fyra. Därefter kom bataljonen, efter bataljonen de befriade, trängen och till slut eftertruppen. Så tågade vi hela vägen.

På detta sätt lades en lätt framkomlig väg av vår bataljon. Vår bataljon gjorde genom snön en bred väg, som snart fick stor strategisk betydelse. Hela den sträcka, som bataljonen tillryggalade gjordes sedan till en jämn, bred väg. Tack vare vårt arbete kunde de södra trupperna snabbt rycka fram, utan att stöta på sådana svårigheter, som de norra trupperna gjorde när de gick till anfall i närheten av Uhtua.

Vi tågade långsammare än förut, men tillryggalade likväl på ett dygn cirka femtio kilometer och lade samtidigt en utmärkt väg.

Detta var en ny seger.

Vi kom till Saarenpää på eftermiddagen den 21 januari. Där var redan våra trupper, vilka hälsade oss med entusiasm. Fångarna och troféerna överlämnade vi. Därifrån skickade vi stafettrapporter -- telegrafförbindelsen var ännu inte ordnad -- till bataljonens stab och till ledningen för stridskrafterna i Karelen. Den planerade fortsatta expeditionen bakom fiendens linjer blev inte genomförd, då kontraorder hade anlät. Vi skulle i fortsättningen endast gå som de södra truppernas förtrupp.

I byn fick vi vila ett och ett halvt dygn och tågade därefter i spetsen för de södra trupperna på nytt mot norr och den 24 januari intog vi Kiimasjärvi för andra gången.

Den första gången hade vi erövat byn den 20 januari.

Jag höll nästan på att glömma att tala om att när vi kom tillbaka till Saarenpää, där Träbenet, som nu var van att rida och hade en hållning som en fältmarskalk, red i spetsen, mötte oss bland annat även den sluge

gubbe, vilken hade gissat så rätt och blivit förnärmad över det, att vi dolde för honom, att vi var de röde. När han fick syn på den rödskäggige fältväbeln ibland de fångar, som min trupp[416] hade tagit, tog han sig om huvudet med bägge händerna:

"Jamen, vad gör ni? Hur kan ni ta ett sådant kräk till fånga?"

Han var förtörnad och upprörd; när han fick reda på, att det var jag, som hade tagit fältväbeln till fånga, kom han fram till mig och sade:

"Du är antagligen en förrädare, i fall du tar sådana till fånga. Detta är ju en av de ursinnigaste slaktarna. Han har redan i somras gått över gränsen flera gånger, spritt rykten, agiterat emot Sovjeterna, till och med kommit med vapen till våra kulaker. Tar man en sådan till fånga -- då får man stå till svars inför Gud!"

Självfallet lade vi gubbens vittnesmål på minnet.

Den tjugofjärde januari tågade vi på nytt in i Kiimasjärvi.

Förrådsbyggnaderna hade redan brunnit ner helt.

Större delen av invånarna hade slaktarna mot deras vilja drivit iväg till Finland. Förutom några bönder, som hade lyckats gömma sig, återstod i byn endast några bräckliga gubbar och gummor samt några helt små, ännu hjälplösa barn.

De var kvar utan några som helst livsmedelsförråd, och hade det inte varit för våra rødarmisters hjälp, så skulle jag tro, att de hade dött allihop av köld och hunger, ty fastän hela byn var omgiven av skog, räckte de kvarlämnades krafter inte till ens för att de skulle kunna hugga sig bränne.

Boskapen, som det inte hade gått att

gubbe, som varit så stött över att vi förnekat att vi var röda. När han bland fångarna fick se den rödskäggige fältväbeln, som min pluton tagit tillfånga, tog han sig med bägge händerna om huvudet.

-- Vad tusan, gör ni riktigt? Kan man verkligen ta ett sådant mänskligt avskum tillfånga?

Gubben var upprörd, nästan rasande, och när han fick höra att det var jag, som hade tagit den rödskäggige tillfånga, kom han fram till mig och sade:

-- Du är troligen en förrädare, eftersom du tar sådana där reptiler tillfånga. Han är ju en av de vidrigaste slaktarna. Redan i somras kom han flera gånger över gränsen och spridde elaka rykten, agiterade mot sovjetmakten och förde till och med vapen åt våra kulaker. Tar man en sådan till fånga -- så får man stå till svars inför gud!

Naturligtvis lade vi gubbens berättelse på minnet.

*

Den 24 januari tågade vi på nytt in i Kiimasjärvi.

Alla magasinen hade fullständigt brunnit ned.

Mer än hälften av invånarna i byn hade mot sin vilja med våld släpats till Finland av slaktarna. Med undantag av några bönder, som hunnit gömma sig var endast en orkeslös gubbe och några gummor samt några hjälplösa barn kvarlämnade i byn.

Utan någon som helst proviant, som de var, skulle de alla dött av köld och hunger, om de inte fått hjälp från våra rødarmister. Trots att hela byn var omgiven av stora skogar, hade de kvarvarande inte kraft att hugga ett enda vedträ åt sig.

Kreaturem, som vitfinnarna i

jaga bort i en hast -- får och kor -- var slaktad; den låg på gårdarna och gatorna. Först kunde vi inte bestämma oss för att låta någon äta detta kött -- vi var rädda för, att slaktarna skulle ha förgiftat det.

Men Armas var djärv nog att uppfylla sin mages krav, och sedan han hade stekt sig ett stort stycke kött, stoppade han bägge kinderna fulla av det med sådan tillfredsställelse, att allas betänkligheter skingrades.

Fönsterbågarna var sönderslagna i alla hus, och fönsterrutorna krossade. Inne i stugorna var där lika kallt som ute.[417]

Vi klättrade opp på en bred, rysk ugn. Övertäckta med pälarna och värmande varandra tillbragte vi natten på denna. I grannstugan hade resten av byns invånare på samma sätt klättrat opp -- några gamla gubbar och gummor.[418]

Vi hade fullgjort vår uppgift väl.

Om det inte hade varit för tröttheten, om det inte hade varit för skavsåren, bölderna (och mitt bräck), så skulle jag nog ha velat genomleva detta fantastiska fälttåg på nytt.

För att kunna fortsätta angreppet skulle det bli nödvändigt att trygga flankerna, och på högra flanken låg byn Pääkönniemi ungefär två och en halv mil[419] ifrån oss, och där var -- enligt uppgifter ifrån invånarna -- slaktarna.

I Kiimasjärvi fick vi alla dessa upplysningar av en bonde, som tidigare hade blivit mobiliserad till trossen av de vite. Enligt vad han själv tillstod, hade han själv förhållit sig likadant till de vite och de röde, men sedan han hade blivit mobiliserad, hade han själv inte bara ingenting fått för sina körslor utan hade till och med måst av egna medel ta sina sista slantar för att köpa sin egen häst foder till överpris.

Sedan dess hade han hatat slaktarna.

hastigheten inte hunnit ta med sig -- får och kor -- låg nedslaktade på gatorna och inne i ladugårdarna. I början var vi till och med rädda för att låta någon äta av detta kött. Vi trodde att slaktarna hade förgiftat det.

Men Kalle tillfredsställde modigt sin aptit och sedan han stekt ett stort stycke, åt han upp det med sådan tillfredsställelse, att alla misstankar på en gång skingrades.

Om inte tröttheten, bölderna och dessutom bräcket hade varit, skulle jag vilja genomleva vår expeditions legendariska dagar på nytt.

*

För att kunna fortsätta angreppet måste flankerna förstärkas och den högra flanken låg vid byn Pääkönniemi, ungefär 25 kilometer från oss. Enligt befolkningens uppgifter var denna by besatt av slaktarna.

I Kiimasjärvi fick vi alla dessa upplysningar av en bonde, som förut varit mobiliserad av de vita. Han påstod sig förut ha varit likgiltig i sitt förhållande till vita eller röda. Men så blev han mobiliserad av de vita med sin häst. Han fick ingenting betalt för sina körslor och måste till och med ta de sista örena av sina besparingar för att köpa foder åt hästen av de vita. För fodret måste han betala tredubbelt pris.

Han hatade nu slaktarna och

Han berättade för oss:

"Vår tross var på väg till Kiimasjärvi, och plötsligt vid en fältpost på etapplinjen igenom skogen[420] fick vi order att vända om.

Vår befälhavare[421] kunde inte på något vis tro på, att de röde skulle kunna ta sig fram till Kiimasjärvi. De sände ut en spaningspatrull, och trossen fick order att utrymma till Kontokki och hålla sig i beredskap tills de skulle få särskilda anvisningar. Det var kallt och mycket mörkt. Jag tänkte, att nu vore det gott att bege sig hemåt, till de röde i Kiimasjärvi. Framför var där inga och inte bakom heller. Så småningom började jag sacka efter trosståget under förevändning, att hästen var trött och seldonen isönder. Sedan körde jag iväg åt andra hållet. Jag körde om sjön. Jag kom till Vatasalmi,[422] körde in hästen och lasset på en gård (husmodern var en bekant), bommade för porten och tänkte, att allt var i ordning -- i morgon, tänkte jag, skall jag vara i Kiimasjärvi. Men plötsligt på natten så bankade det på dörren. Husmodern gick för att öppna.

»Vem där?«

»Ilmarinen och Verchovskij. Är där någon, som övernattar här?«

»Nej.«

»Vems häst är det, som står på gården?«

De kommer in i rummet och tänder ljuset. Jag låg och sov med kläderna på. De väckte mig.

»Spänn för hästen -- och raskt åstad!«

»Min häst kan inte gå nu. Jag kör tidigt i morgon bitti.«

»Nej, du skall köra nu strax.«

De drog opp revolvrarna. Nå, jag blev tvungen att köra. Jag lastade av -- jag forslade ambulansutrustning och tre säckar

berättade följande för oss:

Kiimasjärvi, när vi plötsligt vid en fältpost fick order att köra tillbaka.

Vår befälhavare kunde inte tro att de röda hade tagit sig fram ända till Kiimasjärvi. Han sände ut en rekognosceringspatrull och trängen fick order att åka till Kontokki och ligga i beredskap där i väntan på order. Det var kallt och alldeles mörkt. Jag tyckte det var bra att vända om till de röda i Kiimasjärvi. Framför mig hade jag ju inga slaktare och inte efter mig. Jag började så småningom sacka efter och skylldes på att hästen var trött och att seldonen inte var i ordning. Sedan vände jag hästen åt motsatta hållet. Jag passerade sjön och åkte in i Vatasalmi, körde in hästen och lasset på en gård, där jag hade bekanta, stängde porten och tänkte, att allt var i ordning. I morgon är jag i Kiimasjärvi, tänkte jag. Men plötsligt, mitt i natten, hördes kraftiga bultningar på porten. Bondhustrun gick ut för att öppna.

-- Vem där?

-- Ilmarinen och Werhovskij. Finns det någon som övernattar här?

-- Nej!

-- Vems är hästen, som står på gården?

De gick in i stugan och tände ljuset. Jag låg och sov påklädd. Så väckte de mig.

-- Spänn för hästen och ge dig iväg kvickt!

-- Min häst kan inte gå längre. Jag åker tidigt i morgon bittida.

-- Nej, du skall åka nu genast!

Och så drog de upp sina revolverar. Det var ju ingenting annat att göra än att spanna för hästen. Jag lastade av -- i släden hade jag

mjöl (en lämnade jag kvar i alla fall) -- och körde iväg med »herrskalet«. Jag körde dem fram till Kontokki. De hade blivit ovänner och grälade, men jag hörde inte på utan tänkte bara: »Hur ska jag fly? Bara de inte driver iväg mig till Finland!« För där i byarna hade de börjat jaga iväg allihop.

Hela slädtåg med folk, som frös ihjäl bunkavis, nå, men mig lyckades det att fly. Bara det, att jag inte hittade de röde i Kiimasjärvi och nästan alla mina anhöriga var fördrivna."

Den tjugosjunde januari klockan sex på morgonen fick vi order om att driva ut slaktarna ur Pääkönniemi och vi avtågade strax.

Min pluton gick åter i tätten, men för mig själv var det mycket svårt att gå; bråcket plågade mig.

Vi körde mycket fort, en sju-åtta kilometer i timmen. Vid tiotiden på förmiddagen kom vi till en liten by -- nå, en tre-fyra stugor, som inte ens var utsatta på tioverstkartan. Jag går in i en av stugorna.

"Är där några vita här?"

"Nej."

"I närheten, då?"

"Inte där iheller."

Vi går vidare. Plötsligt -- mynningsflammar ifrån spridda skott ur en ravin; ravinen ligger alldeles i skogsbrynet.

Jag ropar:

"Andra kompaniet -- ifrån vänster!
Tredje kompaniet -- ifrån höger!
Första kompaniet -- följ mig,
framåt!"

Jag ropar på finska och slaktarna förstår alltihop. De var inte fler än tjugo, och de lade benen på

utrustning och tre säckar mjöl. En säck gömde jag i alla fall undan. Så körde jag iväg med »herrskalet«. Jag körde dem till Kontokki. De var oense och grälade hela vägen, men jag lyssnade inte på dem, utan tänkte bara på, hur jag skulle kunna rymma, hur jag skulle slippa ifrån att bli bortförd till Finland. Där borta i gränsbyarna började de att köra iväg hela befolkningen.

Långa tåg av människor drevs över gränsen och tjogvis frös ihjäl. Jag lyckades fly, men då jag kom till Kiimasjärvi fanns det inga röda där och nästan alla mina släktingar var redan bortförda.

*

Den 27 januari klockan 6 på morgonen fick vi order att driva bort slaktarna från Pääkönniemi, och vi bröt omedelbart upp.

Min pluton tågade åter i tätten, men själv hade jag mycket svårt att gå: det var bråcket som plågade mig.

Vi åkte mycket fort. Ungefär 7-8 kilometer i timmen. Vid tiotiden på morgonen stötte vi på ett litet samhälle. Det var bara tre-fyra stugor i hela byn. Den var inte ens utmärkt på kartan. Jag gick in i en av stugorna.

-- Finns det några vita här?"

-- Nej!

-- Och i närheten?"

-- Inte där heller.

Vi gick vidare. Plötsligt small skott ifrån en skogsdunge.

Jag skrek:

-- Andra regementet från vänster.
Tredje regementet från höger och
först följer mig!

Jag skrek på finska. Slaktarna förstod allt: de var inte mer än tjugo man. Och de lade benen på

ryggen. Men med mig, upprepar jag, hade jag bara en pluton.

Vid ettiden på eftermiddagen kom vårt förband[423] fram till sjön Nuokkajärvi,[424] vid vars strand Pääkönniemi är belägen.

Pääkönniemi var inte bara förberett för ett enkelt försvar utan -- skulle man kunna säga -- till en riktig belägring. Man hade anlagt befästningsverk av timmerstockar, som var ihopfogade och dolda med jord och snö. Riktiga skyttegravar med bröstvärn.

En oväntad framstöt vore också omöjlig, ty byns fallfärdiga små kåkar var belägna på en halvö, som förenades med fastlandet med ett smalt näs.

Angripa kunde man blott genom att ta sig fram ungefär en kilometer över öppna sjön.

Antikainen delade på nytt upp bataljonen[425] i två kompanier, vilka skulle anfalla byn ifrån olika håll: andra kompaniet över näset västerifrån, första kompaniet i sydostlig riktning ifrån sjösidan.

Första kompaniet intog utgångsställningen. Det vore ofördelaktigt att gå ut i strid i fullt dagsljus. Därför måste vi vänta, tills det skymde, men vid denna årtid brukar inte natten låta vänta på sig.

Emellertid hade de vite tydligen fått nys om, att vi redan var här, och blivit märkbart jäktade.

Det var nödvändigt att sätta igång så fort som möjligt, innan de hade hunnit förbereda sig helt.

Det gällde att angripa med en enda, samtidig framstöt.

Andra kompaniet visste inte om den oförutsedda ändringen av vår plan, och det var nödvändigt att snarast underrätta dem om, att anfallet avsågs genomföras om en halvtimme.

ryggen. Jag hade bara en pluton med mig...

Vid ettiden på dagen kom vår bataljon fram till Wuokkijärvi, vid vars strand Pääkönniemi är belägen.

*

Pääkönniemi var berett både att möta ett anfall och att uthärda belägring. Förskansningar hade byggts upp av grova timmerstockar, de var hopspikade och täckta av snö och jord. Riktiga löpgravar med bröstvärn var uppgrävda.

Ett plötsligt anfall var otänkbart, ty byn med sina små kåkar låg på en halvö, som var förbunden med fastlandet endast med en smal tunga som var befäst.

Ett anfall var endast möjligt över den kilometerbreda sjöns is.

Antikainen delade på nytt upp bataljonen i två kompanier, som skulle gå till anfall mot byn från två sidor: andra kompaniet -- över landtungan från väster; första -- i sydostlig riktning över sjön.

Första kompaniet intog utgångsställning. Att gå till anfall i fullt dagsljus var ofördelaktigt: ute på sjön kunde de skjuta ned oss som raphöns. Därför måste vi vänta, till dess mörkret inträdde och den här tiden på året brukar inte kvällningen låta vänta på sig.

Men de vita hade troligen fått reda på att vi var här, för i byn var det livligt.

Vi måste gå till anfall så fort som möjligt, innan de hunnit förbereda sig ordentligt.

Vi skulle slå till samtidigt från bägge håll.

Andra kompaniet visste inte, att vår plan ändrats, och vi måste fortast möjligt meddela dem att anfallet skulle ske om en halvtimme.

Antikainen gav kamrat Kärnä -- en framstående skidlöpare -- order att överbringa det nya beslutet till chefen för andra kompaniet. Där var ingen tid att gå runt om över höjderna, vilka var bevuxna med tät blandskog, så att Kärnä begav sig åstad rätt över sjön.

Ifrån de fientliga ställningarna upptäckte man honom strax, och där började ett skjutande.

Antikainen bet sig i läpparna.

"Ska grabben verkligen gå förlorad utan att ha hunnit meddela dem?" frågade Leino högt.

Ifrån det fientliga bröstvärnnet började en kulspruta smattra. Och så tystnade den plötsligt.

Armas tog av sig mössan.

"Begrav honom inte i förväg!" förargade sig Antikainen.[426]

Plötsligt -- ett nytt utbrott av skottlossning.

Och så tystnad på nytt. Oförmodad och tung...

På nytt började kulsprutan arbeta. Och så teg den igen.

Tystnaden drog outhärdligt ut på tiden.

Tiden gick långsammare än någonsin.

Antikainen kastade en blick på klockan.

"Om två minuter börjar vi", sade han. "Du, Matti, blir här tillsammans med mig i reserv med din pluton.

Han viftade med handen.

"Kom, så går vi!" sade Heikkonen lugnt, som om han skulle gå på en kamratfest. Och vändande sig till Leino:

Antikainen gav order åt en kamrat, Kärnä, en utomordentligt god skidlöpare, att meddela planens ändring till kamrat Karjalainen.

Det var inte tid att gå runt om sjön och Kärnä stack därför rätt över isen.

Fienden fick snart syn på honom och började skjuta.

Antikainen bet sig i läppen.

-- Skall pojken verkligen gå förlorad, innan han hunnit fram med meddelandet? frågade Leino högt.

Från fiendens bröstvärn började en kulspruta att smattra. Plötsligt tystnade den.

Kalle tog av sig mössan.

-- Ge tusan i att begrava honom i förtid, sade Heikkonen ilsket.

Plötsligt -- ett nytt frenetiskt smattrande.

-- Det betyder att han lever, sade Leino.

Återigen tystnad. Övåntad och tung...

...Återigen började kulsprutan att arbeta. Återigen tystnade den.

Tystnaden var svår att genomlida.

Tiden kröp fram, saktare än någonsin förut.

Antikainen kastade en blick på klockan.

-- Om två minuter sätter vi igång, sade han. Du Matti, och din pluton stannar här med mig som reserv.

Han gav signal med handen.

-- Kom så går vi! sade Heikkonen lugnt, som om han tänkte gå och dricka kaffe. Vändande sig till Leino sade han:

"Följ med mig. Jag skall skicka dig med ett meddelande om, hur det går."

Ifrån kompaniets högra och vänstra flanker började våra kulsprutor smattra, och truppen[427] åkte nerför backe framåt. Framåt -- emot Pääkönniemi.

Och strax, så snart vår kulspruta hade börjat smattra, skred andra kompaniets två kulsprutor till verket och stämde in tillsammans med en kulspruta i den patrull, som bevakade vägen.

"Kärnä har alltså lyckats ta sig fram och överlämnat ordern i tid!" sade Antikainen upphetsat.[428]

Jag skulle bra gärna ha varit i första ledet tillsammans med de kamrater, som gick till angrepp; jag förstod, att även han hade lust att gå ut i strid. Emellertid var han befälhavare och måste bevara fullkomligt lugn för att rätt kunna bedöma läget. Men detta var ingen lätt uppgift -- att åhöra kulsprutornas smattrande, salvorna och de spridda skotten, ropen, vilka föreföll än avlägsna, än åter mycket nära.

Kamrat Antikainen kastade ideligen blickar på klockan. Han hade kommit fram till en öppen sluttning:

"Matti, de är redan på väg att ta sig ända fram till skyttegravarna!"

Plötsligt kom där en kula, vilken ven till likt en slapp sträng och ändade sin bana, sedan den hade trängt in i en furas mjuka virke.

"Kamrat befäl, du står alldeles för öppet. Dra dig bakåt", sade Armas.

Vi drog oss åter ett stycke bakåt, bakom stammarna. På nytt skottlossning, på nytt hurrarop.

Det var redan mörkt.

Vi hade inte fått några som helst

-- Leino, kom med du också. Jag sänder dig tillbaka med meddelande om hur det går.

Kulsprutorna började smattra från vår patrulls bägge sidor och kompaniet åkte nedför sluttningen till sjön i riktning mot Pääkönniemi.

Så fort kulsprutan och den patrull, som bevakade vägen, började också att skjuta med sitt maskingevär.

-- Då har alltså Kärnä klarat sig igenom och överlämnat meddelandet i rätt tid, sade Antikainen och blev med ens lugn.

Jag skulle gärna ha velat vara med i första ledet bland de kamrater, som gick till anfall. Jag förstod också att inte heller Antikainen var belåten att stå här överksam. Men han var den som förde befälet och måste hålla sig fullkomligt lugn för att kunna bedöma situationen. Men jag upprepar, att det inte var någon lätt prövning att höra kulsprutorna och maskingevärens smatter, gevärssalvor och enstaka skott, utrop, som ibland hördes långt borta, ibland i närheten.

Kamrat Antikainen kastade ofta oroliga blickar på sin klocka. Han hade nu gått fram ur skogen och stod alldeles vid backens krön.

-- Matti, nu är de våra redan framme vid löpgravarna!

Plötsligt kom en kula, visslande som en oren visselpipa och slutade sin bana i en tall, där den slog in, så att barkbitarna yrde.

-- Kamrat kommandör, ni står ju alldeles utan skydd, sa Kalle åt Antikainen.

Vi drog oss på nytt tillbaka bakom trädstammarna. Återigen skott, återigen utrop: »Hurra«.

Det började redan mörkna.

Inga rapporter fick vi, varken från

meddelanden, varken ifrån det första kompaniet eller det andra. Men det var uppenbart, att där ännu pågick en mycket het strid.

"I fall vi inte får några rapporter inom tio minuter, så kastar jag in reserven i striden", sade Antikainen.

"Ja, kamrat befäl!"

Skottlossningen blev än allt glesare och glesare, än blossade salvorna opp på nytt.

Striden hade redan pågått omkring en timmes tid, men vi hade alldeles glömt, att man kan förfrysa, när man står stilla på ett och samma ställe i sådan köld.

Tre minuter före den av Antikainen fastställda tidpunkten, när ljudet av skottlossningen nästan hade tystnat alldeles, fick vi se en man komma emot oss; han kom gående över sjön och började ta sig upp. Han gick likt en berusad, raglande och emellanåt stannande.

"Framåt!" kommenderade Antikainen.

Vi vältrade nerför, den ankommande till mötes.

"Kamrat befäl! Kamrat kompanichefen[429] har gett order om att anmäla, att Pääkönniemi är intaget av Internationella skolans tappra bataljon", orkade han knappt frammmula.

Det var svårt att i den rapporterade känna igen den vanligen prydliga, alltid ordentlige Kärnä.

Han såg ut att vara kommen ifrån en annan värld.

"Varför du och inte Leino?"

"Leino har blivit sårad i striden."

"Fick du överbringat ordern i tid?"

första eller andra kompaniet. Men det var tydligt att de var invecklade i het strid.

-- Om vi inte får någon rapport inom tio minuter, så sänder jag reserven i elden, sade Antikainen.

-- Skall ske, kamrat kommandör!

Skotten kom, ibland enstaka och ibland i salvor.

Striden hade nu pågått omkring en timme och vi hade alldeles glömt att när man står i en sådan kyla, så kan man lätt förfrysa sig.

Tre minuter före den av Antikainen bestämda tidpunkten för reservens inryckande hade ljudet av skottlossningen nästan alldeles tystnat. Vi fick se, hur en människa närmade sig oss. Han gick över sjön och var nu framme vid bäcken. Han gick som om han var berusad, raglade och stannade emellanåt.

-- Framåt! kommenderade Antikainen.

Vi flög mot skidlöparen.

-- Kamrat kommandör! Kamrat Heikkonen ger order om att meddela, att Pääkönniemi är erövrat av vår tappra skidbataljon från Internationella Krigsskolan, framstammade den kraftlöse kamraten.

Det var svårt att i den rapporterade känna igen Kärnä, som alltid var ren och stram.

Han såg ut som om han kommit från en annan värld.

-- Varför kommer du och inte Leino? frågade jag.

-- Leino har blivit sårad i striden.

-- Framförde du befallningen i rätt tid?

"Ordern är fullgjord, kamrat befäl."

Vi var redan i närheten av byn.
Kärnä fortsatte berätta för mig:

"Så snart jag hade kommit ut på en öppen plats, så började skjutandet. Det var för sent att vända om, och tiden hade ju heller inte räckt till; då hade jag blivit försenad med överlämnandet. Nå, först så låg jag utsträckt i snön och började ta mig framåt krypande, men kulorna surrade som bin omkring en bikupa. De gjorde nog inte så få hål i vindblusen. Jag ser, att jag måste komma djupare ner. Jag började gräva ner mig i snön, och tro mig, jag gjorde mig en femtio meter lång tunnel och kröp faktiskt fram under snön.

Jag blev alldeles genomvåt av svett, men hela huvudsaken var, tänkte jag hela tiden: att lyckas komma fram i tid och överbringa ordern, så att framstöten lyckas och inte omintetgörs! Så kröp jag fram till en liten skogsdunge med några små backar, reste mig upp och begav mig rätt fram till kamrat Karjalainen. Men när jag kröp, så tryckte jag med handen skidorna emot kroppen på höger sida och använde mig av dem för att skyffla undan snön framför mig.

På det viset kröp jag. Men jag kröp upp alldeles våt, benen vek sig under mig och hjärtat slog som en kyrkklocka.

Jag uppåddar mina sista krafter och beger mig rätt fram till befälhavaren. Jag anmäler:

»Befälhavaren har befallt, att anfallet skall börja klockan femton och fyrtio, vid kulsprutornas första skott«.

Karjalainen[430] har tittat på armen, på klockan och befäller strax: »Uppställning i stridsordning!« Men då började en kulspruta också smattra. Andra kompaniet gick till stormanfall. Våra kulsprutor började hamra. Jag

-- Befallningen är utförd, kamrat befälhavare.

Vi var nu alldeles invid byn.
Kamrat Kärnä fortsatte att berätta för mig:

-- Så fort jag kom ut på isen började ett frenetiskt skjutande. Det var det för sent att vända. Det var inte heller tid till det, då hade jag inte hunnit framföra befallningen i rätt tid. Jag lade mig raklång i snön och började krypa framåt. Kulorna visslade som bin i en kupa. De gjorde nog åtskilliga hål i skyddskåpan. Jag såg att jag måste dölja mig bättre. Jag började gräva ner mig i snön, och tro mig eller inte, cirka femtio meter gjorde jag en fullständig tunnel under snön och kröp fram i denna.

Jag blev alldeles genomvåt av svett och hela tiden tänkte jag att huvudsaken var att hinna fram med befallningen. Hinna fram, kosta vad det kosta vill, så att jag inte försenar anfallet. Så fort jag hade krupit fram till stranden, där det fanns en massa småholmar, reste jag mig upp och gick fram till kamrat Karjalainen. När jag kröp höll jag skidorna på min högra sida och använde dem som ett slags skyffel.

På det viset kröp jag. När jag kröp upp på stranden var jag fullständigt genomblöt. Benen vek sig under mig och hjärtat slog som en ånghammare.

Jag gjorde en sista kraftansträngning och sprang fram till andra kompaniets kommandör och rapporterade:

-- Kommendören befäller att börja anfallet klockan 15. 40, så fort ni får höra de första kulsprutorna.

Andra kompaniets kommandör tittade på klockan och kommenderade genast: Uppställning på skyttelinje! Nästa ögonblick började kulsprutorna att smattra. Andra kompaniet gick till stormanfall. Våra kulsprutor sjöng. Jag bad Karjalainen om tillåtelse

bad befälhavaren[431] om tillåtelse att få gå till angrepp tillsammans med kompaniet, ty jag visste: i fall jag vistades i sådan kyla ens tio minuter utan rörelse -- kors! Nå, striden var, som strider är. Vi intog byn, och man skickade mig med rapport till chefen.[432]

Vi var redan komna in i byn. Chefen för andra kompaniet,[433] Karjalainen,[434] kom fram till chefen[435] och anmälde:

"Byn är intagen. De vite har retirerat emot Piismanlahti;[436] de har lämnat efter sig gevär, patroner och fem dödade. De sårade har de tagit med sig. Det bör särskilt läggas märke till, att det var deras finska befäl, som först började dra sig tillbaka, när de hade fått se, att andra kompaniet[437] angrep på flanken över näset.

Vi -- här blev befälhavaren[438] lång i ansiktet -- har förlorat tre kursanter, som har stupat, och har sju sårade."

Jag begav mig snabbt fram till det hus, dit man redan hade hunnit samla våra sårade. Större delen var lätt sårade och kunde själva förflytta sig.

På begravningsplatsen alldeles intill kyrkan turades flera kamrater om i sina ansträngningar att försöka gräva en brödragrav[439] i den frusna jorden.

Jag fann Leino liggande nästan orörlig på trägolvet i det kalla huset.

Tillsammans med mig var Armas.

Vi satte oss ner ett tag hos vår sårade kamrat.

"Matti och Armas", sade han med låg, knappt hörbar röst, "ni har alltid

att får gå till anfall tillsammans med hans regemente, för jag visste att om jag står stilla bara tio minuter i denna kyla, så är jag färdig! Ja, striden var som en strid alltid är. Vi intog byn och jag blev återigen ivägsänd för att rapportera till kommandören ...

*

Vi var nu inne i byn. Heikkonen kom fram till kamrat Antikainen och rapporterade:

-- Byn är intagen. De vita har retirerat i riktning mot Pismalahti, kvarlämnande gevär, patroner och fem stupade. Desårade har de tagit med sig. Vad som särskilt bör observeras är att de som först började retirera var deras finska officerare. De stack iväg, så fort de fick se att andra regementet anföll deras flank från landtungan. De ville troligen inte bli levande bevis på kamrat Tjitjerins not om finska generalstabens deltagande i detta bandituppror. Vi -- här blev kamrat Heikkonens min allvarligare -- har förlorat tre deltagare, som stupat, och har sju sårade.

*

Jag gick fram till det hus, där man redan lagt in de sårade. De flesta hade mycket lätta skador och kunde gå på egna ben.

På begravningsplatsen i närheten av kyrkan höll några kamrater på att gräva en brodersgrav i den genomfrusna jorden.

*

Jag fann Leino liggande fullkomligt stilla på golvet i det kalla huset.

Kalle var med mig.

Vi satte oss ned bredvid vår sårade kamrat.

-- Matti och Kalle, sade han med knappt hörbar röst. Ni har alltid

varit mina allra bästa vänner, och jag vet, att ni nu skall sörja mycket, att jag har stupat. Ja, jag vill mycket gärna inte dö, jag skulle med nöje fortsätta dra omkring i världen och slåss med dessa slaktare på Suomis[440] snö. Men jag ber er om en sista tjänst. I min mage sitter där flera kulor, jag har svåra smärtor, jag skall dö om en fyra-fem timmar. Så nu ber jag er att hjälpa mig: ge mig en liten dos dödligt gift. Hjälp mig en sista gång!"

"Jag skall anmäla detta för befälhavaren", sade jag.

När Antikainen fick reda på Leinos belägenhet, blev han så upprörd, att han till och med började stamma i samtalet med mig.

Han kunde inte uppfylla bönen.[441]

Efter några minuter dog Leino.[442]

"Farväl, Leino", sade jag.

"Farväl, Leino!" upprepade Armas sorgset och knöt nävarna. "Vi skall, det lovar jag, skicka bort mer än ett tiotal slaktare till Gudaföderskan[443] för din skull."

Han for opp och rusade på en gång ut i farstun.[444]

[se längre opp]

Susi[445] införde i dagboken namnet på den fjärde,[446] som hade stupat denna för oss så sorgliga dag.

Jag gick ut i farstun.

Med ansiktet emot timmerväggen och stöttande sig med armbågarna emot densamma stod Armas. Han stod där skälvande och kunde inte -- uppenbarligen ville han inte -- hålla snyftningarna tillbaka.

På mig snörpte strupen ihop sig, och jag fick också lust att gråta

varit mina bästa kamrater, och jag vet, att ni kommer att sörja mig djupt. Ja, djäklar anamma, jag har sannerligen inte lust att dö. Jag skulle vara glad om jag ännu fick leva och slåss mot dessa förbannade slaktare på Suomis snötäckta jord. Men jag ber er om en sista tjänst. I min mage eller i tarmarna sitter några kulor från den usla patronfirman i Riihimäki. Jag har ohyggliga plågor och jag kommer att dö inom fyra eller fem timmar. Hjälp mig att förkorta mina plågor så mycket som möjligt. Ge mig en liten dos gift ...

-- Jag skall rapportera det till befälhavaren, sade jag.

När Antikainen fick reda på hur svårt Leino var sårad, blev han så upprörd att han började stamma, när han talade med mig.

Han gav mig dock det nödvändiga giftet, vilket vi bland andra saker hade tagit i Kiimasjärvi.

[se längre ner]

-- Adjö, Leino, sade jag

-- Adjö, Leino, upprepade Kalle sorgset och knöt nävarna. Jag svär att vi skall hämnas dig och skicka åtskilliga av detta slaktaravskum till en annan värld.

Och Kalle reste sig upp och sprang ut ur stugan.

Giftet verkade omedelbart. Om några sekunder var Leino död.

Kamrat Susi skrev i dagboken in namnet på den fjärde kamraten, som hade dött under denna för oss så sorgliga dag.

Jag gick ut i förstugan.

Vänd mot timmerväggen stod Kalle och dolde ansiktet i händerna. Han skakade av snyftningar, som han troligen varken kunde eller ville hålla tillbaka.

Min strupe snörde ihop sig. Jag ville också gråta -- bittert,

bittert, förtvivlat, likt ett litet barn.

Jag skyndade mig att komma ut i det fria.

Det skakade mig.

Stjärnorna ströddes ut på den vida, mörkblåa himmelen. Månen krokade sig fast, liksom vore den tecknad, vid klockstapelns kors. Spadarna skrapade emot jorden.

Hur många av dessa förbannade slaktare går där inte levande omkring på denna frusna jord, mens min bästa vän Leino -- vår stridskamrat, kommunarden Leino -- nu ligger död och stelnar i stugan!

Denna natt sov jag inte. Jag gick i minnet igenom, hur vi hade träffats, liksom Leinos berättelser och vår vänskap.

I stugans andra ände låg Armas och led lika ljudlöst, lika sömnlöst.

Vad hände vidare?

På morgonen begrov vi dem. Vi stod på led vid graven; bakom oss skockades traktens bönder.

Stående på den redan tillfrusna jordhögen vid den nygrävda graven höll Helsinkis kommunistiska ungdoms,[447] byggnadsarbetaren och vår brinnande chef, kamrat Antikainen sitt bästa tal:

"Tillsammans med de fallna kamraterna har vi organiserat Finlands kommunistiska ungdomsförbund,[448] tillsammans med de kamrater, som för alltid har blivit kvar här, har vi kämpat i vårt Röda gardes led emot de förbannade slaktarna, tillsammans med dem har vi slagit slaktarna i Karelen, och i alla strider, som förestår oss, skall deras namn vara i våra hjärtan, deras bedrifter tjäna oss till föredöme och deras hjältedöd för revolutionens sak ska väcka hänförelse inom oss.

För jämnt fyra år sedan, den

hejdlöst som en barnunge.

Jag gick ut i det fria.

Jag skälvde i hela kroppen.

Stjärnorna tindrade på den mörkblå himlen. Det såg ut som om månen varit fastbunden vid korset på kyrkstapeln. Spadarna skrapade mot den stelfrusna jorden.

Hur många av dessa förbannade, vita slaktare går inte ännu levande på denna usla jord och min bästa vän -- Leino -- vår stridskamrat, den gode kommunisten, ligger nu död inne i stugan!

Denna natt fick jag inte en blund i ögonen. Jag gick i tankarna igenom mitt första möte med Leino, hans berättelse och vår vänskap.

I andra änden av stugan låg Kalle och vred sig, lika tyst, lika sömnlös.

Vad hände vidare?

På morgonen begravde vi dem. Vi stod alla uppställda vid gravarna. Bakom oss trängdes traktens bönder.

Stående på den nyss uppgrävda, men redan frusna jordhögen, bredvid brodersgraven, talade Antikainen, Helsingfors revolutionära ungdoms outtröttlige organisatör, byggnadsarbetaren, vår hjältemodige, tappra kamrat och ledare.

-- Tillsammans med de stupade kamraterna, tillsammans med de kamrater, som vi nu lämnar här för alltid har vi i röda gardets led slagits mot de förbannade slaktarna. Tillsammans med dem har vi slagit banditerna i Karelen. I alla strider, som ännu förestår oss skall deras namn vara inristade i våra hjärtan, skall deras hjältemod vara en fana för oss, och deras hjältedöd för världsrevolutionens sak skall fylla oss med ännu större hänförelse för vår gemensamma sak.

För jämnt fyra år sedan, den 27

tjugosjunde januari, tändes på Folkets hus' torn i Helsinki den röda lyktan -- signalen till upproret. Outsläckligt brinner den i våra hjärtan. Vi lovar er, kamrater, att var och en av oss skall ge sitt liv för de arbetandes seger och inte billigare, än de har gett sina..."

Jag vet, att inte ens en hundradel av den glöd, varmed kamrat Antikainen talade, och den uppmärksamhet, varmed vi åhörde hans tal vid graven, finns med i dessa mina svaga, oprecisa ord. Men när jag nu drar mig till minnes, så börjar jag blir rörd på nytt.

Detta var för tio år sedan -- samma dag, som vi sänkte ner dem i den frusna graven.

Jag kan på nytt se för mig, hur Leinos kropp, som var alldeles för lång, inte gick ner i graven, och, då den hade stelnat, inte gick att böja; och hur Armas, som stod där nere i graven, tog emot honom; jag kan inte längre tala med bibehållet lugnt och uppfordrar er alla -- kamrater -- att minnas kamrat Antikainens avskedstal, vari han svor, att inte en enda ungtkommunist, inte en enda kommunist,[449] inte en enda rödarmist någonsin skall glömma sin plikt emot revolutionen.[450]

Vi tågade tillbaka till Kiimasjärvi.

Sedan deltog jag inte vidare i förbandets[451] operationer. Om Kantalahtis[452] intagande, om förbandets[453] vidare arbete, om Armas' ståndaktighet, om Jääskeläinens fruktansvärda död, när han plågades ihjäl av slaktarna, om den ren, som blev tagen i byte, när den forslade slaktarnas post, och togs med till Leningrad, skall deltagarna själva få berätta.

De skall bekräfta, att vi har utfört revolutionens order.

Såret, det förbannade såret berövade

januari, tändes den röda elden, signalen till arbetarnas uppror på Folket Hus torn i Helsingfors. Den brinner ännu osläcklig i våra hjärtan. Vi lovar er, kamrater, som vi lämnar kvar som utposter för revolutionens sak, att vi alla är beredda att offra våra liv för de arbetandes seger, och vi kommer att sälja våra liv lika dyrt som ni har gjort det.

Jag vet, att mina ofullkomliga ord inte innehåller hundradelen av den glöd, med vilken Antikainen talade, inte hundradelen av det allvar, med vilket vi lyssnade.

När jag nu erinrar mig denna stund, blir jag på nytt upprörd.

Jag erinrar mig att detta hände för tio år sedan -- tio år har gått, sedan den dag, då vi sänkte våra kamrater i den kalla jorden ...

Jag ser på nytt, hur Leinos kropp, som var alltför lång, inte gick ner i graven, och stelfrusen som den var, inte ville böja sig; hur Kalle, som stod nere på gravens botten böjer Leinos ben -- jag kan inte tala lugnt och ber er alla tänka på Antikainens avskedstal till de stupade kamraterna, där han svor att inte en enda kommunist, inte en enda ungtkommunist, inte en enda klassmedveten arbetare, inte en enda rödarmist någonsin får glömma sin plikt mot världsrevolutionen.

*

Vi tågade tillbaka till Kiimasjärvi.

Sedan deltog jag inte längre i bataljonens operationer. Deltagarna får själva berätta om Kantalahtis erövring, om bataljonens fortsatta aktioner, om Kalles hjältemod, om Jääskeläinens kvalfulla död, när han plågades till döds av slaktarna, om hur man tog en ren, som förde post åt slaktarna och som sedan fördes till Leningrad.

De kommer att bekräfta att vi utfört revolutionens order.

Bråcket, det förbannade bråcket,

mig möjligheten att följa med förbandet[454] längre, och jag begav mig tillbaka men nu längs vägarna, etappvis; och efter tio dagar låg jag på Internationella skolans lasarett, efter att ha löpt etthundrasju mil[455] på skidor.

Tilläggskapitel.
Armas' berättelse.

I sista kapitlet talar min käre kamrat Matti om, hur han efter Pääkönniemis intagande begav sig bakåt ifrån fronten, och han ber andra kamrater föra berättelsen till slut om vårt -- finnarnas skidlöparbataljon vid Internationella skolan -- fältttåg.

Jag skall besvara hans uppmaning och berätta om en viss episod, som inträffade med oss en vecka efter Mattis avfärd.

I dag är det fredag, och till detta brev har jag tagit tre timmar av min arbetstid vid skogsbruket, åt vilket vi, i det vi fullgör partiets och Sovjetmaktens beslut, nu sätter in alla krafter.

Vi är uppdelade på brigader, har infört progressivt ackord[456] och nu har vi på vårt avsnitt slagit de kanadensiska rekorden i fråga om fällning och bortforsling, räknat i festmeter;[457] och jag går i tidningen i god för, att vi på vårt avsnitt skall överuppfylla planen i förtid. Men jag skall återvända till saken.

Jag heter Armas. Jag är densamme Armas, som lärde sig gå på skidor under Internationella krigsskolans oefterlikneliga skidlöparråd.

Det hela gick till så här. Jag förde befäl över en spaningspatrull.[458]

Mörk januarinatt. Stjärnorna sken klart på den kalla, svarta

hindrade mig att längre följa bataljonen och jag åkte tillbaka, men nu etappvis, med regelbundna vilopauser, och efter en vecka låg jag på Internationella Krigsskolans lasarett, sedan jag med bataljonen hade tillryggalagt en sträcka av ettusensjuttio kilometer på skidor.

TILLÄGG

I det sista kapitlet talar kamrat Matti om att han efter intagandet av Pääkönniemi var tvungen att lämna fronten, och han ber andra kamrater berätta om Internationella Krigsskolans finska skidlöparbataljons vidare äventyr.

Jag skall följa denna uppmaning och berätta en episod, som inträffade en vecka efter Mattis avresa.

Idag är det fredag och för att kunna skriva detta brev har jag tagit ledigt tre timmar från skogsavverkningarna, åt vilka vi, uppfyllande partiets och sovjetregeringens beslut, ägnar alla krafter även under våra fridagar.

Vi har här delat upp oss i brigader, infört ackordssystemet och börjat genomföra Stalins sex teser. I fråga om avverkning och flottning har vi på vårt arbetsavsnitt slagit till och med de kanadensiska rekorden, och i tidningen publicerat en förpliktelse att vi i vår skogshuggning kommer att fylla planen före den fastställda tiden. Men jag skall återgå till handlingen.

*

Jag heter Kalle -- jag är just den Kalle, som lärde sig att åka skidor under den legendomspunna expedition, som utfördes av kursdeltagarna från Internationella Krigsskolan.

Det gick till på följande sätt.

Mörk januarinatt. Alla stjärnor lyste klart på den kalla, mörka

vinterhimmelen -- de hade intagit sina platser i överensstämmelse med de astronomiska instruktionerna.[459]

När vi gick ut på spaning, gav jag Aalto mitt silverur, som jag hade fått för insatsen på koltjakfronten. I fall någonting skulle hända, vore det bättre om en kamrat fick det än någon slaktare.[460]

Vi kom ut ur skogen, vilken redan under fem mil[461] oavbrutet hade följt oss; och vi drog en lättnadens suck, när vi fann en liten väg över fältet.

Vägen ledde synbarligen till en by, vilken var utsatt på kartan omkring en mil ifrån det ställe, där vi hade kommit ut ur skogen.

Det var alldeles stilla.

Man hörde endast våra trogna skidors gnisslande och vår stillsamma andning.

Det var åtminstone trettiofem grader kallt.

Där i nattens mörke urskiljde mina ögon sex svarta punkter, sex små figurer på skidor.

Försiktigt tog vi oss fram litet närmare, och först på en halv kilometers avstånd upptäckte de oss och började bege sig åstad.

Vi kunde tydligt se, att de hade gevär.

Några ur våra styrkor var här inte, och det kunde det heller inte vara. Vi var de första rödarmisterna[462] i dessa trakter år 1922.

Alltså var detta slaktare.

"Vi kan inte skjuta; i fall de har stora styrkor i närheten, så blir de vaksamma. Vi tillfångatar dem levande! De är sex och vi är också

januarihimlen.

Vi gick ut ur skogen, vilken oavbrutet förföljt oss över femtio kilometer, och andades lättare, när vi ute på fältet träffade på en någorlunda ordentlig väg.

Vägen förde troligen till byn, som var antecknad på kartan -- tio kilometer från skogsbrynet.

Det var fullständigt stilla i luften.

Man hörde endast skrapandet från våra trogna skidor och våra jämna andedrag.

Det var oerhört kallt. Minst 35 grader.

Jag var ledare för en rekognosceringspatrull -- och i nattens mörker fick mina ögon syn på sex svarta punkter, sex figurer på skidor.

Vi närmade oss dem obemärkt och först då vi var en halv kilometer från dem fick de syn på oss.

Vi såg tydligt, att de hade gevär och att de gick som en patrull.

Våra trupper var det inte och det kunde det inte heller vara. Vi var den röda arméns första krigare i dessa trakter år 1922.

Följaktligen var det slaktare.

-- Skjuta dem kan vi inte, om det finns större truppstyrkor i närheten, så blir de uppmärksammade på vår närvaro. Vi måste ta dem

sex. Men vi är kommunister; det är vi, som har initiativet och erfarenheten."

Mens jag säger detta till mina mannar, kontrollerar jag själv, att bindningarna sitter fast, så att inte en skida skulle kunna ge sig iväg ifrån mig i full fart.

"Kom ihåg kamrat Jääskeläinen", säger jag, "och framåt!"

Vi störtar oss iväg framåt.

Då får vi se, att den fientliga patrullen har vänt om. De löper åstad ifrån oss.

Nå, tänker jag, när de nu inte skjuter och inte slår larm -- då betyder det, att där inte är någon slaktarstyrka[463] i byn; alltså är vi desto mer skyldiga att få tag i dem levande till kamrat Antikainen.

Jag kommenderar:

"Framåt!"

Vi löper i full karriär, och jag börjar redan tappa andan, men avståndet emellan oss och slaktarna blir nästan inte kortare, ty de är goda skidlöpare.

Jag kommer att tänka på den käre Leino och Jääskeläinens död; jag börjar bli upprörd, gör längre benrörelser och stöter kraftigare ifrån med stavarna; jag tvingar mig själv att andas jämnare och rusar framåt.

I denna snabba löpning är där en av kamraterna, som drar förbi mig.

...Kamrat Jääskeläinen hade varit ute på spaning och kommit i fångenskap hos slaktarna. Vi fann honom i snön med utstuckna ögon och avskuren tunga... Jääskeläinens blåa ögon hade tjugat flickorna. Jääskeläinens skarpa tunga hade muntrat opp mannarna. Nu ligger han där utan mössa vid våra fötter, utan andedräkt, vår käre vän, rödgardisten ifrån Tammerfors, svarvaren Jääskeläinen...

tillfånga levande. De är sex och vi är också sex. Men vi är kommunister, vi har initiativ och erfarenhet.

Medan jag säger detta åt mina pojkar, kontrollerar jag att remmarna i skidbindslet sitter riktigt säkert, så att jag inte tappar skidorna.

-- Tänk på vad som hände kamrat Jääskeläinen, säger jag -- framåt!

Vi kastade oss framåt.

Vi ser hur den fientliga patrullen vänder och för full fart åker tillbaka. De åker ifrån oss.

Eftersom de inte skjuter, tänker jag, och inte slår alarm, finns det alltså inga vitgardister i byn -- och då är det vår plikt att föra dem levande till kamrat Antikainen.

Jag ger order:

-- Efter dem!

Vi åker i rasande fart. Jag börjar redan bli andfådd, men avståndet mellan oss och slaktarna är ungefär detsamma som förut, för de är också goda skidlöpare.

Jag tänker på vår käre Leino och den sist stupade, Jääskeläinens död och börjar känna mig upprörd. Jag tar längre glid, kraftigare stavtag, jag tvingar mig själv att andas jämnare och ilar framåt.

Trots att jag nu åker rätt bra på skidor, åker en av kamraterna om mig.

Kamrat Jääskeläinen var ute på rekognoscering och blev tillfångatagen av slaktarna. Vi hittade honom i den vita snön med utstuckna ögon, med avskuren tunga... Jääskeläinens blå ögon hade förtrollat flickorna. Jääskeläinens vassa tunga hade alltid verkat uppiggande. Och nu ligger han utan mössa vid våra fötter, utan att andas, vår käre rödgardist och kamrat från

Tammerfors, svarvaren
Jääskeläinen...

Jag ilar framåt, böjer mig nästan dubbelvikt, stöter dubbelt så starkt ifrån med mina trogna stavar och glider fram i det av den förste kamraten redan utlagda spåret.

Med en vid sväng kör vi in i slaktarnas spår och löper redan längs detta heta spår, mens det bara är vår jämna andning och våra hjärtslags otakt, som stör frostnattens stillhet.

Redan syns den by, dit slaktarna flyr ifrån oss.

Den framträder mörkt vid horisonten likt en lågvuxen skogsdunge, och där spelar inte ett endaste litet ljussken. Likväl närmar vi oss slaktarna.

Avståndet emellan oss blir allt kortare.

Alla klädesplagg blir klibbiga av svett; svetten trillar i tunga droppar nerför pannan och tynger ner ögonfransarna, så att de förblindar ögonen.

»Längs detta spår skall vi gå tillbaka till förbandet,[464] när vi har tagit fångarna,« glimmade en tanke till för mig, och jag befriar i farten armarna ifrån fårskinnspålsen, sliter av knapparna, och tillsammans med skidlöparblusen faller den på snön.

Vi rusar vidare.

Fienderna kastar allt oftare blickar åt oss. De förlorar tempo, de tappar andan...

Det är tydligt, att vi skall hinna ifatt dem.

Jag slänger mössan i snön och barhuvad fortsätter jag framåt.

Jag löper med så hög takt, att hjärtat slår likt en kyrkklocka.

Gevärsremmen börjar skära in i axeln

Och jag ilar framåt. Jag böjer mig ned för att minska luftmotståndet, tar kraftigare tag med mina trogna stavar, glider fram i det av min kamrat redan uppkörda spåret.

Vi svänger med full fart in på slaktarnas väg och löper i det nyligen uppgjorda spåret. Den kalla nattens tystnad störs endast av den under skidorna knastrande snön, våra tunga andedrag och hjärtats klappande.

Nu syns redan byn, dit slaktarna flyr från oss.

Byn dyker upp vid horisonten som en småväxt skog och det syns inte ett enda ljus. Men vi närmar oss trots allt slaktarna.

Avståndet mellan oss blir allt kortare.

Våra kläder blir alldeles klibbiga av svett; svetten rinner i tunga droppar ner från pannan och hindrar oss från att se ordentligt.

-- Vi går tillbaka i samma spår, när vi har tagit dem tillfånga, tänkte jag för mig själv, medan jag utan att sakta farten drar händerna ur fårskinnspålsen, sliter av knapparna och låter den tillsammans med skyddskåpan falla till marken.

Vi ilar vidare ...

Det är tydligt att vi hinner upp dem.

Jag kastar av mig mössan i snön och fortsätter med bart huvud framåt.

Jag åker med en sådan fart att hjärtat slår som en ånghammare.

Gevärsremmen börjar på nytt att

igen -- den har hamnat på stället med skavsåret. Men där är ingen tid att rätta till remmen, och vi ilar framåt. Likt ånglok pustar vi ut små rökmoln.

Vi skall hinna ifatt slaktarna.

Fram till byn återstår där ett par hundra meter, fram till slaktarna omkring hundra meter.

De fortsätter att försöka köra ifrån oss, och nu har vi redan flugit förbi bygårdet.

Vi flyger in på byns huvudgata, sprättande snö omkring oss med stavarna, men slaktarna fortsätter försöka löpa ifrån oss -- visserligen saktande farten.

Emellan oss är där bara ett avstånd på femtio meter.

"Grip dem!" ropar jag och får plötsligt se: emot väggen på det närmaste huset står där ett dussin par skidor.

Skidorna står lutade emot väggen, och vid sidan om sticker de i snön nertryckta stavarna opp. Alltså ligger där flera slaktare i stugan och sover. Jag tittar åt vänster och får se: där, intill stugan, står också skidor.

Jag tittar även framåt, och så vitt min blick kan urskilja i mörke, så ser jag skidor lutade emot stugans vägg.

Så brukar man ställa skidor och inte ta in dem i stugan, för att de inte skall värmas opp och snön inte klibba fast, när man sedan på morgonen skall ta dem på sig igen.

»Här är ju inte mindre än ett hundratal slaktare! Till och med ännu fler.«

Detta går snabbt opp för mig, och jag inser, att den fientliga patrullen har lockat oss i en fälla. Vi har fastnat i saxen, likt den listige fjällräven.

Jag tittar framåt och märker, att

sköra sig ned i axeln. Den har kommit ned i den gamla, redan sönderskavda fåran. Men det är ingen tid att rätta till remmen. Och vi ilar framåt. Vi andas alla som lokomotiv.

Vi hinner upp dem.

Till byn har vi tvåhundra meter kvar, till slaktarna -- hundra meter.

De fortsätter att åka bort från oss och nu är vi redan inne i byn.

Vi flyger in på byns huvudgata, kringkastande snön med våra stavar.

Slaktarna fortsätter att hålla undan, men nu betydligt saktare.

Avståndet mellan oss och dem är nu endast femtio meter.

-- Ta dem! skriker jag och ser plötsligt: lutade mot väggen vid den närmaste stugan står ett dussin par skidor.

Skidorna står lutade mot väggen och bredvid står de i snön nedtryckta stavarna. Det betyder att det finns slaktare som sover i stugan. Jag tittar till vänster och ser att också vid den stugan finns det skidor uppställda ...

Jag tittar framåt och så långt mina ögon kan genomtränga mörkret urskiljer jag skidor vid vare stuga.

Man ställer skidor så, utan att bära in dem i stugan, när man på morgonen därpå skall använda dem igen. Detta för att de inte skall värmas upp, så att snön klibbar fast vid dem.

-- Det måste finnas minst hundra slaktare här! Ja kanske mera.

Som en blixt står det klar för mig, att den fientliga patrullen har lurat in oss i ett bakhåll. Vi har fastnat som en räv i en rävsax.

Jag tittar framåt och ser att den

den kamrat, som har jagat förbi mig, också har begripit, vad det är fråga om, och saktat farten. Jag ser mig om och känner: kamraterna förstår inte än, att vi sitter i fällan.

Då kommenderar jag:

"Handgranater fram!"

Var och en av oss har fyra granater vid bältet. Alla rycker vi granaterna från bältet.

Jag kommenderar vidare:

"In igenom fönstren! Handgranater! Eld!"

Likt åskan flyger vi på skidor längs vägen, likt en djävulsk förbannelse; var och en kastar in en handgranat igenom ett fönster i någon stuga.

Klirrandet av krossat glas klyver januarinattens frostiga stillhet. Där hörs handgranaternas häftiga utbrott, när de springer i bitar inne i stugorna.

Väckta av sprängningarna, dödsförskräckta och utan att begripa någonting hoppar slaktarna ut ur stugorna i vild panik, svärande och förbannande allt, som förbannas kan.

Halvklädda, glömmade gevären, springer de utan att hinna få skidorna med sig i full ordning ut ur byn -- bortom gårdet, över bakgårdarna, bortom badstugorna...

Jag har gjort slut på min sista handgranat; jag lutar ansiktet emot fönsterbågen till en utslagen ruta och får se en obeskrivlig ordning i stugan.

Plötsligt uppstår ett oordnat skjutande i byn.

Jag slänger opp geväret och skjuter igenom fönstret in i stugan.

Sedan får jag se en jägare i full uniform. Han ropar efter sin slaktararmés soldater, vilka flyr i panik, han försöker hejda dem och ropar till dem:

kamrat, som åkt om mig, även förstår vad det är fråga om och saktar farten. Jag vänder mig om och ser att de andra kamraterna ännu inte förstår att vi kommit i en fälla.

Och så kommenderar jag:

-- Ta granaterna!

Var och en av oss hade fyra granater i bältet. vi rycker alla handgranaterna från bältet.

Jag kommenderar:

-- Kasta granaterna in igenom fönstren!

Som förföljda av djävulen flyger vi blixtnabbt fram på vägen på våra skidor och in i varje stuga kastar en av oss en handgranat.

Klirrandet från de sönderslagna fönstren störde den tysta, kalla januarinatten. Vi hörde de korta, dova detonationerna av de inne i stugorna exploderande granaterna.

Uppväckta av explosionerna, utan att förstå någonting, dödligt förskräckta, svärande och förbannande allt, som kan förbannas, hoppar slaktarna i vild panik ut ur stugorna.

Halvna nakna, glömmade sina gevär, utan att hinna ta skidorna med sig springer de i fullständig panik ut ur byn. Över bakgårdarna, över staketet, bakom uthusen, bakom basturna.

Jag har gjort av med min sista granat och lutande mig mot det sönderslagna fönstrets karm ser jag en oerhörd röra inne i stugan.

Plötsligt uppstår ett planlöst skjutande inne i byn.

Jag kastar geväret till axeln och skjuter genom fönstret in i stugan.

Så får jag se en jägare i full uniform. Han skriker efter de i panik bortspringande soldaterna ur hans slaktartrupp. Under det han försöker hejda dem, skriker han:

"Karelska svin, fega kräk!"

Jag tar honom lugnt på kornet -- och så är där ingen jägare mer.

Skottlossningen tystnar. Är jag verkligen ännu i livet? Är jag verkligen inte sårad?

På nytt blir det så förtvivlat tyst och stilla, där hörs bara det avlägsna gnisslandet av någons skidor.

Där hörs också vid skogsbrynet ännu en officerares upphetsade röst.

Han försöker samla sina styrkor.

Hans röst darrar i nattens stillhet:

"Kräk, det är ju bara några få man! Jag befaller er att bli kvar!"

Plötsligt hör jag Aaltos öronbedövande stämma:

"Interkrigsskolans första kursantkompani[465] blir kvar i byn!

Andra kompaniet[466] ställer upp om fem minuter!

Tredje[467] förblir i stridsberedskap!"

Mitt hjärta slår i bröstet, så det känns, som om det skulle rycka ända upp i strupen.

Bravo, Aalto! Han kommer alltid på, vad som skall sägas.

Således var vart och ett av våra kompanier lika med två man.

Jag rusar framåt och i anloppet stöter min högra skida emot något mjukt. Jag störtar omkull i snön. Jag flyger ur filtstövlarna.

Hälremmarna var alldeles för väl fästade, och i fall jag inte hade flugit ur filtstövlarna barfota i snön, så hade jag oundvikligen vrickat mig.

-- Karelska svin! Fega kräk!

Jag tar honom lugnt på kornet, och jägaren finns inte längre.

Skjutandet minskar. Är jag verkligen i livet? Kan det vara sant att jag inte ens är sårad?

På nytt inträder den tryckande tystnaden. Vi hörde endast det avlägsna gnisslet av några skidor.

Borta vid skogsbrynet hördes en officers upprörda röst.

Han försöker att samla ihop sina trupper.

Hans klara röst darrar av ilska i den tysta natten.

-- Kräk! Det är ju blott några man. Jag befaller er att stanna!

Plötsligt hör jag Aaltos tordönsstämma:

-- Internationella Krigsskolans första kursregemente stannar i byn.

Andra regementet skall vara berett att bryta upp om fem minuter.

Tredje regementet skall ligga i full stridsberedskap!

Mitt hjärta slår i bröstet som en kyrkkläpp. Det kramas ihop så att det känns ända upp i strupen.

Duktigt, Aalto! Han hittar jämt på det som skall sägas.

Vart och ett av våra regementen var lika med två man.

Jag ilar framåt och i full fart kör min högra skida in i någonting mjukt. Jag ramlar omkull i snön och flyger av farten ur filtstövlarna.

Hälremmarna var alltför väl fastbundna. Om jag inte hade flugit ur filtstövlarna och barfota hamnat i den kalla snön, så hade jag absolut vrickat foten.

Min ena skida har gått sönder. Men jag misströstar inte.

Jag lever.

Fienden har förlorat slaget, och där är flera hundra par utmärkta finska skidor att välja emellan.

Jag har snubblat över den rensade slaktkroppen av en bagge.

Först nu lägger jag märke till mina mannar -- de raglar av trötthet.

En av dem är inte där.

Först nu ser jag, att där längs bygatan ligger kroppar av slaktad boskap -- baggar, får och kor.

"Var är Kallio?" frågar jag.

"Dödad", svarar Aalto. "Tvärs igenom." Sedan ropar han högt: "Plutons- och gruppcheferna[468] till mig!"

Snart kommer de våra fram, bara vi kan hålla ut i två timmar.

Någonstans, redan långt bort, hörs officerarens skarpa kommando.

Det har tydligen lyckats honom samla ihop en del av sina slaktare.[469]

"Jag tror inte, de sticker in näsan hit igen så snart."

"Det vore gott!" svarar jag.

Vi intar allihop sådana platser, att vi inte syns men själva ser hela bygatan.

Nu märker jag, att jag inte har någon mössa eller päls på, och att det börjar kännas kallt.

Jag går in i en stuga.

Golvet har slagit sig av sprängningen.

Här är pälsar, så det räcker. Gevär också.[470]

Min ena skida var avbruten, men jag är inte ledsen för det.

Jag lever.

Fienden har lidit nederlag och det finns ju skidor att välja på -- flera hundra par finfina finska skidor.

Jag har snavat över ett nedslaktat får.

Nu först ser jag mina pojkar -- de raglar av trötthet.

En fattas.

Först nu märker jag att utefter hela bygatan ligger nedslaktade kreatur gumsar, får och kor.

-- Var är Kallio? frågade jag.

-- Skjuten, svarar Aalto, rätt igenom hjärtat, och därefter skriker han högt: Kompani- och plutonkommendörerna hit!

Snart kommer de våra. Om vi bara kunde hålla byn ett par timmar.

Någonstans långt borta hörs redan officerns kärva kommando.

Han har visst lyckats samla ihop en del av sina slaktare.

-- Jag tror inte att de sticker in näsan här igen så fort.

-- Det skulle vara bra, om det vore så, svarade jag.

Och vi intar alla sådana platser, att vi inte själva syns, men kan se hela bygatan och alla bakgårdarna.

Nu märker jag, att jag är utan mössa och päls och att det börjar att kännas kallt.

Jag går in i en av stugorna.

Golvet är upprivet av granatexplosionen.

Här finns det tillräckligt med pälsar. Gevär också. Alla gevären är av tysk modell.

Patronerna är inlindade i blått
papper med Riihimäkis fabriksstämpel

...

Allt är i ordning.

Allt är i ordning.

Jag tar på mig päls samt mössa och
går ut.

Jag tar på mig en kort päls och en
pälsmössa och går återigen ut i
kylan.

Efter tre timmar kommer vår
bataljon; vi somnar och sover tungt,
som vore vi döda.

Efter tre timmar kom vår bataljon.
Vi somnade in i en dödsliknande
dvala.

Det var Aalto, som väckte mig. Han
hade ruskat mig i axeln en lång
stund.[471]

"Ta din klocka igen", sade han och
stack mig den i näven.[472]

Den hade stannat; Aalto hade glömt
att dra opp den.

På morgonen fick vi en
tillrättavisning för det, att vi
hade inlåtit oss på strid med
fienden, när vi hade varit på
spaning; och vi fick ett tack för
det, att vi med blott sex man i
truppen hade drivit ut en av fiendens
enheter på närmare trehundra
bajonetter ur byn.

På morgonen fick vi varning för att
vi hade gått till strid mot fienden
trots att vi var ute på
rekognoscering, och tack för att vi
hade jagat en fientlig styrka på
ungefär 300 man ur byn fast vi bara
var sex man.

Jag säger »närmare« därför, att där
var omkring fyrahundra par skidor,
och av ortsbefolkningen lyckades vi
inte förhöra någon -- de var
allesamman fördrivna till Finland
för tre dagar sedan. I byn återstod
endast några käringar, sjuklingar
och gamlingar. Den boskap, som inte
hade kunnat drivas bort, hade
slaktarna[473] slaktat och
slaktkropparna hade de slängt ut på
gatan.

Jag säger ungefär trehundra, för
skidor fanns det cirka fyrahundra
par och av befolkningen fick vi inte
tag i en enda. För tre dagar sedan
hade de med våld drivits över finska
gränsen. I byn fanns endast några
gummor, några sjuka och en gubbe
kvar. Boskapen, som de inte kunde
få med sig, hade vitgardisterna
slaktat och kastat kropparna på
gatan.

De hade öppnat luckorna till
potatiskällarna, för att all potatis
skulle förfrysa.

De hade öppnat luckorna till
potatiskällarna för att all potatis
skulle förfrysa.

Ja, jag hade så när glömt berätta,
att där i byn var fem små barn
kvarlämnade. Jag förplögade dem med
socker och skaffade dem några av
slaktarnas pälsar. Jag fick i
uppdrag att skydda och förplöga dem
fram till huvudstyrkornas ankomst
med trossen. Sedan jag hade lämnat
dem till trossen, begav jag mig

Jag höll nästan på att glömma bort
att berätta att det fanns fem
småbarn kvar i byn. Jag matade dem
med socker och tog reda på ett par
av slaktarnas pälsar för att svepa
dem i. Jag blev beordrad att mata
och sköta dem, tills dess våra
huvudstyrkor med trängen skulle
anlända. Först sedan jag lämnat dem

åstad för att jaga ifatt min enhet.

Sålunda förvandlades jag tillfälligt till barnpiga (vilket jag aldrig hade trott på, om någon hade berättat det för mig tidigare), liksom den arme Leino hade varit jordegumma.

Om dessa ungars seder och vanor skulle jag kunna berätta många intressanta detaljer. Nu är de antagligen pionjärer.

Men jag har brått om med skogsarbetet; där är en väldig massa att göra; och brister, som måste likvideras, för att vi skall kunna uppfylla skogsavverkningsplanen, är där ännu många utav.

Jag försäkrar än en gång, att planen skall överuppfyllas i min räjong.

Med kamratlig hälsning

Armas

1932

Noter:

- 31...Maaselkä, Kallas Masseljgskaja i [GFIP1] men Maaselkän asema i [SNM26].
- 32...förbandet Otrjad översattes här med förband och inte bataljon såsom i [KE74]; det är här endast är fråga om en trupp på 200 man. Vanligen består en bataljon av 500-1000 man, åtminstone 300. Ordet otrjad betyder enligt ordböcker trupp, tropp eller pluton. I [KE74] översattes det än med bataljon, än med kompani, än med pluton, avdelning eller något annat. Just denna otrjad omtalas ibland i [GFIP1] såsom bataljon, men i vår översättning översattes själva ordet otrjad vanligen med förband, någon gång med trupp, enhet eller styrka.
- 33...Repola. Reboly på ryska i

åt trängen, åkte jag vidare för att hinna upp min bataljon.

På så vis förvandlades jag för en tid till barnpiga (det skulle jag aldrig ha trott, om någon hade sagt mig det förut), liksom den stackars Leino några dagar tidigare varit barnmorska.

Om dessa barnungars vanor och egenheter skulle jag kunna berätta många intressanta detaljer. Nu är de säkert pionjärer.

Men arbetet i skogen väntar på mig. Och det är en massa arbete, och många brister som måste likvideras, för att skogsavverkningsplanen skall kunna genomföras till hundra procent. Detta arbete får inte längre uppskjutas.

Jag försäkrar ännu en gång att planen i min räjong kommer att uppfyllas före den utsatta tiden.

Med kamratlig hälsning.

Kalle

Baksidestext 1974.

Efter den misslyckade finska revolutionen 1918 lyckades en del finska arbetare rädda sig till Sovjetunionen och undgå den vita terrorn i Finland. Tusentals arbetare som inte lyckades fly mördades kallblodigt.

En del av dessa mestadels unga, finska arbetare utbildade sig vid Internationella Krigsskolan i Sovjet för att tjäna arbetarklassens sak också i sitt nya fosterland.

Boken skildrar ett hjältedåd som 140 av dem utförde 1922 i Sovjet-Karelen.

Reaktionära vitfinska element hade upprepade gånger under åren 1918-22 företagit rövartåg in på Sovjet-Karelen område. 1922 gjordes ett regelrätt försök att erövra området.

- [GFIP1] här och vid vidare omnämmanden.
- 34...Kiimasjärvi Kimas-ozero i [GFIP1] här och i fortsättningen.
- 35...Tiksi Tiksjä i [GFIP1] heter enligt [SNM26] Tiksi.
- 36...kursanter Kursant: i Sovjetunionen kursdeltagare, elev vid befälsskola.
- 37...Helsingfors, Helsinki på finska i [GFIP1].
- 38...Terijoki, Terijoki på finska i [GFIP1]; heter på ryska Zelenogorsk.
- 39...Tsaritsyn Tsaritsyn: 1924-1961 Stalingrad, f.n. Volgograd.
- 40...Karhumäki Kallas i [GFIP1] Medvezjaja gora.
- 41...elevenheten I [GFIP1] står kursantskij otrjad och i [KE74] står en avdelning finska kursdeltagare.
- 42...januarimorgon Årtalet 1922 saknas i [KE74].
- 43... I [KE74] står här följande, vilket saknas i [GFIP1]: I de lokaler, som av grundläggaren avsetts för utbildning av tsarofficerare, utbildades då kommandörer för Internationalens armé.
- 44...Armas Armas heter i [KE74] Kalle.
- 45...vanligt. Denna mening och följande avsnitt om kulsprutelektionen saknas i [KE74].
- 46...marschen. Även denna mening saknas i [KE74].
- 47... Här står följande i [KE74], vilket saknas i [GFIP1]: - Kalle, sade jag, när jag höll på att göra i ordning min säng på kvällen.
- 48...Suomi, Suomi på finska i [GFIP1] bibehålles här och
- Tack vare den röda, finska skidlöparbataljonens heroiska insats, om vilken boken handlar, slogs attacken tillbaka.
- Författaren, G. Fisch, deltog inte själv i fälttåget men han har ändå kunnat ge en mycket verklighetstrogen bild av vad som hänt genom att han litterärt har bearbetat deltagarnas egna berättelser.
- Det är en spännande skildring fylld av både humor och kampglöd.
- Ca pris 12:- med moms
- KFMLr PROLETÄRKULTUR
-
- [Noter]
- [1]... Inno
- Inno - kommandör för de internationella krigskurserna. Senare divisionskommendör.
- [2]... Rovio,
- Rovio, Gustav - medlem av Finlands socialdemokratiska parti. Arbetare. I september 1917 blev han i samband med de revolutionära händelserna av arbetarorganisationerna utnämnd till »röd polismästare« i Helsingfors. Efter julidagarna höll Lenin sig gömd hos honom. En av Finlands Kommunistiska Partis organisatörer. Politisk Kommissarie för Internationella krigsskolan i Petrograd.
- [3]... slaktarna
- »Slaktare« - gängse uttryck för vitgardister bland Finlands och Karelen arbetare.

- hädanefter; endast Finljandija
översattes med Finland. [4]... Kalevalas
- 49...slaktarna; I [GFIP1] användes
det finska ordet lahtari (finskt
öknamn på finska vitgardister),
men det översattes här till
slaktare. Fotnot i [GFIP1]:
"Lahtari- i översättning till
ryska betyder detta »slaktare«.
Så kallade arbetarna i Finland
och Karelen vitgardisterna (Här
och i fortsättning författarens
anm.)."
- [5]... kulakerna
Kalevalasångerna - finskt
nationalepos.
Kulaker - rika bönder.
- 50...tillsammans. Återstoden av
detta stycke saknas i [KE74]. [6]... Lotavaaraåsen.
Den bergås, som löper längs
Seesjärvis södra strand och
är vattendelare mellan
Vitahavsbassängen och
Östersjösystemet.
- 51...streltsernas Streltser:
bösseskyttar, namn på den
stående hären i det moskovitiska
tsardömet. Organiserades
omkring år 1550. (Upplysningen
hämtad ur [NF].) [7]... Lappo
Lapporörelsen - fascistisk
finsk rörelse som stod bakom
mord på tusentals finska
arbetare
- 52...trupptransportfinkan I [GFIP1]
står teplusjka, varmed menas en
med kamin försedd täckt
godsvagn, som kan användas till
persontransporter även i kallt
väder. I Sverige har förekommit
sådana godsfinikor med särskild
truppvagnsinredning för
trupptransporter under namnen
truppvagn, trupptransportfinka
eller rätt och slätt godsfinika
med varmrums; dessa benämningar
skall även brukas här. [8]... Afrika.
Under den vita terrorns
blomstringstid 1918
utarbetade de finska
myndigheterna ett projekt som
gick ut på att som
arbetskraft skicka de häktade
revolutionärerna till
Tyskland. Istället skulle
Tyskland förse det utarmade
vita Finland med konstgödsel.
- 53... ... Här följer ett tämligen
långt avsnitt i [KE74], vilket
saknas i [GFIP1]. Det handlar
om kursdeltagarnas insats emot
de upproriske i Kronstadt
föregående år, och om varför
Matti inte vill ligga i den övre
kojen i järnvägsvagnar. [9]... Gutzeit.
Skogsavverkningsbolaget
Gutzeit i Finland lämnade
»upproret« stor materiell
hjälp. Ordförande i detta
bolags styrelse var Finlands
nuvarande (alltså 1935,
förlagets anm.)" P. E.
Svinhuvud, som också är
ledare för storfinnarna.
Gutzeit-firman är ett av de
största skogsbolagen i
Finland. 1922 fick bolaget
en beställning från England
på 1 miljon telegrafstolpar,
några tiotusental tusen
- 54...jag. I [KE74] står i stället:
Och lyssnande till Leinos jämna
andedrag, erinrade jag mig
kamrat Kamenjevs väldiga,
gråsprängda mustascher. Han
hade placerat oss på tåget vid
Nikolajevstationen. Vaggad av
hjulen monotona dunkande somnade
jag in.
- 55...Grön Gren eller Grön; det kan
se likadant ut i den ryska
skriften.

- 56...terijokiförband, I [GFIP1] står terijokskij otrjad och i [KE74] står terijokiavdelning.
- 57...truppenheter. I [GFIP1] står otrjad och i [KE74] står kår.
- 58...»Kalevala« Not i [GFIP1]:
"Kalevala": finsk episk dikt, som är uppbyggd på folksånger - runor. I den talas om jordens och himmelens samt himlakropparnas och arbetsredskapens skapelse. Huvudhjälten är den legendariske Väinämöinen, som har skapat världen med sin sång. Där verkar även sagosmeden Ilmarinen, som har smitt en underbar trollkvarn - sampo - vilken är symbolen för folkets lycka.
- 59...Tunkua, I [GFIP1]: Tunguda.
- 60...Finland. Här står också följande i [KE74]: Förbund med Slaktar-Finland!
- 61...förhållanden. Här står i stället i [KE74]: Sedan började man att skicka ut truppförband, som var uttröttade efter kriget i Centralryssland och inte alls utrustade för våra förhållanden.
- 62... ... Här står i [KE74] följande, som saknas i [GFIP1]: Jag skulle hellre på nytt vara i fångenskap hos Mannerheim i Tammerfors, än att upprepa striden vid Kokkosalmi.
- 63...Kiestinki I [GFIP1] Kiestiengi.
- 64...ögon. I [KE74] står i stället: Våra grabbar, som inte var vana vid krigsförhållandena i Karelen, hade inte ordnat rekognosceringen ordentligt och vi började att övergå till skyttelinje mitt framför de vitas ögon.
- 65...befälhavaren Befäl eller befälhavare användes i denna översättning, när [GFIP1] har det ryska ordet komandir ensamt och utan att det framgår, precis vad för slags chef det är fråga
- tjocka timmer och några tusen skeppsmaster. Beställningen gick ut på flera miljoner pund sterling, och Gutzeit hade förmodligen för avsikt att hämta största delen av beställningen ur Sovjet-Karelens skogar.
- [9]... Lönnrot
- Elias Lönnrot - upptecknare av Kalevalasångerna.
-

om (t.ex. komandir roty, kompanichef). I [KE74] brukas i motsvarande fall kommandör för ensamt komandir.

- 66...»Maxim«, Maxim: Rysk vattenkyld kulspruta av 1910 års modell; uppfunnen av amerikanaren Hiram Maxim och införd i Englands krigsmakt på 1890-talet. Tillverkades i stort antal förutom i Ryssland och Sovjetunionen även i England och Tyskland. Maximkulsprutor användes av England, Tyskland och Ryssland i första världskriget samt långt därefter av bl.a. Sovjetunionen och Finland. I infanteriet övergick Röda armén under 1930-talet efter hand till de lättare kulsprutegevären av Degtiarovs konstruktion, vilka kom till användning i kriget emot Finland 1939-40 samt Stora fosterländska kriget 1941-45.
- 67...förband I [GFIP1] står otrjad och i [KE74] står avdelning.
- 68...vitgardisterna. Vitgardisterna kallas i [GFIP1] bjeljaki, vita harar.
- 69...politruken Politruk: politisk handledare (polititjeskij rukovoditelj).
- 70...Piter Piter Petrograd, Leningrad, Petersburg.
- 71...socknar Det är volost i [GFIP1], vilket översattes här med socken liksom i [KE74].
- 72...släpa. Not i [GFIP1] om släpa: Volokusji - kärra utan hjul, två långa stänger, som en häst släpar på marken igenom väglösa sumpmarker.
- 73...namn!" Här står i [KE74] i stället: Och samtidigt kommer de vita att mullvada i den självutnämnda Karelska s.k. Kalevalaregeringens namn. Dom har ju inte bara Väinömöinen, dom har också »smeden« Ilmarinen, han är en av deras militära ledare.

- 74..... Här står i [KE74] följande replik, vilken saknas i [GFIP1]:
- Jag är rädd för att det kan bli ett andra Bessarabien av Karelen.
- 75... . . . Här står i [KE74]: Vi kan ju åka skidor, för helvete, vår skolavdelning.
- 76... . . . Här står i [KE74] följande mening: Han tröstade sig likväl med att kamraterna Rovio och Inno inte alls kunde åka skidor.
- 77...plutonchef. Plutonchef: i [GFIP1] står komandir vzvoda; vzvod kan förutom pluton även betyda tropp.
- 78...vindblusen. Vindblus kallades i persedelkortet M7102-184451-6 under översättarens värnpliktstjänstgöring på 1970-talet den ovanligt långa, vita anorak, vilken var tänkt att användas såsom överdragsplagg i snötäckt terräng. Denna vindblus var åtminstone knälång, kanske längre. En något kortare modell visar bild 7 av infanteripatrull på skidor i [SoldI Inf] s. 23; i bildtexten kallas denna för skidlöparblus. Bägge benämningarna kommer att användas här motsvarande det i [GFIP1] använda uttrycket zastjityj bjelyj balachon.
- 79...vid. I [GFIP1] kallas denna hjälmaktiga budjonnyjmössa för sjlem, d.v.s. hjälm.
- 80...trelinjiga Trelinjigt innebär 7,62 mm, vilket nämligen är lika mycket som 3 tiondelar av en engelsk tum. En tum delas vanligen i 12 linjer, men vid räkning med decimaltum delas en tum i 10 linjer, så att en linje av en engelsk decimaltum blir 2,54 mm.
- 81...automatgevär Troligen Fjodorovs 6,5 mm automatgevär ifrån 1916; Detta vapen matade inte bara fram patronerna automatiskt och sköt patronvis eld utan kunde även skjuta automateld. Se om

Fjodorovs automatgevär på sidan [AF] och vidare på sidan [PB], där det uppgives, att Fjodorovs automatgevär kom till användning vid Antikainens råd.

- 82...kolonnen. Detta stycke och nästa saknas i [KE74].
- 83...mil I [GFIP1] står tio kilometer, men så långa avstånd anger man på svenska i mil.
- 84...spaning. Spaning: i [GFIP1] står razvjedka och i [KE74] rekognoscering. [NF] sätter spaning lika med rekognoscering, men endast spaning brukas i [SoldI Inf] och [InfR II], varemot [UndInf] använder kunskapande såsom liktyding till spaning. I [InfR II] avser spaning inhämtande av underrättelser om fienden, varemot rekognoscering avser utforskande av terrängen. Vi väljer därför spaning här i stället för rekognoscering, eftersom det synes vara det vanligaste i facklitteraturen på detta område för den verksamhet, som här avses (inhämtande av upplysningar om fienden).
- 85...mig: Detta och följande stycken om svettfläckarna på ryggen saknas i [KE74].
- 86...Paadene Kallas Padany i [GFIP1] här och i fortsättningen men Paadane i [KE74] samt på [SK1898]. Namnet Paadene är hämtat ur [GSAF25], och den heter likadant i [GSAF25], men på en del kartor kallas byn Paatene.
- 87...Seesjärvi. Sjön heter Segozero i [GFIP1].
- 88...Laasari, Byn kallas Lazarevo i [GFIP1], heter på finska Laasari enligt [SNM26] men är inte omnämnd i [KE74].
- 89...mil! I [GFIP1] sjuttio kilometer.
- 90...förband I [GFIP1] står otrjad och i [KE74] står bataljon.

- 91...stämma: I [KE74] är det inte Antikainen utan Heikkonen, som kommenderar detta, och motsvarande rader står några stycken längre ner.
- 92...Honkaniemi. Kallas Gongana-Navolok i [GFIP1] och Honkaniemi i [KE74]; namnet Honkaniemi finns med i [SNM26] och [IKPNL].
- 93...soldaterna Soldaterna: i [GFIP1] står vzvod, d.v.s. pluton eller tropp, men här förefaller det gälla ett mindre antal man. I [KE74] står här min patrull.
- 94...mosingevärets Mosingeväret: i [GFIP1] står det trelinjiga.
- 95...Förbandet I [GFIP1] står otrjad och i [KE74] står bataljon.
- 96...pluton. Det ryska vzvod översattes här med pluton liksom i [KE74]. Ibland framgår ur sammanhanget, att det endast motsvarar ett fåtal man (t.ex. 9 man); då översattes det på annat vis, t.ex. med patrull eller annat.
- 97...staben; I [KE74] är Rovio och Inno namngivna närvarande vid detta tillfälle.
- 98...skidor, Denna anmärkning om Inno och Rovio såsom dåliga skidlöpare finns inte med i [KE74], endast att de stannar kvar och väntar på truppens återkomst.
- 99...Förbandet I [GFIP1] står otrjad och i [KE74] står bataljon.
- 100...aldrig. Raderna om Antikainens försupne far finns inte med i [KE74]. Däremot följande mening: Toivo Antikainen och hans bröder, ja, det var verkligen grabbar!
- 101...Tammerfors, Svenska namnet Tammerfors använt även i [GFIP1].
- 102...rödarmister. Detta stycke om grötkoket finns inte med i [KE74].

- 103...rödgardistförband, I [GFIP1]
står otrjad och i [KE74] står
avdelning.
- 104...Bjeloostrov, I [KE74] står
varken Bjeloostrov eller det
finska namnet Valkeasaari utan
det svenska Systerbäck, vilket
är en annan ort i närheten, på
ryska kallad Sestroretsk.
- 105...tukthus. Tukthus: I [GFIP1]
står katorzjnaja tiurma, vilket
betyder straffarbetsfängelse,
tukthus.
- 106... .. Här står i [KE74]
följande, vilket saknas i
[GFIP1]: Ja, det var många bland
våra pojkar, som inte uppnått
tjugoårsåldern.
- 107...förband Förband motsvaras i
[GFIP1] av otrjady, vilket på
andra ställen i [KE74] återgives
med bataljoner eller kompanier.
Jfr. tidigare noter om otrjad.
- 108...truppenhet, I [GFIP1] står
otrjad och i [KE74] står
kompani.
- 109...Pieninkä. I [GFIP1] omtalas
denna ort i hela boken såsom
Pjenenga och i [KE74] såsom
Pieningä.
- 110...order. I [KE74] står utan
bestämt mål i stället för utan
order.
- 111...truppen Truppen: här står
otrjad i [GFIP1] och kompani i
[KE74].
- 112...truppen. I [GFIP1] står
otrjad och i [KE74] står
kompaniet.
- 113...skidor." Enligt [KE74] var
det Heikkonen och inte
Antikainen, som gav denna
tillåtelse.
- 114...rödgardistförbandet I [GFIP1]
står otrjad och i [KE74] står
avdelningen.
- 115...fiende; Här följer i [KE74]
även följande parentes, som

saknas i [GFIP1]: (nu kunde vi inte skjuta längre, nu var vi över ryska gränsen, och de ryska kamraterna, bundna av avtalet, kunde inte hjälpa oss)

- 116...fosterlandet. I [KE74] omnämnes här ett tal av en Hjalmar Virtanen, vilket omnämmande saknas i [GFIP1]. Även följande meningar i [KE74] saknas i [GFIP1]: Men vi återkommer! Vi kommer åter till dig, Suomi, Sovjet-Suomi! Rustade med inbördeskrigets stora erfarenheter kommer vi inte att upprepa ett enda fel, vi kommer inte att vara så blöthjärtat liberala.
- 117...Truppen I [GFIP1] står otrjad och i [KE74] står bataljon.
- 118...Antikainen I [KE74] står här Heikkonen och inte Antikainen.
- 119...mil. I [GFIP1] står 25 kilometer.
- 120...adjutanten Adjutanten: Susi omnämnes på motsvarande ställe i [KE74] inte med befattning utan endast med namn.
- 121...kompanicheferna
Kompanicheferna: Heikkonen och Karjalainen utan titel på detta ställe i [KE74].
- 122...Karhumäki. Kallas i [GFIP1] Medvezjaja gora.
- 123...Leino. Denna replik och Susis följande förklaring om spritens användning såsom sanningselixir saknas i [KE74].
- 124...oroad: Susis följande berättelse är med även i [KE74].
- 125... . . . Här står följande meningar i [KE74], vilka saknas i [GFIP1]: Å denna Heikkonen! Han tyckte om att skämta och han gjorde det bra.
- 126...postering Postering: i [KE74] ifrån 1974 står på motsvarande ställe fältvakt, men det visar sig längre fram, att det rör sig om en vaktstyrka på endast

fjorton man, varför postering
antagligen är en lämpligare
översättning av det ryska ordet
zastava i detta fall.

- 127...spaning. Spaning: se not om
spaning på s. [614][*].
- 128...stund. I [KE74] är det inte
Antikainen utan Heikkonen, som
här tänker efter en stund.
- 129...nagan. Nagant: 7,62 mm
revolver av det belgiska system
Nagant med sju skott. Den ryska
naganrevolvern av 1895 års
modell ingick i Röda Arméns
beväpning fram till Det Stora
Fosterländska Kriget.
(Uppgiften är hämtad ur
[SES81]). Den svenska 7,5 mm
revolver m/87, som är avbildad
på sidorna 100-101 i [UndInf],
är förvillande lik en rysk
Nagant; det skulle möjligen
kunna vara samma typ. I [KE74]
står här revolver.
- 130...Antikainen I [KE74] står här
Heikkonen och inte Antikainen.
- 131...rymma. I [GFIP1] användes här
och på en del andra ställen för
vitgardist ordet bjeljak, vilket
betyder vit hare. Läser man
denna mening bokstavligt,
betyder den således att "...
haren inte skulle kunna rymma".
- 132...Antikainen: I [KE74] står
Heikkonen och inte Antikainen.
- 133...patrull Patrull: i [GFIP1]
står här otdelenije i [KE74]
står pluton här, antagligen
eftersom mannen var utnämnd till
plutonchef (på s. [624][*]), men
här gäller det nog en mindre del
av plutonen.
- 134...spaning Spaning: jfr.
tidigare not om spaning och
rekognoscering på s. [*]. I
[GFIP1] står här razvjedka, i
[KE74] rekognoscera.
- 135...slaktare I [KE74] står på
detta ställe vitfinnar och inte
slaktare.
- 136...Maaselkä-åsen. Kallas i

[KE74] Lotavaara-åsen. Vi har inte har kunnat hitta namnet Lotavaara-åsen någon annanstans och bibehåller namnet ifrån [GFIP1]. Fotnot i [GFIP1]: "Masseljgskoje ustjelje - vattendelande höjdsträckning, vilken löper längs Seesjärvis södra strand och fungerar såsom vattendelare mellan Vitahavsbassängen och Östersjöns vattensystem." Ordet ustjelje i det ryska namnet betecknar här således en ås tvärtemot ordböckernas översättning av detta ord med klyfta, hålväg, pass.

137...jag. Vid översättningen har här använts motsvarande svenska kommandon för skidlöpning enligt s. 42 i [InFR I].

138... .. Här står i [KE74]:
Pojkarna började svära.

139...Åbo. Städernas namn är Helsinki, Vyborg och Turku i [GFIP1]. Här är namnbruket anpassat efter [KE74].

140...Antikainen I [KE74] står Heikkonen, första kompaniets kommandör och inte Antikainen.

141...sammanstötning. Tanken om, vad som kunde ha hänt, utvecklas här utförligare i [KE74] än i [GFIP1].

142...dig." Denna replik och Armas följande svar finns inte med i [KE74].

143...Truppen I [GFIP1] står otrjad och i [KE74] står bataljon.

144...vila. Här börjar femte kapitlet på s. 39 i [GFIP1], men i [KE74] hör även det, som är femte kapitlet i [GFIP1], till fjärde kapitlet. I stället är det början på sjätte kapitlet i [GFIP1], som motsvarar början på femte kapitlet i [KE74].

145...»sjömansbyxorna«.
Sjömansbyxorna: därmed menas matroserna på Kronstadt; i [GFIP1] står kljosjniki, "klockbyxor", vilket i [KE74]

har översatts med en svensk motsvarighet blåjackorna; här en ordagrannare översättning.

- 146... .. Här följer dessa meningar i [KE74], vilka saknas i [GFIP1]: Vad tänkte jag på! Ni skall få reda på mina tankar, Lappo-banditer, när er sista timme slår! Till detta stycke finns i [KE74] följande fotnot: Lapporörelsen - fascistisk finsk rörelse som stod bakom mord på tusentals finska arbetare.
- 147...namn. Namnet skrives Werhovski i [KE74].
- 148...försvunnen. I [KE74] följer här meningen Var finns nu denna skurk?, vilken saknas i [GFIP1].
- 149...rågkakor, I [GFIP1] står lepjosjki, namn på en särskild sorts rågkakor.
- 150...mitten. Förklaringen om, vad knäckebröd är för någonting, liksom påståendet, att sådant bröd endast bakas i Finland, saknas i [KE74].
- 151...knäckebröd; Näkkileipä på finska på s. 41 i [GFIP1].
- 152...Uhtua, Uchta på ryska på s. 41 samt vidare i [GFIP1]; kallas sedan 1961 Kalevala.
- 153...knäckebröd. Detta stycke saknar motsvarighet i [KE74].
- 154...rödarmisthjälms Rödarmisthjälms: Mössa av det slag, som påminner om en kask och brukar kallas budjonnovka, budjonnyjmössa.
- 155...in. Denna mening står först ett par stycken längre ner i [KE74].
- 156...rapport. Denna mening saknas i [KE74].
- 157...korpral Kapral på s. 42 i [GFIP1]
- 158...löjtnant Löjtnant heter på s. 42 i [GFIP1] porutjik, vilket betecknar en utländsk eller förrevolutionär

løjtnant/överløjtnant; det
översättes i [DS2002] med
Oberleutnant men i [VZ18] med
løjtnant. I [KE74] kallas Lassy
fänrik och inte løjtnant.

- 159...Lassy, Lassy stavas Lassi på
s. 42 i [GFIP1] men Lassy i
[KE74].
- 160... . . . Här saknas på s. 43 i
[GFIP1] följande meningar, vilka
står i [KE74]: Revolverskotten
kom från honom. Gevärsskottet
hade avskjutits från
grannstugan.
- 161...förband I [GFIP1] står otrjad
och i [KE74] står kompani.
- 162...till: Fram hit finns detta
stycke inte med i [KE74], men
däremot den följande repliken
med något annorlunda
formulering.
- 163...han. I [KE74] står: - Du din
hund, din röde förrädare, du
skall dö hunddöden - och så sköt
han.
- 164...pistolens På s. 44 i [GFIP1]
står revolver, men en
mauserpistol är ingen revolver,
så att vi översätter med
pistolens här liksom i [KE74].
- 165...skyddskårsofficer. I [KE74]
har Lassys far varit sjökaptan:
Jag kände Lassy ända sedan
barndomen. Hans far var
sjökaptan.
- 166...sågverket. Hela detta avsnitt
om sågverket saknas i [KE74].
Där är i stället av avsnitt om,
hur den finska bourgeoisin under
det imperialistiska kriget
(Första världskriget) illegalt
skickade sina söner till
Tyskland för militär utbildning,
varefter de sedan organiserade
skyddskårerna i Finland.
- 167... . . . Här står i [KE74]
följande: Lassy hade tillsammans
med andra borgare varit illegalt
i Tyskland och kom under
revolutionen tillbaka som fullt
utbildad vit officer.

- 168...förband I [GFIP1] står otrjad och i [KE74] står bataljon.
- 169...Tjolka. Det karelska namnet Tjolka användes i [GFIP1], kallas i [KE74] Tsolkka, men det finska namnet är enligt [SNM26] Leppikovaara.
- 170...mig. Denna mening saknas i [KE74].
- 171...armarna. I [KE74] står i stället följande, vilket delvis i stället kommer senare i [GFIP1]: När jag väcktes, stod en gammal gumma bredvid Heikkonen - det var stugans husmor, och frågade honom någonting i osäker ton. Han såg oavvänt på henne, med sina blåa ögon och försökte att lugna henne.
- 172...Petrov Jukka: i [GFIP1] står Jukka Petrov. I [KE74] står Pjotr Hrisanfow i stället för Jukka Petrov. En Jukka Petrov - kanske den samme - finns i [MK2000], personregistret s. 400. I samma personregister finnes även på s. 399 en Ilja Hrisanfow, däremot ingen Pjotr Hrisanfow.
- 173...Piter Piter: Petersburg, Petrograd, Leningrad.
- 174...truppenhet. I [GFIP1] står otrjad och i [KE74] står styrka.
- 175...kunskapare, Kunskapare är det samma som spanare. Ordet kunskapandet brukas liktydigt med spaningen på s. 56 i [UndInf].
- 176...Armas. Dessa repliker om att tysta tuppen med fläsk saknas i [KE74].
- 177...proviant. Här står i [KE74] även: Precis likadant som vi idag åker, när vi avlägger provet för idrottsmärket, GTO (»Beredd till arbete och försvar«).
- 176...katt I [GFIP1] står sobaka (hund), men på svenska brukar man ju använda uttrycket inte en

katt.

- 179...bål Bål: i [GFIP1] står på s. 50 rakatulet (eller kanske raakatulet - skillnaden i vokallängd går förlorad i den ryska skriften), ett slags stockeldar, antagligen sådana, som kallas nying på svenska. Dessa namn används inte i [KE74].
- 180...slut. Denna mening och de följande styckena om Antikainens besök under natten saknas i [KE74].
- 181...inte. Här fortsätter texten igen i [KE74] med orden Fortsättningen på vårt samtal. Där åsyftas således inte samtalet mellan Antikainens och vakten, såsom här och i [GFIP1], utan samtalet emellan Matti G. och Leino.
- 182...Antikainen. I [KE74] står Heikkonen och inte Antikainen.
- 183...Antikainen, I [KE74] står Heikkonen och inte Antikainen.
- 184...Befälhavaren I [KE74] står Heikkonen och inte Befälhavaren.
- 185...Tjolka. I [GFIP1] på s. 52 står Tjolka men i [KE74] står Tsolkka.
- 186...förbandet I [GFIP1] står otrjad och i [KE74] står bataljon.
- 187...pluton På s. 52 i [GFIP1] står här vzvod (pluton eller tropp), men i [KE74] står patrull.
- 188...Förbandet I [GFIP1] står otrjad och i [KE74] står bataljon.
- 189...Tjolka. I [GFIP1] på s. 53 står Tjolka men i [KE74] Tsolkka.
- 190...slaktare. På s. 53 i [GFIP1] står lachtari men i [KE74] står vitfinnar.
- 191...spaning Spaning: jfr. tidigare not om spaning och

rekognoscering på s. [*]. På s
53 i [GFIP1] står här razvjedka,
i [KE74] rekognoscera.

192...Antikainen. I [KE74] står
Heikkonen och inte Antikainen.

193...truppen I [GFIP1] står otrjad
och i [KE74] står kompaniet.

194...Antikainen. I [KE74] står
Heikkonen och inte Antikainen.

195...hörnet. I [KE74] står
helgonbild, vilket obraz kan
betyda och det antagligen
också är fråga om. I ryska
bondstugor kallas hörnet
med helgonbilderna för röda
hörnet.

196...Antikainen. I [KE74] står
Heikkonen och inte Antikainen.

197...befälhavaren I [KE74] står
Heikkonen och inte befälhavaren.

198...befälhavarens I [KE74] står
Heikkonen och inte befälhavaren.

199...Antikainen I [KE74] står
Heikkonen och inte Antikainen.

200...Antikainen. I [KE74] står
Heikkonen och inte Antikainen.

201...Antikainen I [KE74] står
Heikkonen och inte Antikainen.

202...befälhavaren I [KE74] står
Heikkonen och inte befälhavaren.

203...truppen. Här står otrjad i
[GFIP1] och kompani i [KE74].

204...bataljonen, Här står faktiskt
bataljon i [GFIP1] men kompaniet
i [KE74].

205...truppen I [GFIP1] står
otrjad och i [KE74] står
bataljon.

206...kompanichefen Kompanichefen:
här står komandir roty
(kompanichefen) i [GFIP1] men
Antikainen i [KE74].

207...komrot, Komrot: komandir roty,
kompanichef. I [KE74] står
kommendör.

- 208...framryckning", Meddelandet om Antikainens order finns inte med i [KE74]
- 209...truppen I [GFIP1] står otrjad och i [KE74] står kompaniet.
- 210...Antikainen I [KE74] står Heikkonen och inte Antikainen.
- 211...trupp I [GFIP1] står otrjad och i [KE74] står bataljon.
- 212...Antikainen I [KE74] står kamrat Heikkonen och inte Antikainen.
- 213...truppen I [GFIP1] står otrjad och i ke74 står bataljonen
- 214...mil, I [GFIP1] står sextiofem kilometer, men på svenska anger man vanligen inte så långa avstånd i kilometer utan mil.
- 215...mil, I [GFIP1] står hundra kilometer, men på svenska anger man vanligen inte så långa avstånd i kilometer utan mil.
- 216...steg. Detta stycke och de följande fram till stjärnorna (***) finns inte med i [KE74].
- 217...trupp, I [GFIP1] står otrjad och i [KE74] står bataljon.
- 218...Tjolka I [KE74] står Tsolka och i [GFIP1] står det karelska namnet Tjolka, vilket enligt [SNM26] på finska heter Leppikkovaara.
- 219...Förbandet I [GFIP1] står otrjad och i [KE74] står bataljon.
- 220...Förbandet I [GFIP1] står otrjad och i [KE74] står bataljon.
- 221...sjön. Före denna mening står i [KE74]: »Leino gick bredvid mig.«.
- 222...förbandet I [GFIP1] står otrjad och i [KE74] står bataljon.
- 223...truppen I [GFIP1] står otrjad

och i [KE74] står bataljon.

- 224...tukthus. Tukthus: i [GFIP1] står katorga, vilket betecknar hårt straffarbete, ofta på avlägsen ort; i [KE74] står tukthus, vilket låter otrevligt nog, så att vi finner det vara ett gott svenskt ord för katorga.
- 225...fängelse. Med denna mening börjar ett avsnitt på s. 59 i [GFIP1], vilket saknas i [KE74].
- 226...vägen. Här börjar texten i [KE74] igen.
- 227...pistolen, I [GFIP1] och [KE74] står inte pistol utan revolver, men det visar sig, att det inte är någon revolver utan en mauserpistol.
- 228...nagan", I [GFIP1] står nagan, men i [KE74] står colt.
- 229...revolver, Här står revolver i såväl [GFIP1] som [KE74].
- 230...Truppen I [GFIP1] står otrjad och i [KE74] står bataljon.
- 231...förbandet; I [GFIP1] står otrjad och i [KE74] står bataljonen.
- 232...förbandet I [GFIP1] står otrjad och i [KE74] står bataljon.
- 233...ihåg. I [KE74] står i stället för styckets sista mening: Och sedan sov jag tydligen som en berusad.
- 234...Armas. Här står i [KE74] även: Utan att känna mig det ringaste förvånad fortsatte jag att sova.
- 235...köttet. Motsvarighet till denna mening står först efter detta stycke i [KE74].
- 236...banditförband, I [GFIP1] står på s. 63 banditskije otrjady och i [KE74] står banditavdelningar.
- 237...mil. I såväl [GFIP1] som [KE74] är avståndet på utländskt

vis angivet såsom femton kilometer, men vi anger inte så långa avstånd i kilometer utan i mil.

- 238...jel« Karjel koru jel (ry.): karelaren åt bark.
- 239...fältflaskan. Här följer två stycken i [KE74], vilka inte finns med på s. 64 i [GFIP1]
- 240...förband I [GFIP1] står otrjad, i [KE74] kompani.
- 241...mil... I [GFIP1] och [KE74] är avståndet på utländskt vis angivet såsom åtta kilometer.
- 242...trupps I [GFIP1] står otrjad och i [KE74] står bataljon.
- 243...enkelt. Här står i [KE74] en mening om smärtan i axeln.
- 244...troll På s. 67 i [GFIP1] står inte troll utan djävlar, men det svenska uttrycket är ju rik som ett troll. I [KE74] står rika som fan.
- 245...Kolvasjärvi- På s. 67 i [GFIP1] står Kolbas-ozero; namnet Kolvasjärvi är här taget ur [KE74]
- 246...Omelia-hållet På s. 67 i [GFIP1] står Jemeljanovka liksom i [KE74]. Kan detta manne vara det Jemeljanovsk i Repolakretsen, som i [SNM26] kallas Omelia?
- 247...förtruppen I [GFIP1] står peredovyj otrjad och i [KE74] står förtruppen.
- 248...socknens Ordet socknen motsvarar här ordet volost på s. 67 i [GFIP1], vilket även skulle kunna översättas med distrikt, men vi väljer här socken liksom [KE74].
- 249...exekutivkommitté, I [KE74] kallas denna socknens bonderåd.
- 250...yttertrappan Här följer på s. 67-68 i [GFIP1] ett antal stycken om skollärarens arrestering, vilka inte finns

med i [KE74].

- 251...Luvajärvi På s. 67 i [GFIP1]
står Luv-ozero, vilket enligt
[SNM26] på finska hette
Luvajärvi.
- 252...Koivuniemi," Namnet
Berjozovskij-navolok
(Björkudden) på s. 68 i [GFIP1]
saknar motsvarighet i [KE74],
eftersom detta textavsnitt inte
finns med där. Gissningsvis
skulle det kanske kunna heta
Koivuniemi på finska, om det har
haft något finskt namn. Ett
Koivuniemi ligger enligt [SNM26]
i Tunkuakretsen och kallas i
[SNM26] på ryska Berjozovo.
- 253...Tjolmo. På s. 68 i [GFIP1]
står Tjolumuzj. Emellertid finns
i [SNM26] en ort i
Rukajärvikretsen vid namn
Tjolmo, vilken vi gissar, att
det skulle kunna vara fråga om.
- 254...skolan. Här slutar det
avsnitt om skolläraren, som
inte ingår i [KE74].
- 255...inkvarterad. Här följer i
[KE74] ett stycke om den fulle
prästen, vilket saknas på s. 68
i [GFIP1].
- 256...pud Pud: gammal rysk vikt. 1
pud = 40 funt (skålpund).
- 257...förbandet I [GFIP1] står
otrjad och i [KE74] står
bataljon.
- 258...förbandet. I [GFIP1]
står otrjad och i [KE74]
står bataljon.
- 259...truppen. I [GFIP1] står
otrjad och i [KE74] står
bataljon.
- 260...Armas. Här följer i [KE74] en
replikväxling emellan Matti och
Kalle; denna saknas på s. 70 i
[GFIP1]: "Kalle, sade jag till
honom, jag skulle hellre göra
två sådana här fältttåg än att
föda ett barn en enda gång."
"Om det är nödvändigt för
revolutionen, så skulle du föda
till och med två gånger",

svarade Kalle.

- 261...skogen. Med denna mening börjar åttonde kapitlet på s. 70 i [GFIP1] men sjunde kapitlet på s. 87 i [KE74].
- 262...kroppen. Detta är något utförligare beskrivet på s. 87 i [KE74].
- 263...Saarenpää, Saarenpää kallas på s. 70 i [GFIP1] för Konjets-ostrov, liksom vid alla vidare omnämmanden. Namnet Saarenpää är hämtat ur [KE74], men finns även med på listan i [SNM26] och på kartan s. 20 i [BSVA51].
- 264...Roukkula. På s. 70 och vid vidare omnämmanden i [GFIP1] står Rovkula. Namnet Roukkula är hämtat ur [KE74], men är även med i förteckningen [SNM26] och i [GSAF25] är sjön Roukkulanjärvi utsatt. På s. 20 i [BSVA51] kallas byn Rovkulsk.
- 265...truppen, På s. 71 i [GFIP1] står otrjad, på s. 88 i [KE74] står truppen.
- 266...Finland. Finland kallas här Finljandija på s. 71 i [GFIP1].
- 267...förbandet I [GFIP1] står otrjad och i [KE74] står bataljon.
- 268...mil På s. 71 i [GFIP1] liksom på s. 89 i [KE74] är avståndet på utländskt vis angivet såsom sextio kilometer.
- 269...Suomi, Även på s. 71 i [GFIP1] och s. 89 i [KE74] står Suomi.
- 270...mil, På s. 72 i [GFIP1] och på s. 89 i [KE74] är avståndet på utländskt vis angivet såsom tjugo kilometer.
- 271...sig. Denna mening finns med på s. 72 i [GFIP1] men inte på s. 91 i [KE74].
- 272...dig!" Denna mening finns med på s. 72 i [GFIP1] men inte på s. 91 i [KE74].

- 273...nagan På s. 91 i [KE74] står revolver och inte nagan såsom på s. 72 i [GFIP1].
- 274...kurir. Här står vidare denna anmärkning på s. 90 i [KE74]: Att de vita på grund av vårt oväntade anfall varit tvungna att retirera från Saarenpää och Roukkula hade han naturligtvis inte en aning om. Denna mening saknar motsvarighet på s. 72 i [GFIP1].
- 275...Heikkonen I denna ordning nämnes Antikainen och Heikkonen på s. 72 i [GFIP1] men på s. 90 i [KE74] står i omvänd ordning Heikkonen och Antikainen.
- 276...förbandet I [GFIP1] står otrjad och i [KE74] står bataljon.
- 277...Antikainen På s. 72 i [GFIP1] står Antikainen men på s. 90 i [KE74] står bataljonschefen.
- 278...rakatulet. På s. 72 i [GFIP1] står rakatulet (ett slags stockeldar) men på s. 90 i [KE74] står lägereldar.
- 279...befälhavaren, På s. 73 i [GFIP1] står komandir men på s. 92 i [KE74] står Heikkonen.
- 280...honom. På s. 92 i [KE74] står inte honom utan kommandören.
- 281...nagan. På s. 73 i [GFIP1] står nagan, men på s. 92 i [KE74] står revolver.
- 282...befälhavaren På s. 73 i [GFIP1] står komandir, men på s. 92 i [KE74] står Heikkonen.
- 283...komvzvod, Komvzvod: komandir vzvoda, plutonchef.
- 284...slaktarens På s. 73 i [GFIP1] står lachtarja, men på s. 92 i [KE74] står vitfinnens.
- 285...tinning, På s. 92 i [KE74] står Men när han kände min revolver i nacken o.s.v.
- 286...förband På s. 73 i [GFIP1] står otrjad och på s. 93 i

[KE74] står avdelning.

- 287...Antikainen På s. 74 i [GFIP1]
står Antikainen men på s. 93 i
[KE74] står Heikkonen.
- 288...vaktposterna. Här följer på
s. 93 i [KE74] meningen
Förstärkningen från Kiimasjärvi
till Riuta var ännu inte nära.
- 289...mils På s. 74 i [GFIP1] och på
s. 93 i [KE74] är avståndet på
utländskt vis angivet såsom
trehundra kilometer.
- 290...medborgare Således ingen
medborgarinna; det blev alltså
ett gossebarn.
- 291...Rahimäki På s. 74 i [GFIP1]
står Rahijäki men på s. 94 i
[KE74] står Rahimäki.
- 292...pojkar! På s. 94 i [KE74]
står därefter även: Och alla är
kommunister!.
- 293...naganens På s. 75 i [GFIP1]
står nagan, men på s. 95 i
[KE74] står revolver.
- 294...förband. På s. 75 i [GFIP1]
står otrjad och på s. 95 i
[KE74] står kompani.
- 295...patrullens På s. 75 i [GFIP1]
står otrjad.
- 296...förband På s. 75 i [GFIP1]
står otrjad och på s. 95 i
[KE74] står fältpost.
- 297...förbandet. På s. 75 i [GFIP1]
står otrjad och på s. 95 i
[KE74] står vitfinnarnas
styrkor.
- 298...Finland, Finland kallas här
Finljandija på s. 76 i [GFIP1].
- 299...spannmålsleveransplikten. På
s. 76 i [GFIP1] står prodnalog
(naturaskatten under NEP) och
prodrazvjorstka
(spannmålsleveransplikten
1918-21), på s. 96 i [KE74] står
tvångsrekquisitionerna.
- 300...Finland Finland kallas här
Finljandija på s. 76 i [GFIP1].

- 301...stämning. På s. 96 i [KE74]
står här även: Han var ett äkta
kråk..
- 302...mil På s. 76 i [GFIP1] står
omkring fjorton verst och på
s. 96 i [KE74] står ungefär
fjorton kilometer.
- 303...truppenheten, På s. 76 i
[GFIP1] står otrjad och på s. 96
i [KE74] står gruppen.
- 304...intendenturmateriel På s. 76 i
[GFIP1] står sbruja, vilket
egentligen betyder seldon.
- 305...truppenhet I [GFIP1] står
otrjad och i [KE74] står
avdelning.
- 306...trupp I [GFIP1] står otrjad
och i [KE74] står bataljon.
- 307...förband. I [GFIP1] står
otrjad och i [KE74] står
skidlöparbataljon.
- 308...förbands I [GFIP1] står otrjad
och i [KE74] står bataljon.
- 309...machorka. På s. 77 i [GFIP1]
står machorka (bondtobak, dålig
tobak) och på s. 97 i [KE74]
står dålig tobak.
- 310...nagan. På s. 77 i [GFIP1]
står nagan och på s. 97 i
[KE74] står revolver.
- 311...mil. På s. 77 i [GFIP1] står
fjorton verst och på s. 96 i
[KE74] är avståndet på utländskt
vis angivet såsom 14 kilometer.
- 312...tre." Här finns på s. 99 i
[KE74] en replik av Leino: "Bryt
brödet med händerna", svarade
Leino. "Kniven får du inte.
Vid förlossningen inne i stugan
skar jag av navelsträngen med
den och sedan började den
nyfödda grabben att skrika. Han
hade kraftiga lungor".
- 313...oss. Denna mening på s. 79 i
[GFIP1] saknar motsvarighet i
[KE74].
- 314...väglöshet. Här följer på

s. 100 i [KE74] ett stycke om ett möte i Nationernas Förbund den 30 januari, vari göres en jämförelse mellan Karelen och Bessarabien.

- 315...januari. I [KE74] är det åttonde kapitlet som börjar här, i [GFIP1] är det nionde kapitlet.
- 316...fronten. På s. 101 i [KE74] står, att fångarna skickades tillbaka till Repola.
- 317...bataljon I [GFIP1] står här faktiskt bataljon och även i [KE74] står här bataljon.
- 318...cirkel. På s. 101 i [KE74] är kompanicheferna namngivna i denna mening: Kamraterna Antikainen, Heikkonen, Karjalainen och Susi samlades i en krets.
- 319...gryningsdagern. På s. 80 i [GFIP1] står sumerki, vilket betyder skymning, men av sammanhanget framgår ju, att det är på morgonen och inte skymning utan gryning.
- 320...mil På s. 80 i [GFIP1] och på s. 102 i [KE74] är avståndet på utländskt vis angivet såsom femtio kilometer.
- 321...förband I [GFIP1] står otrjad och i [KE74] står partisanavdelning.
- 322...Tjolmojärvi På s. 80 i [GFIP1] står Tjolm-ozero och på s. 102 i [KE74] står Kemijärvi. Namnet Tjolmojärvi står på [SK1898]:a6 och denna sjö ser ut att ligga på samma plats som Chelmozero enligt kartan på [WWDCT].
- 323...Finland På s. 80 i [GFIP1] står Finljandija och inte Suomi.
- 324...Pääkönniemi, På s. 80 i [GFIP1] och vidare står Barysj-navolok men i motsvarande mening på s. 102 i [KE74] är byn inte nämnd vid namn utan där talas endast om vägen över sjön. På kartan s.20 i [BSVA51] har Barysj-navolok hamnat norr och

Pääkönniemi söder om sjön
Njukozero (På kartan s. 20 i
[BSVA51] kallas sjön på ryska
Njukozero, varemot den på kartan
[SK1898]:a6 kallas
Njuokkijärvi), men genom
jämförelser mellan andra kartor,
t.ex. [WWDCT] och [GSAF25] (där
sjön kallas Nuokkajärvi), kan
man sluta sig till, att de är en
och samma by, vilken ligger
(eller låg) söder om sjön.

- 325...kompaniet På s. 102 i [KE74]
står Karjalainens kompani och
inte andra kompaniet såsom på
s. 80 i [GFIP1].
- 326...slaktare På s. 80 i [GFIP1]
står slaktare men på s. 103 i
[KE74] står vitfinnar.
- 327...patrull På s. 81 i [GFIP1]
står otdjeljenije (avdelning)
och på s. 103 i [KE74] står
patrullen.
- 328...Maaselkä-åsen. Kallas på
s. 103 i [KE74] Latvavaara och
på s. 38 för Lotavaara-åsen men
på s. 81 i [GFIP1] Masseljgskoje
ustjelje. Vi har inte har
kunnat hitta namnet Latvavaara
eller Lotavaara på någon karta,
som visar området söder om
Seesjärvi/Segozero och
bibehåller därför namnet ifrån
[GFIP1].
- 329...steg På s 81 i [GFIP1] står
steg men på s. 103 i [KE74] står
meter.
- 330...snön, På s 81 i [GFIP1] står
snön men på s. 104 i [KE74] står
isen.
- 331...stegs På s 81 i [GFIP1] står
steg men på s. 104 i [KE74] står
meter.
- 332...nagan, På s. 82 i [GFIP1]
står nagan och på s. 104 i
[KE74] står revolvern.
- 333...vaktstyrkans På s. 82 i
[GFIP1] står dozor (patrull,
vakt) och på s. 104 i [KE74]
står vaktpost.
- 334...förband På s. 82 i [GFIP1]

står otrjad och på s. 104 i
[KE74] står avdelning.

- 335...patrullen På s. 82 i [GFIP1]
står otdjeljenije (avdelning)
och på s. 106 i [KE74] står
patrull.
- 336...förband På s. 82 i [GFIP1]
står otrjad och på s. 106 i
[KE74] står avdelning.
- 337...steg På s. 82 i [GFIP1] står
steg och på s. 106 i [KE74] står
meter.
- 338...kolv På s. 106 i [KE74] står
revolverkolven och inte
naganens kolv.
- 339...spänd. På s. 106 i [KE74]
står Bredvid den tredje stod jag
redo med revolvern.
- 340...kaffe. Denna mening är icke
med på s. 106 i [KE74].
- 341...oss. På s. 82 i [GFIP1] står
steg och på s. 106 i [KE74] står
meter.
- 342...ankeln. Här följer på s. 106
i [KE74] följande mening, som
saknar motsvarighet på s. 83 i
[GFIP1]: "Kalle! befallde
jag."
- 343...patrull På s. 83 i [GFIP1]
står otdjeljenije (avdelning)
och på s. 107 i [KE74] står
lilla patrull.
- 344...Heikkonen. På s. 83 i [GFIP1]
nämnes Antikainen och Heikkonen
i denna ordning, men på s. 107 i
[KE74] är ordningen den omvända:
Heikkonen och Antikainen.
- 345...Slaktartruppen På s. 83 i
[GFIP1] står otrjad och på
s. 107 i [KE74] står avdelning.
- 346...slaktartruppens På s. 83 i
[GFIP1] står otrjad och på
s. 107 i [KE74] står avdelning.
- 347...fiendetruppen På s. 84 i
[GFIP1] står otrjad och på
s. 108 i [KE74] står avdelning.
- 348...bommade. På s. 108 i [KE74]

står ingen motsvarighet till men jag bommade på s. 84 i [GFIP1].

- 349...patrull. På s. 84 i [GFIP1] står otdjeljenije (avdelning) och på s. 107 i [KE74] står avdelning. Eftersom truppen tidigare kallades för patrull, fortsätter vi med det här.
- 350...naganen På s. 108 i [KE74] står revolver.
- 351...patroner. På s. 108 i [KE74] står armépistol.
- 352...den. På s. 109 i [KE74] står här även Inte ens en svordom kunde jag få ur min mun, men denna mening saknar motsvarighet på s. 84 i [GFIP1].
- 353...nagans På s. 108 i [KE74] står revolver.
- 354...Antikainen På s. 85 i [GFIP1] står Antikainen men på s. 110 i [KE74] står Heikkonen.
- 355...kompaniet, På s. 110 i [KE74] står inte bara andra kompaniet (såsom på s. 85 i [GFIP1]) utan Karjalainen med det andra kompaniet.
- 356...vitgardister I [GFIP1] användes här på s. 85 och på en del andra ställen för vitgardist ordet bjeljak, vilket betyder vit hare. På s. 111 i [KE74] står däremot vitgardist.
- 357...pistol På s. 86 i [GFIP1] står revolver, men en mauser är i motsats till en nagan ingen revolver, så att vi här kallar den för pistol liksom på s. 111 i [KE74].
- 358...mjölk«. Uttryckte »efter mjölk« ordagrant översatt.
- 359...pistolen På s. 86 i [GFIP1] står revolver, men en mauser är i motsats till en nagan ingen revolver, så att vi här kallar den för pistol liksom på s. 111 i [KE74].
- 360...Antikainen På s. 86 i [GFIP1] står Antikainen men på s. 111 i

[KE74] står Heikkonen.

361...befälhavaren På s. 86 i
[GFIP1] står komandir men på
s. 111 i [KE74] står Heikkonen.

362...hjälms?" På s. 86 i [GFIP1]
står sjlem (hjälms, kask) och på
s. 111 i [KE74] står mössa. Här
menas en sådan hjälm- eller
kaskliknande, toppig
rödarmismössa, som brukar
kallas budjonnyjmössa.

363...mössa. På s. 86 i [GFIP1]
står sjlem (hjälms, kask) och på
s. 111 i [KE74] står mössa.

364...patrullen På s. 86 i [GFIP1]
står otdjeljenije (avdelning)
och på s. 112 i [KE74] står
avdelning. Eftersom truppen
tidigare kallades för patrull,
fortsätter vi med det här.

365...befälhavaren På s. 86 i
[GFIP1] står komandir men på
s. 112 i [KE74] står kamrat
Susi.

366...Verchovskijs, På s. 112 i
[KE74] stavas namnet Werhovskij.

367...stabskapten På s. 112 i [KE74]
står kapten och inte
stabskapten.

368...Susi På s. 112 i [KE74] står
kamrat Susi.

369...Iljinark På s. 112 i [KE74]
står i stället den finske
skriftställaren Ilmari Kianto.
Ilmari Kianto har funnits i
verkligheten enligt en sida på
Världsväven. Huruvida Klajdo
Iljinark är en verklig eller
påhittad person, är oss f.n.
icke bekant.

370...massgrav, På s. 87 i [GFIP1]
står bratskaja mogila
(brodergrav) och på s. 112 i
[KE74] står brodergrav, men på
svenska brukar det ju heta
massgrav och inte brodergrav.

371...stabskaptenen På s. 112 i
[KE74] står kapten och inte
stabskapten.

- 372...borgare. Motsvarande mening på s. 112-113 i [KE74] lyder i stället sålunda: Ja, vi är framför allt kommunister och sedan finner, men detta vitgardistslödder är framför allt borgare, och ryssar - en på hundra.
- 373...patrull, På s. 87 i [GFIP1] står otdjeljenije (avdelning) och på s. 113 i [KE74] står avdelning. Eftersom truppen tidigare kallades för patrull, fortsätter vi med det här.
- 374...slaktare!"... Förbannelserna är något utförligare i [KE74].
- 375...Puujalka, I ryska texten på s. 89 i [GFIP1] står Pujalko.
- 376...»träben«. Träben heter i ryska texten på s. 89 i [GFIP1] djerevjannaja noga. På s. 115 i [KE74] lyder motsvarande mening: Han döptes sedan av hela bataljonen till »Träbenet«.
- 377...röst. På s. 115 i [KE74] står efter denna mening även: Hennes svordomar nerifrån källarhålan har jag i alla fall antecknat.
- 378...någon, På s. 116 i [KE74] står inte, att där var någon, utan att det var Isotalon Antti.
- 379...mössa, På s. 90 i [GFIP1] står sjlem (hjälm, kask) och på s. 116 i [KE74] står mössa.
- 380...styrkor", På s. 90 i [GFIP1] står otrjady och på s. 116 i [KE74] står truppstyrkor.
- 381...kanon. På s. 117 i [KE74] står kanoner av Macklin-typen.
- 382...konserver. På s. 116 i [KE74] står i stället: Ett stort magasin var fullt med saltat, amerikanskt fläsk, säckar med gryn, salt kött, konserver.
- 383...pud-säckar, På s. 117 i [KE74] står 15-kilossäckar.
- 384...Ryggsäckarna På s. 91 i [GFIP1] kallas ryggsäckarna för »obezianki« (små apor).

- 385...märke. Motsvarande mening på s. 118 i [KE74] talar även om regeringen Ritavuoris förnekande av detta.
- 386...pjätt, På s. 91 i [GFIP1] står igrat v pjatnasjki och på s. 118 i [KE74] står leka rymmare och fasttagare. Bägge betyder förstås samma sak, nämligen leka pjätt.
- 387...förbandets På s. 91 i [GFIP1] står otrjad och på s. 118 står bataljon.
- 388...antecknande. Motsvarighet till denna mening på s. 91 i [GFIP1] saknas på s. 118 i [KE74].
- 389...munnen. Motsvarighet till detta stycke på s. 91-92 i [GFIP1] saknas på s. 118 i [KE74].
- 390...någon. Motsvarighet till detta stycke på s. 92 i [GFIP1] saknas på s. 118 i [KE74].
- 391...yrke." Motsvarighet till detta stycke på s. 92 i [GFIP1] saknas på s. 118 i [KE74].
- 392...Puujalka På s. 92 i [GFIP1] står Pujalko och på s. 119 i [KE74] står Träbenet.
- 393...mil På s. 92 i [GFIP1] står tvåhundra verst och på s. 119 i [KE74] står tvåhundra kilometer.
- 394...helst!" Motsvarighet till denna mening saknas på s. 119 i [KE74], kanske för att den ryska ordalydelsen möjligen innehåller något slags ordvits, som går förlorad vid översättning. Ryska texten har Njet, oni sami ljubogo otbrejut - Nej, de rakar själva av vem som helst.
- 395...inte!" Motsvarigheten till denna mening på s. 93 i [GFIP1] följes på s. 120 i [KE74] av ytterligare några i samma stycke med skildring av fångarnas reaktioner.
- 396...Adjutanten På s. 93 i [GFIP1]

står adjutant och på s. 120 i
[KE74] står kamrat Susi.

- 397...berättelse. Denna mening på
s. 93 i [GFIP1] motsvaras på
s. 120 i [KE74] av ett litet
längre stycke om kamraternas
mottagande av Kalles (Armas')
berättelse.
- 398...Förbandet På s. 93 i [GFIP1]
står otrjad och på s. 120 i
[KE74] står bataljon.
- 399...Antikainen, På s. 93 i [GFIP1]
står Antikainen men på s. 121 i
[KE74] står Heikkonen.
- 400...förbandets På s. 94 i [GFIP1]
står otrjad och på s. 121 i
[KE74] står bataljon.
- 401...Puujalka. Motsvarighet till
denna mening finns inte med på
s. 121 i [KE74].
- 402...nederlag. På s. 122 i [KE74]
står litet utförligare med
orterna för nederlagen angivna:
Nu hade vi gett betalt för våra
nederlag vid Tammerfors och
Viborg.
- 403...trupp. På s. 94 i [GFIP1]
står otrjad och på s. 122 i
[KE74] står bataljon.
- 404...mil, På s. 95 i [GFIP1] står
ungefär femton kilometer och på
s. 123 i [KE74] är avståndet
likaledes på utländskt vis
angivet såsom femton kilometer.
- 405...vindstyrka På s. 95 i [GFIP1]
står hur många ball (enhet för
vindstyrka) och på s. 123 i
[KE74] står hur många
sekundmeter.
- 406...rakatulet På s. 95 i [GFIP1]
står rakatulet (ett slags
stockeldar) men på s. 123 i
[KE74] står lägereldar.
- 407...rakatulet På s. 95 i [GFIP1]
står rakatulet och på s. 123 i
[KE74] står lägereldar.
- 408...stockeldarna. På s. 95 i
[GFIP1] står rakatulet och på
s. 123 i [KE74] står lägereldar.

- 409...råd! På s. 124 i [KE74]
följes detta stycke av
ytterligare ett i samma kapitel
och med följande ordalydelse:
Allt detta fick vi reda på först
senare, och denna natt sov vi,
glömska av världen omkring oss.
Det sista jag erinrar mig denna
dag - det var ångan som steg upp
mot talltopparna och andedräkten
från våra tränghästar och snöns
fräsande, när den smälte av
hettan från våra lägereldar.
- 410...Vidare I [GFIP1] är det tionde
kapitlet, som börjar här, men i
[KE74] är det nionde kapitlet,
som börjar här.
- 411...huvudstyrkan, På s. 96 i
[GFIP1] står otrjad och på
s. 125 i [KE74] bataljon.
- 412...förbandet På s. 96 i [GFIP1]
står otrjad och på s. 125 i
[KE74] bataljon.
- 413...enhet På s. 96 i [GFIP1] står
otrjad och på s. 125 i [KE74]
bataljon.
- 414...längd. På s. 97 i [GFIP1] är
avståndet på utländskt vis
angivet såsom femtio kilometer
liksom på s. 126 i [KE74].
- 415...gången. På s. 126 och 127 i
[KE74] står, att detta
inträffade den 24 januari, men
på s. 97 i [GFIP1] är datum ej
angivet utan först på s. 98.
- 416...trupp På s. 97 i [GFIP1] står
otdjelenije (avdelning) och på
s. 126 i [KE74] står pluton.
- 417...ute. Detta stycke finns inte
med på s. 127 i [KE74].
- 418...gummor. Detta stycke finns
inte med på s. 127 i [KE74].
- 419...mil På s. 98 i [GFIP1] liksom
på s. 127 i [KE74] är avståndet
på utländskt vis angivet såsom
tjugofem kilometer.
- 420...skogen På s. 99 i [GFIP1] står
posta ljesnoj ästafety och på
s. 128 i [KE74] står fältpost.

- 421...befälhavare På s. 99 i [GFIP1]
står komendant och på s. 128 i
[KE74] står befälhavare.
- 422...Vatasalmi, Vatasalmi finns med
i förteckningarna [SNM26] och
[IKPNL].
- 423...förband På s. 100 i [GFIP1]
står otrjad och på s. 129 i
[KE74] står bataljon.
- 424...Nuokkajärvi, På s. 100 i
[GFIP1] står Nuoki-järvi och på
s. 129 i [KE74] står
Wuokkijärvi. På kartan s. 20 i
[BSVA51] kallas sjön på ryska
Njukozero, varemot den på kartan
[SK1898]:a6 kallas Njuokkijärvi
och på kartan i [GSAF25]
Nuokkajärvi.
- 425...bataljonen Här står faktiskt
bataljon såväl på s. 100 i
[GFIP1] som på s. 130 i [KE74].
- 426...Antikainen. På s. 101 i
[GFIP1] står Antikainen och på
s. 130 i [KE74] står Heikkonen.
- 427...truppen På s. 101 i [GFIP1]
står otrjad och på s. 131 i
[KE74] står kompani.
- 428...upphetsat. Enligt s. 131 i
[KE74] blir Antikainen i stället
helt lugn.
- 429...kompanichefen På s. 102 i
[GFIP1] står kompanichef och på
s. 132 i [KE74] står Heikkonen.
- 430...Karjalainen På s. 103 i
[GFIP1] står Karjalainen och på
s. 134 i [KE74] står Andra
kompaniets kommandör.
- 431...befälhavaren På s. 103 i
[GFIP1] står komandir och på
s. 134 i [KE74] står
Karjalainen.
- 432...chefen. På s. 103 i [GFIP1]
står natjalnik (chef) och på
s. 134 i [KE74] står kommandör.
- 433...kompaniet, På s. 103 i [GFIP1]
står chefen för andra kompaniet
Karjalainen men på s. 134 i
[KE74] står Heikkonen.

- 434...Karjalainen, I [KE74]
Heikkonen och inte Karjalainen
(se föregående not).
- 435...chefen På s. 103 i [GFIP1]
står natjalnik (chef) men på
s. 134 i [KE74] står kamrat
Antikainen.
- 436...Piismanlahti; På s. 103 i
[GFIP1] står Pisma-Laksja och på
s 134 i [KE74] står Pismalahti.
Namnet Piismalahti förekommer i
[SNM26] och [IKPNL]; på kartorna
i [BSVA51] och [GSAF25] står
Piismanlahti.
- 437...kompaniet På s. 103 i [GFIP1]
står rota (kompani) och på
s. 134 i [KE74] står regemente.
- 438...befälhavaren På s. 103 i
[GFIP1] står komandir och på
s. 134 i [KE74] står kamrat
Heikkonen.
- 439...brödragrav Det ryska uttrycket
bratskaja mogila (massgrav) på
s. 103 i [GFIP1] är här
ordagrant översatt, annars
motsvarar det massgrav.
- 440...Suomis På s. 103 i [GFIP1]
står Suomi på finska liksom på
s. 135 i [KE74].
- 441...bönen. På s. 135 i [KE74]
står tvärtom följande: Han gav
mig dock det nödvändiga giftet,
vilket vi bland andra saker hade
tagit i Kiimasjärvi.
- 442...Leino. Denna mening finns
inte med på s. 135 i [KE74].
- 443...Gudaföderskan" På s. 104 i
[GFIP1] står bogoroditsa
(gudaföderska) och på s. 135 i
[KE74] står en annan värld.
- 444...farstun. Efter den mening,
som motsvarar denna, står vidare
på s. 135 i [KE74]: Giftet
verkade omedelbart. Om några
sekunder var Leino död..
- 445...Susi På s. 135 i [KE74] står
kamrat Susi.
- 446...fjärde, På s. 135 i [KE74]

står den fjärde kamraten.

- 447...ungdoms, På s. 104 i [GFIP1]
står helsinkskij komsomol och på
s 136 i [KE74] står Helsingfors'
revolutionära ungdom.
- 448...ungdomsförbund, På s. 104 i
[GFIP1] står komsomol
Finljandii; på s. 136 i [KE74]
omnämnes icke något
kommunistiskt ungdomsförbund i
detta tal.
- 449...kommunist, På s. 137 i [KE74]
står även klassmedveten
arbetare.
- 450...revolutionen. På s. 105 i
[GFIP1] står revoljutsija
(revolutionen) och på s. 137 i
[KE74] står världsrevolutionen.
- 451...förbandets På s. 105 i [GFIP1]
står otrjad och på s. 137 i
[KE74] står bataljon.
- 452...Kantalahtis På s. 105 i
[GFIP1] står Kandalaksja (sv.
Kandalax) och på s. 137 i [KE74]
står Kantalahti.
- 453...förbandets På s. 105 i [GFIP1]
står otrjad och på s. 137 i
[KE74] står bataljon.
- 454...förbandet På s. 105 i [GFIP1]
står otrjad och på s. 137 i
[KE74] står bataljon.
- 455...mil På s. 105 i [GFIP1] liksom
på s 137 i [KE74] är avståndet
på utländskt vis angivet såsom
ett tusen sjuttio kilometer.
- 456...ackord På s. 139-140 i [KE74]
står här även: och börjat
genomföra Stalins sex teser.
- 457...festmeter; På s. 106 i [GFIP1]
användes ordet festmetr. Enligt
[DUW83] och [NLDE] är Festmeter
(förkortat fm) ett rymdmått för
trä. Enligt sistnämnda källa
motsvarar det en kubikmeter fast
trämassa utan mellanrum, varemot
motsvarande volym trä med
mellanrum kallas för Raummeter.
- 458...spaningspatrull. Denna mening
saknar motsvarighet på s. 140 i

[KE74].

- 459...instruktionerna. Anmärkningen om stjärnornas läge (efter tankstreck) saknar motsvarighet på s. 140 i [KE74].
- 460...slaktare. Detta stycke saknar motsvarighet på s. 140 i [KE74].
- 461...mil På s. 106 [GFIP1] och på s. 140 i [KE74] är avståndet på utländskt vis angivet såsom femtio kilometer.
- 462...rödarmisterna På s. 106 i [GFIP1] står pervyje bojtsy Krasnoj Armii (Röda Arméns första krigare) och på s. 140 i [KE74] står röda arméns första krigare
- 463...slaktarstyrka På s. 141 i [KE74] står vitgardister
- 464...förbandet, På s. 107 i [GFIP1] står otrjad.
- 465...kursantkompani På s. 144 i [KE74] står i stället Internationella Krigsskolans första kursregemente.
- 466...kompaniet På s. 144 i [KE74] står i stället för kompani regemente.
- 467...Tredje På s. 144 i [KE74] står i stället Tredje regementet.
- 468...gruppcheferna På s. 146 i [KE74] står kompani- och plutonkommendörerna.
- 469...slaktare. Här står på s. 110 i [GFIP1] ovanligt nog inte lahtari (slaktare på finska) utan mjasnik (slaktare på ryska).
- 470...också. Här står på s. 146 i [KE74] vidare: Alla gevären är av tysk modell. Patronerna är inlindade i blått papper med Riihimäkis fabriksstämpel.
- 471...stund. Motsvarighet till denna mening finns inte med på s. 146 i [KE74].
- 472...näven. Motsvarighet till

denna mening finns inte med på
s. 146 i [KE74].

473...slaktarna På s. 110 i [GFIP1]
står lahtari och på s. 147 i
[KE74] står vitgardisterna.

Litteraturförteckning:

BSVA51 Bonniers stora världsatlas.
Stockholm 1951.

AFD95 A.F. Dalin: Svenska språkets
synonymer. Stockholm 1895.

DS95 E. Daum, W. Schenk: Die
russischen Verben. Berlin 1998.

DS2002 E. Daum, W. Schenk:
Schulwörterbuch Russisch.
Berlin / Berchtesgaden 2002.

KD85 K. Davidsson: Rysk-svensk
ordbok. Moskva 1985.

DUW83 Duden -- deutsches
Universalwörterbuch. Mannheim /
Nördlingen 1983.

DRHS31 G. Dyhlén, O. Rimfors:
Handbok i skidlöpning. Del I
Terränglöpning. (bilaga till
»På skidor«). Stockholm 1931.

GFIP1 G. Fisch: Izbrannyje
proizvedeniya v dvuch tomach,
tom 1. Moskva 1976. (Valda
verk i två band, första bandet)

GFIP2 G. Fisch: Izbrannyje
proizvedeniya v dvuch tomach,
tom 2. Moskva 1976. (Valda
verk i två band, andra bandet)

KE74 G. Fisch: Kiimasjärvis
erövring. Göteborg 1974.

EK78 G. Fisj: Erobringa av
Kiimasjärvi. Oslo 1978.

KO42 G. Fis: Kiimasjärven ottamine
(utdrag på karelskt språk):
<http://www.geocities.ws/Athens/4280/kiimas.htm>

OFO84 H. Friedländer m.fl.: Ord för
ord. Svenska synonymer och
uttryck. Stockholm / tryckt i
DDR 1984.

AF Om Fjodorovs automatgevär på sidan
<http://armor.kiev.ua/Tanks/BeforeWWII/MS1/fedorov/index.html>

GSAF25 Geografiska Sällskapet i
Finland: Atlas över Finland.
Helsingfors 1925.

GGAR75 G. Gunnarsson, A. de
Roubetz: Rysk-svenskt lexikon.
Stockholm / Kungälv 1975.

HN Granitsa velikogo knjazjestva
Finljandskogo i Olonetskoj
gubernii. Karta på
<http://heninen.net/raja/>

IKPNL Itä-Karjalan paikannimien
luettelo (ortnamnsförteckning)
<http://www.genealogia.fi/hakem/itakarjala.htm>

MK2000 M. Kangaspuro:
Neuvosto-karjalan taistelu
itsehallinosta. Nationalismi ja
suomalaiset punaiset
Neuvostoliiton vallankäytössä
vuosina 1920-1939. Joensuu
2000.

UndInf Kungl. Lantförsvarets
kommandoexpedition: Undervisning
för infanteristen. 1914 års
upplaga. Stockholm 1914.

LL76 L. Lampén:
Suomalais-ruotsalainen
koulusanakirja. Borgå 1976.

SoldI Inf Lantförsvarets
kommandoexpedition:
Soldatinstruktion för
infanteriet. 1939 års upplaga.
Stockholm 1939.

InfR I Lantförsvarets
kommandoexpedition:
Infanterireglements (InfR).
Regemente I (InfR I). 1940 års
upplaga. Stockholm 1940.

InfR II Lantförsvarets
kommandoexpedition:
Infanterireglements (InfR).
Regemente II (InfR II). 1940
års upplaga. Stockholm 1940.

NL N. Lenstroem, kaiserlich
russischer Staatsrath:
Russisch-deutsches und
deutsch-russisches Wörterbuch.
Neue, durchgängig revidierte und
vermehrte Ausgabe.

Sondershausen (tryckår ej angivet).

NLDE Net-Lexikon www.net-lexikon.de

NF Nordisk Familjebok. Andra upplagan. Stockholm 1902-1927.
<http://www.lysator.liu.se/runeberg/nf/>

PM74 C. Palmær, R. Mankinen: Finlands röda garden. Stockholm / Uddevalla 1974.

PB Para bellum på sidan
<http://stalinism.newmail.ru/duel/glava01.htm>

PT098 Prismas tyska ordbok. Stockholm / Gjøvik 1998.

DAS20 D.A. Sundén: Svensk språklära i sammandrag för allmänna läroverken. Stockholm 1920.

SNM26 Statistitjeskoje Upravlenije KASSR (K.A.S.N.T.:n Tillastohallinnon laatima): Spisok naseljonnych mjest Karelskoj ASSR po materijalam perepisi 1926 goda. (Karjalan A.S.N.T.:n asuttujen paikkojen luettelo vuoden 1926 väenlaskun ainehaston mukaan.) Ortnamnsförteckning.
<http://www.genealogia.fi/hakem/asnt1926.pdf>

SES81 Sovjetskij Entsiklopeditjeskij Slovar. 1981.

SK1898 Suomenmaan kartta. 1898.
<http://www.histdoc.net/uscha/index.html>

WWDCT World Wide Directory of Cities and Towns.
<http://www.calle.com/world>

VZ18 V. Zilliacus: Rysk-svensk ordbok. Stockholm 1918.